

ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Σ. ΣΤΑΜΑΤΗ

ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

ΕΥΡΩΠΗ

48

ΣΕΙΡΑ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑΙ 1967

ΑΙΦΑΡΩΣΤΗ

ΚΕΡΑΜΟΠΛΑΣΤΙΚΑ

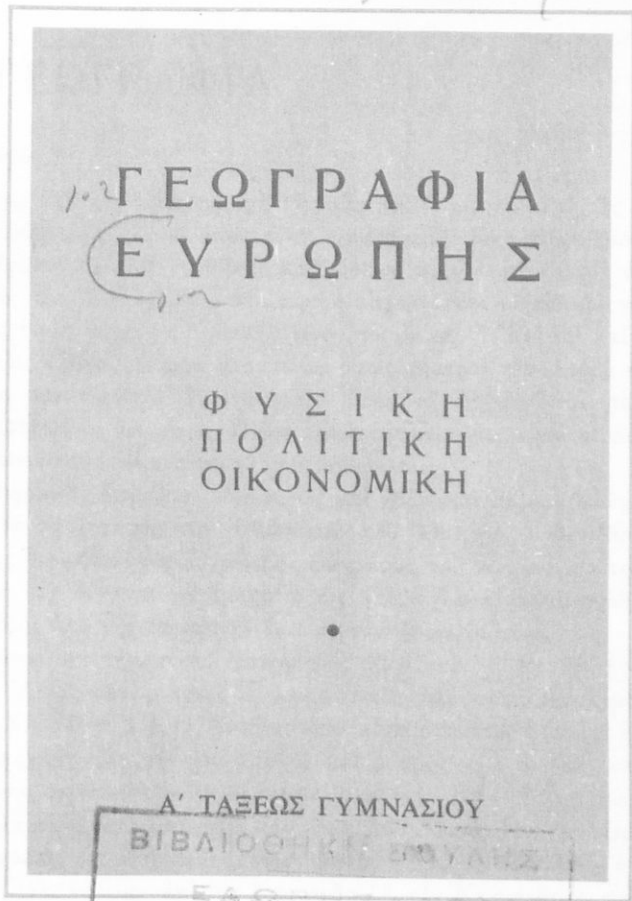
ΣΤ'

89.

ΣΧΒ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ Σ. ΣΤΑΜΑΤΗ

Ευαγγ. Στ.

Α' ΤΑΞΕΩΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ
 ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΕΡΕΥΝΑΣ
 ΕΛΛΗΝΙΚΟ
 Παιδ. Ίνσ. Αθηνών Βιβλ. V
 α.ε. αριθ. εγγρ. 2205 του έτους 1967

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
 ΑΘΗΝΑΙ 1967

002
KAS
ΣΤ2Β
1342

Η ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

Πρόλογος *

Ἡ μελέτη καὶ ἡ περιγραφή τῆς γῆς καὶ ἰδίως τῶν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας αὐτῆς φαινομένων, ὅπως εἶναι ἡ κατανομή τῶν φυτῶν, τῶν ζώων, τοῦ ἀνθρώπου καὶ αἱ συνθήκαι διαβιώσεως αὐτῶν, ἀποτελοῦν τὸ ἀντικείμενον τῆς Γεωγραφίας. Μὲ αὐτὴν ἀσχολοῦνται οἱ εἰδικοὶ γεωγράφοι, εἰς τινὰς δὲ χώρας, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ἡ Ἑλλάς, καὶ εἰδικοὶ γεωλόγοι, παλαιοντολόγοι κλπ. Εἶναι ὅμως σήμερον τόσον εὐρὺ τὸ ἀντικείμενον ἐρεῦνης τῆς Γεωγραφίας, ὥστε νὰ ἀσχολοῦνται μὲ αὐτὴν καὶ ἐπιστήμονες διαφόρων ἄλλων εἰδικότητων, ὅπως εἶναι οἱ βιολόγοι, οἱ κοινωνιολόγοι, οἱ οἰκονομολόγοι καὶ ἄλλοι.

Περιγραφὰς διαφόρων τόπων, ὡς καὶ ἡθῶν καὶ ἐθίμων λαῶν, ἀπαντῶμεν τὸ πρῶτον εἰς τὴν Ὀδύσειαν τοῦ Ὀμήρου. Ὁθεν δικαίως ὁ Ὀμηρος θεωρεῖται ὡς ὁ πρῶτος γεωγράφος τοῦ κόσμου, καίτοι οὗτος βεβαίως δὲν δύναται νὰ ἐκληφθῇ ὡς γεωλόγος ἢ παλαιοντολόγος ἢ γεωγράφος ὑπὸ τὴν σημερινὴν ἔννοιαν τῶν ὄρων τούτων.

Πρῶτος συστηματικὸς γεωγράφος λογίζεται ὁ ἐκ Μιλήτου τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καταγόμενος Ἕλληνας φυσικὸς φιλόσοφος, Ἄναξιμανδρος (610 π.Χ. - 546 π.Χ.). Ὁ Ἄναξιμανδρος εἶναι ὁ πρῶτος ὁ ὁποῖος ἐσκέφη νὰ παραστήσῃ τὴν γῆν ἐπὶ χάρτου καὶ ὁ πρῶτος ὁ ὁποῖος κατὰ τὴν παράδοσιν κατεσκεύασεν ὑδρόγειον σφαῖραν. Κατ' ἄλλην παράδοσιν οὗτος κατεσκεύασε καὶ οὐράνιον σφαῖραν. Μετὰ τὸν Ἄναξιμανδρον μνημονεύεται ὡς σπουδαῖος γεωγράφος ὁ Ἕλληνας Σκύλαξ ὁ Καρυάνδης [καταγόμενος ἀπὸ τὰ Καρυάνδα (ἢ τὴν Καρυάνδην), πόλιν καὶ νῆσον τῆς Καρίας, μεταξὺ Κῶ καὶ Ἀλικαρνασσοῦ]. Ὁ Σκύλαξ ἐνήργησε κατ' ἐντολὴν τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν Δαρείου, περὶ τὸ ἔτος 516 π.Χ. ἐξερευνητικὸν περίπλου ἀπὸ τῆς Ἰνδικῆς παραλίας μέχρι τοῦ

* Διὰ τὸν διδάσκοντα.

βορείου μέρους τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης. Περὶ τὸ ἔτος 500 π.Χ. ἤμασε καὶ ἄλλος Ἕλλην σπουδαῖος γεωγράφος, ὁ **Ἑκαταῖος** ὁ Μιλήσιος. Ὁ Ἑκαταῖος εἶχε περιουδεύσει μέγα μέρος τοῦ τότε γνωστοῦ κόσμου καὶ εἶχε δημοσιεύσει πολλές περιγραφὰς διαφόρων τόπων, ὡς καὶ ἡθῶν καὶ ἐθίμων τῶν κατοίκων αὐτῶν. Ὀλίγον βραδύτερον ὁ πατὴρ τῆς Ἱστορίας **Ἡρόδοτος** ἐχρησιμοποίησεν εἰς τὰς συγγραφὰς του πολλές πληροφορίας γεωγραφικὰς, τὰς ὁποίας ἤντηλθεν ἀπὸ τὸ ἔργον τοῦ Ἑκαταίου. Σύγχρονος μὲ τὸν Ἑκαταῖον ὑπῆρξε καὶ ὁ Καρχηδόνιος βασιλεὺς **Ἄνων**, ὁ ὁποῖος ἦτο σπουδαῖος θαλασσοπόρος. Ὁ Ἄνων ἐνήργησεν ἐξερευνητικὸν περίπλου εἰς τὴν Δυτικὴν Ἀφρικὴν ἀπὸ τῶν Ἡρακλείων Στηλῶν (Γιβραλτάρ) καὶ ἐφθάσεν εἰς ἀπόστασιν 400 περίπου χιλιομέτρων νοτίως τοῦ Ντακάρ.

Ἡ ἔκθεσις τοῦ περίπλου τοῦ Ἄνωνος, γραφεῖσα εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν Καρχηδονίων, ἐσώθη ἐκ μεταφράσεως εἰς τὴν ἐλληνικὴν.

Ἄλλοι σπουδαῖοι γεωγράφοι τῆς ἀρχαιότητος ἀναφέρονται: Ὁ **Πυθέας** ἐκ Μασσαλίας, ἀποικίας τῶν Φωκαέων (ἀκμάσας περὶ τὸ ἔτος 330 π.Χ.), ὁ ἐκ Μεσσηνίας τῆς Σικελίας μαθητὴς τοῦ Ἀριστοτέλους **Δικαίαρχος** (περὶ τὸ 300 π.Χ.), ὁ **Ἐρατοσθένης** ὁ Κυρηναῖος (275 - 195 π.Χ.), ὁ **Ποσειδώνιος**, ἐξ Ἀπαμείας τῆς Συρίας (135-51 π.Χ.), ὁ **Στράβων**, ἐξ Ἀμασειᾶς τοῦ Πόντου (64 π.Χ. — 19 μ.Χ.), ὁ **Μαρίνος** ὁ Τύριος (ἀκμάσας περὶ τὸ 80 μ.Χ.), ὁ **Κλαύδιος Πτολεμαῖος**, ἐν Ἀλεξανδρείᾳ (100-178 μ.Χ.).

Ἐκ τούτων ὁ Πυθέας ἐξερύνησε τὴν παραλίαν τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης φθάσας μέχρι τῶν Ὀρχάδων καὶ Ἐβρίδων νήσων τῆς Ἀγγλίας. Κατὰ τινὰ παράδοσιν ἐφθασε μέχρι τῆς Γροιλανδίας.

Ὁ Δικαίαρχος εἶχε γράψει περιγραφὴν τῆς Ἑλλάδος καὶ Ἱστορίαν τοῦ πολιτισμοῦ αὐτῆς, ἡ ὁποία δυστυχῶς δὲν ἐσώθη.

Ὁ Ἐρατοσθένης ἔγραψε περὶ τοῦ σχήματος καὶ τοῦ μεγέθους τῆς γῆς, περιέγραψε τὰς θαλάσσας, συνέταξε χάρτην τῆς οἰκουμένης τότε γῆς, ἐμελέτησε τὰς ζώνας κλίματος τῆς γῆς καὶ ἐσχεδίασε χάρτας διαφόρων τόπων. Καταπληκτικὴ θεωρεῖται εἰς σύλληψιν καὶ ἀπλότητα ἡ μέθοδος τὴν ὁποίαν ἐφήρμοσε διὰ τὴν μετρήσιν τὴν περίμετρον τῆς γῆς, τὴν ὁποίαν ἤυρε 39.690 χιλιόμετρα (Ἴδε Εὐαγγέλου Σ. Σταμάτη, Γεωγραφία Δ' τάξεως Γυμνασίου, Ὁργανισμὸς Ἐκδόσεως Διδακτικῶν βιβλίων).

Ὁ Ποσειδώνιος, ὁ ὁποῖος ἦτο καὶ μαθηματικὸς καὶ φιλόσοφος καὶ διευθυντὴς περιφήμου Σχολῆς εἰς τὴν Ρόδον, εἶχε γράψει Ὁκεανογραφίαν, ἣτις ὅμως δὲν ἐσώθη. Ἐπίσης εἶχε γράψει Μετεωρολογίαν, τὴν ὁποίαν ἐπανειλημμένως μνημονεύει ὁ Σιμπλίκιος (ἀκμάσας περὶ τὸ 500 μ.Χ.). Ὁ Κικέρων, ὅστις διετέλεσε μαθητὴς καὶ φίλος τοῦ Ποσειδωνίου, ἀναφέρει ὅτι ὁ Ποσειδώνιος εἶχε κατασκευάσει πλανητάριον σφαῖραν (ὅπως καὶ ὁ Ἀρχιμήδης), εἰς τὴν ὁποίαν μὲ πολλὴν δεξιότητα ἐγίνοντο καθημερινῶς αἱ κινήσεις τῶν πλανητῶν καὶ τοῦ ἡλίου.

Κατὰ τὴν πληροφορίαν τὴν ὁποίαν παρέχει εἰς ἡμᾶς ὁ ἀστρονόμος Κλεομήδης (περὶ τὸ 180 μ.Χ.) ὁ Ποσειδώνιος ἐκ τῆς ἀποστάσεως τῶν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ μεσημβρινοῦ εὐρισκομένων πόλεων Ρόδου-Ἀλεξανδρείας ὑπελόγησε τὴν περίμετρον τῆς γῆς εἰς 41.000 χιλιόμετρα, ἐν ᾧ ὁ Στράβων, λέγει, ὅτι ὁ Ποσειδώνιος ἤυρε 31.000 χιλιόμετρα. Ὁ Στράβων συνέγραψε περίφημον ἔργον ὑπὸ τὸν τίτλον «Γεωγραφικὰ» εἰς 17 βιβλία.

Ὁ Μαρῖνος ὁ Τύριος ὑπῆρξε, κατὰ τὸν Ἑλληνα συγγραφέα **Νικόλαον Γ. Φωτεινόν**, ὁ μεγαλύτερος γεωγράφος τῆς ἀνθρωπότητος (Νικολάου Γ. Φωτεινοῦ, Ναυτικά, σελὶς 10, Ἀθῆναι 1955, βραβεῖον τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν). Οὐδὲν ἔργον τοῦ Μαρῖνου ἐσώθη. Ὁ Πτολεμαῖος ὅμως εἰς τὸ ἔργον αὐτοῦ τὸ ὁποῖον φέρει τὸν τίτλον «Γεωγραφικὴ Ὑφήγησις», ἀναφέρει ρητῶς ὅτι ὁ Μαρῖνος ὁ Τύριος εἶναι ὁ πρῶτος, ὅστις καθώρισεν ὡς πρῶτον μεσημβρινὸν διὰ τὴν μέτρησιν τοῦ γεωγραφικοῦ μήκους ἐνὸς τόπου τὸν διερχόμενον διὰ τῶν Καναρίων νήσων. Κατὰ τὸν Ν.Γ. Φωτεινόν, ὅστις θεωρεῖ ὅτι ἡ Γεωγραφικὴ Ὑφήγησις τοῦ Πτολεμαίου ὀφείλεται εἰς τὸν Μαρῖνον τὸν Τύριον, πρῶτος συντάξας χάρτην κυλινδρικοῦ προβολῆς εἶναι ὁ Μαρῖνος. Τὸν χάρτην αὐτὸν ἐσφραγίσθη, κατὰ τὸν αὐτὸν συγγραφέα, βραδύτερον ὁ Ὀλλανδὸς γεωγράφος Γεράρδος Κρέμερ ἢ Μερκάτωρ (1512-1594 μ.Χ.). Ὁ Μαρῖνος συνέταξε χάρτην τῆς Οἰκουμένης γῆς, σχεδιάσας γῆν ἄγνωστον, δηλ. ἤπειρον, νοτίως τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ, ἐξ οὗ καὶ βροῦθηεν ἡ λατινικὴ ρῆσις TERRA INCOGNITA (= γῆ ἄγνωστος).

Ὁ **Κλαύδιος Πτολεμαῖος** ἐκτὸς τῶν σπουδαίων προσωπικῶν τοῦ παρατηρήσεων καὶ γεωγραφικῶν ἐπιτευγμάτων, ἐσυστηματοποίησε τὰς γεωγραφικὰς γνώσεις τῶν προηγουμένων τοῦ γεωγράφων, περιλαβὰν αὐτὰς εἰς τὸ περίφημον ἔργον αὐτοῦ «Γεωγραφικὴ Ὑφήγησις». Ὁ Πτολεμαῖος διετέλεσε ἐπὶ 1500 περίπου ἔτη ὁ μοναδικὸς διδάσκαλος τῆς ἀνθρωπότητος εἰς τὴν Ἀστρονομίαν καὶ τὴν Γεωγραφίαν.

Ἡ Νεωτέρα Γεωγραφία

Ἀπὸ τοῦ 1300 μ.Χ. δύναται νὰ θεωρηθῇ ὅτι ἀρχίζει ἡ ἐποχὴ τῆς νεωτέρας Γεωγραφίας μὲ τὰς σπουδαίας γεωγραφικὰς ἀνακαλύψεις. Σπουδαῖοι θαλασσοπόροι καὶ ἐξερευνηταὶ ἀγνώστων περιοχῶν τῆς γῆς ὑπῆρξαν : ὁ Μάρκο Πόλο, ὁ Βαρθολομαῖος Διάζ, ὁ Βάσκο ντὲ Γάμα, ὁ Χριστόφορος Κολόμβος, ὁ Ἀμερικὸς Βεσπούκιος, ὁ Μαγελάνος καὶ ἄλλοι. Ἐκ τῶν νεωτέρων σπουδαῖος γεωγράφος - ἐρευνητῆς θεωρεῖται ὁ Γερμανὸς Ἀλέξανδρος Χοῦμπολτ (1769 - 1859), ὅστις ἐξερεύνησε πολλὰ μέρη τῆς Κεντρικῆς καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς, ὁ Νορβηγὸς Νάνσεν (1861-1930) ἐξερευνητῆς τῆς Γροιλανδίας καὶ τοῦ Βορείου Πόλου, ὁ Ἄγγλος Κούκ (1728-1779), ὅστις πρῶτος περιέπλευσε τὴν νοτιᾶν πολικὴν περιοχὴν, ὁ Νορβηγὸς Ἀμοῦνδсен (1872 - 1928), ὅστις πρῶτος ἐξερεύνησε τὸν Νότιον πόλον, καὶ ὁ Ἀμερικανὸς ναύαρχος Μπέρδ (1888 - 1957), ὅστις πρῶτος ὑπερέπτη τοῦ Βορείου πόλου τῷ 1926 καὶ τοῦ Νοτίου πόλου τῷ 1929.

Ἡ μεγάλη ἀνάπτυξις τῶν Φυσικῶν ἐπιστημῶν καὶ τῆς Τεχνολογίας εἶχεν ὡς ἐπακόλουθον καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς Γεωγραφίας. Ἀναλόγως πρὸς τὰ θέματα ἐρεύνης καὶ τοὺς σκοποὺς τοὺς ὁποίους ἐπιδιώκει ἡ Γεωγραφία, διαίρεται αὕτη εἰς πολλοὺς κλάδους. Δὲν ὑπάρχει ὅμως σαφὴς διαχωρισμὸς τῶν ὁρίων τῶν κλάδων αὐτῶν, οὔτε καὶ ὅλοι οἱ εἰδικοὶ γεωγράφοι εἶναι σύμφωνοι εἰς τὴν αὐτὴν ὑποδιαιρέσιν τῆς Γεωγραφίας. Κατωτέρω παραθέτομεν μίαν ἐκ τῶν ὑποδιαιρέσεων, τὴν ὁποίαν ἀναφέρει ὁ καθηγητῆς τῆς Γεωγραφίας ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τοῦ Μονάχου Γουσταῦος Φόχλερ-Χάουκε (Gustav Fochler-Hauke) (1962).

Α' Φυσικὴ Γεωγραφία. 1. Γεωμορφολογία, 2. Κλιματολογία, 3. Ὑδρογεωγραφία.

Β' Βιογεωγραφία. 1. Φυτογεωγραφία, 2. Ζωογεωγραφία, 3. Φυσικὴ ἀνθρωπογεωγραφία.

Γ' Ἀνθρωπογεωγραφία. 1. Γεωγραφία τοῦ πληθυσμοῦ, 2. Γεωγραφία τῶν οἰκισμῶν, 3. Γεωργικὴ Γεωγραφία, 4. Βιομηχανικὴ Γεωγραφία, 5. Γεωγραφία ἐμπορίου - συγκοινωνιῶν, 6. Κοινωνικὴ Γεωγραφία, 7. Γεωγραφία τῶν θρησκειῶν, 8. Πολιτικὴ Γεωγραφία. (Σημείωσις : Ἡ Μαθηματικὴ Γεωγραφία θεωρεῖται ὑπὸ πολλῶν προπαιδευτικῆς μάθησις τῆς Γεωγραφίας).

“Άλλοι γεωγράφοι ονομάζουν τήν Ἀνθρωπογεωγραφίαν, Γεωγραφίαν τοῦ Πολιτισμοῦ, καί προτιμοῦν τόν ὄρον Οἰκονομική Γεωγραφία διὰ τὰ γεωγραφικά φαινόμενα τὰ ἔχοντα σχέσιν πρὸς τήν οἰκονομικήν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου. Προσθέτουσ ἀκόμη καί ἄλλους κλάδους, ὅπως τήν Στρατιωτικὴν Γεωγραφίαν, τήν Ναυτικὴν Γεωγραφίαν, τήν Ἱατρικὴν Γεωγραφίαν κλπ. Εἶναι εὐνόητον ὅτι ἡ Φυσικὴ Γεωγραφία θεωρεῖται ὡς τὸ πρῶτον βῆμα διὰ πᾶσαν περαιτέρω γεωγραφικὴν ἔρευναν. Ἡ Βιογεωγραφία ὅμως καί ἡ Ἀνθρωπογεωγραφία ἢ Γεωγραφία τοῦ Πολιτισμοῦ ἀπαιτοῦν καί εἰδικὰς γνώσεις, τὰς ὁποίας ἐπόμενον εἶναι νὰ μὴ κέκτηνται οἱ εἰδικοὶ γεωλόγοι καί παλαιοντολόγοι οἱ ἀσχολούμενοι μὲ τήν Γεωγραφίαν. Εἰς τὰς ἀξιώσεις τῆς συγχρόνου Ἀνθρωπογεωγραφίας προσφέρονται ὡς περισσότερον εἰδικοὶ οἱ βιολόγοι, οἱ οἰκονομολόγοι, οἱ κοινωνιολόγοι καί ἐπιστήμονες ἄλλων ἀκόμη εἰδικότητων.

Διὰ διδακτικούς σκοποὺς πολλοὶ θεωροῦν ὡς καλυτέραν γεωγραφικὴν διαίρεσιν μιᾶς ἐξεταζομένης περιοχῆς τήν ἐξῆς :

1) Φυσικὴ Γεωγραφία, 2) Πολιτικὴ Γεωγραφία, 3) Οἰκονομικὴ Γεωγραφία, καί τοῦτο διότι οἱ γεωγραφικοὶ παράγοντες προσφέρονται πρὸς ἔρευναν καί μάθησιν κατὰ τήν φυσικὴν ἀκολουθίαν αὐτῶν,

ἐξετάζονται δέ :

1) Εἰς τὴν φυσικὴν Γεωγραφίαν

α) Ἡ θέσις καί τὰ ὄρια τῆς περιοχῆς, β) Ἡ μορφολογία τοῦ ἐδάφους (ὄρη, πεδιάδες, ἀκταί), γ) Τὰ ὕδατα (ποταμοί, λίμναι, θάλασσαί), δ) Τὸ κλίμα.

2) Εἰς τὴν πολιτικὴν Γεωγραφίαν

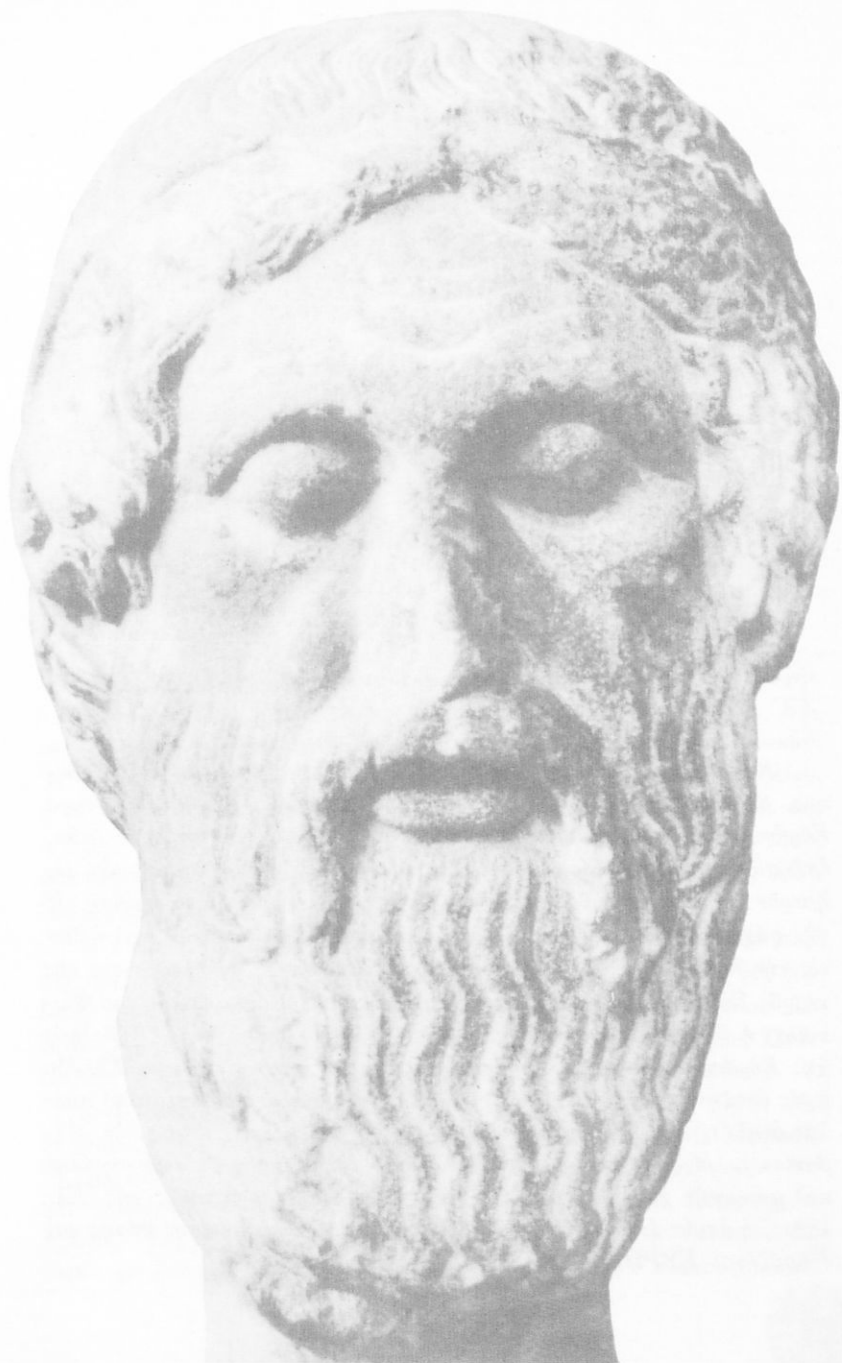
α) Ὁ πληθυσμὸς, β) Ἡ γλῶσσα, γ) Τὸ θρησκευμα, δ) Τὸ πολιτευμα, ε) Αἱ πόλεις.

3) Εἰς τὴν Οἰκονομικὴν Γεωγραφίαν (οἰκονομικὴν ζωὴν)

α) Ἡ ἀλιεΐα, β) Τὰ δάση, γ) Ἡ κτηνοτροφία, δ) Ἡ γεωργία, ε) Ὁ ὀρυκτὸς πλοῦτος, στ) Ἡ βιομηχανία, ζ) Ἡ συγκοινωνία, η) Τὸ ἐμπόριον.

Ὁ Ὅμηρος, ὁ ὁποῖος θεωρεῖται καὶ
ὁ πρῶτος γεωγράφος τοῦ κόσμου

Ψηφιοποιήθηκε από το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Η ΕΥΡΩΠΗ

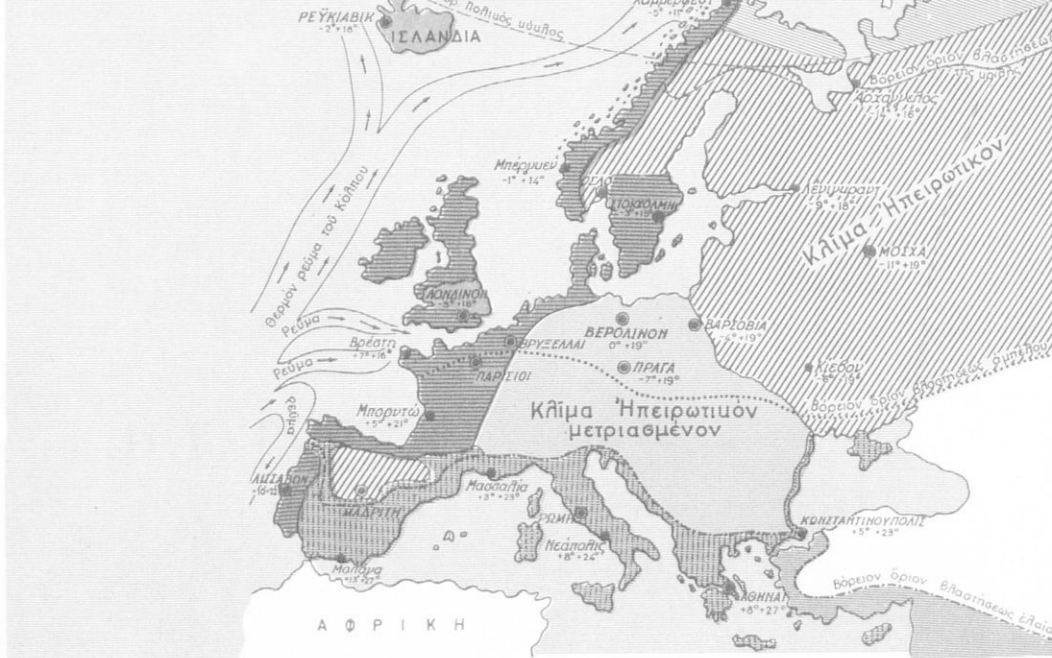
Κατὰ μίαν ἑλληνικὴν παράδοσιν ἡ Εὐρώπη ἦτο κόρη τοῦ Φοίνικος, βασιλέως τῆς Φοινίκης (Συρίας). Ἡμέραν τινά, ὅτε ἡ νεαρὰ Εὐρώπη ἔπαιξε μὲ τὰς Νύμφας εἰς τὰ λιβάδια καὶ συνέλεγε ἄνθη, ἐπλησίασε πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο ὁ Ζεὺς, ὁ ὁποῖος εἶχε μεταμορφωθῆ εἰς ἡμερον ταῦρον. Ὁ ταῦρος (Ζεὺς) ἔπεισε τὴν Εὐρώπην νὰ καθίσῃ εἰς τὴν ράχιν του καὶ ἀμέσως, ὡς παντοδύναμος θεός, ἐπέταξε καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Κρήτην, φέρων μαζί του καὶ τὴν Εὐρώπην. Ἡ ἐξαφάνισις τῆς νεαρᾶς Εὐρώπης ἔφευρεν εἰς μεγάλην ἀνησυχίαν τὴν οἰκογένειαν τοῦ Φοίνικος, ἡ ὁποία ἤρchiσε τὰς ἐρεῦνας διὰ τὴν ἀνεύρεσίν της. Ὁ ἀδελφός τῆς Εὐρώπης Κάδμος, ὁ ἰδρυτής τῶν Θηβῶν, ἦλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα πρὸς ἀναζήτησιν τῆς Εὐρώπης, ἀλλὰ δὲν τὴν ἀνεῦρε. Ἐπειτα ἀπὸ πολλὰς ἀναζητήσεις ὁ Κάδμος ἀπέθανεν εἰς τὴν Ἰλλυρίαν (σημερινὴν Ἀλβανίαν). Ἡ φήμη ἔφευρεν ὅτι ἡ Εὐρώπη ἐξηφανίσθη εἰς τὴν μεγάλην καὶ μακρονὴν χώραν, τὴν ἐκτεινομένην βορείως καὶ δυτικῶς τῆς Ἑλλάδος, ἡ ὁποία ἀπὸ τότε ἔλαβε τὸ ὄνομα τῆς ἐξαφανισθείσης κόρης καὶ ὀνομάζεται ΕΥΡΩΠΗ.

Κατ' ἄλλην παράδοσιν οἱ ναυτιλλόμενοι, κατὰ τὴν ἀρχαίαν ἐποχὴν (3000 ἔτη π.Χ.), ὠνόμαζον τὴν θαλασσίαν περιοχὴν δυτικῶς τῆς Ἑλλάδος Ἔρεβον καὶ τὰ ἀνατολικῶς τοῦ Αἰγαίου πελάγους μέρη Ἀσκοῦ. Ἡ λέξις Ἔρεβος εἶναι ὀμηρικὴ καὶ σημαίνει σκότος, δύσιν τοῦ ἡλίου, ἡ δὲ λέξις Ἀσκοῦ εἶναι ἄσσυριακὴ καὶ σημαίνει ἀνατολήν. Ἐκ τῆς λέξεως Ἔρεβος, λέγουν, προέκυψεν ἡ λέξις Εὐρώπη (δηλ. δυτικῶς τῆς Ἑλλάδος χώρα) καὶ ἐκ τῆς λέξεως Ἀσκοῦ προέκυψεν ἡ λέξις Ἀσία (δηλ. ἀνατολικῶς τῆς Ἑλλάδος χώρα).

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες γεωγράφοι χρησιμοποιοῦν ἀπὸ τοῦ 600 π.Χ. καὶ ἐξῆς τὰς λέξεις Εὐρώπη καὶ Ἀσία, διὰ νὰ δηλώσουν τὰς δύο παλαιὰς ἡπείρους. Ἐκτοτε, λόγω τοῦ μεγάλου κύρους τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ ὀνόματος καὶ τῆς λαμπρότητος τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ, ἡ ὀνομασία τῶν ἡπείρων αὐτῶν παρέμεινε καὶ διεθνῶς. Ἡ Ἀφρικὴ ὠνομάζετο ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων γεωγράφων Λιβύη. Καὶ τὸ ὄνομα τοῦτο παρέμεινε ἔκτοτε διὰ τὸ βόρειον μέρος τῆς Ἀφρικῆς. Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες δὲν εἶχον ἐρευνήσει ὀλόκληρον τὴν Ἀφρικὴν. Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἦσαν γνωστὰ μόνον αἱ τρεῖς ἡπείροι, Εὐρώπη, Ἀσία καὶ Ἀφρικὴ, ἀλλὰ καὶ αὐταὶ ὄχι εἰς ὅλην αὐτῶν τὴν ἔκτασιν. Σήμερον αἱ ἡπείροι αὐταὶ λέγονται καὶ μὲ ἐν ὄνομα, ὁ παλαιὸς κόσμος.

- Κλίμα Ξηραίνων
- Κλίμα Μεσογειακόν
- Κλίμα Ήπειρωτικόν μετριασμένον

- Κλίμα Ήπειρωτικόν
- Κλίμα Πολιεύον

- Βόρειον όριον θλασθήσεως κριθής
- Βόρειον όριον θλασθήσεως αμπέλου
- Βόρειον όριον θλασθήσεως ελάσης

ΦΥΣΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Θέσις και όρια τής Εύρώπης. Ἡ Εύρώπη εὐρίσκεται εἰς τὸ βόρειον ἡμισφαίριον τῆς γῆς καὶ ἀποτελεῖ τὸ δυτικὸν μέρος τῆς μεγαλυτέρας ξηρᾶς τοῦ ἡμισφαιρίου τούτου. Πολλοὶ γεωγράφοι λέγουσι, ὅτι ἡ Εύρώπη δύναται νὰ χαρακτηρισθῆ ὡς μεγάλη χερσόνησος τῆς Ἀσίας.

Πρὸς βορρᾶν βρέχεται ὑπὸ τοῦ Βορείου παγωμένου ὠκεανοῦ, πρὸς δυσμᾶς ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ. (Βόρειος θάλασσα, Βαλτικὴ θάλασσα, Ἀτλαντικὸς ὠκεανὸς) καὶ πρὸς νότον ὑπὸ τῆς Μεσογείου θαλάσσης, τῆς θαλάσσης τοῦ Ἑλλησπόντου, τῆς Προποντιδος, τοῦ Βοσπόρου καὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου. Ἡ ὄρσειρα τοῦ Καυκάσου εἶναι τὰ μόνα ἐπὶ ξηρᾶς νότια σύνορα τῆς Εύρώπης. Ὡς ἀνατολικά σύνορα τῆς Εύρώπης λαμβάνονται αἱ δυτικαὶ ὄχθαι τῆς Κασπίας θαλάσσης, ὁ ποταμὸς Οὐράλης τῆς Ρωσίας καὶ ἐν συνεχείᾳ πρὸς βορρᾶν τὰ Οὐράλια ὄρη μέχρι τοῦ Βορείου παγωμένου ὠκεανοῦ.

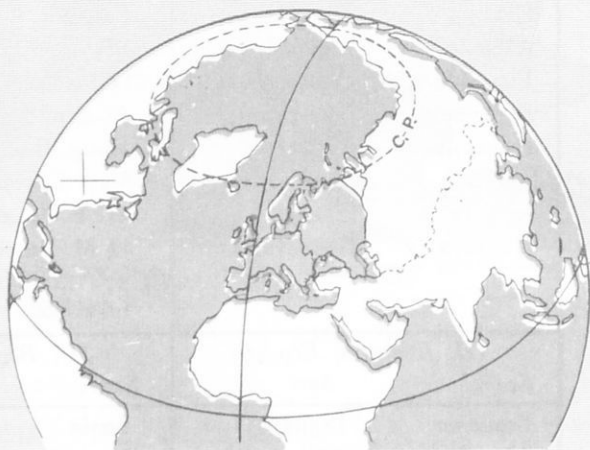
Τὰ Κράτη καὶ οἱ λαοὶ τῆς Εὐρώπης.

Εἰς τὸν κατωτέρω πίνακα ἐμφαίνονται τὰ Κράτη καὶ οἱ λαοὶ τῆς Εὐρώπης κατὰ γεωγραφικὰς περιοχάς.

<i>I. Νότιος Εὐρώπη</i>		<i>II. Δυτικὴ Εὐρώπη</i>	
Κράτη	Λαοὶ	Κράτη	Λαοὶ
Ἑλλάς	Ἕλληνες	Γαλλία	Γάλλοι
Ἀλβανία	Ἀλβανοὶ	Βέλγιον	Βέλγοι
Γιουγκοσλαβία	Γιουγκοσλάβοι	Ὁλλανδία	Ὁλλανδοὶ
Βουλγαρία	Βούλγαροι	Λουξεμβούργον	Λουξεμβουρ- [γιανοὶ
Ρουμανία	Ρουμάνοι	Ἡνωμ. Βασιλείον	} Ἀγγλοὶ ἢ Βρεταννοὶ
Ἰταλία	Ἰταλοὶ	Μεγ. Βρετανίας	
Ἰσπανία	Ἰσπανοὶ	καὶ Β. Ἰρλανδίας	
Πορτογαλία	Πορτογάλοι	(ἢ Μ. Βρεταννία ἢ Ἀγγλία)	
		Ἰρλανδία	Ἰρλανδοὶ
<i>III. Κεντρικὴ Εὐρώπη</i>		<i>IV. Βόρειος Εὐρώπη</i>	
Κράτη	Λαοὶ	Κράτη	Λαοὶ
Γερμανία	Γερμανοὶ	Δανία	Δανοὶ
Αὐστρία	Αὐστριακοὶ	Ἰσλανδία	Ἰσλανδοὶ
Ἑλβετία	Ἑλβετοὶ	Νορβηγία	Νορβηγοὶ
Οὐγγαρία	Οὐγγροὶ	Σουηδία	Σουηδοὶ
Τσεχοσλοβακία	Τσεχοσλοβάκοι		
<i>V. Ἀνατολικὴ Εὐρώπη</i>		Εἰς τὴν Εὐρώπην ἀνήκουν ἀκόμη: Ἡ Ἀνατολικὴ Θράκη (Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία), ἡ μικρὰ Δημοκρατία τοῦ Ἁγίου Μαρίνου (ἐν Ἰταλίᾳ), τὸ Κρά- τος τοῦ Βατικανοῦ (ἐν Ρώμῃ), ἡ Μάλτα, ἡ μικρὰ Δημοκρατία τῆς Ἀν- δόρρας (μεταξὺ Ἰσπανίας-Γαλλίας), τὸ πριγκιπάτον Μοναχὸ (Νότιος Γάλ- λία), τὸ πριγκιπάτον Λιχτενστάιν (μεταξὺ Ἑλβετίας-Αὐστρίας).	
Κράτη	Λαοὶ		
Φιλανδία	Φιλανδοὶ ἢ Φίννοι		
Πολωνία	Πολωνοὶ		
Ἑσθονία	Ἑσθονοὶ		
Λεττονία	Λεττονοὶ		
Λιθουανία	Λιθουανοὶ		
Εὐρ. Ρωσία	Ρῶσοι		

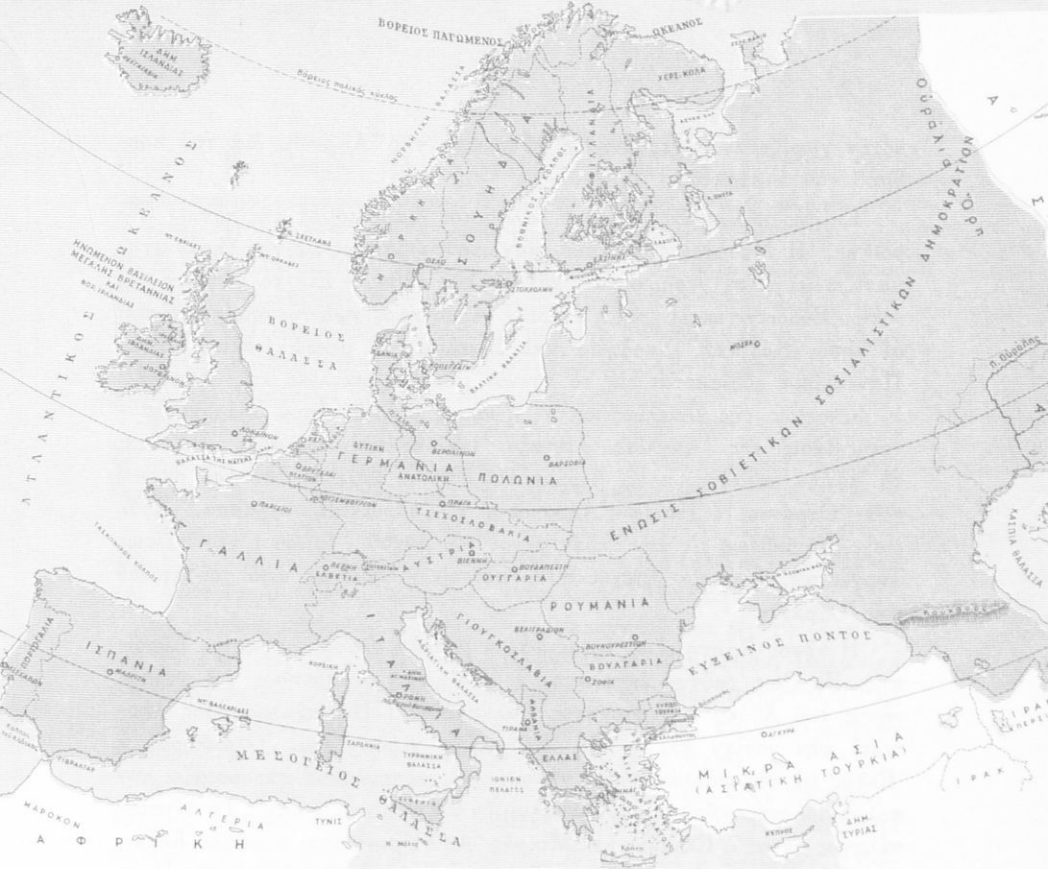
Ἡ Εὐρώπη. Ἀριστερά : ἡ
θέσις τῆς Εὐρώπης εἰς τὸ
βόρειον ἡμισφαίριον τῆς γῆς

Μορφολογία τοῦ ἐδάφους

Ὅριζόντιος καὶ κάθετος διαμελισμός. Ἡ βόρειος, ἡ δυτική καὶ ἡ νότιος Εὐρώπη χαρακτηρίζεται ἀπὸ πολυσχιδῆ ὀριζόντιον (δηλ. θαλάσσιον) διαμελισμόν. Ἡ θάλασσα Μπάρεντς εἰσχωρεῖ βαθέως εἰς τὴν βόρειον Ρωσίαν καὶ σχηματίζει τὴν Λευκὴν λεγομένην θάλασσαν, ἡ ὁποία ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου μέχρι τοῦ Ἰουνίου εἶναι παγωμένη. Δυτικώτερον ἐκτείνεται ἡ Σκανδιναυικὴ χερσονήσος, ἡ ὁποία κατὰ τὸ μέγιστον αὐτῆς μέρος πρὸς ἀνατολὰς βρέχεται ὑπὸ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης (Βοθνικὸς κόλπος, Φιννικὸς κόλπος, Ἀνατολικὴ θάλασσα). Καὶ ὁ Βοθνικὸς καὶ ὁ Φιννικὸς κόλπος εἶναι κατὰ τὸν χειμῶνα (4 μῆνας) παγωμένοι. Μεταξὺ τῆς χερσονήσου τῆς Γιουτλάνδης (Δανία) καὶ τῆς Σκανδιναυικῆς χερσονήσου σχηματίζονται τὰ στενὰ τοῦ Κατε-

γάκη και τοῦ Σαχαράκη. Δυτικώτερον κεῖται ἡ νῆσος Μ. Βρεταννία, ἡ μεγαλυτέρα τῆς Εὐρώπης, καὶ ἡ νῆσος Ἰρλανδία. Μεταξὺ Μ. Βρεταννίας καὶ ἡπειρωτικῆς Εὐρώπης (Γαλλίας καὶ Βελγίου) σχηματίζεται τὸ στενὸν τῆς θαλάσσης τῆς Μάγχης, (30 χιλιομ. πλάτους). Βορειότερον τῆς Μ. Βρεταννίας ὑπάρχει ἡ ὄλγον μικροτέρα ταύτης νῆσος Ἴσλανδία, ἥτις πρὸς βορρᾶν χωρίζεται ἀπὸ τῆς μεγάλης καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον παγωμένης νήσου Γροιλανδίας διὰ τοῦ θαλασσοῦ στενοῦ, τὸ ὁποῖον ὀνομάζεται ὁδὸς τῆς Δανιμαρκίας (δηλ. τῆς Δανίας).

Εἰς τὸ νοτιοδυτικὸν ἄκρον τῆς εὐρωπαϊκῆς ἡπείρου ἐκτείνεται ἡ Ἰβηρικὴ χερσόνησος. Πρὸς βορρᾶν ταύτης καὶ τῆς Γαλλίας ἀπλοῦται ὁ εὐρὺς Βισκαϊκὸς Κόλπος (ἐπὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ), ἐν ᾧ πρὸς

νότον χωρίζεται ή χερσόνησος αύτη από τής 'Αφρικῆς, διά τοῦ πορθμοῦ τοῦ Γιβραλτάρ.

'Επίσης πολυσχιδῆς εἶναι ὁ θαλάσσιος διαμελισμὸς τῆς νοτίου Εὐρώπης. Ἡ Μεσόγειος θάλασσα εἰσχωροῦσα βαθέως εἰς τὴν ξηρὰν σχηματίζει μεγάλας χερσονήσους καὶ πολλὰς νήσους. Εἰς τὸ κέντρον τῆς νοτίου Εὐρώπης ἐκτείνεται ἡ Ἱταλικὴ χερσόνησος, πρὸ τῆς ὁποίας κεῖνται αἱ νῆσοι Κορσική, Σαρδηνία καὶ Σικελία. Ἡ μικρὰ Ἱταλικὴ νῆσος Παντελέρια εὐρίσκεται εἰς τὸ στενὸν μεταξὺ Σικελίας καὶ Ἀφρικῆς, ἐν ᾧ νοτίως τῆς Σικελίας κεῖται ἡ νῆσος Μάλτα, ὅπου ὑπάρχει ναυτικὴ βάση τῆς Ἀγγλίας. Μεταξὺ Ἱταλίας καὶ Ἑλλάδος ἀπλοῦται τὸ Ἴόνιον πέλαγος, πρὸς βορρᾶν τοῦ ὁποίου ἄρχεται ἀπὸ τοῦ στενοῦ τοῦ Ὀτράντο (Ἱταλία - Ἀλβανία) ἡ Ἀδριατικὴ θάλασσα. Αὕτη εἰσχωρεῖ βαθέως εἰς τὴν ξηρὰν μέχρι τοῦ μυχοῦ (ὄρμου) τῆς πόλεως Τεργέστης, ἡ ὁποία ἀπέχει 800 περίπου χιλιόμετρα ἀπὸ τοῦ στενοῦ τοῦ Ὀτράντο.

Ἡ νῆσος Κρήτη εἶναι ἡ νοτιωτέρα μεγάλη νῆσος τῆς νοτίου Εὐρώπης. Βορείως ταύτης ἐκτείνεται ἡ Ἑλληνικὴ χερσόνησος (ἡ χερσόνησος τοῦ Αἴμου ἢ χερσόνησος Βαλκανικὴ). Ἡ Πελοπόννησος ἀποτελεῖ τὴν νοτίαν ἄκρην τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου. Ὀλόκληρος ἡ Ἑλλὰς μὲ τὰς πολλὰς αὐτῆς νήσους, καὶ χερσονήσους παρουσιάζει τὸν πολυσχιδέστερον θαλάσσιον διαμελισμὸν τῆς νοτίου Εὐρώπης. Τὸ Αἰγαῖον πέλαγος μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Μικρᾶς Ἀσίας συνδέεται πρὸς τὸν Εὐξείνιον Πόντον διὰ τοῦ στενοῦ τοῦ Ἑλλησπόντου, τῆς θαλάσσης τῆς Προποντιδος καὶ τοῦ στενοῦ τοῦ Βοσπόρου. Ἐν βλέμμα εἰς τὸν χάρτην μᾶς πείθει ὅτι ἄλλοτε ἡ Μικρὰ Ἀσία καὶ ἡ ἀνατολικὴ Θράκη ἦσαν ἡνωμένα. Ὁ Εὐξείνιος Πόντος βρέχει τὴν ἀνατολικὴν Ἑλληνικὴν χερσόνησον, τὴν νότιον Ρωσίαν καὶ τὴν Β. Μικρὰν Ἀσίαν. Εἰς τὴν βορείαν τούτου περιοχὴν ἐκτείνεται ἡ Ἀζοφικὴ θάλασσα καὶ ἡ χερσόνησος τῆς Κριμαίας, ὅπου οἱ Ἕλληνες κατὰ τὴν ἀρχαιότητα (οἱ Μιλήσιοι περὶ τὸ ἔτος 800 π.Χ.) ἔδρυσαν σπουδαίας ἀποικίας (Χερσῶν, Σεβαστούπολις, Εὐπατορία, Θεοδοσία, Συμφερούπολις κλπ.).

Καὶ ὁ κάθετος διαμελισμὸς τῆς Εὐρώπης παρουσιάζει πολὺ ἐνδιαφέρον. Ὀλόκληρον σχεδὸν τὸ ἔδαφος τῆς Ἰβηρικῆς χερσονήσου εἶναι ὄρεινόν μὲ μικρὰς πεδινὰς κοιλάδας. Αἱ ὑψηλαὶ ὄροσειραὶ τῆς χερσονήσου ἐκτείνονται ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς (Σιέρρα Νεβάδα, Σιέρρα

Μορένα, Καστιλιανὰ ὄρη, Κανταβρυγικά, Πυρηναῖα). Τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν παρουσιάζει ὁ κύριος ὄγκος τῶν Ἑλλήνων, πρὸς βορρᾶν τῆς Ἰταλίας. Ἡ περιοχὴ τῶν Ἑλλήνων εἶναι ἡ πλέον ὄρεινὴ τῆς Εὐρώπης. Ὁ δυτικὸς κλάδος τῶν Ἑλλήνων διεύθунεται ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον. Τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν ἔχει καὶ ἡ ὄροσειρὰ τῶν Σκανδιναυικῶν ὄρων, τὰ ὅποια καλύπτουν τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς Νορβηγίας. Καὶ ἡ ὄροσειρὰ τῆς Πίνδου παρουσιάζει τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν, ἀποτελοῦσα συνέχειαν τῶν Δυναρικῶν Ἑλλήνων τῆς Γιουγκοσλαβίας.

Τὸ ἔδαφος τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον ὄρεινόν μὲ μικρὰς ἐξαιρέσεις τὰς πεδιάδας τῆς Θεσσαλίας, τῆς Ἀν. Ὁρᾶκης καὶ τῶν πεδιάδων τῆς Ρουμανίας - Βουλγαρίας.

Τέλος τὰ Καρπάθια ὄρη ἀποτελοῦν ἓν ὄρεινόν τόξον εἰς τὴν Κεντρικὴν Εὐρώπην, τὸ ὅποιον διὰ τῆς ὄρεινῆς περιοχῆς τῆς Τσεχοσλοβακίας καὶ Αὐστρίας συνδέεται πρὸς τὰς Ἀνατολικὰς Ἑλλείψεις.

Αἱ μεγάλαι πεδιάδες τῆς Εὐρώπης παρατηροῦνται εἰς τὴν δυτικὴν καὶ Β. Γαλλίαν, εἰς τὸ Βέλγιον, Ὁλλανδίαν, Β. Γερμανίαν, Πολωνίαν καὶ Εὐρωπαϊκὴν Ρωσίαν. Μεγάλαι πεδιάδες κοιλάδας σχηματίζουσι οἱ ποταμοὶ : Πάδος, εἰς τὴν Β. Ἰταλίαν καὶ Δούναβις, εἰς τὴν Γιουγκοσλαβίαν, τὴν Οὐγγαρίαν, τὴν Ρουμανίαν, τὴν Βουλγαρίαν.

Λίμναι πολλαὶ εἰς τὴν Εὐρώπην ὑπάρχουν εἰς τὰς ἐξῆς περιοχάς : Βορείου Ρωσίας, Φινλανδίας, Σουηδίας, Ἑλβετίας. Οἱ σπουδαιότεροι ποταμοὶ τῆς Εὐρώπης εἶναι : ὁ Βόλγας, ὁ Δὸν καὶ ὁ Δνεῖπερος (Ρωσίας), ὁ Δούναβις (Γερμανίας - Αὐστρίας - Οὐγγαρίας - Γιουγκοσλαβίας - Βουλγαρίας - Ρουμανίας), ὁ Βιστούλας (Πολωνίας), ὁ Πάδος (Ἰταλίας), ὁ Ρῆνος (Ἑλβετίας - Γερμανίας - Ὁλλανδίας), ὁ Ροδανὸς καὶ ὁ Σηκουάνας (Γαλλίας).

Τὸ κλίμα τῆς Εὐρώπης

Ὁλόκληρος ἡ Εὐρώπη εὐρίσκεται εἰς τὴν βόρειον εὐκρατον ζώνην. Τὸ πλησιέστερον μέρος τῆς πρὸς τὸν ἡμερικὸν εἶναι ἡ Κρήτη, ἡ ὅποια ἀπέχει αὐτοῦ 35°, ἤτοι 3.885 χιλίόμε., ἀφοῦ ἡ μία μῆτρα ἀντιστοιχεῖ μὲ 111 χιλίόμε. Τὸ βορειότερον ἄκρον τῆς Εὐρώπης εἶναι τὸ λεγόμενον βόρειον ἄκρωτήριο τῆς Νορβηγίας. Τοῦτο ἀπέχει τῆς Κρήτης πάλιν 3.885 χιλίόμε. (35°) καὶ ἀπὸ τοῦ βορείου Πόλου 20° ἤτοι 2.220

χιλιόμ. Είναι φανερόν ὅτι τὰ νοτιώτερα μέρη τῆς Εὐρώπης θερμαίνονται ὑπὸ τοῦ ἡλίου, καθ' ὅλον τὸ ἔτος, πολὺ περισσότερον ἀπὸ τὰ βορειότερα. Ἐὰν ἀκόμη ληφθῇ ὑπ' ὄψει καὶ ὁ πολυσιχιδῆς θαλάσσιος (ὀριζόντιος) καὶ ὁ κάθετος διαμελισμὸς τῆς Εὐρώπης θὰ ἐννοήσωμεν εὐκόλως ὅτι ὑπάρχει εἰς αὐτὴν μεγάλη ποικιλία κλίματος.

Αἱ περιοχαὶ τῆς νοτίου Εὐρώπης ἔχουν ἐν γένει κλίμα μεσογειακόν. Εἰς μερικὰς ὅμως περιοχὰς τοῦ ἐσωτερικοῦ αὐτῶν τὸ κλίμα εἶναι καὶ ὀλίγον ἠπειρωτικόν (Κεντρικὴ Ἑλληνικὴ Χερσόνησος).

Τὸ κλίμα τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, ἀπὸ τῆς δυτικῆς Γαλλίας μέχρι τοῦ ἀκρωτηρίου τῆς Νορβηγίας, ἐπηρεάζεται πολὺ ἀπὸ τὴν θερμότητα τοῦ ρεύματος τοῦ Κόλπου τοῦ Μεξικοῦ καὶ εἶναι θερμότερον ἀπὸ τὸ κλίμα ἄλλων περιοχῶν, αἱ ὁποῖαι εἶναι εἰς τὸ αὐτὸ γεωγραφικὸν πλάτος (π.χ. τῆς Ρωσίας). Εἰς τὴν Δ. Εὐρώπην βρέχει πολὺ καὶ κατὰ τὸ θέρος. Τὸ κλίμα τῆς Κεντρικῆς καὶ Ἀνατολικῆς Εὐρώπης εἶναι ἠπειρωτικόν, ὅχι ὅμως παντοῦ τὸ αὐτό. Τὸ ἠπειρωτικόν κλίμα τῆς Οὐγγαρίας π.χ. εἶναι ἠπιώτερον ἀπὸ τὸ ἠπειρωτικόν κλίμα τῆς Ρωσίας.

Ἡ χλωρίς καὶ ἡ πανὶς τῆς Εὐρώπης (δηλ. τὰ φυτὰ καὶ τὰ ζῶα αὐτῆς)

Ὑπάρχει μεγάλη ποικιλία φυτῶν καὶ ζώων. Τὸ βορειότερον μέρος τῆς Εὐρώπης μὲ τὴν ὄρεινὴν περιοχὴν τῆς Σκανδιναυικῆς χερσονήσου

Χαρακτηριστικά τοπεία τῆς βορείου καὶ νοτίου Εὐρώπης. Ἀριστερά : Τοπείον ἐκ τῶν λιμνῶν τῆς Φιλλανδίας. Δεξιά : Χαρακτηριστικὸν τοπείον τῶν παρὰ τὴν Μεσόγειον θάλασσαν χωρῶν

καὶ τὴν Ἴσλανδίαν καλύπτονται ὑπὸ βρύων καὶ λειχήνων. Ἐκ τῶν ζώων ὑπάρχουν ἐκεῖ τάρανδοι, ἡ πολικὴ ἄρκτος, ἡ πολικὴ ἀλώπηξ καὶ πλῆθος μεγάλων ποντικῶν.

Νοτιώτερον ἐκτείνεται εὐρεῖα ζώνη δασῶν. Εἰς πολλὰ ὅμως μέρη τῆς ἔχει γίνεи ἐκχέρσωσις. Ἐδῶ ὑπάρχουν πολλαὶ ἄρκτοι, λύκοι, ἀλώπεκες, ἔλαφοι, τρωκτικά, δορκάδες (ζαρκάδια) καὶ ἄλλα.

Εἰς τὰς περιοχὰς παρὰ τὴν Μεσόγειον ὑπάρχουν ὀλιγώτερα δάση. Ἐκ τῶν δένδρων κυριαρχεῖ ἡ ἐλάτη, ἡ πεύκη καὶ ἡ ἐλαία. Ἐκ τῶν ζώων ὑπάρχουν λύκοι, θῶες (τσακάλια), ἀλώπεκες καὶ πολλὰ εἶδη ἔρπετων. Πρόβατα, αἴγες, βόες, ἵπποι, ὄρνιθοειδῆ (πουλερικά) ζοῦν εἰς ὅλην τὴν Εὐρώπην (πλὴν τῶν βορειοτάτων περιοχῶν). Ἡμίονοι καὶ ὄνοι ὑπάρχουν εἰς τὰ νοτιώτερα μέρη.

Αἱ φυσικαὶ περιοχαὶ τῆς Εὐρώπης

Φυσικαὶ περιοχαὶ μιᾶς ἡπείρου ὀνομάζονται αἱ γεωγραφικαὶ ἐκεῖναι περιοχαὶ, ὅπου παρατηρεῖται ὁμοιότης εἰς τὸ κλίμα καὶ εἰς τὴν διαμόρφωσιν τοῦ ἐδάφους. Εἰς τὴν Εὐρώπην διακρίνονται αἱ ἑξῆς φυσικαὶ περιοχαὶ : 1) νότιος Εὐρώπη, 2) δυτικὴ Εὐρώπη, 3) κεντρικὴ Εὐρώπη, 4) βόρειος Εὐρώπη, 5) ἀνατολικὴ Εὐρώπη.

ΑΤΛΑΝΤΙΚΟΣ ΩΚΕΑΝΟΣ

 Φιννικά Γλώσσα

 Σλαβικά »

 Λατινορμενείς » Περιοχάι γλωσσών διμλου-

 Έλληνικά μένων εν Εδρώπη

 Γερμανικά Γλώσσα

 Άλθαβικά

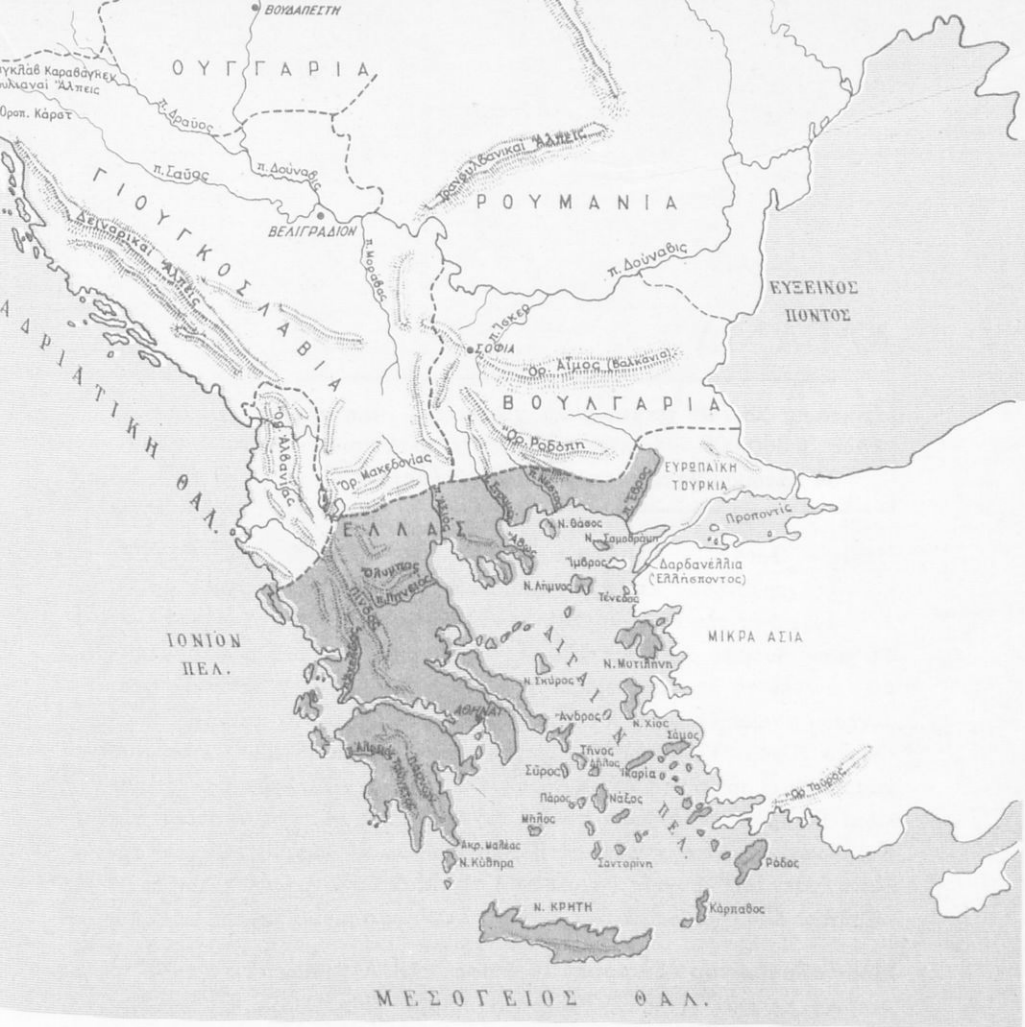
 Τουρκικά

 Διάλεκτοι διάφοροι

I. ΝΟΤΙΟΣ ΕΥΡΩΠΗ

Ἡ νότιος Εὐρώπη περιλαμβάνει τὰς ἐξῆς μικροτέρας περιοχάς : Α' τὴν Ἑλληνικὴν χερσόνησον (ἢ χερσόνησον τοῦ Αἴμου ἢ Βαλκανικὴν χερσόνησον), Β' τὴν Ἱταλικὴν χερσόνησον καὶ Γ' τὴν Ἰβηρικὴν χερσόνησον. Ἡ νότιος Εὐρώπη ὀνομάζεται καὶ Μεσογειακὴ Εὐρώπη, ἐπειδὴ βρέχεται ὑπὸ τῆς Μεσογείου θαλάσσης.

Α. ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ

Αὕτη κατέχει τὸ νοτιοανατολικὸν μέρος τῆς Εὐρώπης καὶ ἀποτελεῖται ἐκ τῶν ἐξῆς 5 Κρατῶν : Ἑλλάδος, Ἀλβανίας, Γιουγκοσλαβίας, Βουλγαρίας, Ρουμανίας, ἔτι δὲ καὶ ἐκ τῆς Εὐρωπαϊκῆς Τουρκίας (Ἀνατολικῆς Θράκης). (Ἡ Ἑλλὰς ἐξετάζεται εἰς τὴν γεωγραφίαν τῆς Γ'. τάξεως).

ΑΛΒΑΝΙΑ

Έκτασις 28.748 τετραγωνικά χιλιόμετρα, πληθυσμός 1.660.000 κάτοικοι. Πυκνότης πληθυσμοῦ, 54 κάτοικοι κατὰ τετραγωνικὸν χιλιόμετρον.

Θέσις - Ὅρια. Ἡ Ἀλβανία εὐρίσκεται εἰς τὸ δυτικὸν μέρος τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου καὶ ἔχει ὅρια πρὸς βορρᾶν τὴν Γιουγκοσλαβίαν, πρὸς ἀνατολὰς τὴν Γιουγκοσλαβίαν καὶ Ἑλλάδα, πρὸς νότον τὴν Ἑλλάδα πρὸς δυσμὰς βρέχεται ὑπὸ τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης. Τὸ θαλάσσιον στενὸν τὸ ὁποῖον χωρίζει τὴν Ἀλβανίαν ἀπὸ τῆς Ἰταλικῆς χερσονήσου ὀνομάζεται στενὸν (πορθμὸς) τοῦ Ὀτράντο καὶ ἔχει πλάτος 75 χιλίωμ. Τὸ μῆκος τῶν ἀκτῶν τῆς Ἀλβανίας ἀνέρχεται εἰς 300 χιλίωμ. ἐν ᾧ τὸ μῆκος τῶν συνόρων τῆς πρὸς τὴν Ἑλλάδα εἰς 250 χιλίωμ. Τὰ πρὸς τὴν Ἑλλάδα σύνορα ἀρχίζουν παρὰ τὸ βόρειον στενὸν τῆς Κερκύρας καὶ καταλήγουν, μὲ βορειο-ανατολικὴν κατεύθυνσιν, εἰς τὴν λίμνην Μεγάλῃ Βρυγητῆς (Πρέσπα) τῆς Μακεδονίας, ὅπου ἐνοῦνται μὲ τὰ σύνορα Γιουγκοσλαβίας - Ἑλλάδος (τριεθνὲς σημεῖον ἐπὶ τῆς λίμνης).

Μορφολογία τοῦ ἐδάφους. Τὸ ἔδαφος τῆς Ἀλβανίας εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον ὄρεινόν. Πρὸς τὴν θάλασσαν ὑπάρχει πεδινὴ λωρίς, ἡ ὁποία ἔχει καὶ ἀρκετὰ ἔλη. Εἰς τὴν παράκτιον περιοχὴν ὑπάρχουν πολὺ ὀλίγοι φυσικοὶ λιμένες. Σπουδαιότεροι ἐκ τῶν κόλπων εἶναι τοῦ Αὐλῶνος, τοῦ Δυρραχίου καὶ τοῦ Δρίνου. Τὰ δύο τρίτα τῆς ἐκτάσεως τῆς Ἀλβανίας εἶναι ἔδαφος ὄρεινόν. Αἱ ὄροσειραὶ τῆς εἶναι προέκτασις τῶν Διναρικών Ἀλπεων τῆς Γιουγκοσλαβίας. Εἰς τὴν νοτιοανατολικὴν καὶ τὴν νότιον Ἀλβανίαν ἐκτείνονται τὰ ὄρη Μοράβας, Τόμαρος, Τρεμπεσίνα, Νεμέρτσικα (2984 μ.). Τὰ ὄρη αὐτὰ ἔγιναν πολὺ ὀνομαστά κατὰ

1. Πληθυσμὸς Ἑλλάδος 8.433.000 κάτοικοι.

Ἑλλάδα

τὸν Ἑλληνοϊταλικὸν πόλεμον τοῦ 1940-41, ὅτε ὁ Ἰταλικὸς στρατὸς ἐπετέθη αἰφνιδίως ἐκ τῆς Βορείου Ἠπείρου, διὰ νὰ ὑποδουλώσῃ τὴν Ἑλλάδα. Ἐκεῖ εἰς τὰς πολλὺς ὄρεινὰς περιοχὰς ἐγιναν μεγάλα μάχα, κατὰ τὰς ὁποίας ὁ Ἑλληνικὸς Στρατὸς ἐπέδειξεν ἀφθαστον ἡρωϊσμόν καὶ ἐνίκησε τὸν Ἰταλικὸν στρατὸν παντοῦ.

Ποταμοί. Οἱ ποταμοὶ τῆς Ἀλβανίας πηγάζουν ἀπὸ τὰς ἀνατολικὰς ὄρεινὰς περιοχὰς τῆς χώρας καὶ ἐκβάλλουν πρὸς δυσμὰς, εἰς τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν. Πρὸς βορρᾶν ρεεῖ ὁ Δρίνος, εἰς τὴν Κεντρικὴν Ἀλβανίαν ὁ Γενοῦσος (ἢ Σκοῦμπος), ὀλίγον νοτιώτερον τούτου ὁ Σεμένης, ὁ ὁποῖος σχηματίζεται ἐκ τῆς συμβολῆς τῶν ποταμῶν Δέβολη καὶ Ἄφου. Ἀκόμη νο-

τιώτερον ρέει ὁ Ἄφωσ, ὁ ὁποῖος πηγάζει ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ ὄρους Τύμφη καὶ ἐκβάλλει παρὰ τὴν λιμνοθάλασσαν τοῦ Αὐλῶνος.

Λίμναι. Εἰς τὴν Ἀλβανίαν ἀνήκουν τὰ δυτικὰ μέρη τριῶν λιμνῶν : τῆς μικρᾶς Βρυγηίδος (μικρᾶς Πρέσπας), τῆς μεγάλης Βρυγηίδος (μεγάλης Πρέσπας) καὶ τῆς Ἀχρίδος. Βορείως τῆς Κορυσσᾶς κεῖται ἡ μικρὰ λίμνη Μαλίχ, ἐν ᾧ εἰς τὰ βορειοδυτικὰ τῆς χώρας τὸ ἀνατολικὸν τμήμα τῆς λίμνης τῆς Σκόδρας ἀνήκει εἰς τὴν Ἀλβανίαν καὶ τὸ δυτικὸν εἰς τὴν Γιουγκοσλαβίαν.

Κλίμα. Τὸ κλίμα τῆς δυτικῆς περιοχῆς τῆς Ἀλβανίας εἶναι μεσογειακόν. Βροχαὶ πίπτουν ἀρκετὰ κατὰ τὴν ἀνοιξιν καὶ τὸ φθινόπωρον. Τὸ κλίμα τῆς ὄρεινῆς Ἀλβανίας εἶναι μᾶλλον ἠπειρωτικόν, ὅχι ὅμως μὲ τὸν ἔντονον χαρακτῆρα τοῦ ἠπειρωτικοῦ κλίματος. Ἡ μορφολογία τοῦ ἐδάφους καὶ τὸ κλίμα εὐνοοῦν τὴν ἀνάπτυξιν τῆς πεύκης, τῆς ἐλάτης, τῆς δρυός, τῶν δημητριακῶν, τοῦ καπνοῦ καὶ τῆς ὀρύζης. Εἰς τὰ νότια καὶ παραθαλάσσια μέρη εὐδοκιμεῖ ἡ ἄμπελος καὶ ἡ ἐλαία. Εὐνοεῖται ἐπίσης ἡ διατροφή προβάτων, αἰγῶν καὶ χοίρων.

Πληθυσμός. Κατὰ τὴν ἀρχαίαν ἐποχὴν ἡ Ἀλβανία ὠνομάζετο Ἰλλυρία καὶ οἱ κάτοικοί της Ἰλλυριοί. Οἱ Ρωμαῖοι τὴν ὠνόμαζον Ἰλλυρία Γκροαῖκα (Illyria Graeca) δηλ. Ἑλληνικὴ Ἰλλυρία. Φαίνεται δὲ πιθανὸν ὅτι οἱ Ἰλλυριοὶ εἶχον καὶ μικρὰν φυλετικὴν συγγένειαν πρὸς τοὺς ἀρχαίους Ἑλληνας, μὲ τοὺς ὁποίους εἶχον ἀγαθὰς σχέσεις. Κατὰ τὴν παράδοσιν ὁ βασιλεὺς τῶν Θηβῶν Κάδμος ἐφιλοξενήθη καὶ ἀπέθανε καὶ ἐτάφη εἰς τὴν Ἰλλυρίαν. Τοῦτο μαρτυρεῖ περὶ τῶν φιλικῶν σχέσεων μεταξὺ ἀρχαίων Ἑλλήνων καὶ Ἰλλυριῶν. Βραδύτερον ἡ Ἀλβανία κατελήφθη ὑπὸ τῶν Ρωμαίων καὶ κατόπιν ὑπὸ τῶν Βουλγάρων καὶ Σέρβων. Ἐπὶ πολὺν χρόνον ἀνῆκεν εἰς τὸ Βυζάντιον καὶ εἰς τὸ Δεσποτᾶτον τῆς Ἠπείρου. Ἀπὸ τοῦ 1479 - 1913 κατείχετο ὑπὸ τῶν Τούρκων. Ἐκτοτε ἔγινεν ἀνεξάρτητον Κράτος. Κατὰ τὸ 1939 κατελήφθη ὑπὸ τῆς Ἰταλίας, ἡ ὁποία κατὰ τὴν 28ην Ὀκτωβρίου 1940 ἐπέτεθη ἐκεῖθεν αἰφνιδίως διὰ τὴν ὑποδουλώσῃ τὴν Ἑλλάδα. Κατὰ τὸ τέλος τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου (1939 - 1945) ἡ Ἀλβανία ἀπηλλάγη τοῦ ἰταλικοῦ ζυγοῦ καὶ ἔγινε πάλιν ἀνεξάρτητον Κράτος μὲ πολίτευμα κομμουνιστικόν (Λαϊκὴ Δημοκρατία). Τὴν νότιον Ἀλβανίαν ἀποτελεῖ ἡ μεγάλη Ἑλληνικὴ ἐπαρχία τῆς Βορείου Ἠπείρου. Ἡ Β. Ἠπειρος

ἠλευθερώθη ἐπανειλημμένως ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ, ἀλλὰ αἱ Μεγάλαι Δυνάμεις τὴν ἀπέδωσαν τελικῶς εἰς τὴν Ἀλβανίαν. Ἡ Κορυτσά, ἡ Πρεμετή, τὸ Ἀργυρόκαστρον, τὸ Δέλβινον, οἱ Ἅγιοι Σαράντα, ὁ Αὐλών, ἡ Κλεισοῦρα εἶναι πόλεις Ἑλληνικαί. Εἰς 250.000 ὑπολογίζονται οἱ Ἕλληνες τῆς Β. Ἠπείρου.

Ἡ χριστιανικὴ θρησκεία εἰσῆχθη εἰς τὴν Ἀλβανίαν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων. Ἦδη ὅμως μόνον τὸ ἕμισυ τοῦ πληθυσμοῦ εἶναι χριστιανοὶ (Ὀρθόδοξοι καὶ Καθολικοί). Τὸ ἄλλο ἀνήκει εἰς τὸν Μωαμεθανισμόν.

Ἡ ὁμιλουμένη γλῶσσα εἶναι ἡ ἄλβανικὴ (ἐκτὸς τῆς ἑλληνικῆς ἢ ὁποῖα ὁμιλεῖται εἰς τὴν Β. Ἠπειρον). Ὡς ἀλφάβητον χρησιμοποιοῖ ἡ ἄλβανικὴ γλῶσσα τὸ λατινικόν, τὸ ὁποῖον εἰσῆχθη εἰς τὴν Ἀλβανίαν περὶ τὸ ἔτος 1920. Οὐδέποτε προηγουμένως ἡ ἄλβανικὴ γλῶσσα ἐγράφετο ἤτο μόνον προφορικῆ.

Πόλεις. Σπουδαιότεραι πόλεις εἶναι : Τὰ Τίρανα (80.000 κ.) εἶναι ἡ πρωτεύουσα τῆς χώρας καὶ συνδέεται σιδηροδρομικῶς μὲ τὸ Δυρράχιον. Τὸ Δυρράχιον (26.000 κ.) εἶναι ἡ ἀρχαία Ἑλληνικὴ πόλις Ἐπίδαμνος καὶ ἔχει καλὸν λιμένα. Βορειότερον κεῖται ἡ κωμόπολις Ἅγιος Ἰωάννης (τῆς Μεδοῦης) ἔχουσα ἐπίσης καλὸν λιμένα καὶ πληθυσμὸν 3.500 κ. Παρὰ τὴν λίμνην τῆς Σκόδρας εὐρίσκεται ἡ πόλις Σκόδρα ἢ Σκούταρι (40.000 κ.). Νοτίως τῶν Τιράνων κεῖται ἡ πόλις Ἐλβασάν (25.000 κ.), συνδεομένη μετὰ τῶν Τιράνων διὰ σιδηροδρόμου. Τὸ Βεράτιον (10.000 κ.), ἡ Κορυτσά (30.000 κ.), τὸ Ἀργυρόκαστρον (10.000 κ.), ἡ Πρεμετή, οἱ Ἅγιοι Σαράντα, τὸ Δέλβινον, ὁ Αὐλών. Ὁ Αὐλών εὐρίσκεται εἰς τὸν μεγάλον κόλπον τοῦ Αὐλώνος. Ἀπέναντι τῆς πόλεως ταύτης καὶ

Ἡ Πρεμετή ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Ἀώου, εἰς τὴν Βόρειον Ἠπειρον

παρά τὴν εἴσοδον τοῦ κόλπου κεῖται ἡ στρατηγικὴ νῆσος Σάσων. Νοτίως ταύτης εἶναι ἡ χερσόνησος τῆς Χειμάρρας μετὰ τὰ Ἀκροκεραύνια ὄρη καὶ τὸ ἀκρωτήριο Γλωσσο, ἀπέναντι τοῦ ὁποίου εὐρίσκεται ἡ ἰταλικὴ πόλις Ὀτράντο.

Οἰκονομικὴ ζωή. Εἰς τὰ παράλια τῆς χώρας καὶ εἰς τὰς λίμνας καὶ τοὺς ποταμοὺς ἡ ἀλιεῖα εἶναι καλῶς ὀργανωμένη ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς ἰταλικῆς κατοχῆς.

Τὰ 35% τῆς ἐπιφανείας τῆς χώρας καλύπτονται ὑπὸ δασῶν. (Ἑλλάδος 13%). Ἡ πεύκη, ἡ ἐλάτη καὶ ἡ δρυς εἶναι τὰ κυριαρχοῦντα δένδρα, ἐκ τῶν ὁποίων λαμβάνεται μεγάλη ποσότης ξυλείας.

Τὸ ὄρεινόν τοῦ ἐδάφους καὶ τὸ κλίμα εὐνοοῦν τὴν κτηνοτροφίαν. Ἐν ἀφθονίᾳ ὑπάρχουν αἰγες, πρόβατα, βόες καὶ χοῖροι. Ἡ κτηνοτροφία καὶ ἡ γεωργία εἶναι αἱ κύριαι ἀσχολίαι τῶν κατοίκων. Διὰ τὴν γεωργίαν ὅμως ὀλίγον εἶναι τὸ κατάλληλον ἔδαφος (13%). Τὰ λιβάδια καταλαμβάνουν 29% τῆς ἐπιφανείας τῆς χώρας, ἐν ᾧ 23% εἶναι ἐντελῶς ἄγονον ἔδαφος.

Ὁ ὄρυκτός πλοῦτος τῆς Ἀλβανίας δὲν ἔχει ἐρευνηθῆ πλήρως. Ἐξάγεται ἀρκετὴ ποσότης πετρελαίου καὶ λιγνίτου.

Ἡ συγκοινωνία δὲν εἶναι ἀνεπτυγμένη λόγῳ τοῦ ὄρεινοῦ τοῦ ἐδάφους. Τὸ ὄλον μῆκος τῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν ἀνέρχεται εἰς 90 χιλιόμετρα.

Τὸ ἐμπόριον μετὰ τὸ ἐξωτερικὸν δὲν εἶναι μεγάλον.

Εἰσάγει: χημικὰ προϊόντα καὶ φάρμακα, διάφορα μηχανήματα, χάρτην, ὑφάσματα καὶ ἐν γένει βιομηχανικὰ προϊόντα. Ἐξάγει: κρέατα, τυρόν, δέρματα, ἔρια, καπνόν, ἔλαιον, ὄσπρια καὶ πετρέλαιον. Πρὸ τοῦ πολέμου (1939 - 1945) τὸ ἐμπόριον μετὰ τῆς Ἑλλάδος ἦτο ἀρκετὰ ἀνεπτυγμένον. Ἦδη ὅμως εἶναι ἀσήμαντον. Νόμισμα τῆς χώρας εἶναι τὸ λέκ = 100 ἑκατοστά. 50 λέκ = 30 δρχ. (1 δολλάριον).

ΓΙΟΥΓΚΟΣΛΑΒΙΑ

Έκτασις 256.900 τετρ. χιλιόμετρα. Πληθυσμός 18.950.000 κ. Πυκνότης πληθυσμού 72 κάτοικοι κατά τετραγωνικόν χιλιόμετρον.

Θέσις-Όρια. Ἡ Γιουγκοσλαβία (ἢ Νοτιοσλαβία) κεῖται κατὰ τὸ μεγαλύτερον αὐτῆς μέρος εἰς τὴν Ἑλληνικὴν χερσόνησον. Τὸ πρὸς βορρᾶν μικρότερον μέρος αὐτῆς ἀνήκει εἰς τὴν Κεντρικὴν Εὐρώπην. Πρὸς νότον συνορεύει πρὸς τὴν Ἀλβανίαν καὶ Ἑλλάδα, πρὸς ἀνατολὰς πρὸς τὴν Βουλγαρίαν καὶ Ρουμανίαν, πρὸς βορρᾶν πρὸς τὴν Οὐγγαρίαν καὶ Αὐστρίαν

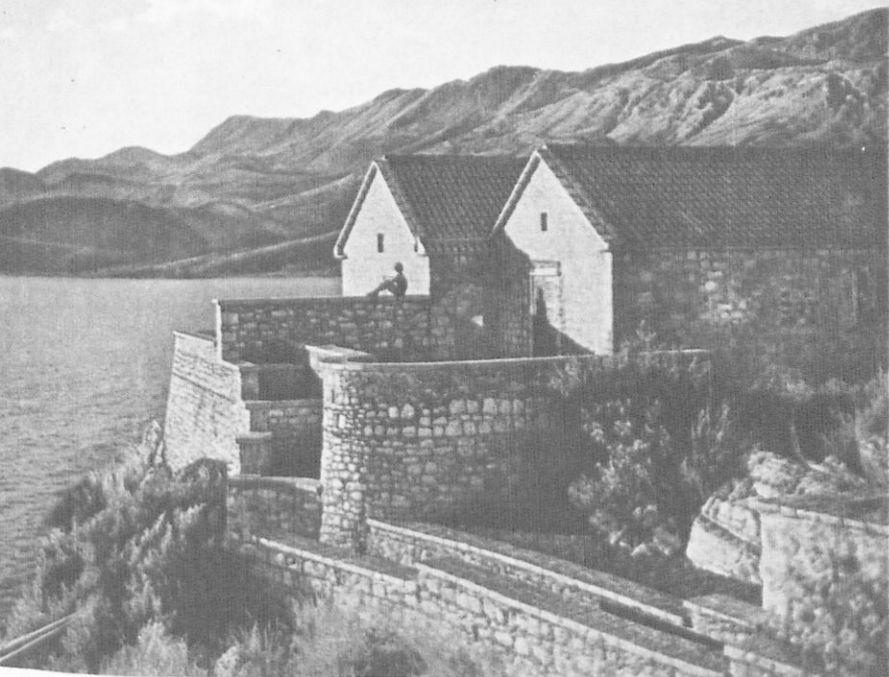

Ἡ κομόπολις τῆς Ἑρζεγοβίνης Μοστάρ παρά τὸν μικρὸν ποταμὸν Ναρέντα

καί πρὸς δυσμὰς πρὸς μικρὸν τμήμα τῆς Ἰταλίας. Τὸ περισσότερον δυτικὸν μέρος τῆς χώρας βρέχεται ὑπὸ τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης. Τὸ μέρος τοῦτο ὀνομάζεται Δαλματία ἢ Δαλματικαὶ ἀκταί. Εἰς τὴν βορειοδυτικὴν περιοχὴν ἐκτείνεται πρὸς νότον ἡ τριγωνικὴ χερσόνησος τῆς Ἰστρίας, τῆς ὁποίας τὸ παραλιακὸν μέρος εἶναι πεδινόν. Πολλοὶ νῆσοι καὶ νησίδες εἶναι κατεσπαρμέναι κατὰ μῆκος τῶν Δαλματικῶν ἀκτῶν.

Μορφολογία τοῦ ἐδάφους. Τὸ ἔδαφος τῆς Γιουγκοσλαβίας εἶναι κατὰ τὰ δύο τρίτα ὄρεινόν. Τὸ πρὸς βορρᾶν ἐν τρίτον αὐτοῦ εἶναι πεδινόν. Κατὰ τὴν δυτικὴν καὶ κεντρικὴν περιοχὴν τῆς χώρας ἀπλοῦνται αἱ Διναρικαὶ Ἄλπεις, αἱ ὁποῖαι συνδέονται πρὸς τὴν ὄροσειρὰν τῆς Ἀλβανίας καὶ τῆς Πίνδου. Αἱ ἐκτεταμέναι πεδινὰ περιοχὰ τῆς χώρας σχηματίζονται εἰς τὸ βόρειον μέρος.

Γραφικὸν τοπίον εἰς τὰς
Δαλματικὰς ἀκτὰς

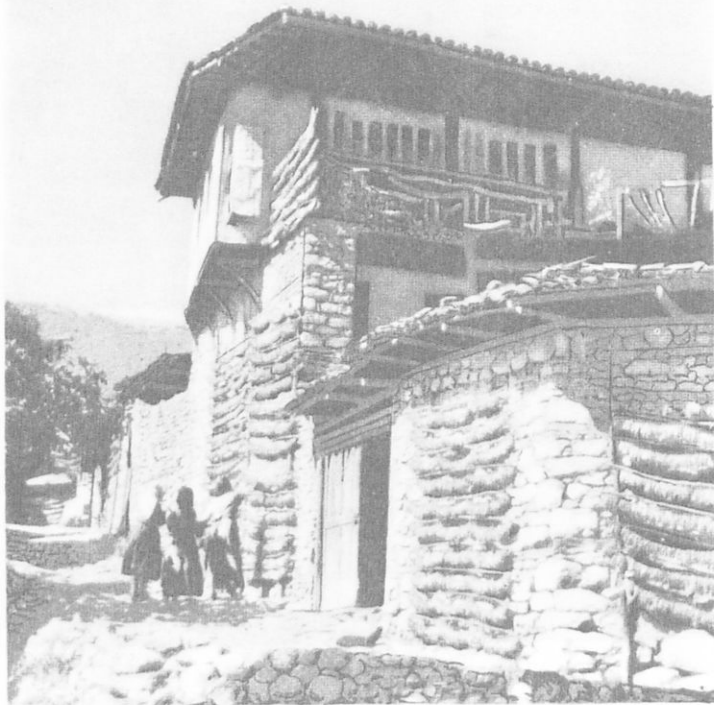
Ποταμοί. Σπουδαιότερος ποταμὸς εἶναι ὁ Δούναβις, ὁ ὁποῖος κατέρχεται ἐκ τῆς Οὐγγαρίας. Μεγάλοι παραπόταμοι αὐτοῦ εἶναι ὁ Θάις, ὁ Δραῦος, ὁ Σαῦος, ὁ Δρίνας καὶ ὁ Μοράβας. Εἰς τὰ ἀνατολικά σύνορα πρὸς τὴν Ρουμανίαν ὁ Δούναβις διέρχεται διὰ στενῆς κοιλάδος, ἡ ὁποία λέγεται Σιδηρᾷ Πύλαι.

Λίμναι. Εἰς τὰ πρὸς τὴν Ἀλβανίαν σύνορα κεῖται ἡ λίμνη Σκόδρα, τῆς ὁποίας τὸ ἕμισυ καὶ πλέον ἀνήκει εἰς τὴν Γιουγκοσλαβίαν.

Κλίμα. Τὸ κλίμα τῆς Γιουγκοσλαβίας εἶναι γενικῶς ἡπειρωτικόν. Τὸν χειμῶνα κάμνει ἀρκετὸν ψῦχος καὶ τὸ θέρος εἶναι ἀρκετὰ θερμόν. Ἐξαίρεσιν παρουσιάζει ἡ δυτικὴ παραλία τῆς χώρας, ὅπου τὸ κλίμα εἶναι μεσογειακόν.

Ἡ διαμόρφωσις τοῦ ἐδάφους καὶ τὸ κλίμα εὐνοοῦν τὴν ἀνάπτυξιν τῆς δρυός, τῆς πεύκης καὶ τῆς ἐλάτης, καὶ ἐκ τοῦ ζωικοῦ βασιλείου τῶν αἰγῶν, τῶν προβάτων καὶ τῶν βοσειδῶν.

Οικία χωριού εις τὴν Σερβικὴν Μακεδονίαν.
Εἰς τοὺς τοίχους δέματα φύλλων καπνοῦ

Πληθυσμός. Οἱ Γιουγκοσλάβοι ἢ Νοτιοσλάβοι εἰσέβαλον εἰς τὴν Ἑλληνικὴν χερσόνησον κατὰ τὸν 7ον αἰῶνα, (προερχόμενοι ἐκ τῆς νοτίου Ρωσίας) καὶ μετ' ὀλίγον ὑπετάγησαν ὑπὸ τοῦ Βυζαντίου. Ὑπὸ τὴν Βυζαντινὴν κυριαρχίαν ἔμειναν μέχρι τοῦ 12ου αἰῶνος. Ἐκτοτε ἀπέκτησαν τὴν ἀνεξαρτησίαν των μέχρι τῆς ὑποταγῆς των ὑπὸ τῶν Τούρκων κατὰ τὸ 1459. Κατὰ τὸ ἔτος 1878 ἐκηρύχθη ἡ Σερβία (μέρος τῆς Γιουγκοσλαβίας) ἀνεξάρτητον Κράτος μετὰ τὴν βοήθειαν τῆς Ρωσίας. Κατὰ τοὺς βαλκανικοὺς πολέμους 1912 - 1913 κατέλαβεν ἡ Σερβία τὴν βόρειον Μακεδονίαν καὶ κατὰ τὸ 1919, μετὰ τὴν ὑποστήριξιν τῆς Γαλλίας, ἐσχηματίσθη ἡ σημερινὴ Γιουγκοσλαβία. Ὁ πληθυσμὸς τῆς ἀποτελεῖται ἀπὸ 41% Σέρβους, 24% Κροάτας, 9% Σλοβένους (ὅλοι ἐκ τῶν νοτίων Σλάβων). Οἱ ὑπόλοιποι εἶναι Ἄλβανοί, Οὐγγροὶ, Μαυροβούνιοι καὶ ὀλίγοι Ἑβραῖοι καὶ Ἕλληνες. Οἱ Μαυροβούνιοι κατοικοῦν βορείως τῆς λίμνης Σκόδρας καὶ δὲν εἶναι Σλάβοι. Ἀπετέλουν

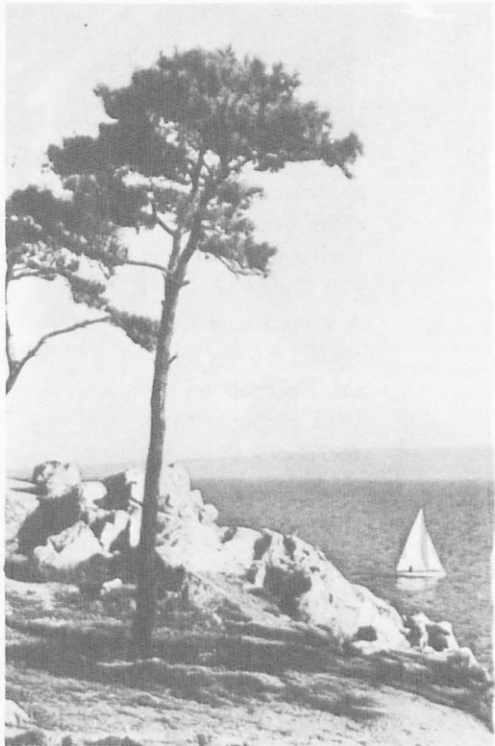
μέχρι τοῦ πρώτου παγκοσμίου πολέμου (1914 - 1918) ἀνεξάρτητον Κράτος μὲ πρωτεύουσαν τὴν Κετίγγην. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ πολέμου ἔχασαν τὴν ἐλευθερίαν των καὶ ὑπεδουλώθησαν εἰς τοὺς Σέρβους. Μέχρι τοῦ 1918 ἔζων εἰς τὴν σημερινὴν Μακεδονίαν τὴν κατεχομένην ὑπὸ τῶν Γιουγκοσλάβων πολλοὶ "Ἕλληνες, ἰδίως εἰς τὰς πόλεις Μοναστήριον, Σκόπια, καὶ Νύσσαν. Αἱ πόλεις αὗται ἦσαν ἄλλοτε ἀνορθοῦντα Ἑλληνικά κέντρα. Σήμερον ἐλάχιστοι Ἕλληνες ζοῦν ἐκεῖ.

Γλῶσσα. Θρησκεία. Εἰς τὴν Γιουγκοσλαβίαν ὁμιλοῦνται πολλαὶ γλῶσσαι. Ἡ σερβικὴ, ἡ κροατικὴ, ἡ σλοβενικὴ, ἡ οὐγγρικὴ, ἡ γερμανικὴ, ἡ ἀλβανικὴ, ἡ μαυροβουνικὴ. Ἐπικρατοῦσα θρησκεία εἶναι ἡ ὀρθόδοξος χριστιανικὴ. Αὕτη εἰσήχθη εἰς τὴν Σερβίαν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων.

Ἐπάρχουν ὅμως καὶ ἀρκετοὶ Καθολικοὶ καὶ μερικοὶ Μωαμεθανοὶ καὶ Ἑβραῖοι. Ἐπίσης ὀλίγοι Διαμαρτυρόμενοι.

Διοικήσις. Πολίτευμα. Διοικητικῶς ἡ Γιουγκοσλαβία ἔχει διαιρεθῆ εἰς 6 μεγάλας ἐπαρχίας : Τὴν παλαιὰν Σερβίαν (μετὰ τῶν ἐπαρχιῶν Βοϊβοδίνιας καὶ Κοσσυφοπεδίου), τὴν Κροατίαν, τὴν Σλοβενίαν, τὴν Βοσνίαν καὶ Ἐρζεγοβίνην, τὸ Μαυροβούνιον (Τσέρνα Γκόρα) καὶ τὴν λεγομένην Σερβικὴν Μακεδονίαν. Ἐκάστη τῶν ἐπαρχιῶν τούτων ἔχει καὶ ἰδικὴν τῆς τοπικῆν Κυβέρνησιν. Πολίτευμα ἡ χώρα ἔχει τὸ κομμουνιστικόν.

Πόλεις. Σπουδαιότεραι πόλεις εἶναι : Τὸ Β ε λ ι γ ρ ά δ ι ο ν (485.000 κ.). Εἶναι ἡ πρωτεύουσα τοῦ Κράτους ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως καὶ κέντρον

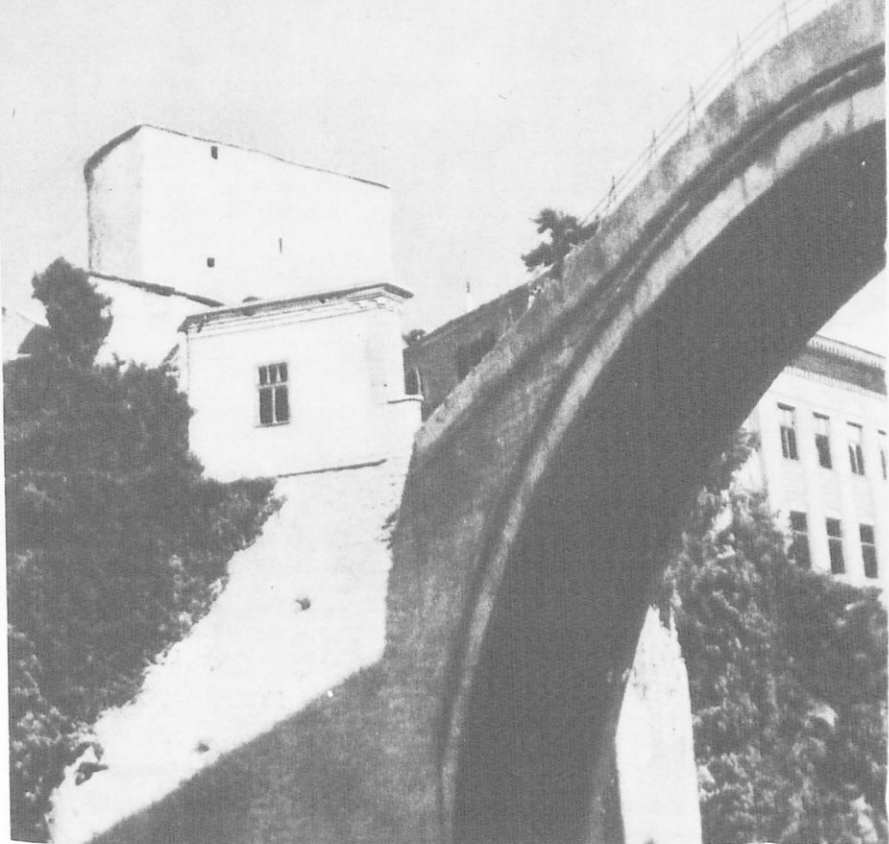
Εἰς τὴν παραλιάν τοῦ Σπλιτ (Σπαλάτου).

ἐμπορικὸν καὶ βιομηχανικόν. Ἔχει Πανεπιστήμιον καὶ ἄλλα Πνευματικὰ Ἰδρύματα. Εἶναι κέντρον ὀδικῶν, σιδηροδρομικῶν, ποταμοπλοικῶν καὶ ἀεροπορικῶν συγκοινωνιῶν. Ἔχει καλὸν ποτάμιον λιμένα. Εἰς τὴν Κροατίαν καὶ τὴν Δαλματίαν πόλεις εἶναι : τὸ Ζάγκρεμπ ἢ Ἀγραμ (420.000), ἡ Ριέκα (πρῶην Φιοῦμε), ἡ Πόλα μὲ πολεμικὸν λιμένα, ἡ Ζάρα, τὸ Σπλίτ, τὸ Ντούμπροβνικ εἰς τὴν Σλοβενίαν, ἡ Λουμπλιάνα (144.000 κ.), εἰς τὸ Μαυροβούνιον ἡ Κετίγνη, τὸ Τίτογκραντ, τὸ Κάτταρον (Κοτόρ). Εἰς τὴν Βοσνίαν καὶ Ἑρζεγοβίνην : τὸ Σεράγεβον (155.000 κ.). Ἐκεῖ κατὰ τὸ ἔτος 1914 ἐδολοφονήθη ὁ Διάδοχος τῆς Αὐστροουγγρικῆς Μοναρχίας. Τοῦτο ὑπῆρξεν ἡ ἀφορμὴ τοῦ πρώτου παγκοσμίου πολέμου (1914 - 1918). Εἰς τὴν Σερβικὴν Μακεδονίαν : τὰ Σκόπια (160.000 κ.), τὰ Βιτώλια (ἡ πρῶην ἑλληνικωτάτη πόλις Μοναστήριον), ὁ Περλεπές, ἡ Στρώμνιτσα, ἡ Γεουελῆ (σταθμὸς πρὸς τὰ ἑλληνικὰ σύνορα).

Οἰκονομικὴ ζωή. Εἰς τὰ ἐκτεταμένα δυτικὰ παράλια τῆς χώρας γίνεται ἐντατικὴ ἀλιεῖα ἰχθύων, οἱ ὅποιοι διατίθενται εἰς τοὺς κατοίκους τῆς περιοχῆς. Ἡ χώρα ἔχει πολλὰ δάση μόνον εἰς τὴν βορειοδυτικὴν ὄρεινὴν περιοχὴν. Τὰ περισσότερα ἔρη, ἰδίως τῆς νοτίου περιοχῆς, εἶναι ἀνευ δένδρων. Ἡ Γιουγκοσλαβία εἶναι χώρα κυρίως κτηνοτροφικὴ καὶ γεωργικὴ. Διατρέφονται πολλὰ αἶγες, πρόβατα, βοοειδῆ καὶ ἵπποι. Καλλιεργοῦνται πολλὰ δημητριακά, καπνός, βάμβαξ, γεώμηλα, ἡλίανθος, κάνναβις, καὶ λίνον. Τὸ ἔδαφος εἶναι πλούσιον εἰς ὄρυκτὰ μολύβδου, χαλκοῦ, μαγνησίου, βωξίτου, ἄνθρακος κλπ. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη γίνεται ἐντατικὴ προσπάθεια διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς βιομηχανίας, ἡ ὁποία διαρκῶς ἐπιτελεῖ προόδους. Ὑπάρχουν ἐργοστάσια ἐπεξεργασίας τοῦ ξύλου, κατασκευῆς μηχανημάτων, χημικῶν προϊόντων, ὑφασμάτων καὶ ἄλλα. Ἡ ὀδικὴ συγκοινωνία δὲν εἶναι ἀρκετὰ ἀνεπτυγμένη, ἰδίως εἰς τὰς ὄρεινὰς περιοχάς. Αἱ ἐκ τοῦ Βελιγραδίου σιδηροδρομικαὶ γραμμαὶ διευθύνονται πρὸς τὴν Κεντρικὴν καὶ τὴν Δυτικὴν Εὐρώπην, πρὸς νότον δέ, διὰ τῆς πόλεως Νύσσης, πρὸς τὴν Σόφιαν - Κωνσταντινούπολιν καὶ Θεσσαλονίκην - Ἀθήνας. Τὸ Βελιγράδιον ἔχει πυκνὴν ἀεροπορικὴν συγκοινωνίαν πρὸς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς χώρας καὶ πρὸς τὸ ἐξωτερικόν. Πολλοὶ περιηγηταὶ ἐπισκέπτονται κατ' ἔτος τὰ ὠραῖα τοπεῖα τῶν Δαλματικῶν ἀκτῶν τῆς Γιουγκοσλαβίας.

Τὸ ἄκρον μεγάλης γεφύρας
εἰς τὸν ποταμὸν Δρίνα

Τὸ ἐμπόριον τῆς Γιουγκοσλαβίας συνίσταται εἰς τὴν ἐξαγωγὴν κτηνοτροφικῶν καὶ γεωργικῶν προϊόντων, πρώτων ὑλῶν (ὄρυκτῶν) καὶ εἰς τὴν εἰσαγωγὴν πετρελαίου καὶ ἐν γένει βιομηχανικῶν προϊόντων.

Τὰ 2,4% τῶν ἐτησίως εἰσαγομένων ἐμπορευμάτων εἰς τὴν Ἑλλάδα εἰσάγονται ἐκ τῆς Γιουγκοσλαβίας, ἀξίας 415 ἑκατομ. δραχ. (Κτηνοτροφικὰ καὶ γεωργικὰ προϊόντα).

Τὰ 5,1% τῶν ἐξαγομένων ἐτησίως ἐμπορευμάτων τῆς Ἑλλάδος ἐξάγονται εἰς τὴν Γιουγκοσλαβίαν, ἀξίας 310 ἑκατομ. δραχ. (ἰδίως ἐσπεριδοειδῆ καὶ πρώται ὕλαι).

Νόμισμα τῆς Γιουγκοσλαβίας εἶναι τὸ δηνάριον = 100 ἑκατοστά. 300 δηνάρια = 30 δραχμαὶ (1 δολλάριον).

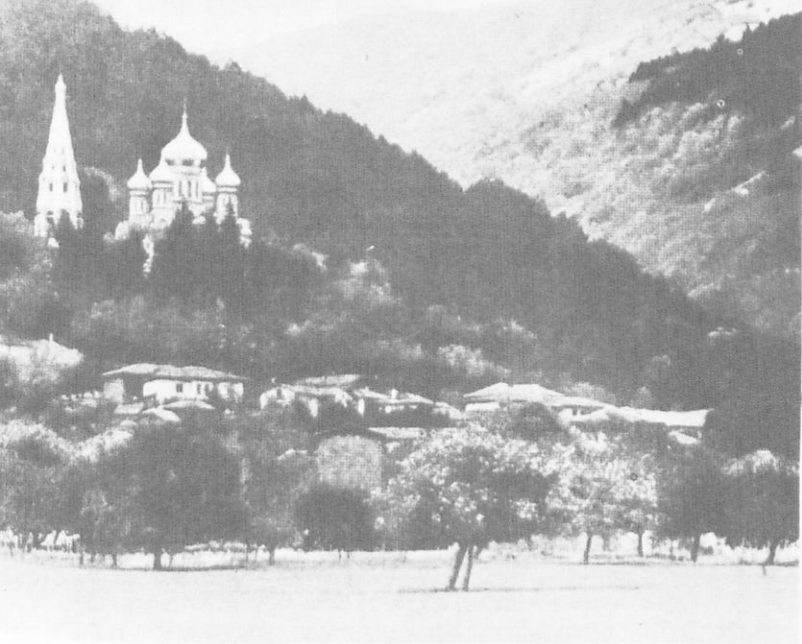

ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ

Έκτασις 110.842 τετρ. χιλιάμ. Πληθ. 7.980.000 κ.
 Πυκνότης πληθ. 70 κάτ. κατά τετρ. χιλιάμ.

Θέσις-Όρια. Ἡ Βουλγαρία εὐρίσκεται εἰς τὸ κέντρον περίπου τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου. Πρὸς βορρᾶν συνορεύει πρὸς τὴν Ρουμανίαν ἔχουσα ὡς φυσικὸν σύνορον τὸν Δούναβιν, ὁ ὁποῖος πρὶν ἐκβάλλῃ εἰς τὸν Εὐξείνου Πόντον κάμπτεται πρὸς βορρᾶν, ἐντὸς τοῦ ρουμανικοῦ ἐδάφους. Τὰ βορειοανατολικά σύνορα πρὸς τὴν Ρουμανίαν, μέχρι τοῦ Εὐξείνου Πόντου, διέρχονται διὰ τῆς ἐπαρχίας Δοβρουτσᾶ. Πρὸς ἀνατολὰς βρέχεται ὑπὸ τοῦ Εὐξείνου Πόντου, ἐν ᾧ πρὸς νότον συνορεύει πρὸς τὴν Εὐρωπαϊκὴν Τουρκίαν καὶ τὴν Ἑλλάδα. Πρὸς δυσμὰς συνορεύει πρὸς τὴν Γιουγκοσλαβίαν.

*Ἡ βουλγαρική Μονή Σίπκα
εἰς τὸν Αἷμον*

Μορφολογία τοῦ ἐδάφους. Τὸ ἔδαφος τῆς Βουλγαρίας εἶναι κατὰ τὸ ἥμισυ ὄρεινόν καὶ λοφῶδες καὶ κατὰ τὸ ἄλλο ἥμισυ πεδινόν. Σπουδαιότερα ὄρη εἶναι ἡ ὄροσειρὰ τοῦ Αἷμου (ἢ Βαλκανίων ὄρεων), ἡ ὁποία διασχίζει ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς σχεδὸν ὀλόκληρον τὴν χώραν (2385 μ.). Ὀλίγον νοτιώτερον ὑψοῦται ἡ ὄροσειρὰ τοῦ Ἀντσαίου, ἡ ὁποία μὲ τὸν Αἷμον σχηματίζει τὴν κοιλάδα τοῦ Καζανλίκ. Ἡ ὄροσειρὰ τῆς Ροδόπης ἐκτείνεται νοτιοδυτικῶς τοῦ Αἷμου καὶ ἀποτελεῖ μέγα μέρος τῶν πρὸς τὴν Ἑλλάδα συνόρων. Πρὸς βορρᾶν τῆς Ροδόπης ὑπάρχει τὸ ὄρος Ρίλον (2716 μ.). Νοτίως καὶ δυτικῶς τούτου ἐκτείνεται ὁ ἀνατολικὸς καὶ ὁ δυτικὸς Ὀρβηλος, πρὸς τὰ σύνορα τῆς Γιουγκοσλαβίας. Τὸ βόρειον μέρος τῆς χώρας εἶναι πεδινόν καὶ διαρρέεται ὑπὸ παραποτάμων τοῦ Δουναβέως. Ἐπίσης πεδινόν εἶναι τὸ μέρος τῆς χώρας τὸ κείμενον μεταξὺ Ἀντσαίου καὶ Ροδόπης, τὸ ὁποῖον διαρρέεται ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ Ἐβρου, ὅστις ἐκβάλλει εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος. Παραπόταμοι τοῦ Ἐβρου εἶναι ὁ Ἄρδας καὶ ὁ Τούντζα. Οἱ ποταμοὶ Στρυμῶν καὶ Νέστος διαρρέουν τὴν νοτιοδυτικὴν Βουλγαρίαν καὶ κατόπιν εἰσέρχονται εἰς τὸ Ἑλληνικὸν ἔδαφος.

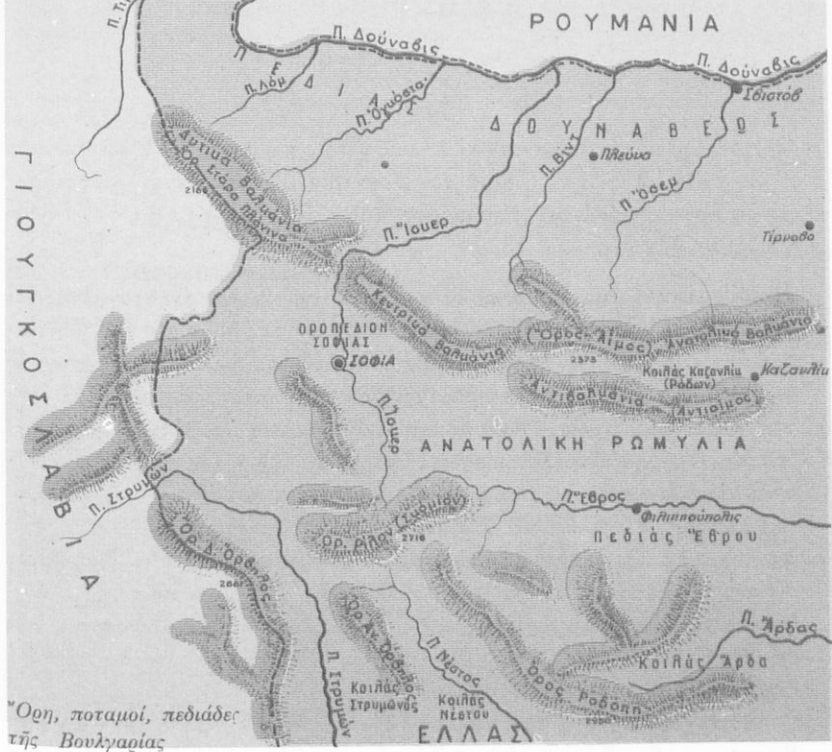
Κλίμα. Το κλίμα τῆς Βουλγαρίας εἶναι κυρίως ἡπειρωτικόν. Εἰς τὰ νότια τῆς χώρας καὶ τὰς ἀνατολικὰς πρὸς τὴν θάλασσαν περιοχὰς εἶναι ἠπιώτερον, ὁμοιάζον πρὸς τὸ μεσογειακόν. Αἱ βροχαὶ κατ' ἔτος εἶναι ἀρκεταὶ καὶ καθιστοῦν τὸ καλλιεργούμενον ἔδαφος λίαν εὐφορον. Ἐκ τῶν δένδρων εὐδοκιμοῦν κυρίως ἡ πεύκη, ἡ ὄξυα, ἡ δρυς καὶ ἡ ἐλάτη, ἐν ᾧ τὸ πεδινόν καὶ λοφῶδες ἔδαφος εὐνοεῖ ὅλας τὰς καλλιεργείας τῶν δημητριακῶν καὶ τῆς ἀμπέλου. Ἐκ τῶν ἀγρίων ζώων ὑπάρχουν εἰς τὰ ὄρη ἀρκτοὶ, λύκοι, θῶες (τσακάλια) καὶ ἀλώπεκες, ἐν ᾧ ἐξ ἄλλου εὐνοεῖται πολὺ ἡ ἐκτροφὴ αἰγοειδῶν καὶ βοσειδῶν, ὡς καὶ ὀρνίθων.

Πληθυσμός. Οἱ Βούλγαροι πρὶν ἐγκατασταθῶν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν χερσόνησον διέμενον εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ ρωσικοῦ ποταμοῦ Βόλγα. Εἰς τὴν Ρωσίαν οἱ Βούλγαροι εἰσέβαλον προερχόμενοι ἐκ τῆς Μογγολίας. Ἀπὸ φυλετικῆς ἐπόψεως εἶναι μῆγμα Μογγόλων καὶ Σλάβων. Εἰς τὴν Ἑλληνικὴν χερσόνησον εἰσέβαλον κατὰ τὸ ἔτος 680 μ.Χ. Κατὰ τὸ διάστημα 852 - 859 μ.Χ. ἔγιναν Χριστιανοὶ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων τοῦ Βυζαντίου. Κατὰ τὸ 1018 μ.Χ. ὑπετάγησαν εἰς τὸ Βυζάντιον ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος Βασιλείου τοῦ Βουλγαροκτόνου, ἐν ᾧ ἀπὸ τοῦ 1396 μέχρι τοῦ 1878 διετέλεσαν ὑπὸ τουρκικὴν δουλείαν. Τὴν ἐλευθερίαν τῶν ἀπέκτησαν κατὰ τὸ 1878 ἄνευ ἐπαναστάσεως καὶ χωρὶς νὰ φονευθῇ δι' αὐτὴν οὔτε εἰς Βούλγαρος, χάρις εἰς τὴν ὑποστήριξιν τῆς Ρωσίας. Κατὰ τὸ 1885 προσήρτησαν βιαίως τὴν ὑπὸ τοὺς Τούρκους Ἑλληνικὴν ἐπαρχίαν τῆς Ἀνατολικῆς Ρωμυλίας (σήμερον νότιον Βουλγαρίαν) καὶ ἐξεδίωξαν ἐκεῖθεν τοὺς Ἕλληνας. Ἡδὴ οὐδεὶς Ἕλληνας ἔζη ἐκεῖ.

Κατὰ τὸν βαλκανικὸν πόλεμον τοῦ 1912 ἡ Βουλγαρία ἦτο σύμμαχος τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Σέρβων ἐναντίον τῶν Τούρκων. Μετὰ τὸν νικηφόρον ἐκεῖνον πόλεμον οἱ Βούλγαροι ἤθελον νὰ ὑποδουλώσουν καὶ ἄλλους Ἕλληνας καὶ Σέρβους. Ὡς ἐκ τούτου ἔγινεν ὁ πόλεμος τοῦ 1913, ὁπότε οἱ Ἕλληνες ἦσαν σύμμαχοι μετὰ τοὺς Σέρβους καὶ ἐνίκησαν τοὺς Βουλγάρους. Κατὰ τοὺς δύο παγκοσμίους πολέμους (1914 - 1918) καὶ (1939 - 1945) οἱ Βούλγαροι ἐπολέμησαν ἐναντίον τῆς Ἑλλάδος καὶ ἔκαμαν μεγάλας καταστροφὰς εἰς τὰ Ἑλληνικὰ τῆς Μακεδονίας ἐδάφη, εἰς τὰ ὅποια εἶχον ἐγκατασταθῆ μετὰ ξένην βοήθειαν (γερμανικὴν). Ἀπὸ τοῦ 1945 ἡ Βουλγαρία κατέχεται ὑπὸ τοῦ Ρωσικοῦ Στρατοῦ καὶ ἀπὸ τοῦ 1946 ἔχει πολίτευμα κομμουνιστικόν (Λαϊκὴ Δημοκρατία).

Ἀπὸ ἐπόψεως θρησκευματος οἱ Βούλγαροι εἶναι μὲν ὀρθόδοξοι χρι-

στιανοί, αλλά δέν ἔχουν δεσμούς πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον Κωνσταντινουπόλεως, ὡς εἶχον ἄλλοτε. Ἡ γλῶσσα των ἀνήκει εἰς τὴν οικογένειαν τῶν σλαβικῶν γλωσσῶν.

Πόλεις. Αἱ σπουδαιότερα πόλεις εἶναι : Σόφια (725.000 κ.). Κεῖται εἰς τὴν δυτικὴν περιοχὴν τῆς χώρας καὶ εἶναι ἡ πρωτεύουσα τοῦ Κράτους καὶ κόμβος ὁδικῶν, σιδηροδρομικῶν καὶ ἀεροπορικῶν συγκοινωνιῶν. Εἶναι τὸ πνευματικὸν καὶ ἐμπορικὸν κέντρον τῆς Βουλγαρίας. Εἰς τὴν νότιον Βουλγαρίαν πόλεις εἶναι : τὸ Πετρίτσιον καὶ Νευροκόπιον, πλησίον τῶν ἐλληνικῶν συνόρων, ἡ Φιλιππούπολις (175.000 κ.) πρωτεύουσα τῆς Ἀνατολ. Ρωμυλίας, ἡ Σίλημνος (40.000 κ.), ἡ Ἰάμπολις, ὅλαι ἄλλοτε ἀνθοῦσαι Ἑλληνικαὶ πόλεις. Εἰς τὰ παράλια τοῦ Εὐξείνου Πόγτου εἶναι ὁ Πύργος (Μπουργάς), ἡ Ἀρχιάλοος, ἡ Μεσημβρία, ἄλλοτε Ἑλληνικαὶ πόλεις καὶ ἡ Βάρνα, σπουδαῖος λιμὴν. Εἰς τὴν Κεντρικὴν Βουλγαρίαν πόλεις εἶναι ἡ Στάρα Ζαγορά, τὸ Καζανλίκ, σπουδαῖον κέντρον παραγωγῆς ροδελαιτοῦ.

Ολίγον βορειότερον κεῖνται αἱ πόλεις Τύρνοβον, Πλέβνα καὶ Ρουχτσούκιον (παρὰ τὸν Δούναβιν), συνδεδόμενον σιδηροδρομικῶς πρὸς τὴν ἀπέναντι Ρουμανικὴν πόλιν Γιούργιεβον (Γεωργιούπολιν).

Οἰκονομικὴ ζωή. Ἡ ἀλιεΐα εἶναι ὀλίγον μόνον ἀνεπτυγμένη. Τὰ 26% τοῦ ἐδάφους τῆς Βουλγαρίας καλύπτονται ὑπὸ δασῶν (Ἑλλάδος τὰ 13%), ἐκ τῶν ὁποίων λαμβάνεται ἄφθονος ξυλεία. Ἡ ἀνεπτυγμένη γεωργία τῆς χώρας παρέχει πολλὰς κτηνοτροφάς, ὥστε νὰ διατρέφονται πολλὰ ζῶα. Ἔχει ἀρκετὰ ἑκατομμύρια προβάτων καὶ αἰγῶν. Ἐπίσης ὑπάρχουν πολλοὶ βόες καὶ ἵπποι. Ἡ πετηνοτροφία εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένη, ὡς ἐπίσης ἡ μελισσοτροφία καὶ ἡ ἐκτροφή μεταξοσκωλήκων. Ἡ κοιλὰς τοῦ Καζανλίκ εἶναι τὸ κέντρον καλλιέργειας τῆς ροδῆς ἐκ τῆς ὁποίας λαμβάνεται τὸ ροδέλαιον, τὸ ὁποῖον διατίθεται εἰς τὴν ἀρωματοποιεῖαν τῶν Παρισίων. Τὰ 45% τοῦ ἐδάφους τῆς Βουλγαρίας εἶναι καλλιεργήσιμον ἔδαφος (Ἑλλάδος 22%). Ὁ σίτος καὶ τὰ δημητριακὰ παράγονται ἐν ἀφθονίᾳ. Ἐπίσης παράγεται καπνός, ὀπῶραι, οἶνος, βάμβαξ, σακχαρότευτλα.

Ἐπὶ τῆς ἀρκυρίας εἶναι ἀρκετὰ ὀρυκτὰ σιδήρου, μολύβδου, γαλιάνθρακος, βωξίτου (ἐκ τοῦ ὁποίου λαμβάνεται τὸ ἀργίλιον, κοινῶς ἀλουμίνιον), τῶν ὁποίων ὅμως δὲν γίνεται ἀκόμη ἐντατικὴ ἐκμετάλλευσις. Τελευταίως εὐρέθησαν καὶ πηγαὶ πετρελαίου, ἐκ τῶν ὁποίων λαμβάνονται 200 χιλ. τόννοι περίπου ἑτησίως.

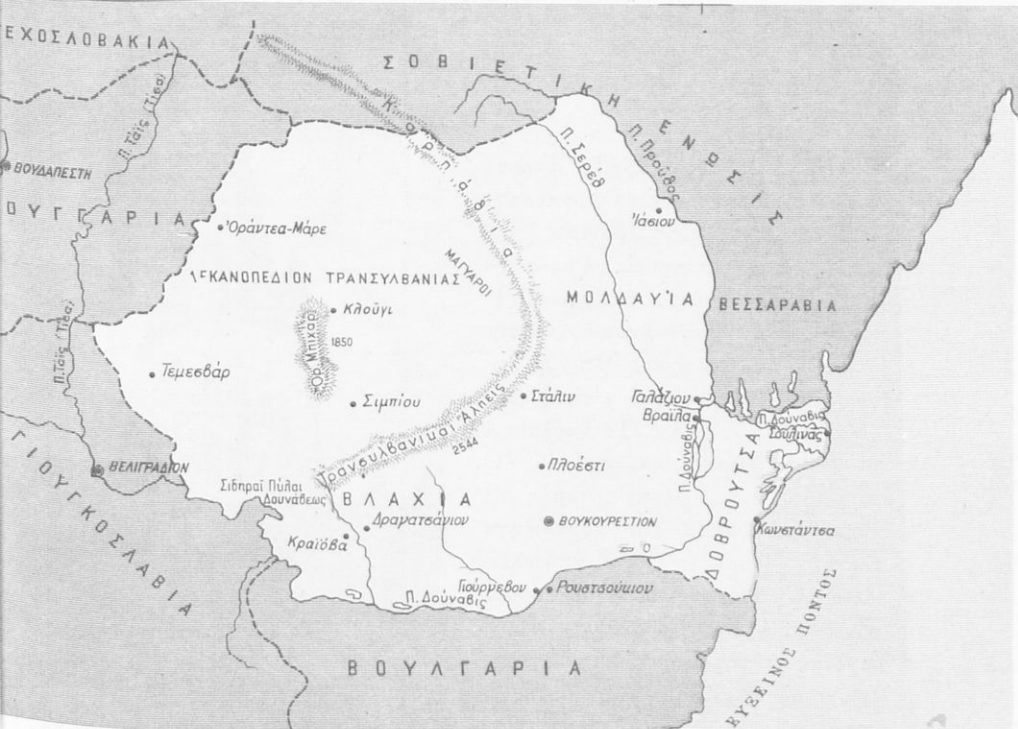
Ἡ βιομηχανία δὲν εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένη, ἰδίως τῶν μηχανημάτων. Ἐπὶ τῆς ἀρκυρίας εἶναι ἀρκετὰ ἐργοστάσια ἐπεξεργασίας γεωργικῶν προϊόντων (σακχαρώδους, νημάτων κλπ.).

Ἡ συγχροινωσία ἐν γένει εἶναι μετρίως ἀνεπτυγμένη.

Εἰσάγει βιομηχανικὰ προϊόντα (μηχανάς, ἐργαλεῖα, φάρμακα, χημικὰ προϊόντα κλπ.) καὶ ἐξάγει κτηνοτροφικὰ καὶ γεωργικὰ προϊόντα, ὡς καὶ μεταλλεύματα διάφορα.

Τὸ μετὰ τῆς Ἑλλάδος ἐμπόριον δὲν εἶναι σημαντικόν. Μόνον 0,4% τῶν εἰσαγομένων εἰς τὴν Ἑλλάδα ἑτησίως ἐμπορευμάτων εἰσάγονται ἐκ τῆς Βουλγαρίας, ἀξίας 63 ἑκατομ. δρχ. Ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἐξάγονται εἰς τὴν Βουλγαρίαν 1% τῶν ἐξαγομένων ἑτησίως προϊόντων τῆς χώρας μας, ἀξίας 60 ἑκατομ. δρχ. Νόμισμα τῆς Βουλγαρίας εἶναι τὸ λέι = 100 ἑκατοστά. 6,8 λέι = 30 δρχ. (1 δολλ.).

ΡΟΥΜΑΝΙΑ

Έκτ. 237.400 τετρ. χιλιάμ. Πληθ. 18.560.000 κ.
 Πυκνότης πληθ. 73 κάτ. κατά τετρ. χιλιάμ.

Θέσις-Όρια. Ἡ Ρουμανία εὐρίσκεται εἰς τὸ βόρειον μέρος τῆς Ἑλληνικῆς Χερσονήσου. Τὸ βορειοδυτικὸν μέρος τῆς χώρας ἀνήκει εἰς τὴν γεωγραφικὴν περιοχὴν τῆς Κεντρικῆς Εὐρώπης. Πρὸς βορρᾶν καὶ ἀνατολὰς συνορεύει πρὸς τὴν Σοβιετικὴν Ρωσίαν καὶ βρέχεται ὑπὸ τοῦ Εὐξείνου Πόντου, πρὸς νότον ἔχει ὄρια τὴν Βουλγαρίαν, ἀπὸ τῆς ὁποίας χωρίζεται κατὰ τὸ πλεῖστον διὰ τοῦ Δουνάβεως ποταμοῦ, καὶ πρὸς δυσμὰς ἔχει ὄρια τὴν Γιουγκοσλαβίαν καὶ τὴν Οὐγγαρίαν.

Μορφολογία τοῦ ἐδάφους. Εἰς τὸ κέντρον τῆς χώρας ἐκτείνεται ἡ μεγάλη ὄροσειρὰ τῶν Καρπαθίων ὄρεων. Αὕτη ἔχει μορφήν τόξου τοῦ

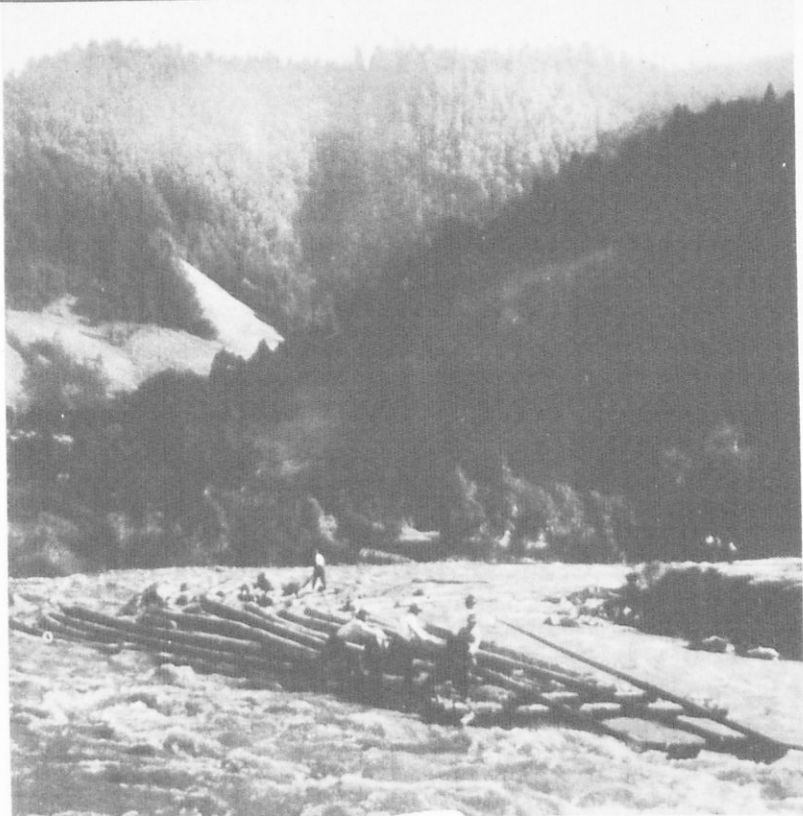
όποιου τὸ ἐν ἄκρον ἀρχίζει ἀπὸ τα νοτιοδυτικὰ πρὸς τὴν Γιουγκοσλαβίαν σύνορα (Τρανσυλβανικαὶ Ἄλπεις) καὶ καταλήγει εἰς τὰ πρὸς τὴν Ρωσίαν βόρεια σύνορα τῆς χώρας. Ἡ ὄροσειρὰ αὕτη καὶ ὁ δυτικῶς ταύτη κείμενος ὄρεινός ὄγκος Μπιχάρ καθιστοῦν τὸ ἥμισυ σχεδὸν τῆς χώρας ὄρεινόν καὶ λοφῶδες. Τὸ ὑπόλοιπον ἥμισυ τῆς χώρας εἶναι πεδινόν. Ὁ Δούναβις εἶναι ὁ μέγας ποταμὸς τῆς Ρουμανίας (κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἐλέγετο Ἰστρος). Οὗτος ἀποτελεῖ, κατὰ τὸ πλεῖστον, τὰ νότια φυσικὰ σύνορα πρὸς τὴν Βουλγαρίαν. Προέρχεται ἐκ τῆς Γιουγκοσλαβίας καὶ διέρχεται τὸ πλησίον τῶν συνόρων στενὸν τῶν λεγομένων Σιδηρῶν Πυλῶν διευθυνόμενος κατόπιν πρὸς νότον καὶ ἀνατολὰς. Ἀκολουθῶς, ἀφοῦ φθάσει εἰς τὴν ἐπαρχίαν Δοβρουτσᾶν, διασχίζει τὴν χώραν ἀπὸ νότου πρὸς βορρᾶν μέχρι τῶν ρωσικῶν συνόρων. Ἐκεῖ δέχεται τὸν μέγαν παραπότα-

μον Σερέθ καὶ μετ' ὀλίγον διασπώμενος πρὸς ἀνατολὰς εἰς τρεῖς βραχίονας (μέγα Δέλτα) ἐκβάλλει εἰς τὸν Εὐξείνιον Πόντον. Πλῆθος παραποτάμων, οἱ ὅποιοι πηγάζουν ἀπὸ τὰ Καρπάθια, ἐκβάλλουν εἰς τὸν Δούναβιν.

Κλίμα. Τὸ κλίμα τῆς Ρουμανίας εἶναι ἐν γένει ἡπειρωτικὸν μὲ μικρὰς παραλλαγὰς πρὸς τὸ ἥπιον, εἰς τὴν περιοχὴν δυτικῶς τῶν Καρπαθίων ὄρεων. Εἰς τὴν πόλιν τοῦ Βουκουρεστίου ἡ θερμοκρασία κατὰ τὸν χειμῶνα πίπτει κάτω τῶν 20°C ὑπὸ τὸ μηδέν, ἐν ᾧ κατὰ τὸ θέρος ἀνέρχεται εἰς 35°C ἄνω τοῦ μηδενός. Τὸ κλίμα εὐνοεῖ τὴν ἀνάπτυξιν μεγάλων δένδρων τῆς εὐκράτου ζώνης (πεύκη, ἐλάτη, δρῦς, ὄξυα) καὶ τὴν ἐκτροφήν προβάτων, αἰγῶν καὶ βοσειδῶν, ὡς καὶ τὴν μεγάλην ἀπόδοσιν τῶν γεωργικῶν καλλιεργειῶν (σίτου, ἀραβοσίτου, γεωμηλῶν κλπ.).

Ἐκκλησία πρὸν γερμανικῆς κομπολόεως εἰς τὰ Καρπάθια

Σχεδιά εις όρημνικόν ποταμόν τών Καρπαθίων

Πληθυσμός. Οί άρχαίοι κάτοικοι τής Ρουμανίας ώνομάζοντο Γέται και Δακοί (ή Δάκες) και ή χώρα ώνομάζετο Δακία ή Ίστρία (έκ του Ίστρου = Δουνάβευς). "Όταν ή χώρα κατελήφθη υπό τών Ρωμαίων έγκατεστάθησαν εκεί πολλοί άποικοι Ρωμαίοι. "Εκτοτε ή γλώσσα τών κατοίκων της υπέστη τήν επίδρασιν τής λατινικής γλώσσας και άνήκει εις τάς λεγομένας ρωμανικάς γλώσσας (ιταλικήν, γαλλικήν, ισπανικήν, πορτογαλικήν). 'Επί 1000 περίπου έτη ή Ρουμανία ήτο έπαρχία του Βυζαντινού Κράτους (Μολδοβλαχία). 'Υπήρχον εκεί πολλοί "Ελληνες. 'Ονομαστή ειναί ή επανάστασις τών εκεί "Ελλήνων υπό τόν "Αλέξανδρον 'Υψηλάντην (1821) κατά τών Τούρκων. 'Ιερεΐς του Βυζαντίου διέδωσαν εις τήν Ρουμανίαν τήν χριστιανικήν όρθόδοξον θρησκείαν. 'Επί εκατοντάδας έτών υπήρχον εις τήν Ρουμανίαν μεγάλοι "Ελ-

ληνικαί παροικίαι καί μεγάλα Ἑλληνικά Ἐκπαιδευτικά Ἰδρύματα. Ἀπό τοῦ 1944 - 45 ὅμως, ὅτε οἱ Ρῶσοι κατέλαβον τὴν Ρουμανίαν καί ἐπέβαλον ὡς πολίτευμα τὸν κομμουνισμόν, ἤρχισεν ἡ ἐκδιώξις ἐκεῖθεν τῶν Ἑλλήνων καί ἡ δήμευσις τῶν μεγάλων περιουσιῶν των. Εἶναι ζήτημα ἂν σήμερον ὑπάρχουν ἀκόμη ἐκεῖ ἐλάχιστοι Ἑλληνες. Ἡ Ρουμανία ἐξακολουθεῖ νὰ εἶναι ἀπὸ τοῦ 1945 ὑπὸ ρωσικὴν κατοχὴν καί ἔλεγχον (Λαϊκὴ Δημοκρατία). Ὁ πληθυσμὸς τῆς χώρας δὲν εἶναι ἀμιγῆς ρουμανικὸς (δηλ. ἄνευ ἀναμίξεως μὲ ἄλλους). Ὑπάρχουν περὶ τὰ 2 ἑκατομ. Οὐγγροὶ καί περὶ τὰς 400 χιλ. Γερμανοί. Εἰς μικρότερον ἀριθμὸν ὑπάρχουν Ἑβραῖοι, Ἀθίγγανοὶ καί Βούλγαροὶ (εἰς Δοβρουτσῶν). Κατὰ διαστήματα εἰσέβαλον ἐκεῖ καί Σλάβοι.

Πόλεις. Αἱ σπουδαιότεραι πόλεις εἶναι : Βουκουρέστιον (1.300.000 κ.). Εἶναι ἐκτισμένη εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Δαμποβίτα, παραποτάμου τοῦ Δουνάβεως, ἐπὶ ἐντελῶς πεδινῆς περιοχῆς (εἰς τὴν ἐπαρχίαν Βλαχία) καί εἶναι ἡ πρωτεύουσα τῆς Ρουμανίας. Ἔχει Ἀκαδημίαν, Πανεπιστήμιον καί ἄλλα ἀνώτερα Πνευματικὰ Ἰδρύματα καί ἀρκετὰ ἐργοστάσια. Τέμεσσαρ (150.000 κ.) (εἰς τὴν δυτικὴν ἐπαρχίαν Βανάτον). Πλοέστι (130.000 κ.), Κραϊόβα (110.000 κ.), Κωνσταντῆζα (115.000 κ.), σπουδαῖος λιμὴν ἐπὶ τοῦ Εὐξείνου Πόντου, Γαλάτσιον ἢ Γαλάζιον (100.000 κ.). Παρὰ τὸν ποταμὸν Ὀλτον (ἀρκετὰ δυτικῶς τοῦ Βουκουρεστίου) κεῖται ἡ μικρὰ πόλιν τοῦ Δραγατσάνιου, ὅπου κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1821 ἔπεσαν μαχόμενοι ἡρωϊκῶς οἱ γενναῖοι Ἕλληνες Ἱερολοχῖται Κρονστάνδη, Κλοῦγι (Κλάουζενμπουργκ) καί Σιμπίου (Χέρμανστάτ), εἰς τὴν Τρανσυλβανίαν. Νοτίως τοῦ Βουκουρεστίου καί ἐπὶ τῆς ρουμανικῆς ὄχθης τοῦ Δουνάβεως κεῖται ἡ πόλις Γιοῦργιεβον (Γεωργιούπολις), ἡ ὁποία συνδέεται σιδηροδρομικῶς μὲ τὴν ἀπέναντι κειμένην βουλγαρικὴν πόλιν Ρουχτσούκιον.

Οἰκονομικὴ ζωὴ. Ἡ ἀλιεῖα εἶναι περιορισμένη εἰς τὸν Εὐξείνου Πόντον καί δὲν ἀποτελεῖ μέγαν κλάδον τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας. Ἡ γεωργία εἶναι ἀνεπτυγμένη. Ἐκ τοῦ ἐδάφους τῆς Ρουμανίας τὸ ἥμισυ σχεδὸν (45 %) εἶναι καλλιεργήσιμον (τῆς Ἑλλάδος 22 %), τὰ 24 % καλύπτονται ὑπὸ δασῶν καί 14 % εἶναι λιβάδια, ἐν ᾧ τὸ ὑπόλοιπον 17 % εἶναι ἄγονον (ὄρειόν). Εἰς τὰ Καρπάθια καί τὴν Τραν-

συλβανίαν υπάρχουν ἄφθονα δάση ἐκ τῶν ὁποίων λαμβάνεται πολλή ξυλεία. Εἰς τὰς μεγάλας πεδιάδας τῆς Ρουμανίας, τὰς ὁποίας διαρρέουν πολλοὶ ποταμοί, καλλιεργοῦνται : δ η μ η τ ρ ι α κ ο ἰ κ α ρ - π ο ἰ (σῖτος, ἀραβόσιτος κλπ.), γεώμηλα, σακχαρότευτλα, βάμβαξ, ὄσπρια. Εἰς τὴν κτηνοτροφίαν τὴν πρώτην θέσιν κατέχουν τὰ πρόβατα καὶ αἱ ἀγελάδες. Διατρέφονται ὅμως καὶ πολλοὶ χοῖροι καὶ ἵπποι.

Τὸ ὑπέδαφος τῆς Ρουμανίας ἔχει πολλὰ εἶδη ὀρυκτῶν (μεταλλεύματα) ὅχι ὅμως εἰς μεγάλας ποσότητας. Τὸ μαγειρικὸν ἄλας τὸ λαμβάνουν ἐκ τῶν ὀρυχείων τοῦ ἄλατος (ὀρυκτὸν ἄλας) καὶ ὅχι ἐξ ἀλυκῶν, ὅπως εἰς τὴν Ἑλλάδα. Τὸ σπουδαιότερον ὀρυκτὸν εἶναι τὸ πετρελαίον. Τοῦτο ἐξάγεται ἐκ πολλῶν φρεάτων, ἰδίως εἰς τὴν περιφέρειαν τῆς πόλεως Πλοέστι, ὅπου ἔχουν ἐγκατασταθῆ μεγάλα διυλιστήρια. Ἡ μεγαλύτερα ποσότης πετρελαίου μεταφέρεται εἰς τὴν Ρωσίαν. Χάρις εἰς τὸ πετρέλαιον ἔχει ἀναπτυχθῆ εἰς τὴν Ρουμανίαν καὶ ἡ βιομηχανία.

Ἀκμάζουν βιομηχανία τροφίμων, χημικῶν προϊόντων, χάρτου, ὑφασμάτων κλπ. Παρὰ ταῦτα ὅμως ὁ κύριος χαρακτήρ τῆς χώρας εἶναι γεωργικὸς καὶ κτηνοτροφικὸς. Ἡ συγκοινωνία εἶναι ἀνεπτυγμένη. Ἐχει πυκνὸν δίκτυον ὁδῶν καὶ σιδηροδρόμων. Ἐπίσης ἀνεπτυγμένη εἶναι ἡ ἀεροπορικὴ συγκοινωνία καὶ ἡ μεταφορὰ ἐμπορευμάτων διὰ ποταμοπλοίων, ἰδίως εἰς τὸν Δούναβιν. Εἰσάγει μηχανήματα παντὸς εἶδους, φάρμακα καὶ ἄλλα βιομηχανικὰ εἶδη. Ἐξάγει δὲ σῖτον, πετρέλαιον καὶ γενικῶς κτηνοτροφικὰ καὶ γεωργικὰ προϊόντα. Τὸ ἐμπόριον τῆς χώρας διεξάγεται κυρίως μετὰ τῶν κομμουνιστικῶν Κρατῶν. Ἐκ τῶν εἰσαγομένων ἐτησίως εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐμπορευμάτων 1 % εἰσάγεται ἐκ Ρουμανίας, ἀξίας 160 ἑκατομ. δραχ. Ἐκ τῶν ἐλληνικῶν προϊόντων ἐξάγονται ἐτησίως εἰς τὴν Ρουμανίαν 0,9 % (προπολεμικῶς 10 %), ἀξίας 56 ἑκατομ. δραχ.

Νόμισμα τῆς Ρουμανίας εἶναι τὸ λέου = 100 ἑκατοστά. 6 λέου = 30 δραχμαὶ (1 δολλᾶριον).

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΤΟΥΡΚΙΑ

Θέσις-Όρια. Τὴν Εὐρωπαϊκὴν Τουρκίαν ἀποτελεῖ ἡ Ἀνατολικὴ Θράκη καὶ αἱ νῆσοι Ἴμβρος καὶ Τένεδος. Τὰ ἐδάφη ταῦτα ἦσαν ἐπὶ χιλιάδας ἐτῶν ἑλληνικὰ ἐδάφη. Ἡ Ἀνατολ. Θράκη χωρίζεται ἀπὸ τῆς Μ. Ἀσίας διὰ τῶν στεναῶν τοῦ Ἑλλησπόντου (ἢ Δαρδανελλίων) καὶ διὰ τοῦ στενοῦ τοῦ Βοσπόρου. Τὰ στενά τοῦ Ἑλλησπόντου ἔχουν μῆκος 65 χιλιομ. καὶ πλάτος 5 - 7 χιλιομ. Εἰς τὸ στενότερον μέρος τὸ πλάτος εἶναι 1,3 χιλιομ. Τὸ στενὸν τοῦ Βοσπόρου ἔχει μῆκος 28 χιλιομ. καὶ πλάτος 0,7 - 3,3 χιλιομ. Τὸ εὐρωπαϊκὸν μέρος τῶν στεναῶν τοῦ Ἑλλησπόντου σχηματίζεται ὑπὸ τῆς χερσονήσου τῆς Καλλιπόλεως, ἡ ὁποία πρὸς δυσμὰς βρέχεται ὑπὸ τοῦ Αἰγαίου πελάγους. Εἰς τὴν νοτιάν ἄκραν τοῦ εὐρωπαϊκοῦ μέρους τοῦ Βοσπόρου κεῖται ἡ Κωνσταντινούπολις, (τὸ ἀρχαῖον Βυζάντιον, ἀποικία τῶν Μεγαρέων), παρὰ τὸν Κεράτιον κόλπον, ἄλλοτε πρωτεύουσα τῆς Βυζαντινῆς Αυτοκρατορίας (330 - 1453 μ.Χ.), ὅπου ὑπάρχει καὶ ὁ περίφημος ναὸς τῆς Ἀγίας Σοφίας, ἱερὸν σύμβολον τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους. Ὁ ναὸς οὗτος ὠκοδομήθη ἐπὶ τῆ βάσει σχεδίων τῶν διασήμων Ἑλλήνων ἀρχιτεκτόνων Ἀνθεμίου τοῦ ἐκ Τράλλεων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας (Ἀϊδι-

Ὁ Ναός τῆς Ἁγίας Σοφίας

νίου) καὶ Ἰσιδῶρου τοῦ ἐκ Μιλήτου, τῆς πατρίδος τοῦ ἐκ τῶν ἑπτὰ σοφῶν τῆς ἀρχαιότητος, Θαλοῦ τοῦ Μιλήσιου. Μεταξὺ Ἑλλησπόντου καὶ Βοσπόρου ἐκτείνεται ἡ θάλασσα τῆς Προποντίδος. Τὸ ἔδαφος τῆς Ἀν. Θράκης εἶναι πεδινὸν καὶ εἰς μερικὰ μέρη λοφῶδες, τὸ δὲ κλίμα αὐτῆς εἶναι εἰς τὰ νότια παράλια μεσογειακὸν καὶ εἰς τὰ ἀνατολικά παράλια εἶναι μεταξὺ μεσογειακοῦ καὶ ἠπειρωτικοῦ. Ἡ Ἀνατολ. Θράκη κατὰ τὸ 1919 κατελήφθη ὑπὸ τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ, ἀλλὰ κατὰ τὸ 1923 ἐδόθη ὑπὸ τῶν Μεγάλων Δυνάμεων πάλιν εἰς τὴν Τουρκίαν. Οἱ Ἕλληνες ἐδιώχθησαν ἐξ αὐτῆς πλὴν 80 χιλ. περίπου, εἰς τοὺς ὁποίους ἐπετράπη νὰ μείνουν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. Ἡ Κωνσταντινούπολις εἶναι ἔδρα τοῦ Οἰκουμένου τοῦ Πατριάρχου τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν, κατελήφθη δὲ ὑπὸ τῶν Τούρκων τὴν 29 Μαΐου 1453. Ἄλλαι πόλεις εἶναι ἡ Ἀδριανούπολις, ἡ Ραιδεστός, ἡ Σηλυβρία, ἡ Καλλιπόλις κλπ., ἄλλοτε ἀνοῦσαι Ἑλληνικαὶ πόλεις.

Ἡ Μικρὰ Ἀσία εἶναι ἡ κυρία περιοχὴ τοῦ Τουρκικοῦ Κράτους, τὸ ὅποιν ἀπὸ τοῦ 1923 ἔχει πρωτεύουσαν τὴν Ἀγκυραν.

Β. ΙΤΑΛΙΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ

ΙΤΑΛΙΑ

Έκτ. 301.000 τετρ. χιλίομ. Πληθ. 49.455.000 κ.
Πυκνότης πληθ. 168 κάτ. κατὰ τετρ. χιλίομ.

Θέσις-Όρια. Ἡ Ἰταλία ἀποτελεῖται ἐκ τῆς Ἰταλικῆς χερσονήσου καὶ τῶν νοτίως ταύτης εὐρισκομένων νήσων Σαρδηνίας καὶ Σικελίας. Πρὸς δυσμὰς ὀρίζεται ὑπὸ τῆς Γαλλίας, πρὸς βορρᾶν ὑπὸ τῆς Ἑλβετίας καὶ Αὐστρίας καὶ ἐν συνεχείᾳ πρὸς ἀνατολὰς ὑπὸ τῆς Γιουγκοσλαβίας. Τὸ μεγαλύτερον ὅμως μέρος τῆς χώρας πρὸς ἀνατολὰς μὲν βρέχεται ὑπὸ τῆς Ἀδριατικῆς θαλάσσης καὶ τοῦ Ἰονίου πελάγους, πρὸς δυσμὰς δὲ ὑπὸ τοῦ Λιγυστικοῦ καὶ Τυρρηνικοῦ πελάγους.

Μορφολογία τοῦ ἐδάφους. Ἡ ἐπὶ τῆς ξηρᾶς δυτικῆ καὶ βορεία περιοχῆ τῆς χώρας καλύπτεται εἰς ἀρκετὸν πλάτος ὑπὸ τῆς μεγάλης ὄροσειρᾶς τῶν Ἀλπεων. Πολλοὶ λίμναι καὶ ποταμοὶ δίδουν εἰς τὴν περιοχὴν αὐτὴν ἰδιαιτέρον χρῶμα. Νοτίως τῶν Ἀλπεων ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς ἐκτείνεται πεδιάς μέχρι τῆς θαλάσσης, ἡ ὁποία διαρρέεται ὑπὸ τοῦ μεγάλου ποταμοῦ Πάδου καὶ πλήθους παραποτάμων καὶ ἄλλων ποταμῶν. Σπουδαιότεροι ἐκ τούτων εἶναι ὁ Ἰζόντζο, ὁ Ταλιαμέντο καὶ ὁ Ἀδίγης, βορείως τοῦ Πάδου. Πολλοὶ ἄλλοι ποταμοὶ πηγάζουν ἐκ τῶν Ἀπεννίνων ὄρεων καὶ ἐκβάλλουν εἰς τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν ἢ τὴν μεταξὺ Σαρδηνίας καὶ Σικελίας θάλασσαν, ἡ ὁποία καλεῖται Τυρρηνικὸν πέλαγος. Εἰς τὸ μέσον περίπου τῆς δυτικῆς παραλίας τῆς Ἰταλικῆς χερσονήσου ἐκβάλλει ὁ ποταμὸς Τίβερις, ὅστις πηγάζει ἐκ τῆς δυτικῆς πλευρᾶς τῶν Ἀπεννίνων ὄρεων. Νοτιοανατολικῶς τῶν ἐκβολῶν τοῦ Τιβέρεως ποταμοῦ (250 χιλίομ. ἀπόστασις) κεῖται τὸ περιφημον ἠφαίστειον τοῦ Βεζουβίου (1181 μ.). Κατὰ τὸ ἔτος 79 π.Χ. τρεῖς πόλεις, ἡ Πομπηία, τὸ Ἡράκλειον καὶ αἱ Σταβιαί, κείμεναι εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ Βεζουβίου, κατεστράφησαν τελείως ἀπὸ τὴν λάβαν τοῦ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

Αι κυριότερα γεωγραφικά καλλιέργειαι της 'Ιταλίας

ήφαιστειο. Εις τήν ἀνατολικήν πλευράν τῆς Σικελίας εὑρίσκεται τὸ ἠφαιστειο τῆς Αἴτης (3262 μ.).

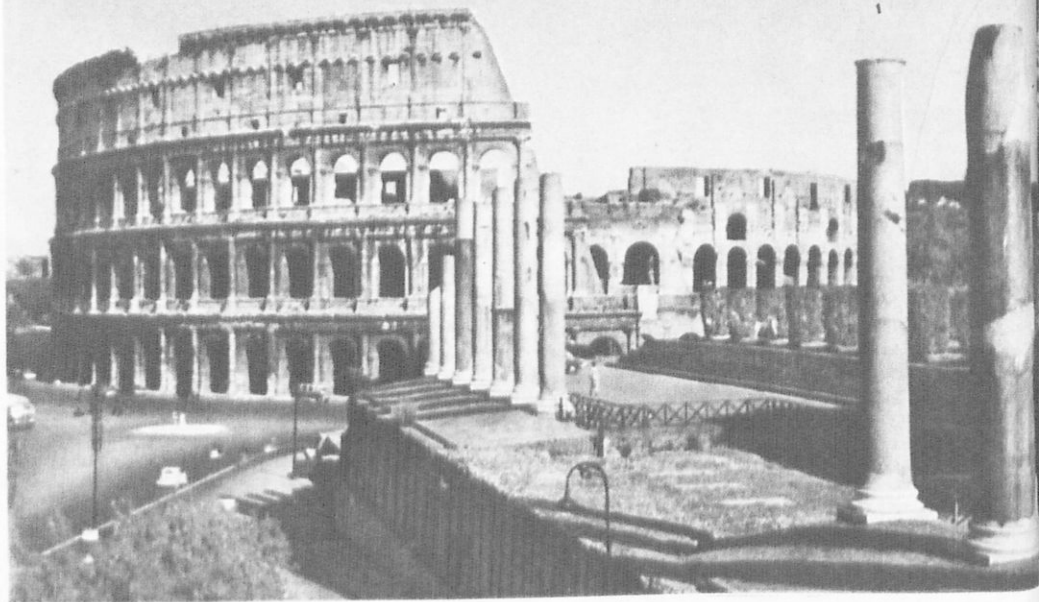
Κατὰ μῆκος τῆς Ἰταλικῆς χερσονήσου ἐκτείνεται ἡ ὄροσειρά τῶν Ἀπεννίνων ὄρεων. Εἰς ὅλα ἕμωσ τὰ παράλια τῆς χερσονήσου, ὡς καὶ τῶν νήσων Σαρδηνίας καὶ Σικελίας, ὑπάρχουν πεδινὰ περιοχάι, ἀλλοῦ ὀσενώτεροι καὶ ἀλλοῦ εὐρύτεροι. Δύο μικραὶ χερσονήσοι χαρακτηρίζουν

Άγροκήπια εις τὴν Σικελίαν

τὸ νότιον τμήμα τῆς Ἰταλικῆς χερσονήσου. Ἡ μία κεῖται πρὸς ἀνατολάς, ὅπου τὸ ἀκρωτήριο τοῦ Ὀτράντο (ἀπέχει 75 χιλιόμε. ἀπὸ τῆς Ἀλβανίας). Ἡ ἄλλη, ἡ χερσόνησος τῆς Καλαβρίας, κεῖται πρὸς νότον. Αἱ δύο αὗται μικραὶ χερσονήσοι σχηματίζουν τὸν εὐρὺν κόλπον τοῦ Τάραντος. Πρὸς δυσμὰς τῆς χερσονήσου τῆς Καλαβρίας εὕρισκεται ἡ νῆσος Σικελία, ἀπὸ τῆς ὁποίας ἡ μικρότερα ἀπόστασις (πορθμὸς τῆς Μεσσήνης) εἶναι 3 χιλιόμε.

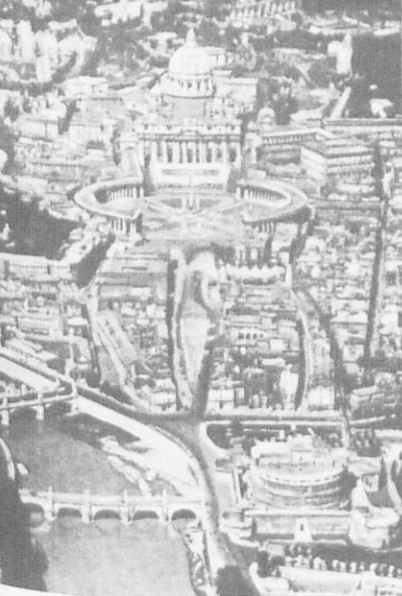
Κλίμα. Τὸ κλίμα τῆς Ἰταλίας ἐν γένει εἶναι μεσογειακόν. Εἰς τὴν βόρειον ὅμως Ἰταλίαν καὶ ἰδίως εἰς τὴν παρὰ τὰς Ἄλπεις περιοχὴν τὸν μὲν χειμῶνα ἐπικρατεῖ πολὺ ψῦχος, τὸ δὲ θέρος εἶναι δροσερόν. Τὸ κλίμα τῆς χώρας εὐνοεῖ τὴν ἀνάπτυξιν μεσογειακῶν φυτῶν (ἐλαίας,

Τὰ ερείπια τοῦ Κολοσσαίου τῆς Ρώμης (Ἀρχαῖον θέατρον χωρητικότητος 50 χιλ. περίπου θεατῶν)

ἀμπέλου, πεύκης, ἐλάτης κλπ.) καὶ τὴν ἐκτροφήν τῶν αἰγοπροβάτων καὶ τῶν βοοειδῶν.

Πληθυσμός. Οἱ παλαιότεροι κάτοικοι τῆς Ἰταλίας ὠνομάζοντο Ἐτροῦσκοι, ἐν ᾧ οἱ μεταγενέστεροι τούτων ὠνομάζοντο Λατῖνοι ἢ Ρωμαῖοι ἐκ τῆς πόλεως Ρώμης, ἡ ὁποία ἐκτίσθη περὶ τὸ ἔτος 753 π.Χ. Περὶ τὸ 750 π.Χ. ἐγένινεν ὁ ἀποικισμὸς τῆς Νοτίου Ἰταλίας καὶ Σικελίας ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων. Αἱ ἑλληνικαὶ πόλεις ἐκεῖ ἀνεπτύχθησαν σπουδαίως, ὥστε ἡ νότιος Ἰταλία καὶ ἡ Σικελία ὠνομάσθησαν Μεγὰλη Ἑλλάς. Ἐκεῖ ἔδρασαν οἱ σπουδαῖοι Ἕλληνες ἐπιστήμονες Πυθαγόρας ὁ Σάμιος, Ἐμπεδοκλῆς, Παρμενίδης, Ζήνων ὁ Ἐλεάτης (ἐκ τῆς πόλεως Ἐλέα), Ἀρχύτας ὁ Ταραντῖνος (ἐκ τῆς πόλεως Τάρας), ὁ Ἀρχιμήδης ὁ Συρακόσιος (ἐκ τῆς πόλεως Συρακοῦσαι τῆς Σικελίας) καὶ πολλοὶ ἄλλοι. Καὶ σήμερον ἀκόμη ὑπάρχουν εἰς τὴν νότιον Ἰταλίαν πολλὰ χωρία Ἑλληνικά, ὅπου ὁμιλεῖται ἡ ἑλληνικὴ γλῶσσα. Οἱ κάτοικοι τῶν εἶναι υπερῆφανοι διὰ τὴν Ἑλληνικὴν τῶν καταγωγὴν. Οἱ Ρωμαῖοι ἐξεπολιτίσθησαν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων. Περὶ τὸν πέμπτον αἰῶνα π.Χ. δὲν εἶχον ἀκόμη ἀλφάβητον διὰ τὴν γλῶσσαν τῶν καὶ παρεκάλεσαν τοὺς

Ὁ Ναός τοῦ Ἁγίου Πέτρου ἐν Ῥώμῃ

Ἡ Βασιλικὴ τοῦ Μαξεντίου

Ἕλληνας νὰ τοὺς δώσουν ἐν ἀλφάβητον. Ἐκ τῶν ἀλφάβητων, τὰ ὅποια οἱ Ἕλληνες ἔθεσαν εἰς τὴν διάθεσίν των, οἱ Ῥωμαῖοι ἐξέλεξαν τὸ ἀλφάβητον τῆς Χαλκίδος, τὸ ὅποσον εὗρον ὡς εὐκολώτερον (τὸ σημερινὸν λατινικὸν ἀλφάβητον). Ὀλίγον ἀργότερον ἔστειλαν εἰς τὰς Ἀθήνας πρέσβεις καὶ ἔλαβον καὶ νόμους ἑλληνικοὺς, διὰ νὰ κυβερνῶνται. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Μ. Ἀλεξάνδρου, οἱ μὲν Ἕλληνες ἐξησθένησαν, οἱ δὲ Ῥωμαῖοι ἐγίναν ἰσχυροί, ὥστε κατὰ τὸ ἔτος 146 π.Χ. κατέλαβον ὀλόκληρον τὴν Ἑλλάδα καὶ ὀλίγον βραδύτερον ἵδρυσαν τὴν Ῥωμαϊκὴν Αὐτοκρατορίαν. Ἡ Ῥώμη ἐγίνε καὶ εἶναι ἀκόμη καὶ σήμερον κέντρον τῶν Καθολικῶν χριστιανῶν, με ἀρχηγὸν τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας ὀνομαζόμενον Πάπαν (τῶν Ὀρθοδόξων χριστιανῶν ὁ Ἀρχηγὸς ὀνομάζεται Πατριάρχης). Μικρὰ περιοχὴ τῆς Ῥώμης ἔχει παραχωρηθῆ εἰς τὸν Πάπαν καὶ ἀποτελεῖ τὸ Κράτος τοῦ Βατικανοῦ (Βατικανὸν κυρίως ὀνομάζεται τὸ Μέγαρον ὅπου κατοικεῖ ὁ Πάπας).

Οἱ σημερινοὶ Ἴταλοὶ προέρχονται ἐξ ἐπιμιξίας τῶν παλαιῶν κατοίκων τῆς χώρας καὶ τῶν κατὰ διαφόρους ἐποχὰς εἰσβαλόντων εἰς τὴν Ἴταλίαν ἄλλων λαῶν. Ἡ Ἴταλικὴ γλῶσσα διεμορφώθη ἐκ τῆς λατινικῆς. Κατὰ τὸ θρησκευμα οἱ Ἴταλοὶ εἶναι Καθολικοὶ χριστιανοί. Πολίτευμα τῆς χώρας εἶναι ἡ Δημοκρατία.

“Αποφες τῆς Νεαπόλεως. Εἰς τὸ βάθος τὸ ἠφαιστειὸν τοῦ Βεζουβίου

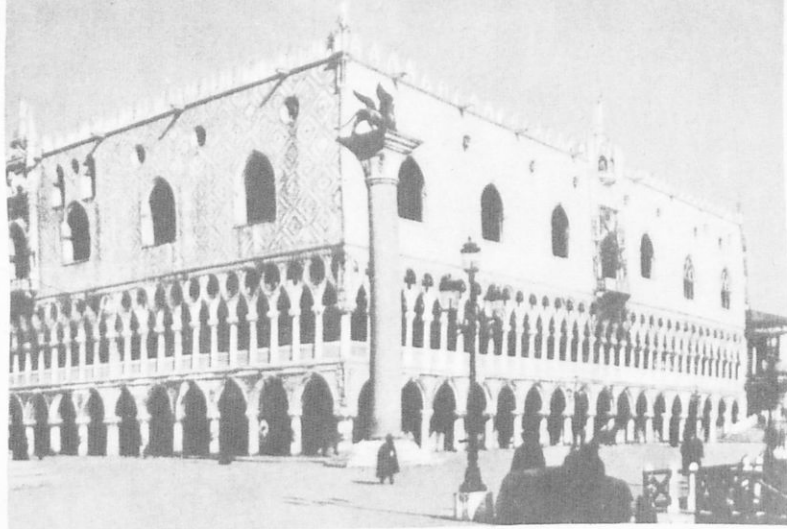
Πόλεις. Αἱ σπουδαιότεραι πόλεις τῆς Ἰταλίας εἶναι : Ρώμη (2.000.000 κ.). Εἶναι ἐκτισμένη εἰς ἑπτὰ λόφους, παρὰ τὰς δύο ὄχθας τοῦ Τιβέρεως. Εἶναι ἡ πρωτεύουσα τῆς Ἰταλίας καὶ ἔχει πολλὰ ἀνώτερα Πνευματικὰ Ἰδρύματα. Λέγεται καὶ αἰωνία πόλις καὶ Ἄγια πόλις ἢ ὀνομασία Ἄγια πόλις ἐδόθη, διότι εἶναι αὕτη ἔδρα τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας. Εἰς τὴν νότιον Ἰταλίαν μεγάλη πόλις εἶναι ἡ Νεάπολις (1.180.000 κ.), σπουδαῖος λιμὴν καὶ βιομηχανικὸν καὶ ἐμπορικὸν κέντρον. Τὸ Μπάρι (310.000 κ.) καὶ Βρινδῆσιον (70.000 κ.), λιμένες ἐπὶ τῆς Ἀδριατικῆς, Τάρας εἰς τὸν ὁμώνυμον κόλπον (90.000 κ.). Εἰς τὸ στενὸν τῆς Μεσσηνίας εἰς μὲν τὴν χερσόνησον τῆς Καλαβρίας κεῖται ἡ πόλις Ρήγιον, ἀπέναντι δὲ ταύτης εἰς τὴν Σικελίαν ἡ πόλις Μεσσήνη (250.000 κ.). Ἄλλαι πόλεις τῆς Σικελίας εἶναι ἡ Κατάνη (358.000 κ.) πλησίον τοῦ ἠφαιστείου τῆς Αἴτνης, αἱ Συρακοῦσαι ἡ πατρὶς τοῦ Ἀρχιμήδους, τὸ Παλέρμον (557.000 κ.), (ἡ ἄλλοτε ἑλληνικὴ πόλις Πάνορμος)

Ὁ Μητροπολιτικὸς Ναὸς τῆς Φλωρεντίας

καὶ ὁ Ἄκραγας. Εἰς τὴν νῆσον Σαρδηνίαν πρωτεύουσα εἶναι ἡ πόλις Κάλιαρι (169.000 κ.). Βορείως τῆς νήσου ταύτης κεῖται ἡ γαλλικὴ νῆσος Κορσική. Εἰς τὴν βόρειον Ἰταλίαν πόλεις εἶναι: Τοουρῖνον (1.000.000 κ.), πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας τοῦ Πεδεμοντίου καὶ κέντρον Βιομηχανικόν, Μιλᾶνον (1.500.000 κ.), πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Λομβαρδίας μετὰ παλαιὸν καθεδρικὸν ναὸν καὶ περίφημον Λυρικὴν Σκηνὴν (ὄπερα, Σκάλα τοῦ Μιλάνου). Γένουα (760.000 κ.), σπουδαῖος λιμὴν τῆς ἐπαρχίας Λιγυστικῆς. Λιβόρνον (160.000 κ.) σπουδαῖος λιμὴν. Φλωρεντία (425.000 κ.), ὀνομαστὴ διὰ τὰς περιφήμους Πινακοθήκας καὶ τὰς παλαιὰς Ἐκκλησίας τῆς. Πίζα (80.000 κ.) μετὰ τὸν περίφημον κεκλιμένον Πύργον τῆς. Βολωνία ἢ Μπολόνια (425.000 κ.). Ἐχει βιομηχανίαν τροφίμων, Ἀνωτάτην Σχολὴν Καλῶν Τεχνῶν καὶ τὸ ἀρχαιότερον Πανεπιστήμιον τῆς Εὐρώπης τῶν νεωτέρων χρόνων, ἰδρυθὲν τῷ 1119 μ.Χ. [Τὸ ἀρχαιότερον, ἐκ τῶν Πανεπιστημίων τῶν νεωτέρων χρόνων, εἶναι τὸ Ἑλληνικὸν Πανεπιστή-

Τὸ ἀνάκτορον τῶν Δόγηδων ἐν Βενετία

μιον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἰδρυθὲν περὶ τὸ 500 μ.Χ. Τὰ ἀρχαιότερα δὲ Πανεπιστήμια τοῦ κόσμου εἶναι τὰ Ἑλληνικὰ Πανεπιστήμια, τῆς Μιλήτου ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ, 600 π.Χ., τοῦ Κρότωνος τῆς Νοτίου Ἰταλίας (Μ. Ἑλλάδος) καὶ τῶν Ἀθηνῶν]. Ἡ Πάρισις (200.000 κ.) μὲ ἀκμάζουσαν βιομηχανίαν δέρματος, τεχνιτῆς μετὰξῆς, μηχανῶν. Βενετία (343.000 κ.) ἐκτισμένη ἐπὶ 100 νησίδων. Ἡ συγκοινωνία τῶν κατοίκων γίνεται διὰ βενζινοπλοίων καὶ λέμβων (γόνδολαι). Τεργέστη (285.000 κ.), παρὰ τὰ σύνορα πρὸς τὴν Γιουγκοσλαβίαν. Νοτιώτερον παρὰ τὴν Ἀδριατικὴν θάλασσαν κεῖνται αἱ πόλεις Ραβέννα (108.000 κ.) Ρίμινη καὶ Ἀγκών. Εἰς τὸ Ρίμινη κατὰ τὸν δευτέρου παγκόσμιου πόλεμον (1939 - 1945) μία Ἑλληνικὴ Ταξιαρχία ἥρωϊκῶς μαχομένη ἐνίκησε μετὰ τῶν τότε συμμάχων μας τοὺς Γερμανοὺς. Ἐκ τῆς νίκης αὐτῆς ὠνομάσθη ἡ Ταξιαρχία αὐτὴ Ταξιαρχία Ρίμινη. Ἡ Ἰταλία ἔχει 23 Πανεπιστήμια καὶ 10 Πολυτεχνεῖα. Ὁ ὀλικὸς ἀριθμὸς τῶν φοιτητῶν εἶναι 200.000, ἐκ τῶν ὁποίων 26.000 εἶναι ξένοι.

Οἰκονομικὴ Ζωή. Ἡ ἀλιεΐα εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένη καὶ ἐφαρμόζονται εἰς τὴν Ἰταλίαν ὅλαι αἱ ἐπιστημονικαὶ μέθοδοι διὰ τὸν πλουτισμὸν τῆς θαλάσσης εἰς ἰχθῦς. Ἡ ἀλιεΐα διὰ δυναμίτιδος ἀπαγορεύεται αὐστηρῶς, διότι ἡ δυναμίτις καταστρέφει τὸν πλοῦτον τῶν θαλασσῶν. Εἰς τὰς λίμνας καὶ εἰς τοὺς ποταμοὺς τῆς Ἰταλίας ἐκτρέφονται ἐπιστημονικῶς πολλὰ εἶδη ἰχθύων.

Δάση ή 'Ιταλία δὲν ἔχει πολλά. Τελευταίως ὅμως γίνεται συστη-
ματικὴ ἀναδασώσεις. Ἡ κτηνοτροφία καὶ ἡ γεωργία
εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμέναι. Διατρέφονται πολλὰ αἰγοπρόβατα καὶ βοοειδῆ.
Τὰ 40% τοῦ πληθυσμοῦ τῆς χώρας ἀσχολοῦνται μὲ τὴν γεωργίαν, ἡ
ὅποια γίνεται μὲ ἕλας τὰς ἐπιστημονικὰς μεθόδους. Παράγονται μεγάλα
ποσότητες δημητριακῶν, βάμβακος, ὀρύζης, γεωμήλων, σακχαροτεύλων
κλπ. Ἡ ἔλαια, ἡ ἄμπελος, τὰ ἔσπεριδοειδῆ καὶ ἡ μορέα εὐδοκιμοῦν πολὺ.
Ἡ 'Ιταλία εἶναι ἡ δευτέρα χώρα μετὰ τὴν Γαλλίαν εἰς τὴν παραγωγὴν
οἴνου καὶ ἡ δευτέρα χώρα μετὰ τὴν 'Ισπανίαν εἰς τὴν παραγωγὴν ἐλαίου
καὶ ἐλαιῶν.

Τὸ ὑπέδαφος τῆς 'Ιταλίας δὲν εἶναι πλούσιον εἰς ὄρυκτά. Ἐχει
ὅμως ὑδράργυρον καὶ μεταλλεύματα σιδήρου, μολύβδου, ψευδαρ-
γύρου καὶ πολλὰ θειοχώματα, ἐκ τῶν ὁποίων λαμβάνεται τὸ θεῖον
(θειάφι) ὡς καὶ καλὰ μάρμαρα (Καρράρας).

Ἡ βιομηχανία τῆς 'Ιταλίας εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένη, καίτοι ἡ
χώρα στερεῖται γαιάνθρακος καὶ πετρελαίου. Μεγάλον ποσὸν ἠλεκτρικῆς
ἐνεργείας λαμβάνεται ἀπὸ τὴν πτώσιν τῶν ὑδάτων. Σπουδαιότεραι βιο-
μηχανίαι εἶναι: τῶν αὐτοκινήτων, ἀμαξῶν, σιδηροδρόμων καὶ σιδηρ.
μηχανῶν, ὑφασμάτων, μηχανημάτων, λιπασμάτων, χημικῶν προϊόντων,
ζυμαρικῶν, χάρτου κλπ.

Ἡ συγκοινωνία εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένη. Τὸ μῆκος τῶν ὁδῶν
εἶναι 170.700 χιλιόμε. ἐν ᾧ τῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν 22.000 χι-
λιόμε. Σπουδαιότεροι λιμένες εἶναι τῆς Γενούης, Νεαπόλεως, Βενετίας,
Μεσσήνης, Πατέρμου, Λιβόρνου, Βρινδησίου, Τεργέστης. Πολὺ πυκνὴ
εἶναι καὶ ἡ ἀεροπορικὴ συγκοινωνία.

Τὴν 'Ιταλίαν ἐπισκέπτονται κατ' ἔτος 12.000.000 περίπου περιη-
γηταὶ (τὴν Ἑλλάδα 300.000). Ὁ μεγάλος αὐτὸς ἀριθμὸς περιηγη-
τῶν ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι αἱ ἀποστάσεις πολλῶν Εὐρωπαϊκῶν Κρατῶν
(Γαλλίας, Γερμανίας κλπ.) ἐκ τῆς 'Ιταλίας εἶναι μικραὶ ἐν σχέσει
πρὸς τὰς ἀποστάσεις αὐτῶν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος. Ἐκτὸς αὐτοῦ, εἰς τὸν
ἀνωτέρω ἀριθμὸν περιλαμβάνονται καὶ οἱ διαβατικοὶ περιηγηταὶ οἱ δια-
νυκτερεύοντες 1 ἢ 2 ἢ 3 νύκτας. Χάρις εἰς τὴν καλὴν ὀργάνωσιν ἐκ
τῶν περιηγητῶν ὀφείλεται ἡ 'Ιταλία πολὺ. Ἡ μεγάλη κίνησις τῶν
περιηγητῶν εἰς τὴν 'Ιταλίαν ὀφείλεται: 1) εἰς τὰς ἀρχαιότητάς τῆς
χώρας, 2) εἰς τὸ καλὸν κλίμα (Μέσης καὶ Νοτίου 'Ιταλίας καὶ Σι-

κελίας), 3) εις τούς καλούς δρόμους, 4) εις τὰ καλὰ ξενοδοχεῖα, 5) εις τὴν καλὴν ὀργάνωσιν τῶν ξεναγήσεων καὶ 6) εις τὴν καλὴν συμπεριφορὰν τῶν ἀρχῶν καὶ τοῦ ἰταλικοῦ λαοῦ πρὸς τούς ξένους. Τὸ ἐ μ π ὀ ρ ι ο ν τῆς Ἰταλίας εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένον.

Ἡ Ἰταλία εἰ σ ἄ γ ε ι πρῶτας βιομηχανικὰς ὕλας, πετρέλαιον καὶ προϊόντα ξυλείας. Ἐ ξ ἄ γ ε ι δὲ αὐτοκίνητα, μηχανήματα, ὑφάσματα, χημικὰ προϊόντα, θεῖον, οἶνον, ἔλαιον, ἐσπεριδοειδῆ.

Τὰ 7% τῶν εἰσαγομένων ἐτησίως ἐμπορευμάτων εις τὴν Ἑλλάδα εἰσάγονται ἐκ τῆς Ἰταλίας, ἀξίας 1.200 ἑκατομ. δρχ. καὶ τὰ 7,4% τῶν ἐξαγομένων ἐτησίως ἐμπορευμάτων μας ἐξάγονται εις τὴν Ἰταλίαν, ἀξίας 450 ἑκατ. δρχ.

Ἐκ τῆς Ἰταλίας εἰσάγομεν κυρίως βιομηχανικὰ εἶδη (μηχανήματα, χημικὰ προϊόντα,) καὶ ἐξάγομεν εις αὐτὴν ποτά, καπνὸν καὶ πρῶτας ὕλας.

Νόμισμα ἢ Ἰταλία ἔχει τὴν λιρέτταν = 100 ἑκατοστά. 625 λιρέτταν = 30 δρχ. (1 δολλάριον).

Ἡ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΜΑΡΙΝΟΥ ΚΑΙ Ἡ ΜΑΛΤΑ

Νοτίως τοῦ Ρίμινι μικρά τις περιοχὴ μὲ μερικὰ δικαιώματα ἀνεξαρτησίας ἀποτελεῖ τὴν λεγομένην Δημοκρατίαν τοῦ Ἁγίου Μαρίνου, ἐκτάσεως 61 τετρ. χιλιομ. καὶ πληθυσμοῦ 14.000 κατ. (Νομὸς Ἀττικῆς = 3805 τετραγωνικὰ χιλιόμετρα).

Ἡ νῆσος Μ ἄ λ τ α (325.000 κ.) μὲ πρωτεύουσαν τὴν πόλιν Βαλέττα, εὐρίσκεται νοτίως τῆς Σικελίας καὶ κατείχεται ὑπὸ τῶν Ἀγγλων. Ἀπετέλει ἄλλοτε σπουδαίαν ναυτικὴν βᾶσιν αὐτῶν εις τὴν Μεσόγειον. Σήμερον μὲ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἀεροπορίας δὲν ἔχει στρατηγικὴν σημασίαν. Κατὰ τὸ ἔτος 1963 ἔγινεν ἀνεξάρτητον Κράτος, ἐν ᾧ ἢ Ἀγγλία διετήρησε δικαιώματα τινά.

Γ. ΙΒΗΡΙΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ

Αὕτη περιλαμβάνει τὴν Ἰσπανίαν καὶ τὴν Πορτογαλίαν.

ΙΣΠΑΝΙΑ

Ἔκτ. 503.500 τετρ. χιλίωμ. Πληθ. 30.817.000 κ.
Πυκνότης πληθ. 59 κάτ. κατὰ τετρ. χιλίωμ.

Θέσις-Όρια. Ἡ Ἰσπανία εἶναι τὸ μεγαλύτερον ἐκ τῶν δύο Κρατῶν τῆς Ἰβηρικῆς χερσονήσου (τὸ ἄλλο εἶναι ἡ Πορτογαλία). Πρὸς νότον χωρίζεται ἀπὸ τῆς Ἀφρικῆς διὰ τοῦ πορθμοῦ τοῦ Γιβραλτάρ, τοῦ ὁποίου τὸ στενώτερον μέρος ἔχει πλάτος 14 χιλιομέτρα. Πρὸς δυσμὰς βρέχεται ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ καὶ συνορεύει ἀφ' ἑτέρου κατὰ

ξηράν πρὸς τὴν Πορτογαλίαν. Πρὸς βορρᾶν βρέχεται ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικού καὶ συνορεύει πρὸς τὴν Γαλλίαν διὰ τῆς ὄροσειρᾶς τῶν Πυρηναίων. Πρὸς ἀνατολὰς τέλος βρέχεται ὑπὸ τῆς Μεσογείου θαλάσσης

Μορφολογία τοῦ ἐδάφους. Τὸ ἔδαφος τῆς Ἰσπανίας εἶναι γενικῶς ὄρεινόν. Αἱ ὄροσειραὶ τῆς χώρας διευθύνονται ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς, πλὴν τῆς ὄροσειρᾶς τῶν Ἰβηρικῶν ὄρεων, τὰ ὅποια διευθύνονται ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον. Τὰ κυριώτερα ὄρη τῆς χώρας εἶναι : τὰ Κανταβρυγικὰ πρὸς βορρᾶν, τὰ Πυρηναῖα ἀνατολικώτερον, τὰ Καστιλιανὰ εἰς τὸ κέντρον τῆς Ἰσπανίας, τὰ Ἰβηρικὰ, μεταξύ Καστιλιανῶν καὶ Πυρηναίων καὶ τὰ δύο πρὸς νότον ὄρη, Σιέρρα Μορένα καὶ Σιέρρα Νεβάδα.

Οἱ κυριώτεροι ποταμοὶ εἶναι : ὁ Ἔβρος, ὁ ὁποῖος πηγάζει ἐκ τῶν ἀνατολικῶν Κανταβρυγικῶν ὄρεων καὶ ἐκβάλλει εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν. Ὁ Ντουέρο, ὁ ὁποῖος πηγάζει ἐκ τῶν Ἰβηρικῶν ὄρεων καὶ ἐκβάλλει διὰ τῆς Πορτογαλίας εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν δεξιόμενος πολλοὺς παραποτάμους. Τὸ κέντρον τῆς χώρας διαρρέεται ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ Τάγου, μὲ διεύθυνσιν ἀπὸ ἀνατολῶν πρὸς δυσμὰς, ὅστις ἐκβάλλει διὰ τῆς Πορτογαλίας εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν. Παρὰ τὴν ἄκρην σχεδὸν πρὸς τὸν Τάγον καὶ νοτιώτερον τούτου ῥεεὶ ὁ ποταμὸς Γκουαντιάνα, ὅστις ἐκβάλλει ἐπίσης εἰς τὸν Ἀτλαντικόν. Ἀκόμη νοτιώτερον ῥεεὶ ὁ ποταμὸς Γκουανταλκιβίρ πρὸς τὸν Ἀτλαντικόν, ἐν ᾧ ἀρκετοὶ ἄλλοι μικρότεροι ποταμοὶ διευθύνονται ἐκ τῆς κεντρικῆς Ἰσπανίας πρὸς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν. Πέντε λίμναι τῆς χώρας, ἐκ τῶν ὁποίων αἱ τρεῖς εἶναι μικρότεροι, εἶναι πηγαὶ ποταμῶν.

Κλίμα. Εἰς τὴν ἐσωτερικὴν ὄρεινὴν περιοχὴν (ἰσπανικὸν ὄροπέδιον) τὸ κλίμα εἶναι μετρίως ἡπειρωτικόν, ἐν ᾧ εἰς τὴν βορειοδυτικὴν εἶναι ὠκεάνιον καὶ εἰς τὴν νοτιὰν καὶ ἀνατολικὴν περιοχὴν εἶναι μεσογειακόν. Αἱ βροχαὶ δὲν εἶναι πολλαί, πλὴν τῆς βορειοδυτικῆς παραλίας. Τὸ κλίμα τῆς χώρας εὐνοεῖ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐλαίας καὶ τῆς ἀμπέλου, ὡς καὶ τῆς πεύκης καὶ τῆς φελλοδρυός. Αἰγοπρόβατα, χοῖροι καὶ βοοειδῆ ὑπάρχουν πολλά.

Πληθυσμός. Παλαιότεροι κάτοικοι τῆς Ἰσπανίας ἦσαν οἱ Ἰβηρες καὶ οἱ Κέλται. Κατὰ τὸ ἔτος 300 π.Χ. κατελήφθη ἡ Ἰσπανία ὑπὸ τῶν Καρ-

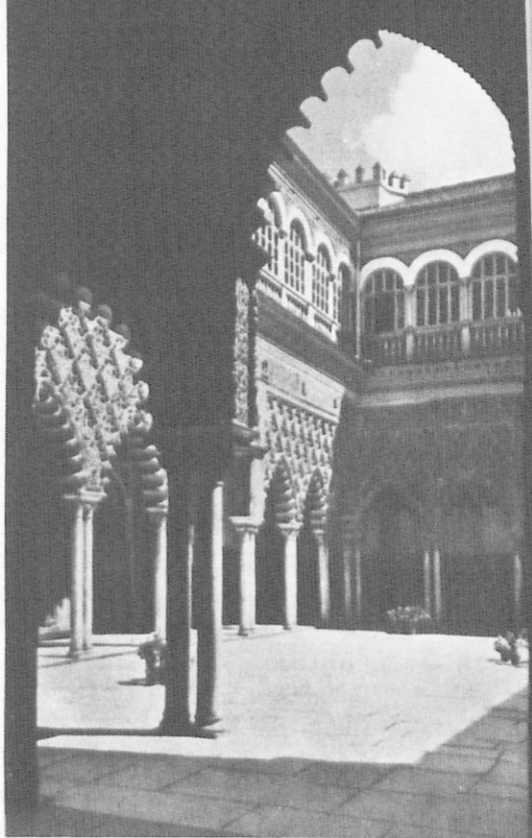
χγηδονίων και μετά 100 ἔτη περίπου κατελήφθη ὑπὸ τῶν Ρωμαίων. Ἡ Ἰσπανικὴ γλῶσσα ἔχει πολλὰς ὁμοιότητας πρὸς τὴν λατινικὴν. Κατὰ τὸ 500 μ.Χ. κατελήφθη ὑπὸ τῶν Γότθων και περί τὸ 700 μ.Χ. ὑπὸ τῶν Ἀράβων. Ὀλόκληρος ἡ Ἰσπανία ἐγένετο ἀνεξάρτητον Κράτος κατὰ τὸ ἔτος 1469 και ἀπέκτησε μεγάλην ναυτικὴν δύναμιν. Οἱ Ἰσπανοὶ συνέβαλον πολὺ εἰς τὰς μεγάλας γεωγραφικὰς ἀνακαλύψεις και ἐδημιούργησαν μέγα ἀποικιακὸν Κράτος, ἰδίως εἰς τὴν Ν. Ἀμερικὴν και εἰς τὴν Κούβαν. Εἰς τὰς χώρας αὐτὰς ὁμιλεῖται ἤδη ἡ Ἰσπανικὴ γλῶσσα (ἐκτὸς τῆς Βραζιλίας, ὅπου ὁμιλεῖται ἡ πορτογαλικὴ).

Κατὰ τὸ ἔτος 1588 κατεστράφη ὁ Ἰσπανικὸς στόλος ὑπὸ τῶν Ἀγγλων και ἡ Ἰσπανία ἔχασε τὴν μεγάλην αὐτῆς δύναμιν. Μετὰ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον (1936 - 1939) ἡ Ἰσπανία διοικεῖται δικτατωρικῶς.

Κατὰ τὸ θρήσκευμα οἱ Ἰσπανοὶ εἶναι Καθολικοὶ χριστιανοί.

Ἡ Ἰσπανία διαιρεῖται εἰς τὰς ἐξῆς μεγάλας ἐπαρχίας, αἱ ὁποῖαι ἄλλοτε ἦσαν ἀνεξάρτητα Κράτη: Πρὸς βορρᾶν, 1) τὴν Γαλικίαν, 2) τὴν Ἀστουρίαν, 3) τὴν Λεώνην, 4) τὴν ἐπαρχίαν τῶν Βάσκων εἰς

** Ἀπομικ τῆς Μαδρίτης*

Τὸ ἀνάκτορον-φρούριον Ἀλκαζάρ παρὰ τὴν Σεβίλλη

τά δυτικά Πυρηναία. Οί Βάσκοι είναι απόγονοι τῶν παλαιότερων κατοίκων τῆς Ἰσπανίας, παλαιότερων τῶν Ἰβήρων καὶ τῶν Κελτῶν. Οὔτε ἡ γλῶσσα των, οὔτε τὰ ἔθνη καὶ τὰ ἔθιμά των ὁμοιάζουν πρὸς τὰ τῶν λοιπῶν Ἰσπανῶν. Νοτιώτερον, διαιρεῖται εἰς τὰς ἐπαρχίας 5) τῆς Ναβάρρας, 6) τῆς Καταλωνίας, 7) τῆς Ἀραγωνίας, 8) τῆς Καστιλλίας. Ἀκόμη νοτιώτερον, εἰς τὰς ἐπαρχίας, 9) τῆς Ἑστρεμαδούρας, 10) τῆς Ἀνδαλουσίας, καὶ 11) τῆς Μουρκίας.

Πόλεις. Αἱ σπουδαιότεραι πόλεις εἶναι : Μ α δ ρ ί τ η (2.000.000 κ.). Εὐρίσκεται εἰς τὸ κέντρον τῆς χώρας καὶ εἶναι ἡ πρωτεύουσα αὐτῆς μετὰ Πανεπιστήμιον, παλαιούς Ναοὺς καὶ Μουσεῖα. Εἶναι πνευματικὸν καὶ βιομηχανικὸν κέντρον τῆς χώρας. Μ π ι λ μ π ά ο (270.000 κ.) λιμὴν πρὸς βορρᾶν τῆς χώρας, Ὁ β ι έ δ ο (135.000 κ.). Β α λ λ α δ ο λ ί δ (135.000 κ.), Σ ρ α γ ό σ α (305.000 κ.), εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Ἑβρου. Β α ρ κ ε λ ώ ν η (1.510.000 κ.), ὁ μεγαλύτερος λιμὴν τῆς Ἰσπανίας εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν. Νοτιώτερον κεῖται ἡ Β α λ ε ν τ ί α (570.000 κ.), σπουδαῖος ἐπίσης λιμὴν. Τ ο λ έ δ ο, Σ ε β ι λ λ η (450.000 κ.), Γ ρ α ν ά δ α (160.000 κ.), Κ ό ρ δ ο β α (190.000 κ.). Παρὰ τὴν Μεσόγειον θάλασσαν εὐρίσκονται καὶ αἱ πόλεις Ἀ λ ι - κ ά ν τ η, Κ α ρ θ α γ έ ν η (115.000 κ.), Μ ο υ ρ κ ί α, Μ α λ ά γ α. Ἡ πόλις Κ ά δ ι ξ (τὰ ἀρχαῖα Γ ά δ ε ι ρ α) εἶναι λιμὴν, ἐπὶ τῆς νοτίας πρὸς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν περιοχῆς (110.000 κ.).

Ἀνατολικῶς τῆς Βαλεντίας κεῖνται αἱ Ἰσπανικαὶ νῆσοι αἱ ὀνομαζόμεναι Βαlearίδες : Μ α γ ι ό ρ κ α, Μ ι ν ό ρ κ α, Ἰ μ π ι τ σ α καὶ Φ ο ρ μ ε ν τ έ ρ α. Μεγαλύτερα τούτων εἶναι ἡ Μ α γ ι ό ρ κ α μετὰ πρωτεύουσαν τὴν Π ά λ μ α ν (165.000 κ.).

Οἰκονομικὴ Ζωή. Ἀρκετὰ ἀνεπτυγμένη εἶναι ἡ ἀλιεΐα τῆς ἀρίγης καὶ σαρδίνης (ρέγγας καὶ σαρδέλλας).

Ἐκ τοῦ ἐδάφους τῆς χώρας τὸ 10 % καλύπτεται ὑπὸ δασῶν. Τὸ 50 % εἶναι ἄγονον καὶ ὄρεινόν. Καλλιεργήσιμον ἔδαφος εἶναι τὸ 30 % τοῦ ἐδάφους τῆς. Ἡ κ τ η ν ο τ ρ ο φ ί α εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένη (αἰγοπρόβατα, βοοειδῆ κλπ.). Περιφημον εἶναι τὸ εἶδος τῶν Ἰσπανικῶν προβάτων « Μερινὸς » ἐκ τῶν ὁποίων λαμβάνεται ἐκλεκτῆς ποιότητος ἔριον, κατάλληλον διὰ πολυτίμα μάλλινα ὑφάσματα.

Αἱ γεωργικαὶ καλλιέργειαι εὐνοοῦνται μὲν ὑπὸ τοῦ κλίματος,

Τὰ ἀνάκτορα Ἀλάμπρα
εἰς τὴν πόλιν Γρανάδα

ὄχι ὅμως ὑπὸ τῆς μορφολογίας τοῦ ἐδάφους, διότι δὲν ὑπάρχουν μεγάλαι πεδιάδες. Καλλιεργοῦνται δημητριακοὶ καρποὶ καὶ ὄσπρια ἐντατικῶς. Ὁ παραγόμενος ὅμως σῖτος δὲν ἐπαρκεῖ διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ Ἰσπανικοῦ λαοῦ. Ἡ ἐλαία εὐδοκιμεῖ πολὺ. Ὑπάρχουν μεγάλαι ἐκτάσεις ἐλαιῶνων. Ἡ Ἰσπανία εἶναι ἡ πρώτη ἐλαιοπαραγωγὸς χώρα τοῦ κόσμου. Ἡ ἄμπελος εὐδοκιμεῖ πολὺ, ὡς ἐπίσης τὰ ἐσπεριδοειδῆ καὶ τὰ ὄπωροφόρα δένδρα.

Ἡ Ἰσπανία εἶναι πλουσία χώρα εἰς ὀρυκτά. Ἐξάγονται ἐκ τοῦ ἐδάφους μεγάλαι ποσότητες μεταλλευμάτων σιδήρου, χαλκοῦ, μολύβδου, ψευδαργύρου, κασσιτέρου, ὑδραργύρου. Τὸ πλεῖστον τῶν ἐξαγομένων μεταλλευμάτων πωλεῖται εἰς τὸ ἐξωτερικόν, διότι ἡ Ἰσπανία δὲν ἔχει ἀνεπτυγμένην τὴν βιομηχανίαν τῶν μηχανῶν. Κοιτάσματα γαιάνθρακος δὲν ὑπάρχουν. Ὑπάρχουν πολλοὶ καταρράκται, δὲν ἔχει γίνει ὅμως ἐκμετάλλεσις αὐτῶν, ὥστε νὰ λαμβάνεται ἠλεκτρικὸν ρεῦμα ἐκ τῆς πτώσεως τῶν ὑδάτων.

Ἀνεπτυγμένοι βιομηχανία εἶναι : Ὑφαντουργίας, ὑελοποιίας, διατηρημένων τροφῶν, ἐλαιουργίας, οἰνοποιίας, δερμάτων.

Αἱ ὀδικαὶ καὶ σιδηροδρομικαὶ συγκοινωνία δὲν εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένοι, λόγῳ τοῦ ὄρειοῦ τοῦ ἐδάφους. Τελευταίως ἀνεπτύχθησαν πολὺ αἱ ἀεροπορικαὶ συγκοινωνία. Τὸ ἐμπόριον εἶναι ἀρκετὰ ἀνεπτυγμένον.

Ἡ Ἰσπανία εἰσάγει σῖτον, καφέν, σάκχαριν, καπνόν, πετρέλαιον, αὐτοκίνητα, χημικὰ προϊόντα καὶ μηχανήματα. Ἐξάγει δὲ ἔλαιον, ἐσπεριδοειδῆ, ὑδράργυρον, μεταλλεύματα, δέρματα, ὄπώρας, φελλόν. Τὸ μετὰ τῆς Ἑλλάδος ἐμπόριον εἶναι ἀσήμαντον, διότι ἐξάγει τὰ αὐτὰ προϊόντα, ὅπως καὶ ἡ Ἑλλάς. Μόνον ὑδράργυρον καὶ φελλὸν εἰσάγομεν ἐκ τῆς Ἰσπανίας.

Νόμισμα τῆς χώρας εἶναι ἡ πεσέτα = 100 ἑκατοστά. 60 πεσέται = 30 δρχ. (1 δολλᾶριον).

ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ

*Κήπος του 'Ανακτόρου
Φροντίερα της πορτο-
γαλικής κομποπόλεως
Μπέμφικα*

Έκτ. 92.000 τετρ. χιλιάμ. Πληθ. 9.944.000 κ.
Πυκνότης πληθ. 98 κάτ. κατά τετρ. χιλιάμ.

Θέσις-Όρια. Η Πορτογαλία εύρίσκειται εις τὸ δυτικὸν μέρος τῆς Ἰβη-
ρικῆς χερσονήσου καὶ ὀρίζεται πρὸς βορρᾶν καὶ ἀνατολὰς ὑπὸ τῆς
Ἰσπανίας, ἐν ᾧ πρὸς δυσμὰς καὶ νότον βρέχεται ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ
ὠκεανοῦ.

Μορφολογία τοῦ ἐδάφους. Τὸ ἔδαφος τῆς Πορτογαλίας εἶναι ὄρει-
νὸν ὄχι ὅμως τόσον πολὺ, ὅπως τῆς Ἰσπανίας. Εἰς τὴν νότιον καὶ τὴν
δυτικὴν περιοχὴν ἔχει ἀρκετὰς πεδινὰς ἐκτάσεις. Σπουδαιότερα ὄροσειρὰ
τῆς χώρας εἶναι ἡ Σιέρρα ντὲ Ἐστρέλα κειμένη πρὸς τὰ βορειοανατο-
λικὰ αὐτῆς. Τρεῖς μεγάλοι ποταμοὶ τῆς Ἰσπανίας ἐκβάλλουν διὰ τῆς

Ψαλιείς εις τὸν ὄρμον Ναζαρέ τῆς Πορτογαλίας

Πορτογαλίας εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν· εἶναι δὲ οὗτοι, ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον, ὁ Ντουῖρο (ἰσπανιστὶ Ντούερο), ὁ Τέγος (ἰσπαν. Τάγος) καὶ ὁ Γκουαντιάνα.

Κλίμα. Τὸ κλίμα εἶναι ὠκεάνιον, ἰδίως εἰς τὰ βόρεια τῆς χώρας, ὅπου πίπτουν αἱ περισσότεραι βροχαί. Πρὸς τὰ νότια εἶναι θερμότερον, ὥστε νὰ εὐδοκιμῇ ἡ βανανέα καὶ ὁ φοῖνιξ. Τὸ κλίμα καὶ ἡ μορφολογία τοῦ ἐδάφους εὐνοοῦν τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐλιάς, τῆς ἀμπέλου, τῆς πεύκης, καὶ τὴν διατροφήν τῶν αἰγοπροβάτων κλπ.

Πληθυσμός. Καὶ οἱ Πορτογάλοι ὡς καὶ οἱ Ἴσπανοὶ προέρχονται ἐκ τῶν παλαιῶν Ἰβήρων καὶ Κελτῶν. Ἔχουν ὑποστῆ ὅμως ἐν τῷ μεταξύ ἐπιμιξίαν μὲ ἄλλους λαούς. Καὶ ἡ Πορτογαλία εἶχε καταληφθῆ ὑπὸ τῶν Ρωμαίων καὶ ἀργότερον ὑπὸ τῶν Ἀράβων. Ὡς ἀνεξάρτητον Κράτος παρουσιάσθη κατὰ τὸν 11ον αἰῶνα. Ἀπὸ τοῦ 1415 οἱ Πορτογάλοι ἔκα-

μαν μεγάλης γεωγραφικής ανακαλύψεως και ίδρυσαν μεγάλον άποικιακόν Κράτος (περίφημοι θαλασσοπόροι ήσαν ό Ντιάζ και ό Βάσκο ντε Γάμα). Κατά τά έτη 1450 - 1650 περίπου ή Πορτογαλία ήτο ή πρώτη ναυτική δύναμις τής δυτικής Ευρώπης, αλλά κατόπιν άπώλεσε τήν δύναμίν της και έγινε άκόλουθος τής Άγγλίας εις τήν έξωτερικήν πολιτικήν.

Ή πυκνότης του πληθυσμου είναι μεγάλη εις τά πεδινά μέρη, μικρά όμως εις τά όρεινά. Ό πληθυσμός αυξανεται έτησίως πολύ, παρ' ότι ή θνησιμότης είναι μεγάλη. Οί πόροι τής χώρας (τά μέσα, τά προϊόντα) δέν έπαρκουν διά τήν διατροφήν του πληθυσμου. Διά τουτο πολλοί Πορτογάλοι μεταναστεύουν εις άλλας χώρας, ιδίως εις τήν Βραζιλίαν, ή όποία άλλοτε ήτο άποικία των Πορτογάλων και όπου έκτοτε όμιλείται ή πορτογαλική γλώσσα. Κατά τό θρήσκευμα οί Πορτογάλοι είναι Καθολικοί χριστιανοί. Εις τά βόρεια μέρη τής χώρας υπάρχουν όλίγοι Διαμαρτυρόμενοι (Προτεστάνται).

Κατά τό Σύνταγμα τής 19-3-1933 ή Πορτογαλία είναι δημοκρατική χώρα με τάσιν όμως συγκεντρωτικής διοικήσεως (περίπου δικτατωρικής).

Πόλεις. Αί σπουδαιότεραι πόλεις είναι : Λ ι σ σ α β ώ ν (850.000 κ.). Κείται εις τόν όμώνυμον κόλπον, είναι ώραιοτάτη πόλις και ή πρωτεύουσα τής χώρας. Είναι κέντρον πνευματικόν και βιομηχανικόν με πολλά έργοστάσια. Π ό ρ τ ο (305.000 κ.), σημαντικός λιμην παρά τήν εκβολήν του ποταμου ΝτοURO, έμπορικόν και βιομηχανικόν κέντρον. Φ ά ρ ο (22.000 κ.), λιμην εις τά νότια τής χώρας. Έχει έμπόριον θαλασσινων (μύδια, στρείδια κλπ.), οίνου, φελλου. Έ β ό ρ α (31.000 κ.), ανατολικώς τής Λισσαβώνος, καθαρως γεωργική πόλις. Εις τήν Πορτογαλίαν ανήκουν και αι νησοι του Άτλαντικού ωκεανου Ά ζ ό ρ α ι και Μ α δ έ ι ρ α. Αυται κατοικουνται υπό Πορτογάλων.

Οικονομική ζωή. Ή ά λ ι ε ί α είναι πολύ ανεπτυγμένη. Αυτη διεξάγεται εις τά παράλια τής χώρας, ως και εις τόν Άτλαντικόν ωκεανόν εις άρκετήν απόστασιν από τής χώρας. Μεγάλοι ποσότητες ιχθυών διατηρημένων εντός κυτίων (κονσέρβαι) φέρονται εις τό έμπόριον.

Ή έκτασις των δασων δέν είναι μεγάλη. Έξάγεται όμως εκ τής φ ε λ λ ο δ ρ υ ό ς άρκετή ποσότης φελλου. Εις τά λιβάδια τής χώρας

Ἀποφῆς τοῦ λιμένος
τοῦ Πόρτο

διατρέφονται αἰγοπρόβατα, χοῖροι καὶ βοοειδῆ. Ἐκ τοῦ ἐδάφους τῆς Πορτογαλίας καλλιεργοῦνται τὰ 42 %. Ἡ γεωργία εἶναι ἀρκετὰ ἀνεπτυγμένη. Εὐδοκίμοῦν τὰ δημητριακά, ἡ ἐλαία, ἡ ἄμπελος, τὰ ὄσπρια, ἡ ὄρυζα, ἡ φελλοδρῦς.

Τὸ ὑπέδαφος εἶναι πλούσιον εἰς γαϊάνθρακα καὶ εἰς ὄρυκτὰ χαλκοῦ, βολφραμίου, μαγγανίου, κασσιτέρου καὶ σιδήρου. Ἡ σχετικὴ βιομηχανία ὅμως εἶναι μετρίως ἀνεπτυγμένη. Μεγάλοι πρόοδοι ἔχουν γίνῃ τελευταίως εἰς τὴν παραγωγὴν ἠλεκτρικοῦ ρεύματος ἐκ τῶν καταρρακτῶν (λευκὸς ἄνθραξ). Τὰ ἐργοστάσια εἶναι συγκεντρωμένα εἰς τὰ παραθαλάσσια μέρη, ἐν ᾧ αἱ ἐσωτερικαὶ περιοχαὶ εἶναι καθαρῶς γεωργικαί. Ἡ ἐσωτερικὴ συγκοινωνία εἶναι μετρίως ἀνεπτυγμένη. Μὲ τὸ ἐξωτερικὸν ὅμως ἔχει πυκνὴν θαλασσίαν καὶ ἀεροπορικὴν συγκοινωνίαν.

Ἡ Πορτογαλία εἰσάγει σῆτον, μηχανήματα παντὸς εἶδους, πετρέλαιον καὶ βιομηχανικὰ ἐν γένει προϊόντα, καὶ ἐξάγει οἶνον, ἔλαιον, ἐσπεριδοειδῆ, ὀπώρας, φελλόν, ρητίνην καὶ μεταλλεύματα. Τὸ μετὰ τῆς Ἑλλάδος ἐμπόριον δὲν εἶναι σημαντικόν. Εἰσάγομεν ἐκ Πορτογαλίας προϊόντα ἀξίας 65 ἑκατομ. δρχ. ἐτησίως καὶ ἐξάγομεν προϊόντα ἀξίας 30 ἑκατομ. δρχ.

Τὸ νόμισμα τῆς χώρας εἶναι τὸ σκουῶδο. 1 σκουῶδο = 100 ἑκατοστά. 28,75 σκουῶδα = 30 δρχ. (1 δολλ.).

ΑΝΔΟΡΡΑ

Ἄνδorra ὀνομάζεται μικρὰ ὄρεινὴ περιοχὴ ἐπὶ τῶν ἀνατολικῶν Πυρρηναίων. Ἔχει ἔκτασιν 453 τετρ. χιλιομ. καὶ πληθυσμὸν 10.000 κ. Ἀποτελεῖται ἀπὸ 40 χωρία, μὲ πρωτεύουσαν τὸ χωρίον λὰ Βέλλα (800 κ.). Εἶναι ἀνεξάρτητος Δημοκρατία ἀπὸ τοῦ ἔτους 1278. Οἱ κάτοικοι ὀμιλοῦν τὴν καταλανικὴν γλῶσσαν καὶ εἶναι Καθολικοὶ χριστιανοί. Ἀσχολοῦνται μὲ τὴν κτηνοτροφίαν καὶ τὴν βιοτεχνίαν.

ΓΙΒΡΑΛΤΑΡ

Ὀλίγον ἀνατολικώτερον τοῦ πορθμοῦ τοῦ Γιβραλτάρ, ἐπὶ ἰσπανικοῦ ἑδάφους, ὑπάρχει μικρὰ βραχώδης χερσόνησος ὑπὸ τὸ ὄνομα Γιβραλτάρ. Ἡ χερσόνησος αὕτη, εἰς τὴν ὁποῖαν ὑψοῦται βράχος ὕψους 450 μ. κατέχεται ὑπὸ τῶν Ἀγγλων ἀπὸ τοῦ 1704 μ.Χ. καὶ ἔχει σπουδαίαν στρατηγικὴν σημασίαν, διότι ἐξ αὐτῆς ἐλέγχεται ἡ συγκοινωνία τῆς Μεσογείου θαλάσσης πρὸς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν. Κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἡ χερσόνησος τοῦ Γιβραλτάρ ἀπετέλει μίαν ἐκ τῶν Ἡρακλείων στηλῶν (στηλῶν τοῦ Ἡρακλέους). Τὸ στενώτερον μέρος τοῦ πορθμοῦ τοῦ Γιβραλτάρ εἶναι 14 χιλίμ.

Ἀνακεφαλαίωσις Νοτίου Εὐρώπης

Εἰς τὰ Κράτη τῆς νοτίου Εὐρώπης κατατάσσονται τὰ Κράτη τριῶν χερσονήσων : τῆς Ἑλληνικῆς (Ἀλβανία, Γιουγκοσλαβία, Βουλγαρία, Ρουμανία, [Ἑλλάς]), τῆς Ἰταλικῆς (Ἰταλία) καὶ τῆς Ἰβηρικῆς (Ἰσπανία, Πορτογαλία). Τὸ ἑδάφος τῶν χωρῶν τούτων εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον ὄρεινόν. Μεγάλαι ὄρσοι εἰς τὴν νότιον Εὐρώπην εἶναι : Τῶν Καρπαθίων, τοῦ Αἴμου, τῆς Ροδόπης, τῆς Πίνδου, τῶν Δυναρικῶν Ἀλπεων, τῶν Κεντρικῶν Ἀλπεων, τῶν Ἀπεννίνων, τῶν Πυρρηναίων, τῶν Καστιλιανῶν καὶ τῶν Ἰβηρικῶν ὄρεων. Σπουδαιότεροι ποταμοὶ εἶναι ὁ Δούναβις, (2900 χιλίμ. μῆκος), ὁ Πάδος, ὁ Τέγος.

Κλίμα. Τὸ κλίμα εἶναι μεσογειακὸν γενικῶς καὶ εἰς τινὰ μέρη ἠπειρωτικὸν ἢ μετρίως ἠπειρωτικὸν (Βόρειος Γιουγκοσλαβία καὶ Βουλγαρία, Ρουμανία, Βόρειος Ἰταλία, Κεντρικὴ Ἰσπανία).

Πληθυσμός. Ἐκ τῶν κατοίκων οἱ Ἄλβανοὶ ἀνήκουν εἰς τὴν Ἰλλυρικὴν οἰκογένειαν. Κατατάσσονται ὅμως γενικῶς εἰς τὴν Ἰνδοευρωπαϊκὴν οἰκογένειαν, ὅπως καὶ οἱ Ἕλληνες.

Οἱ Γιουγκοσλάβοι καὶ οἱ Βούλγαροι ἀνήκουν εἰς τὴν Σλαβικὴν οἰκογένειαν (Σλαβικὴν ὁμοσθίαν), ἐν ᾧ οἱ Ἰταλοὶ, οἱ Ἰσπανοὶ, οἱ Πορτογάλοι καὶ οἱ Ρουμάνοι ἀνήκουν εἰς τὴν Λατινικὴν οἰκογένειαν (Λατινικὴν ὁμοσθίαν). Καὶ οὗτοι κατατάσσονται εἰς τὴν Ἰνδοευρωπαϊκὴν οἰκογένειαν. Κατὰ τὸ θρησκευμα οἱ λαοὶ τῆς νοτίου Εὐρώπης εἶναι χριστιανοὶ (Ὀρθόδοξοι καὶ Καθολικοί, μὲ ὀλίγους Μουσουλμάνους). Αἱ πρωτεύουσαι τῶν Κρατῶν τῆς νοτίου Εὐρώπης εἶναι : Τίρανα, Ἀλβανίας. Βελιγράδιον, Γιουγκοσλαβίας. Σόφια, Βουλγαρίας. Βουκουρέστιον, Ρουμανίας. Ρώμη, Ἰταλίας. Μαδρίτη, Ἰσπανίας. Λισσαβών, Πορτογαλίας.

Οἰκονομικὴ Ζωή. Αἱ χῶραι τῆς νοτίου Εὐρώπης εἶναι καθαρῶς γεωργικαὶ καὶ κτηνοτροφικαὶ μὲ σχετικῶς ἀνεπτυγμένην βιομηχανίαν. Εἰς τὴν βιομηχανίαν προηγεῖται ἡ Ἰταλία καὶ ἀκολουθεῖ ἡ Γιουγκοσλαβία καὶ ἡ Ρουμανία, ἡ ὁποία παράγει καὶ ἀρκετὸν πετρέλαιον.

Ἐκ τῶν χωρῶν τῆς νοτίου Εὐρώπης ἡ Ἑλλάς ἔχει τὰς περισσοτέρας ἐμπορικὰς σχέσεις πρὸς τὴν Ἰταλίαν.

Ἄσκήσεις

Ἀναφέρατε τὴν μορφολογίαν τοῦ ἐδάφους τῆς Ἑλληνικῆς χερσονήσου.

Νὰ σχεδιασθῇ ἐπὶ φύλλου χάρτου ἐξ ἀντιγραφεῖς ἡ περίμετρος τῆς Ἀλβανίας καὶ νὰ σημειωθοῦν ἀπὸ μνήμης ἐπὶ τῆς χώρας τὰ ὄρη, οἱ ποταμοὶ καὶ αἱ πόλεις αὐτῆς.

Ἀναφέρατε τοὺς λιμένας τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Ἰσπανίας.

Νὰ μετρηθῇ διὰ τοῦ ὑποδεκαμέτρου ἡ ἀπόστασις Νεαπόλεως - Ρώμης - Μιλάνου καὶ Τιράνων - Σκοπίων - Σόφιας καὶ νὰ ἐκφρασθῇ αὕτη εἰς χιλιόμετρα, μὲ τὴν βοήθειαν τῆς κλίμακος τοῦ χάρτου σας.

II. ΔΥΤΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ

Εἰς τὴν Δυτικὴν Εὐρώπην περιλαμβάνονται τὰ ἐξῆς 6 Κράτη :
Γαλλία, Βέλγιον, Ὁλλανδία, Λουξεμβούργον, Ἡνωμένον Βασίλειον
(Μ. Βρετανίας καὶ Β. Ἴρλανδίας), Ἴρλανδία.

Ἐναυπήγησαν κατὰ τὸ ἔτος 1963

	Πλοῖα	Τόννοι ὀλικῆς χωρητικότητος
Ἰαπωνία	558	2.183.147
Ἀγγλία	187	1.072.513
Δυτ. Γερμανία	234	1.009.698

ΓΑΛΛΙΑ

Ἐκτ. 551.000 τετρ. χιλίωμ. Πληθ. 46.710.000 κ.
Πυκνότης πληθ. 82 κάτ. κατὰ τετρ. χιλίωμ.

Θέσις-Ὅρια. Ἡ Γαλλία εὐρίσκεται βορείως τῆς Ἰσπανίας καὶ δυτικῶς τῶν Ἀλπεων. Πρὸς νότον ὀρίζεται ὑπὸ τῶν Πυρηναίων ὄρεων καὶ βρέχεται ὑπὸ τῆς Μεσογείου θαλάσσης, πρὸς ἀνατολὰς δὲ συνορεύει πρὸς τὴν Ἰταλίαν, Ἑλβετίαν καὶ Γερμανίαν. Πρὸς βορρᾶν ὀρίζεται ὑπὸ τῆς Γερμανίας, Λουξεμβούργου, Βελγίου καὶ βρέχεται ὑπὸ τῆς θαλάσσης τῆς Μάγχης, καὶ πρὸς δυσμὰς βρέχεται ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ.

Μορφολογία τοῦ ἐδάφους. Τὸ ἡμισυ περίπου τοῦ ἐδάφους τῆς Γαλλίας εἶναι ὄρεινόν καὶ λοφῶδες (τὸ ἀνατολικόν), ἐν ᾧ τὸ ἄλλο ἡμισυ εἶναι πεδινόν (τὸ δυτικόν). Σπουδαιότερα ὄρη τῆς χώρας εἶναι : Αἱ Ἀλπεις, εἰς τὰ σύνορα πρὸς τὴν Ἰταλίαν καὶ Ἑλβετίαν μετὰ τὴν ὑψηλοτέραν κορυφὴν Λευκὸν ὄρος ἐπὶ γαλλικοῦ ἐδάφους (4810 μ.), τὸ ὑψηλότερον ὄρος τῆς Εὐρώπης. Ὁ Ἰούρας, κατὰ μῆκος τῶν συνόρων πρὸς τὴν Ἑλβετίαν καὶ βορειότερον τούτου τὰ Βόσγια. Ἡ ὄροσειρά τῶν Κεντρικῶν ὄρεων καὶ νοτιώτερον τούτων τὰ ὄρη Σεβένναι καὶ τὰ Πυρη-

ναΐα εις τὰ σύνορα πρὸς τὴν Ἰσπανίαν. Πρὸς δυσμὰς μεταξὺ Ἰσπανίας καὶ Γαλλίας σχηματίζεται ὁ εὐρὺς Βισκαϊκὸς κόλπος, ἐν ᾧ πρὸς ἀνατολὰς τούτων σχηματίζεται ὁ κόλπος τοῦ Λέοντος. Βορείως τοῦ Βισκαϊκοῦ κόλπου ἐκτείνεται ἡ χερσονήσος τῆς Βρετάννης, ἡ ὅποια χωρίζεται ἀπὸ τῆς μικροτέρας χερσονήσου τοῦ Χερβούργου διὰ τοῦ κόλπου τοῦ Ἁγίου Μαλό. Εἰς τὸν κόλπον αὐτὸν ὑπάρχουν μερικαὶ νῆσοι, αἱ ὅποια ἀνήκουν εἰς τὴν Ἀγγλίαν. Ἀπὸ τῆς Ἀγγλίας χωρίζεται ἡ Γαλλία διὰ τοῦ στενοῦ τῆς Μάγχης, τοῦ ὁποίου ἡ μικροτέρα ἀπόστασις εἶναι 30 χιλιόμετρα.

Σπουδαιότεροι ποταμοὶ εἶναι πρὸς τὴν Γερμανίαν, ὁ Μοζέλας, παραπόταμος τοῦ Ρήνου, ὁ Μεύσης (Μόζας), ὀλίγον δυτικώτερον τοῦ Μοζελά, ὁ Σηκουάνας, ὁ ὁποῖος ἐκβάλλει εἰς τὴν θάλασσαν τῆς Μάγχης, ὁ Λεϊγρ (Λουάρ), ὅστις ἐκβάλλει εἰς τὸν Ἀτλαντικόν. Νοτιώτερον τούτου ρέει ὁ Γαρούνας, ἐκβάλλων ἐπίσης εἰς τὸν Ἀτλαντικόν, καὶ ἀνατολικώτερον ὁ Ροδανός, ὁ ὁποῖος ἐκβάλλει εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν. Ἐκτὸς τοῦ Ρήνου καὶ τοῦ Ροδανοῦ, οἱ ὅποιοι πηγάζουν ἐκ τῶν Ἑλβετικῶν Ἄλπεων, οἱ ἄλλοι ποταμοὶ πηγάζουν ἐκ τῆς κεντρικῆς ὄρεινης περιοχῆς τῆς Γαλλίας (Βόσγια, Κεντρικὰ ὄρη, Σεβένναι).

Κλίμα. Τὸ κλίμα τῆς Γαλλίας εἰς τὰ νότια μέρη αὐτῆς εἶναι μεσογειακόν. Πρὸς δυσμὰς εἶναι ὠκεάνιον, ἐν ᾧ εἰς τὴν κεντρικὴν καὶ τὴν βόρειον περιοχὴν εἶναι ἠπείως ἠπειρωτικόν. Γλυκὸ μεσογειακὸν κλίμα παρατηρεῖται εἰς τὴν νοτιοανατολικὴν παραλιακὴν περιοχὴν, ἡ ὅποια ὀνομάζεται Κυανῆ ἀκτὴ. Ἡ μορφολογία τοῦ ἐδάφους καὶ τὸ κλίμα εὐνοοῦν γενικῶς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν φυτῶν καὶ τῶν ζώων τῆς εὐκράτου ζώνης (πέυκη, δρῦς, ἐλαία — πρὸς νότον — δημητριακὰ κλπ., ἄμπελος, πρόβατα, αἴγες, χοῖροι, βοοειδῆ κλπ.).

Ἐμπορικὸς στόλος (1966)

		τόννοι	ὀλικῆς	χωρητικότητος
Ἄγγλια	28.968.316	»	»	»
Ἀμερικῆ	20.757.435	»	»	»
Νορβηγία	16.421.123	»	»	»
Ἰαπωνία	14.722.805	»	»	»
Ρωσία	9.422.031	»	»	»
Ἑλλάς	7.163.209	»	»	»

Πληθυσμός. Περί τὸ ἔτος 600 π.Χ. οἱ Ἕλληνες Φωκαεῖς (ἐκ τῆς Φωκαίας τῆς Μ. Ἀσίας, βορειοδυτικῶς τῆς Σμύρνης) ἔκτισαν τὴν Μασσαλίαν. Περίπου τὴν αὐτὴν ἐποχὴν εἰσέβαλον εἰς τὴν Γαλλίαν οἱ Κέλται ἐκ τῆς Γερμανίας. Κατὰ τὸ ἔτος 121 π.Χ. οἱ Ρωμαῖοι κατέλαβον τὴν Γαλλίαν. Ἀπὸ τοῦ 400 μ.Χ. ἔγιναν εἰς τὴν Γαλλίαν πολλοὶ εἰσβολαί, ἰδίως ἐκ Γερμανίας (Γότθοι, Φράγκοι). Τὸ σημερινὸν Γαλλικὸν Κράτος προέρχεται ἐκ τῆς διαιρέσεως τοῦ μεγάλου Κράτους τοῦ Καρόλου τοῦ Μεγάλου (768 - 814 μ.Χ.). Ἐκ τοῦ Κράτους τούτου τὸ δυτικὸν μέρος ἀπετέλεσε τὴν Γαλλίαν καὶ τὸ ἀνατολικὸν τὴν Γερμανίαν. Ἐκ τῶν Φράγκων τῆς Γερμανίας, οἵτινες εἰσέβαλον εἰς Γαλλίαν τὴν παλαιὰν ἐποχὴν, ἔλκουσιν οἱ Γάλλοι καὶ ἡ Γαλλία τὸ ὄνομά των (Franc = Φράγκος, Français = Γάλλος, France = Γαλλία).

Οἱ Γάλλοι ἐξετοπίσθησαν ὑπὸ τῶν Ρωμαίων, οἱ ὅποιοι μετέφερον ἐκεῖ ὅσον ἤτο δυνατόν τὸν πολιτισμὸν τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Ἡ διάδοσις εἰς τὴν Γαλλίαν τοῦ Χριστιανισμοῦ διὰ τῶν Ρωμαίων συνέβαλεν ἔτι περισσότερον εἰς τὸν ἐκπολιτισμὸν τῶν Γάλλων.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ αὐτοκράτορος Καρόλου τοῦ Μεγάλου οἱ Γάλλοι ἀποτελοῦν Μεγάλην Δύναμιν τῆς Εὐρώπης. Εἰς τοὺς Γάλλους ὀφείλεται ἡ ἰδέα τῆς ὀργανώσεως τῶν Σταυροφοριῶν, αἱ ὅποιοι εἶχον ὡς ἀποτέλεσμα τὴν ἐξουθένωσιν (καταστροφὴν) τοῦ Βυζαντινοῦ Κράτους καὶ τὴν ὑποδούλωσιν τῆς Ἑλλάδος εἰς τοὺς Τούρκους.

Ἡ γαλλικὴ γλῶσσα προέρχεται κατὰ μέγα μέρος ἐκ τῆς λατινικῆς. Ὁμιλοῦνται ὅμως πολλοὶ τοπικαὶ διάλεκτοι. Κατὰ τοὺς τελευταίους αἰῶνας δίδουσιν εἰς τὴν Γαλλίαν μεγάλην προσοχὴν εἰς τὴν γραφομένην γλῶσσαν των, τὴν ὁποίαν προφυλάσσουσιν μὲ φανατισμὸν ἀπὸ τῆς ἐπί-

Τὸ Πάνθεον τῶν Παρισίων

δρασι τῶν τοπικῶν γλωσσικῶν ιδιωμάτων, ἰδίως τῶν Φραγκολεβαντίων. Οἱ Γάλλοι, οἱ Γερμανοί, οἱ Ἀγγλοὶ καὶ οἱ Ἴταλοὶ εἶναι δημιουργοὶ τοῦ συγχρόνου δυτικῶ πολιτισμοῦ, ὁ ὁποῖος θεωρεῖται συνέχεια τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ.

Κατὰ τὸ θρήσκευμα οἱ Γάλλοι εἶναι Καθολικοὶ χριστιανοί. Τὸ πολίτευμα τῆς Γαλλίας εἶναι ἡ Δημοκρατία.

Πόλεις. Αἱ σπουδαιότερα πόλεις εἶναι : Οἱ Παρίσιοι (3.000.000 κ., μετὰ τὰ προάστια 5.600.000 κ.). Εἶναι ἐκτισμένη καὶ εἰς τὰς δύο ἔχθας

τοῦ ποταμοῦ Σηκουάνα. Ὑπάρχουν 30 γέφυραι ἐπὶ τοῦ Σηκουάνα, αἱ ὁποῖαι διευκολύνουν τὴν συγκοινωνίαν. Κατὰ τὸ ἔτος 508 μ.Χ. ἡ μικρὰ τότε πόλις τῶν Παρισίων ἦτο πρωτεύουσα τῶν βασιλείων τῶν Φράγκων, οἱ ὅποιοι εἶχον εἰσβάλλει ἐκ Γερμανίας. Τὸ Πανεπιστήμιον τῶν Παρισίων εἶναι ἐκ τῶν παλαιότερων τῆς νεωτέρας Εὐρώπης, ἰδρυθὲν κατὰ τὸ ἔτος 1200 μ.Χ. Ὀνομάζεται δὲ καὶ Σορβόννη. Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν Σταυροφοριῶν οἱ Γάλλοι ἐδιδάχθησαν πολλὰ παρὰ τῶν Ἑλλήνων. Τὸ κέντρον τῶν Παρισίων, τὸ ἄστυ, ὡς λέγεται, εὐρίσκεται εἰς νησίδα τοῦ Σηκουάνα.

Ἡ νέα πόλις εὐρίσκεται βορείως τοῦ Σηκουάνα.

Οἱ Παρίσιοι ἔχουν περὶ τὰ 50 Μουσεῖα, μεταξὺ τῶν ὁποίων τὸ περίφημον Μουσεῖον τοῦ Λούβρου. Τὰ πολυτιμότερα ἀγάλματα τῶν Μουσειῶν εἶναι ἀρχαῖα Ἑλληνικὰ ἀγάλματα. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ σπουδαῖοι πίνακες ζωγραφικῆς ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς Ἀναγεννήσεως. Οἱ Παρίσιοι εἶναι τὸ πνευματικὸν κέντρον τῆς Γαλλίας καὶ ἐκ τῶν μεγαλύτερων πνευματικῶν κέντρων τοῦ κόσμου.

Εἶναι κόμβος συγκοινωνιῶν παντὸς εἶδους. Οἱ Παρίσιοι ἔγιναν ἱστορικὴ πόλις ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἰδίως τοῦ βασιλέως Λουδοβίκου τοῦ 14ου

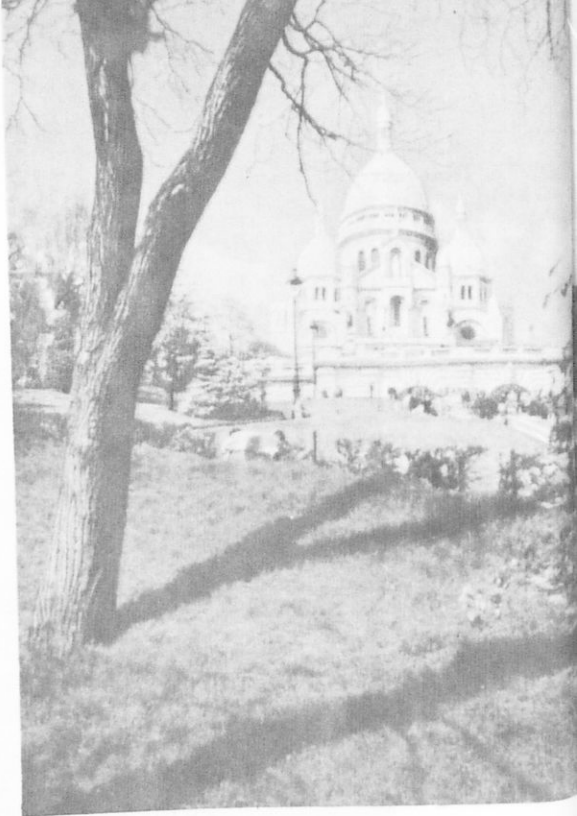
Ἀπομυκτὸ τοῦ Σηκουάνα

Ἀριστερά :

Ὁ Ναός τῆς Ἁγίας Καρδίας τῶν Παρισίων

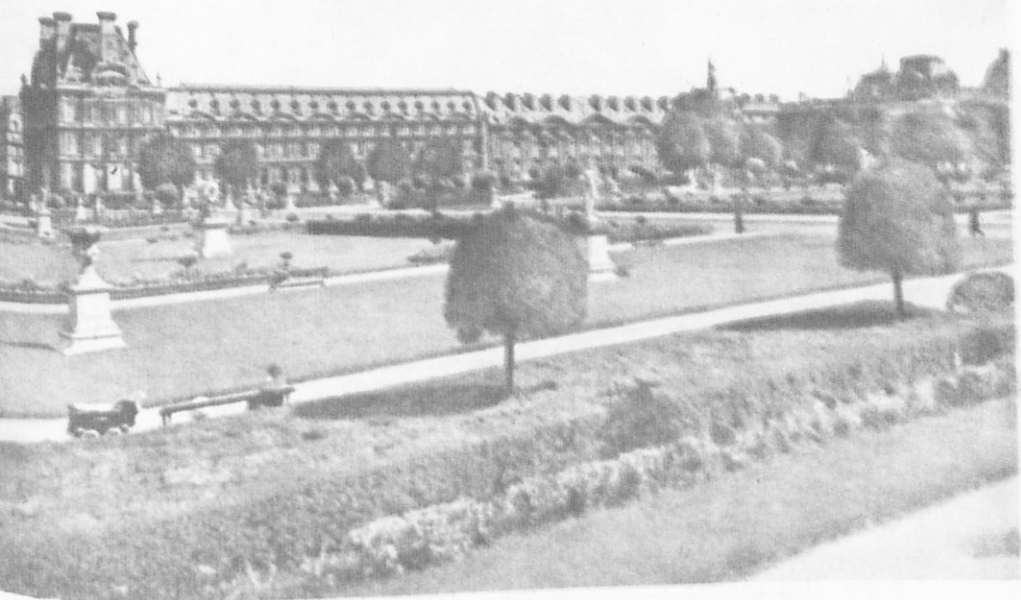
Δεξιὰ :

Τὸ Μουσεῖον τοῦ Λούβρου παρὰ τὸν Σηκουάνα. Ἐκεῖ ἐκτίθενται τὰ περίφημα Ἑλληνικὰ ἀγάλματα τῆς Ἀφροδίτης τῆς Μήλου καὶ τῆς Νίκης τῆς Σαμοθράκης

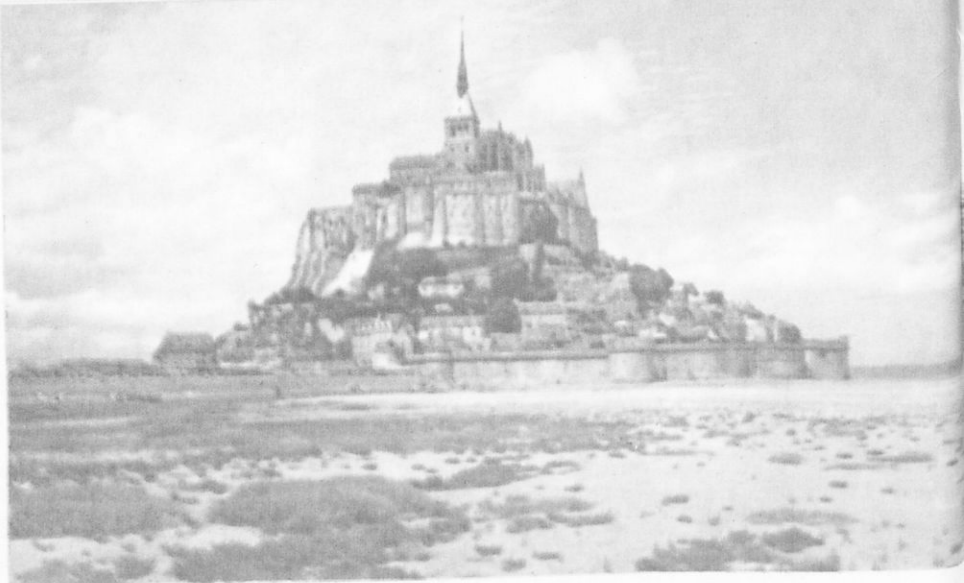
(1638 - 1715) καὶ τῆς ἐποχῆς τῆς Γαλλικῆς ἐπαναστάσεως (1789) καὶ τοῦ αὐτοκράτορος Ναπολέοντος Βοναπάρτου (1804 - 1815).

Ἄλλαι πόλεις εἶναι : Μ α σ σ α λ ί α (670.000 κ.). Σπουδαῖος λιμὴν ἐπὶ τῆς Μεσογείου μὲ μεγάλην Ἑλληνικὴν παροικίαν. Οἱ Μασσαλιῶται Γάλλοι εἶναι ὑπερήφανοι διὰ τὴν Ἑλληνικὴν καταγωγὴν των (ἀποικία τῶν Φωκαέων). Δυτικώτερον ταύτης εἶναι ἡ πόλις Μονπελλιέ, ὅπου ὁ μέγας πατριώτης καὶ λόγιος Ἀδαμάντιος Κοραῆς ἐσπούδασεν ἰατρικὴν. Ἐτι δυτικώτερον κεῖται ἡ Τ ο υ λ ο ὕ ζ η (270.000 κ.), κέντρον γεωργικὸν καὶ ἐμπορικὸν. Εἰς τὸ νοτιοδυτικὸν ἄκρον τῆς Γαλλίας, εἰς τὸν Βισκαϊκὸν κόλπον, εὐρίσκεται ἡ λουτρόπολις Μπιάριτς. Βορειότερον εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ ποταμοῦ Γαρόνα κεῖται ἡ πόλις Μ π ο ρ τ ῶ (260.000 κ.). Ἐχει θαυμάσιον ποτάμιον λιμένα καὶ φημίζεται διὰ τοὺς οἴνους τῆς. Πρὸς ἀνατολὰς τῆς Μασσαλίας κεῖται ἡ Τ ο υ λ ῶ ν (140.000 κ.) μὲ πολεμικὸν λιμένα καὶ ἔτι ἀνατολικώτερον αἱ Κ ά ν ν α ι καὶ ἡ Ν ί κ α ι α

(250.000 κ.) ἐπὶ τῆς Κυανῆς ἀκτῆς (ἰταλιστὶ Ριβιέρα = ἀκτὴ). Ἡ Νίκαια ἐκτίσθη ὑπὸ τῶν Φωκαέων, οἱ ὅποιοι ἀφωρμήθησαν ἐκ τῆς Μασσαλίας περὶ τὸ 300 π.Χ. Ἡ πόλις μετὰ τῆς πλησίον περιοχῆς θεωρεῖται σπουδαῖον θέρετρον (κέντρον θερινῆς διαμονῆς). Ἀγιος Στέφανος, κέντρον μεταλλουργικόν. Λυών (480.000 κ.) ἐμπορικὸν καὶ βιομηχανικὸν κέντρον. Ἔχει δύο Πανεπιστήμια καὶ ἐπὶ ρωμαϊκῆς κατοχῆς, ἐπὶ Αὐτοκράτορος Αὐγούστου, ἦτα ἡ πρωτεύουσα τῆς ρωμαϊκῆς ἐπαρχίας Γαλλίας. Ντιζὸν (115.000 κ.), Νάντη (225.000 κ.) εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Λεὶγῆρος (Λουάρ), Βρέστη (110.000 κ.), Χερβοῦργον (40.000 κ.), Χάβρη (210.000 κ.), σπουδαῖοι λιμένες πρὸς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν. Ρουέν (250.000 κ.) με ποτάμιον λιμένα ἐπὶ τοῦ Σηκουάνα. Καλαί, με τεχνητὸν λιμένα, εἰς τὸ στενὸν τῆς Μάγχης. Δουγκέρκη, ὀλίγον βορειότερον τοῦ Καλαί, με τεχνητὸν λιμένα ἐπίσης. Νανσύ (125.000 κ.) δυτικῶς τῶν Βοσ-

Τὸ Μοναστήριον "Ἁγιος Μιχαήλ"
εἰς ὄρμον τῆς Νορμανδίας

γίων. Στρασβούργον (210.000 κ.), πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας Ἀλσατίας, ἡ ὁποία ἄλλοτε ἀνήκεν εἰς τὴν Γερμανίαν. Βορείως καὶ ἀνατολικῶς τῶν Παρισίων κεῖνται αἱ πόλεις Λίλλη (900.000 κ.), κέντρον ὕφαντουργικόν, Ἀμιένη, Ρέιμς, Βερντέν, Μέτς, Σεντάν, ὀνομασταὶ ἐκ τοῦ πρώτου παγκοσμίου πολέμου (1914 - 1918) καὶ τοῦ Γαλλογερμανικοῦ πολέμου τοῦ ἔτους 1870 - 1871.

Εἰς τὴν Γαλίαν ὑπάρχουν 16 κρατικά Πανεπιστήμια καὶ 5 ἰδιωτικά τῆς Ἐκκλησίας τῶν Καθολικῶν. Τὸ σύνολον τῶν φοιτητῶν ἀνέρχεται εἰς 180.000, ἐξ ὧν 18.000 εἶναι ξένοι.

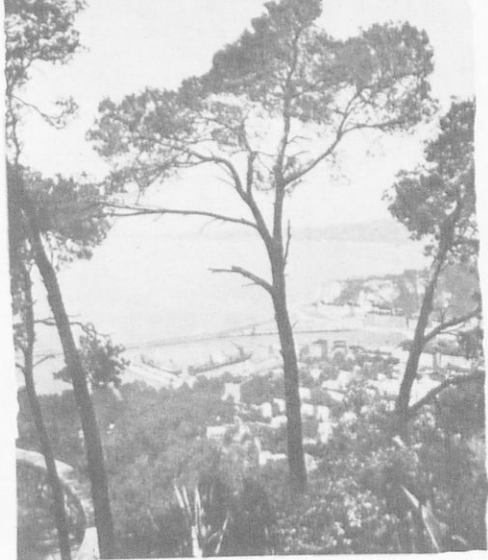
Οἰκονομικὴ ζωὴ. Ἡ ἀλιεῖα εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένη, τόσον παρὰ τὴν Μεσόγειον θάλασσαν, ὅσον καὶ παρὰ τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν. Ἡ μεγαλύτερα ποσότης τῶν ἀλιευομένων ἰχθύων φέρεται εἰς τὸ ἐμπόριον ἐντὸς κυτίων (κονσέρβαι) (σαρδέλλαι, ρέγγαι) ἢ κατόπιν ἐπεξεργασίας ἐντὸς βαρελίων (βακαλάος).

Τὸ μεγαλύτερον μέρος τῶν δασῶν ἔχει καταστραφῆ εἴτε δι' ἐκχερσώσεως εἴτε ἐκ τῶν πυρκαϊῶν. Μόνον 18% τοῦ ἐδάφους τῆς χώρας καλύπτεται ὑπὸ δασῶν. Ἡ παραγομένη ξυλεία δὲν ἐπαρκεῖ διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς Γαλλίας.

Ἡ Λυρική Σκηνή τῶν Παρισίων

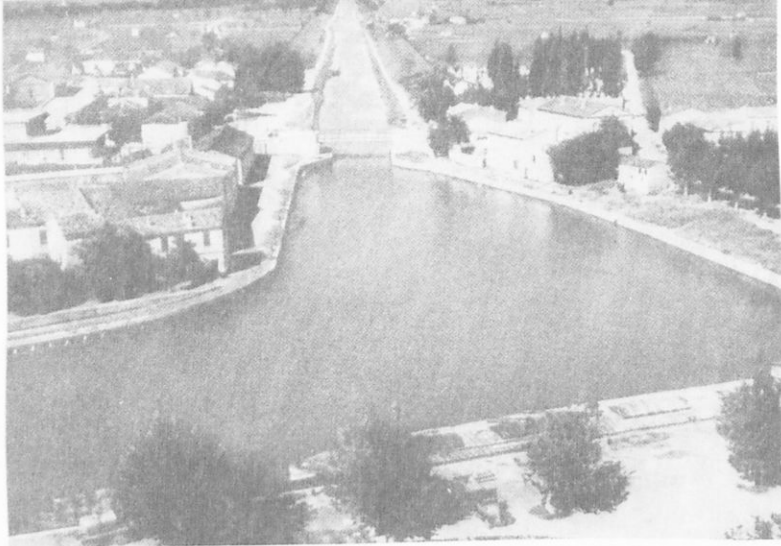
Ὁ ὄμιος τῆς Νικαίας

Ἡ Γαλλία εἶναι χώρα γεωργική καὶ βιομηχανική. Τὰ 45 % τοῦ πληθυσμοῦ ἀσχολοῦνται μὲ τὴν κτηνοτροφίαν καὶ γεωργίαν. Εἰς τὰ ἐκτεταμένα λιβάδια διατρέφονται πολλὰ πρόβατα (20 ἑκατομ.) καὶ βοοειδῆ (18 ἑκατομ.). Διατρέφονται ἐπίσης μεγάλοι ποσότητες χοίρων καὶ ὀρνίθων. Ἀκμάζει ἡ πτηνοτροφία, ἡ μελισσοκομία καὶ ἡ σηροτροφία (ἐκτροφή μεταξοσκώληκος).

Παράγονται μεγάλοι ποσότητες δημητριακῶν. Ἡ παραγωγή σίτου ὑπερβαίνει τὰ 10 ἑκατομ. τόνους ἐτησίως (Ἑλλάς 1,8 ἑκ. τόν.). Παντοῦ εἰς τὴν χώραν εὐδοκιμεῖ ἡ ἄμπελος. Ἡ Γαλλία εἶναι ἡ πρώτη οἰνοπαραγωγὸς χώρα τοῦ κόσμου. Ὀνομαστὸς εἶναι ὁ ἀφρώδης γαλλικὸς οἶνος Καμπανίτης (σαμπάνια), ὁ ὁποῖος παράγεται εἰς τὴν ἐπαρχίαν τῆς Καμπανίας (Σαμπάν). Εἰς τὴν νοτιάν περιοχὴν τῆς χώρας εὐδοκιμεῖ ἡ ἐλαία (παρὰ τὴν Μεσόγειον). Παράγονται ἀκόμη μεγάλοι ποσότητες γεωμήλων, σακχαροτεύτλων, πεπονοειδῶν καὶ ὀσπρίων.

Τὸ ὑπέδαφος τῆς Γαλλίας εἶναι πλούσιον εἰς ὄρυκτά, ἰδίως εἰς τὴν βόρειον περιοχὴν. Ὑπάρχουν πλούσια κοιτάσματα γαιάνθρακος καὶ ὀρυκτῶν σιδήρου, βωξίτου, μολύβδου, χαλκοῦ, ψευδαργύρου κλπ. Ἡ βιομηχανία τοῦ σιδήρου εἶναι συγκεντρωμένη κυρίως εἰς τὴν

βορειοανατολικήν Γαλλίαν. Ἄλλὰ καὶ εἰς τὴν περιοχὴν τοῦ Ἁγίου Στεφάνου (Κεντρικὴ Γαλλία) ὑπάρχει βιομηχανία σιδήρου. Ἐργοστάσια νημάτων καὶ ὑφασμάτων ὑπάρχουν εἰς ὅλην τὴν χώραν καὶ ἰδίως εἰς τὴν βόρειον Γαλλίαν. Ἀκμάζει ἡ βιομηχανία τοῦ σιδήρου, τῶν χημικῶν καὶ φαρμακευτικῶν προϊόντων, τῶν αὐτοκινήτων, τῶν κοσμημάτων, τῶν παιγνιδίων, τῶν διατηρημένων ἰχθύων, τῶν ὑφασμάτων, τοῦ χάρτου, τῶν πλαστικῶν ὑλῶν, τῶν ὀργάνων χειρουργικῆς. Περίφημα εἶναι τὰ μεταξωτὰ ὑφάσματα τῆς Λυῶν καὶ τὰ ἀρώματα τῶν Παρισίων. Ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν οἱ Παριεῖοι κατέχουν τὰ σκῆπτρα εἰς τοὺς γυναικείους νεωτερισμοὺς (κοινῶς γυναικεῖαν μόδαν), ἐκ τῶν ὁποίων ἐνισχύεται πολὺ ἡ οἰκονομικὴ ζωὴ τῆς πόλεως. Ἡ Γαλλία παράγει ἐτησίως: 60 ἑκατομ. τόννους γαιάνθρακος, 20 ἐκ. τ. σιδήρου, 15 ἐκ. τ. χάλυβος καὶ 1,7 ἐκ. τ. ἀργιλίου (ἀλουμινίου).

Πυκνότετον εἶναι τὸ ὀδικὸν καὶ σιδηροδρομικὸν δίκτυον τῆς Γαλλίας. Τὸ μῆκος τῶν ὁδῶν ἀνέρχεται εἰς 715.700 χιλιόμε. ἐν ᾧ τὸ μῆκος τῶν σιδηροδρόμων φθάνει τὰ 41.272 χιλιόμε. (Ἑλλάδος 2.560 χιλιόμε.). Ἡ διὰ σιδηροδρόμων καὶ αὐτοκινήτων συγκοινωνία μὲ τὴν Ἀγγλίαν γίνεται διὰ τοῦ λιμένος τοῦ Καλαί, ὅπου τὰ αὐτοκίνητα καὶ οἱ σιδηρόδρομοι μεταφέρονται εἰς τὸ Ντόβερ τῆς Ἀγγλίας (ἐναντι τοῦ Καλαί) διὰ πορθμείων. Οἱ μεγαλύτεροι ποταμοὶ τῆς Γαλλίας κατὰ μέγα μέρος τοῦ μήκους αὐτῶν εἶναι πλωτοὶ καὶ ἐξυπηρετοῦν τὴν μετα-

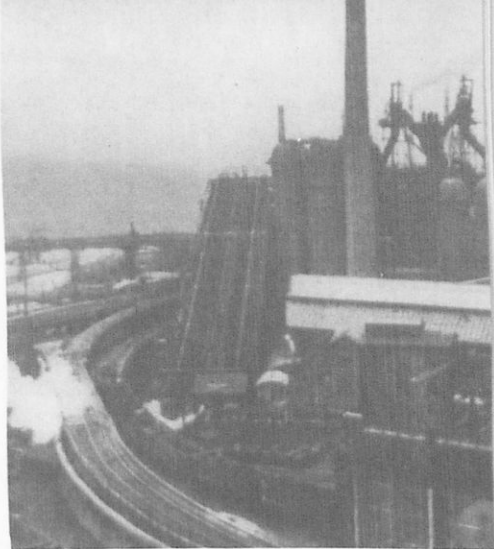

Ἀριστερά :

Ἡ διώρυξ τοῦ Νότου τῆς Γαλλίας, ἡ συνδέουσα τὴν Μεσόγειον θάλασσαν μετὰ τοῦ ποταμοῦ Γαρόννα

Δεξιὰ :

Χαλυβουργεῖον ἐν Λωρραίνῃ

φορὰν ἐμπορευμάτων. Πολλοὶ πλωτοὶ ποταμοὶ συνδέονται μεταξύ των διὰ διωρύγων. Μεγάλῃ διώρυξ ὑπάρχει εἰς τὴν νότιον Γαλλίαν, ἡ ὁποία συνδέει τὸν ποταμὸν Γαρόνναν μὲ τὸν ποταμὸν Ροδανόν. Οἱ Παρίσιοι εἶναι κέντρον διεθνῶν ἀεροπορικῶν γραμμῶν καὶ διαθέτουν μεγάλη καὶ καλῶς ἐξοπλισμένα (ἐφοδιασμένα) ἀεροδρόμια. Οἱ σπουδαιότεροι λιμένες τῆς Γαλλίας εἶναι εἰς τὴν δυτικὴν περιοχὴν (Ἀτλαντικὸν ὠκεανόν) : Μπορντώ, Νάντη, Βρέστη, Χερβουῆργον, Χάβρη. Ὁ λιμὴν τῆς Μασσαλίας εἶναι ὁ μεγαλύτερος τῆς Μεσογείου θαλάσσης.

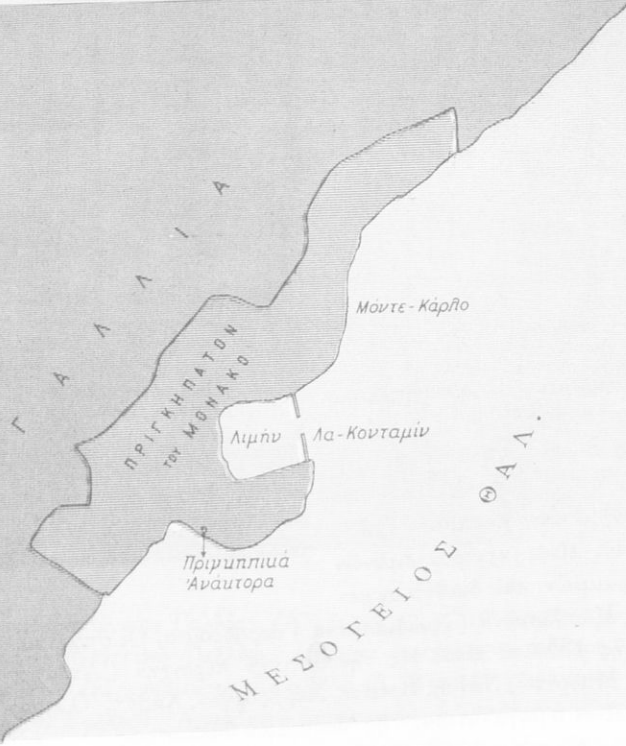
Πολλοὶ περιηγηταὶ (ἀνερχόμενοι εἰς ἑκατομύρια) ἐπισκέπτονται κατ' ἔτος τὴν Γαλλίαν. Σχεδὸν ὅλοι αὐτοὶ ἐπισκέπτονται τοὺς Παρισίους εἴτε διὰ πνευματικῶν εἴτε διὰ ψυχαγωγικῶν σκοποῦς. Οἱ παρισίνοι νεωτερισμοὶ (κοινῶς ἡ μόδα) καὶ τὰ θαυμάσια παρισινὰ ἀρώματα προσελκύουν πολλοὺς κατ' ἔτος ἐπισκέπτας.

Τὸ γαλλικὸν ἐμπόριον εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένον. Ἡ Γαλλία εἰσάγει ἐν πετρέλαιον, ξυλείαν, καφέν, ὄρυζαν, γαϊάνθορακα, βάμβακα, ἔρια καὶ πρώτας ἐν γένει βιομηχανικὰς ὕλας. Ἐξάγει δὲ σῖτον, ὑφάσματα, ἔτοιμα ἐνδύματα, ἀρώματα, ἰχθῦς, οἶνον καὶ οἰνοπνευματώδη ποτὰ, διάφορα μηχανήματα καὶ ἐν γένει εἶδη βιομηχανίας.

Τὰ 3,7 % τῶν εἰσαγομένων εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐτησίως ἐμπορευμάτων εἰσάγονται ἐκ τῆς Γαλλίας, ἀξίας 633 ἑκατ. δρχ. Τὰ 7,3 % τῶν ἐξαγομένων ἐτησίως ἐμπορευμάτων ἐξ Ἑλλάδος ἐξάγονται εἰς Γαλλίαν, ἀξίας 477 ἑκατ. δρχ. Εἰσάγομεν κυρίως βιομηχανικὰ εἶδη καὶ ἐξαγομεν εἰς Γαλλίαν καπνόν, ποτὰ καὶ πρώτας ὕλας κυρίως.

Νόμισμα ἡ Γαλλία ἔχει τὸ φράγκον. 1 φράγκον = 100 ἑκατοστά. 4,93 φράγκα = 30 δρχ. (1 δολλ.).

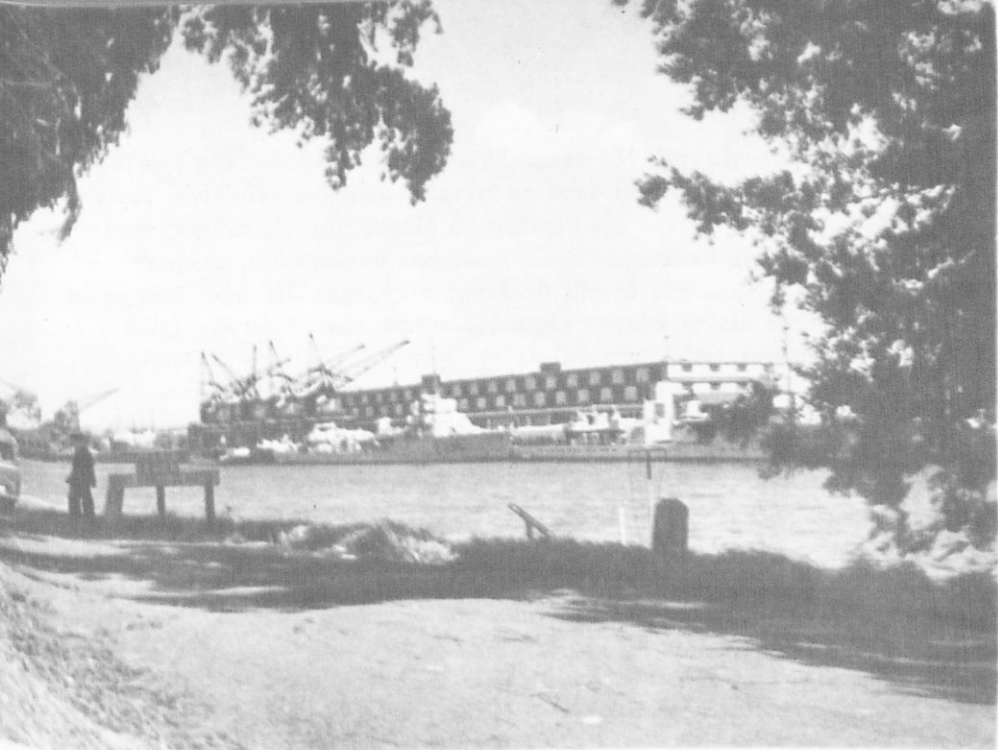

Ἐκτασις καταλαμβανομένη ἀπὸ τὰς τρεῖς πόλεις, ἡ ὁποία εἶναι καὶ ἡ ἑκτασις τοῦ πριγκιπάτου τοῦ Μονακὸ

ΜΟΝΑΚΟ

Ἀνατολικῶς τῆς Νικαίας, εἰς τὴν Κυανῆν ἀκτὴν, εὐρίσκεται τὸ μικρὸν ἀνεξάρτητον κρατίδιον τοῦ Μονακὸ. Τοῦτο λέγεται καὶ Πριγκιπάτον τοῦ Μονακὸ, διότι ὁ ἀνώτατος ἄρχων του εἶναι πρίγκηψ κληρονομικός. Ἔχει ἑκτασιν 1,5 τετραγ. χιλιόμε. καὶ πληθυσμὸν 22.000 κατ. Τὸ κρατίδιον τοῦτο συντηρεῖται ἐκ τῶν ψυχαγωγικῶν του κέντρων καὶ ἐκ τῶν περιηγητῶν. Ἔχει τρεῖς κωμοπόλεις ἐν ὅλῳ: Τὸ Μονακὸ, τὴν Λὰ Κονταμίν καὶ τὸ Μόντε-Κάρλο. Οἱ κάτοικοι ὀμιλοῦν τὴν γαλλικὴν γλῶσσαν καὶ ὡς νόμισμα ἔχουν τὸ γαλλικὸν φράγκον καὶ τὸ δολλάριον τῆς Ἀμερικῆς.

*Ο ποτάμιος λιμὴν
τῶν Βρυξελλῶν*

ΒΕΛΓΙΟΝ

Ἔκτ. 30.507 τετρ. χιλίῳ. Πληθ. 9.190.000 κάτ.
Πυκνότης πληθ. 298 κάτ. κατὰ τετρ. χιλίῳ.

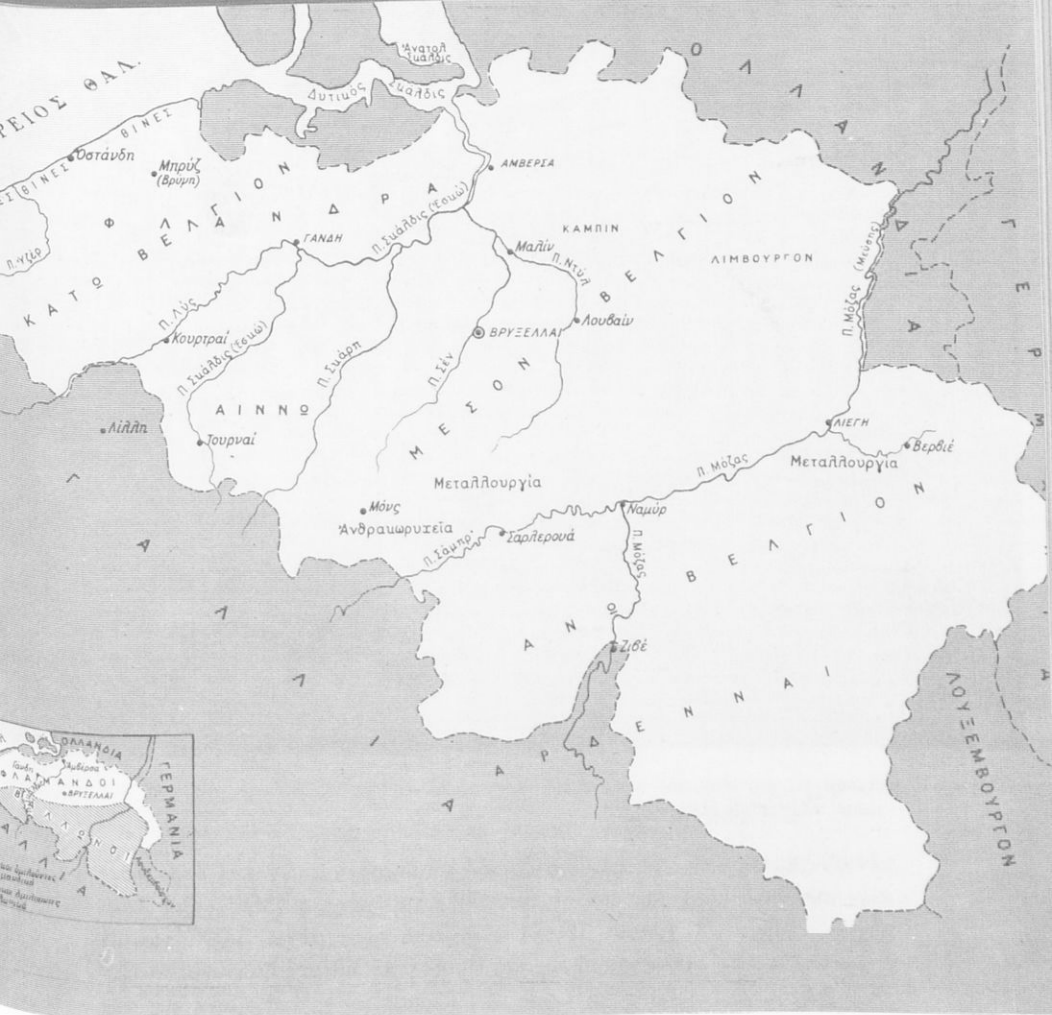
Θέσις-Ὅρια. Τὸ Βέλγιον εὐρίσκεται βορείως τῆς Γαλλίας καὶ ὀρίζεται πρὸς βορρᾶν ὑπὸ τῆς Ὀλλανδίας, πρὸς ἀνατολὰς ὑπὸ τῆς Γερμανίας καὶ Λουξεμβούργου, πρὸς νότον ὑπὸ τῆς Γαλλίας καὶ πρὸς δυσμὰς βρέχεται ὑπὸ τῆς θαλάσσης τῆς Μάγχης.

Μορφολογία του εδάφους. Το έδαφος του Βελγίου είναι κατά τὰ δύο τρίτα πεδινὸν καὶ κατὰ τὸ ἓν τρίτον λοφώδες καὶ ὀλίγον ὄρεινόν. Εἰς τινὰ μέρη παρὰ τὴν παραλίαν τὸ έδαφος εἶναι εἰς τὸ ὕψος τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. Ἐχουν ὅμως ἐκεῖ κατασκευάσει φράγματα, διὰ νὰ ἐμποδίζουσι τὰς ἐκ τῆς θαλάσσης πλημμύρας. Ἡ μόνη ὑπάρχουσα ὄροσειρὰ εἰς τὸ Βέλγιον εἶναι ἡ ὄροσειρὰ τῶν Ἄρδεννῶν (650 μ.). Διακρίνουσι τρεῖς περιοχὰς εἰς τὸ Βέλγιον: Τὸ Κάτω Βέλγιον, πρὸς τὴν παραλίαν, (βαθύπεδον Μπραμπάντ), τὸ Μέσον Βέλγιον καὶ τὸ Ἄνω Βέλγιον (ἡ περιοχὴ τῶν Ἄρδεννῶν). Τὸ Βέλγιον διαρρέουσι οἱ ποταμοὶ Σκάλδις (ἡ Ἐσκῶ) καὶ Μεύσης (ἡ Μόζας), οἵτινες προέρχονται ἐκ τῆς Γαλλίας. Ὁ Σκάλδις ἐκβάλλει εἰς τὸν κόλπον τῆς Ἀμβέρσης, ἐν ᾧ ὁ Μόζας εἰσέρχεται εἰς τὴν Ὀλλανδίαν καὶ ἐκβάλλει ἀκολούθως εἰς τὴν θάλασσαν τῆς Μάγχης.

Κλίμα. Τὸ κλίμα εἶναι ὠκεάνιον, ἦτοι μὲ δροσερὰ θέρη καὶ ἡπίους χειμῶνας καὶ πολλὰς βροχὰς καθ' ὅλον τὸ ἔτος. Τὸ έδαφος καὶ τὸ κλίμα εὐνοοῦν τὴν ἀνάπτυξιν ὀπωροφόρων δένδρων, τῆς πεύκης κλπ. ὡς καὶ τῶν γεωργικῶν καλλιεργειῶν. Ὑπάρχουν ἐκεῖ πρόβατα, ἀγελάδες καὶ χοῖροι ἐν ἀφθονίᾳ.

Πληθυσμός. Οἱ παλαιοὶ κάτοικοι τοῦ Βελγίου ἦσαν Κέλται. Κατὰ τὸ ἔτος 57 π.Χ. κατελήφθη τὸ Βέλγιον ὑπὸ τῶν Ρωμαίων καὶ βραδύτερον ὑπὸ τῶν Φράγκων. Περί τὸ ἔτος 880 διεμοιράσθη μεταξύ τοῦ ἀνατολικοῦ καὶ δυτικοῦ βασιλείου τῶν Φράγκων. Κατὰ τὸ ἔτος 1477 κατελήφθη ὑπὸ τῶν Αὐστριακῶν, κατὰ τὸ 1556 ὑπὸ τῶν Ἰσπανῶν, τῷ 1714 πάλιν ὑπὸ τῶν Αὐστριακῶν, τῷ 1797 ὑπὸ τῶν Γάλλων καὶ τῷ 1815 - 1830 ἦτο ἡνωμένον μὲ τὴν Ὀλλανδίαν. Τὸ Βέλγιον ἐγένετο ἀνεξάρτητον Κράτος διὰ πρώτην φοράν τῷ 1831. Ἐκτοτε ἀπέκτησε σπουδαίας ἀποικίας εἰς τὴν Ἀφρικὴν μεταξύ τῶν ὁποίων τὸ Κογκό, τὸ ὁποῖον ὅμως ἐγένετο ἤδη πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἐλεύθερον Κράτος.

Κατὰ τὸ θρήσκευμα οἱ Βέλγοι εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον Καθολικοὶ χριστιανοί. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ ὀλίγοι Διαμαρτυρόμενοι. Εἰς τὸ Βέλγιον ὁμιλοῦνται τρεῖς γλῶσσαι: ἡ γαλλικὴ, ἡ φλαμανδικὴ καὶ ἡ γερμανικὴ. Ἡ γαλλικὴ ὁμιλεῖται εἰς τὸ νότιον Βέλγιον (ὑπὸ τῶν Βαλλόνων, οἱ ὁποῖοι ἀποτελοῦν τὰ 55% τοῦ πληθυσμοῦ). Ἡ φλαμανδικὴ (συγγενὴς πρὸς τὴν γερμανικὴν), ὁμιλεῖται εἰς τὸ βόρειον Βέλγιον (ὑπὸ

των Φλαμανδών, 45 % περίπου του πληθυσμού). Ἡ γερμανική ὀμιλεῖται ὑπὸ 120.000 Γερμανῶν τοῦ Βελγίου. Πολίτευμα ἔχει Συνταγματικὴν Βασιλείαν.

Πόλεις. Σπουδαιότεραι πόλεις εἶναι : Βρυξέλλαι (1.000.000 κ.). Κεῖται εἰς τὰς ὄχθας τοῦ μικροῦ ποταμοῦ Σέν καὶ εἶναι ἡ πρωτεύουσα τῆς χώρας. Ἐχει ἀνώτατα Πνευματικὰ Ἰδρύματα καὶ ἐργοστάσια. Εἶναι

*Ἀγορὰ εἰς μεγάλην πλα-
τείαν τῶν Βρυξελλῶν*

κέντρον ἐμπορικῶν καὶ κόμβος ὁδικῶν, σιδηροδρομικῶν καὶ ἀεροπορικῶν συγκοινωνιῶν. Μὲ τὸν λιμένα τῆς Ἀμβέρσης συνδέεται διὰ διώρυγος μήκους 30 χιλιομ. Πλοῖα χωρητικότητος μέχρι 3.000 τόννων ἔρχονται ἐκ τοῦ Ἀτλαντικοῦ εἰς τὰς Βρυξέλλας διὰ τῆς διώρυγος αὐτῆς. Ἀ μ β ε ρ σ α (630.000 κ. μετὰ τῶν προαστίων), ἐκτισμένη εἰς τὴν δεξιάν ὄχθην τοῦ ποταμοῦ Σκάλδιος. Ἔχει σπουδαῖον ποτάμιον λιμένα, ὅπου ἐλλιμενίζονται μεγάλα ὑπερωκεάνεια ἐρχόμενα ἐκ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ. Εἶναι ὁ μεγαλύτερος λιμὴν τοῦ Βελγίου καὶ πόλις ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανική. Εἶναι ὀνομαστή διὰ τὴν κατεργασίαν τῶν ἀδαμάντων. Γ ά ν δ η (230.000 κ.), σημαντικὸς ποτάμιος λιμὴν ἐπὶ τοῦ Σκάλδιος καὶ ἐμπορικὴ καὶ βιομηχανική πόλις. Συνδέεται διὰ διαρῦγων πρὸς ὅλα τὰ μεγάλα ἐμπορικὰ κέντρα τοῦ Βελγίου. Λ ι έ γ η (ἡ Λύττιχ, 450.000 κ.), κειμένη ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Μόζα. Μ π ρ ὺ ζ (6.000 κ.), σπουδαῖος κόμβος συγκοινωνιῶν. Ὁ σ τ ά ν δ η, παραθα-

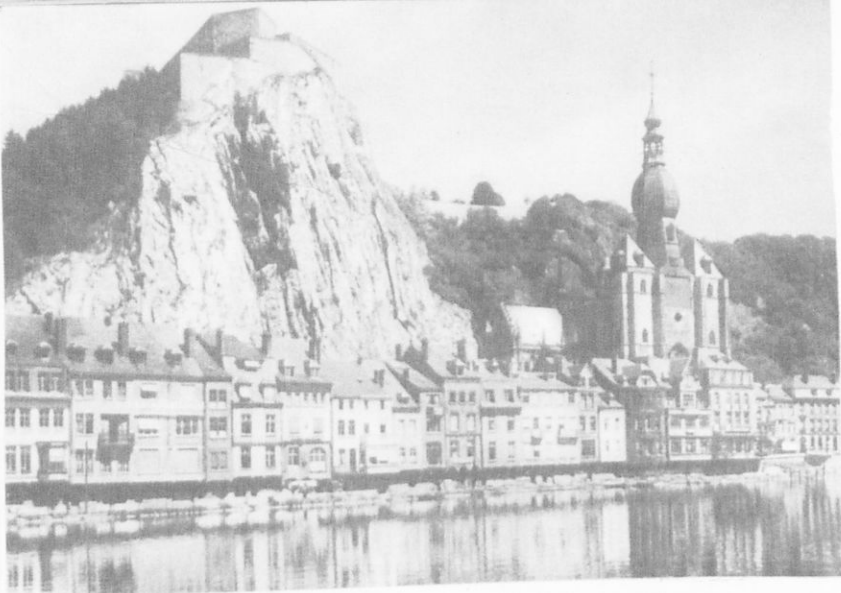
*Ἡ πλατεία τῶν μαρτύρων
εἰς τὰς Βρυξέλλας*

λάσσιος πόλις ἔχουσα πυκνήν συγκοινωνίαν μετὰ τῆς Ἀγγλίας. Ἄλλαι πόλεις εἶναι: Τουρναί, Λουβαίν, Ναμύρ, Σαρλερουά, Μόνς κλπ.

Οἰκονομικὴ ζωή. Ἡ ἀλιεΐα δὲν εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένη οὔτε ὁ δασικὸς πλοῦτος εἶναι πολὺς. Εἰς μεγάλην ὅμως ἀνάπτυξιν εὐρίσκεται ἡ κτηνοτροφία καὶ ἡ γεωργία. Διατρέφονται πολλὰ πρόβατα, αἶγες, ἀγελάδες, χοῖροι καὶ ἵπποι. Ἡ πτηνοτροφία καὶ ἡ μελισσοκομία εἶναι ἐπίσης πολὺ ἀνεπτυγμένοι. Ἐκ τῶν δημητριακῶν παράγονται μεγάλα ποσότητες, αἱ ὁποῖαι ὅμως δὲν εἶναι ἐπαρκεῖς διὰ τὴν ἐγχώριον κατανάλωσιν. Παράγονται ἐπίσης γεώμηλα καὶ σακχαρότευτλα.

Ἐχει πλοῦσια κοιτάσματα γαιάνθρακος (30 ἑκατ. τόνοι ετησίως) καὶ ὀρυκτά. Ὡς ἐκ τούτου ἔχει πολὺ ἀνεπτυγμένην τὴν σιδηροβιομηχανίαν. Τὸ Βέλγιον εἶναι κυρίως βιομηχανικὸν

Ἡ παλαιὰ πόλις Ντινδὴ
παρὰ τὰς Ἀρδέννας

κράτος. Τὰ 50 % τοῦ πληθυσμοῦ ἐργάζονται εἰς τὰ ἐργοστάσια. Ὁ βιομηχανικὸς χαρακτήρ τῆς χώρας ἐξηγεῖ διατί εἰς τόσον μικρὸν ἔκτασιν ὑπάρχει τόσον πολὺς πληθυσμὸς (ἡ πυκνότης τοῦ πληθυσμοῦ εἶναι περίπου 300 κάτοικοι κατὰ τετραγωνικὸν χιλιόμετρον. Τῆς Ἑλλάδος ἡ πυκνότης εἶναι 63 κάτοικοι κατὰ τετραγωνικὸν χιλιόμετρον).

Τὸ ὁδικὸν καὶ σιδηροδρομικὸν δίκτυον εἶναι πυκνότατον. Ἐνισχύεται δὲ σημαντικῶς ἐκ τῶν διωρύγων καὶ τῶν πλωτῶν ποταμῶν. Καὶ ἡ ἀεροπορικὴ συγκοινωνία, ἰδίως μὲ τὸ ἐξωτερικόν, εἶναι πυκνοτάτη.

Τὸ Βέλγιον εἰσάγει τροφίμα, πετρέλαιον, καφέν, καπνὸν καὶ πρώτας ὕλας διὰ τὴν βιομηχανίαν του. Ἐξάγει δὲ μηχανήματα παντὸς εἶδους, σιδηροδρομικὰς ἀμάξας καὶ παντὸς εἶδους ὀχήματα, ὄπλα, ὕλινα εἶδη, ὑφάσματα.

Τὰ 3,6 % τῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα εἰσαγομένων ἐτησίως ἐμπορευμάτων εἰσάγονται ἐκ τοῦ Βελγίου (καὶ τοῦ Λουξεμβούργου), ἀξίας 605 ἑκατ. δρχ. Τὸ 1,2 % τῶν ἐξαγομένων ἐτησίως ἐμπορευμάτων μας ἐξάγονται εἰς τὸ Βέλγιον (καὶ τὸ Λουξεμβούργον), ἀξίας 72 ἑκατ. δρχ. Εἰσάγομεν βιομηχανικὰ εἶδη καὶ ἐξαγομεν εἰς τὸ Βέλγιον ποτὰ καὶ καπνόν.

Νόμισμα τὸ Βέλγιον ἔχει τὸ φράγκον. 1 φράγκον = 100 ἑκατοστά. 50 φράγκα βελγικὰ = 30 δρχ. (1 δολλ.).

ΟΛΛΑΝΔΙΑ (Ή ΚΑΤΩ ΧΩΡΑΙ)

Έκτ. 32.473 τετρ. χιλιομ. Πληθ. 11.860.000 κ.
 Πυκνότης πληθ. 352 κάτ. κατά τετραγ. χιλιομ.

Θέσις-Όρια. Ή Όλλανδία κείται βορειώς τοῦ Βελγίου. Πρὸς δυσμὰς καὶ βορρᾶν βρέχεται ὑπὸ τῆς Βορείου θαλάσσης, πρὸς ἀνατολὰς συνορεύει πρὸς τὴν Γερμανίαν καὶ πρὸς νότον πρὸς τὸ Βέλγιον.

*Άνασχετικά φράγματα εις τὰ παράλια τῆς Ὀλλανδίας
(ὀλλανδιστὶ λεγόμενα Πόλντερς)*

Μορφολογία τοῦ ἐδάφους. Τὸ ἔδαφος τῆς Ὀλλανδίας εἶναι ὅλον πεδινόν. Εἰς μερικὰ μέρη παραλιακὰ εἶναι χαμηλότερον τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. Ἐκεῖ ἔχουν κατασκευασεῖ μεγάλα φράγματα, ὥστε νὰ ἐμποδίζεται ἡ πλημμύρα ἐκ τοῦ θαλασσοῦ ὕδατος. Τὸ ὑψηλότερον μέρος τῆς χώρας εἶναι ὁ λόφος Βάαλς (322 μ.) κείμενος εἰς τὰ νοτιοανατολικά αὐτῆς. Πρὸς δυσμὰς ὁ θαλάσσιος διαμελισμὸς τῆς Ὀλλανδίας εἶναι πολυσχιδῆς. Εἰς τὸ νότιον μέρος τῆς δυτικῆς παραλίας ὑπάρχουν πολλαὶ νησίδες καὶ στενοὶ καὶ ἐπιμήκεις κόλποι εἰσχωροῦν βαθέως εἰς τὴν ξηρὰν. Εἰς τὸ βόρειον μέρος τῆς δυτικῆς παραλίας σχηματίζεται ὁ μέγας κόλπος τοῦ Ζουίντερ Ζέε (= λίμνη Ζουίντερ). Εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ κόλπου τούτου ἔχει κατασκευασθῆ φράγμα, ὥστε ὁ κόλπος νὰ γίνῃ λίμνη (μὲ θαλάσσιον ὕδωρ). Πολλὰ ἐπιμήκεις νησίδες ὑπάρχουν βορείως τοῦ φράγματος τοῦ Ζουίντερ Ζέε. Ἡ δυτικὴ παραλία τῆς Ὀλλανδίας, ἡ ὅποια κατὰ τὸ πλεῖστον εἶναι χαμηλότερα

Ἀνάκτορον τῆς Χάγης
μὲ μικρὰν λίμνην

τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης προστατεύεται κατὰ τῆς εἰσορῆς τοῦ θαλασσίου ὕδατος καὶ ἐκ φυσικῶν λόφων ἐξ ἄμμου. Οἱ ἀμμώδεις οὗτοι λόφοι (ὀνομάζονται θίνες) ἔχουν σχηματισθῆ κατὰ καιροὺς ὑπὸ τῆς δυνάμεως ἐξ ἀνατολῶν πνεόντων ἀνέμων. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ πολλὰ τεχνητὰ φράγματα, διὰ τῶν ὁποίων ἐμποδίζεται ἡ εἰσορῆ τοῦ θαλασσίου ὕδατος. Οἱ Ὁλλανδοὶ κατέβαλον πολλὴν ἐργασίαν, διὰ νὰ προστατεύσουν τὴν χώραν τῶν ἀπὸ τὰς πλημμύρας ἐκ τῆς θαλάσσης, καὶ εἶναι ἄξιοι θαυμασμοῦ. Διὰ τῶν τεχνητῶν φραγμάτων κατῴρθωσαν ἀκόμη νὰ μετατρέψουν καὶ πολλὴν θαλασσίαν ἔκτασιν εἰς εὐφορωτάτην ξηράν.

Κλίμα. Τὸ κλίμα τῆς Ὁλλανδίας εἶναι ὠκεάνιον. Οἱ χειμῶνες δὲν εἶναι πολὺ ψυχροί, τὰ θέρη εἶναι δροσερά καὶ βροχαὶ πίπτουν καθ' ὅλον τὸ ἔτος πολλά. Οἱ συχνοὶ δυτικοὶ ἄνεμοι ἐκ τῆς θαλάσσης φέρουν εἰς τὴν

Ἐξοπὶς
τοῦ Ἀμστερνταμ

χώραν πολλὴν ὑγρασίαν, ἣ ὁποία ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα νὰ ὀξειδοῦνται (σκωριάζουν) εὐκόλως τὰ διάφορα μεταλλικὰ ἀντικείμενα. Οἱ Ὀλλανδοὶ καθαρίζουν αὐτὰ συχνότατα, ἔχουν συνηθίσει πολὺ εἰς τὴν καθαριότητα καὶ εἶναι πρότυπον καθαροῦ λαοῦ. Τὸ κλίμα εὐνοεῖ πολὺ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν καλλωπιστικῶν φυτῶν, τῶν δημητριακῶν, τῶν βοσειδῶν, τῶν προβάτων καὶ τῶν πουλερικῶν.

Πληθυσμός. Οἱ παλαιοὶ κάτοικοι τῆς Ὀλλανδίας ὠνομάζοντο Μπατάβαι καὶ Φρεῖζαι (τῆς Γερμανικῆς ὁμοεθνίας). Τὸ νοτίως τοῦ Ρήνου μέρος τῆς χώρας διετέλεσεν ὑπὸ τὴν κατοχὴν τῶν Ρωμαίων. Ἐκτοτε εἰσέβαλον ἐκεῖ Γότθοι καὶ Νορμανδοί. Κατὰ τὸν διαχωρισμὸν τοῦ Κράτους τοῦ Αὐτοκράτορος Καρόλου τοῦ Μεγάλου οἱ Ὀλλανδοὶ ὑπέχθησαν (κατὰ

Τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Ὀλλανδικῆς πόλεως Γκρόνινγκεν

τὸ πλεῖστον) εἰς τὸ ἀνατολικὸν Φραγκικὸν Κράτος. Κατὰ τὸ ἔτος 1555 ἡ Ὀλλανδία κατελήφθη ὑπὸ τῶν Ἰσπανῶν. Αἱ 7 κυριώτεραι ἐπαρχίαι τῆς Ὀλλανδίας, μετὰ ἐπὶ κεφαλῆς τὴν μεγαλυτέραν ἐπαρχίαν Ὀλλανδία (ἐξ ἧς τὸ ὄνομα ὅλης τῆς χώρας) ἐπανεστάτησαν κατὰ τῶν Ἰσπανῶν καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1579 ἠνώθησαν ὡς μικρὰ Κρατίδια. Ἐκ τῶν 7 Κρατιδίων τούτων καὶ τοῦ χαμηλοῦ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐδάφους, ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης, ὠνομάσθη ὀλόκληρος ἡ χώρα καὶ Κάτω Χῶραι. Διὰ πρώτην φοράν ἡ Ὀλλανδία ἐγένετο ἐλεύθερον Κράτος κατὰ τὸ 1648 μ.Χ. Μέχρι τοῦ ἔτους 1700 μ.Χ. ἀπέκτησε μεγάλην ναυτικὴν δύναμιν καὶ πολλὰς ἀποικίας. Κατὰ τὸν 18ον ὅμως αἰῶνα (1700 - 1800) ἡ δύναμις της ἐξεμηδενίσθη ὑπὸ τῶν Ἀγγλων. Κατὰ τὸ ἔτος 1815, μετὰ τὴν ἤτταν τῆς Γαλλίας ὑπὸ τῶν λου-

Πλήμμυρα Ὀλλανδικῶν
σμοῦ κατόπιν ὑποχωρή-
σῆς τοῦ φράγματος

πῶν Εὐρωπαϊκῶν Δυνάμεων, ιδρύθη τὸ σημερινὸν Ὀλλανδικὸν Κράτος.
Ὡς πρὸς τὸ θρήσκευμα τὰ 55 % τοῦ πληθυσμοῦ εἶναι Διαμαρτυ-
ρόμενοι χριστιανοὶ (Προτεστάνται) καὶ τὰ 45 % Καθολικοὶ χριστιανοί.
Εἰς τὴν Ὀλλανδίαν ὁμιλεῖται ἡ Ὀλλανδικὴ γλῶσσα, ἡ ὁποία ὁμοιάζει
πρὸς τὴν Γερμανικὴν. Τὸ πολίτευμα τῆς Ὀλλανδίας εἶναι Συνταγμα-
τικὴ Βασιλεία.

Πόλεις. Σπουδαιότεραι πόλεις εἶναι : Χάγη (625.000 κ.). Εἶναι
πρωτεύουσα τῆς χώρας καὶ ἔδρα Διεθνoῦς Δικαστηρίου. Εἶναι παραθα-
λάσσιος πόλις καὶ κεῖται νοτίως τῶν ἐκβολῶν τοῦ Ρήνου. Ἀμστερν-
ταμ (900.000 κ.). Εὐρίσκεται παρά τὸν κόλπον Ζούντερ Ζέε καὶ
εἶναι σπουδαῖον ἐμπορικὸν καὶ βιομηχανικὸν κέντρον καὶ κέντρον ἐπεξε-
ργασίας ἀδαμάντων. Διὰ μεγάλης διώρυγος συνδέεται πρὸς τὴν Βό-
ρειον θάλασσαν καὶ εἶναι ἐκ τῶν μεγάλων εὐρωπαϊκῶν λιμένων. Ἐχει
δύο Πανεπιστήμια καὶ Ἀνωτάτην Σχολὴν Καλῶν Τεχνῶν. Ρόττερν-
ταμ (750.000 κ.). Κεῖται εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ ποταμοῦ Ρήνου καὶ
εἶναι ὁ μεγαλύτερος λιμὴν τῆς Ὀλλανδίας. Οὐτρέχτη (260.000
κ.). Εὐρίσκεται εἰς ἕνα βραχίονα τοῦ Δέλτα τοῦ Ρήνου καὶ ἔχει παλαιὸν
Πανεπιστήμιον. Εἶναι βιομηχανικὴ καὶ ἐμπορικὴ πόλις. Γκρό-
νιγκεν (160.000 κ.). Πόλις βιομηχανικὴ ἔχουσα Πανεπιστήμιον.
Τίλμπουρκ (140.000 κ.), κέντρον ἐπεξεργασίας καπνοῦ.

Οικονομική Ζωή. Ἡ Ὀλλανδία ἔχει πολὺ ἀνεπτυγμένην ἀλιεΐαν, ὡς καὶ τὴν σχετικὴν πρὸς τὰ θαλάσσια προϊόντα βιομηχανίαν. Ἐκ τοῦ πεδίου ἐδάφους τῆς μόνον 7,6 % καλύπτονται ὑπὸ δασῶν. Διὰ τὰς γεωργικὰς καλλιεργεῖας χρησιμοποιοῦνται 28,6 % τοῦ ἐδάφους τῆς χώρας. Τὰ παραγόμενα ὁμῶς προϊόντα δὲν ἐπαρκοῦν εἰς τὴν ἐγγύωριον κατανάλωσιν. Τὰ 40,3 % τοῦ ἐδάφους εἶναι λιβάδια, ἐν ᾧ διὰ τοῦς κήπους καὶ ἀνθῶνας χρησιμοποιοῦνται 4,1 %. Διατρέφονται πολλὰ ἀγελάδες, πρόβατα, χοῖροι, ἵπποι καὶ πουλερικά.

Ἐκ τοῦ ὄρυκτοῦ πλοῦτος τῆς Ὀλλανδίας λαμβάνονται ἐτησίως 13 ἑκατ. τόν. γαιάνθρακος, 500 χιλ. τόν. ὄρυκτοῦ ἄλατος καὶ εἰς μικροτέραν ποσότητα λιγνίτης, σιδηρομετάλλευμα καὶ πετρέλαιον (820 χιλ. τόν.). Πρὸ ὀλίγων ἀκόμη ἐτῶν ἡ Ὀλλανδία δὲν ἦτο βιομηχανικὴ χώρα. Κατὰ τὰ τελευταῖα ὁμῶς ἔτη ἔχασε τὰς πλουσίας ἀποικίας τῆς (Ἰνδονησίαν) καὶ ἠναγκάσθη νὰ ἀναπτύξῃ τὴν βιομηχανίαν τῆς, διὰ νὰ κατορθώσῃ νὰ ἀνταποκριθῇ εἰς τὰς ἀνάγκας τοῦ μεγάλου πληθυσμοῦ τῆς. (Εἶναι ἡ πυκνότερον κατοικημένη χώρα τῆς Εὐρώπης μὲ 352 κατοίκους κατὰ τετραγωνικὸν χιλιόμετρον).

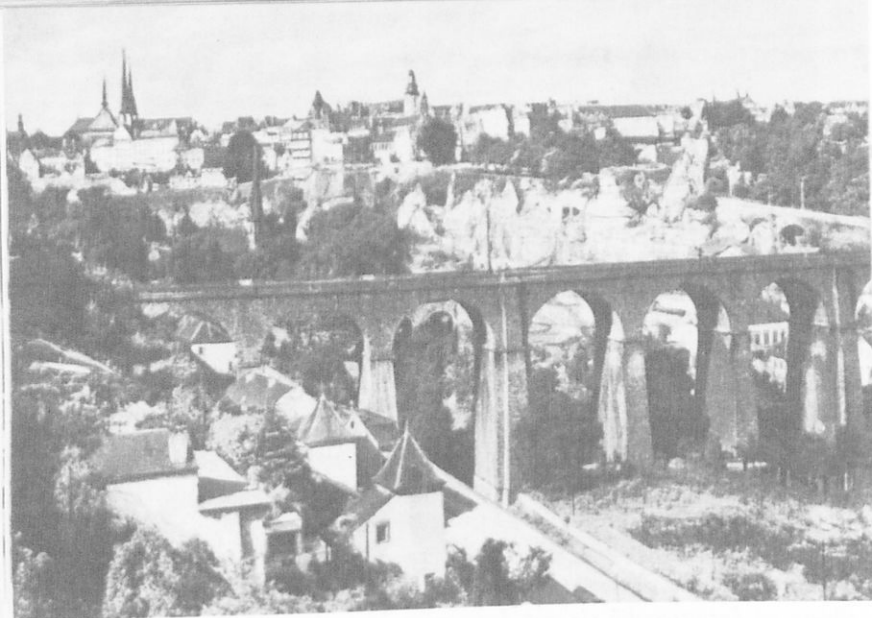
Ἡ συγκοινωνία διὰ τῶν ὁδῶν, σιδηροδρόμων καὶ διωρύγων εἶναι πυκνοτάτη. Ἐπίσης πυκνὴ εἶναι ἡ ἀεροπορικὴ συγκοινωνία μὲ τὸ ἐξωτερικόν.

Ἡ Ὀλλανδία εἰσάγει δημητριακά, καπνόν, πετρέλαιον, σίδηρον, ξυλείαν, βάμβακα, ἔριον καὶ βιομηχανικὰς ὕλας. Ἐξάγει δὲ βούτυρον, τυρόν, αὐγά, μαργαρίνην, ἄνθη, σάκχαριν, διατηρημένους ἰχθῦς (κονσέρβας), ὑφάσματα, χημικὰ προϊόντα, φυτικά ἔλαια καὶ διάφορα μηχανήματα.

Τὰ 4,4 % τῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐτησίως εἰσαγομένων ἐμπορευμάτων εἰσάγονται ἐκ τῆς Ὀλλανδίας, ἀξίας 807 ἑκατ. δρχ. Τὰ 3,2 % τῶν ἐξαγομένων ἐτησίως ἐξ Ἑλλάδος ἐμπορευμάτων ἐξάγονται εἰς τὴν Ὀλλανδίαν ἀξίας 193 ἑκατ. δρχ. Εἰσάγομεν τρόφιμα καὶ μηχανήματα κυρίως καὶ ἐξάγομεν εἰς Ὀλλανδίαν καπνόν καὶ ἑσπεριδοειδῆ.

Νόμισμα ἡ Ὀλλανδία ἔχει τὸ γκοῦλντεν. 1 γκοῦλντεν = 100 ἑκατοστά. 3,80 γκοῦλντεν = 30 δρχ. (1 δολλ.).

Ἡ πόλις Λουξεμβούργου

ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟΝ

Ἔκτ. 2.586 τετρ. χιλιάμ. Πληθ. 320.000 κάτ.
Πυκνότης πληθυσμοῦ 125 κάτ. κατὰ τετρ. χιλιάμ.

Τὸ Λουξεμβούργον εἶναι ἓν μικρὸν ἀνεξάρτητον κρατίδιον (λέγεται Μέγα Δουκάτον τοῦ Λουξεμβούργου) δυτικῶς τοῦ ποταμοῦ Μοζέλα συνορευθὸν πρὸς τὴν Γαλλίαν, Γερμανίαν καὶ Βέλγιον. Τὸ ἔδαφός του εἶναι λοφῶδες καὶ λίαν εὐφορον, τὸ δὲ κλίμα του εἶναι ἠπειρωτικόν.

Ἀπὸ τῆς παλαιᾶς ἐποχῆς τὸ Λουξεμβούργον ἦτο Γερμανικὸν κρατίδιον. Κατὰ τὸ ἔτος 1797 κατελήφθη ὑπὸ τῶν Γάλλων καὶ κατὰ τὸ 1867 ἐκηρύχθη ὑπὸ τῶν Μεγάλων Δυνάμεων οὐδέτερον. Ἄλλοι ἐκ τῶν κατοίκων ὁμιλοῦν διάλεκτον συγγενῆ πρὸς τὴν Γερμανικὴν γλῶσσαν καὶ ἄλλοι ὁμιλοῦν τὴν Γαλλικὴν. Πρωτεύουσα εἶναι ἡ πόλις Λ ο υ ξ ε μ β ο ὄ ρ γ ο ν (65.000 κ.). Τὸ Λουξεμβούργον ἔχει ἀνεπτυγμένην κτηνοτροφίαν καὶ γεωργίαν (πρόβατα, χοῖροι, ἀγελάδες, δημητριακά, σακχαρότευτλα, ἄμπελος), γαιάνθρακα καὶ ὀρυκτὰ σιδήρου. Ἀκμάζει ἡ βιομηχανία μετάλλων, δερμάτων, νημάτων καὶ καπνοῦ. Ἐχει πυκνὸν ὁδικὸν καὶ σιδηροδρομικὸν δίκτυον.

ΜΕΓΑΛΗ ΒΡΕΤΑΝΝΙΑ

(ΗΝΩΜΕΝΟΝ ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΜΕΓ.
ΒΡΕΤΑΝΝΙΑΣ ΚΑΙ Β. ΙΡΛΑΝΔΙΑΣ)

Έκτ. 244.000 τετρ. χιλιόμε. Πληθ. 53.440.000 κάτ.
Πυκνότης πληθυσμοῦ 213 κάτ. κατὰ τετρ. χιλιόμε.

Θέσις-Όρια. Τὸ Ἠνωμένον Βασίλειον τῆς Μεγ. Βρετανίας καὶ Βορείου Ἰρλανδίας, τὸ ὁποῖον λέγεται καὶ ἀπλῶς Ἠνωμένον Βασίλειον ἢ Μεγάλη Βρεταννία (ἢ Ἀγγλία) ἀποτελεῖται ἀπὸ τὴν νῆσον Μ. Βρεταννίαν, τὸ βόρειον τμήμα τῆς νήσου Ἰρλανδίας καὶ τὰς μικρὰς νήσους Σχέτλανδ, Ὀρκάδας, Ἐβρίδας καὶ Σίλλυ, ὡς καὶ τινὰς μικρὰς ἄλλας νήσους. Ἡ νῆσος Μ. Βρεταννία (ἢ μεγαλυτέρα τῆς Εὐρώπης) διαιρεῖται εἰς τρεῖς περιοχάς : Τὴν Σκωτίαν πρὸς βορρᾶν, τὴν Οὐαλίαν πρὸς δυσμὰς καὶ τὴν Ἀγγλίαν εἰς τὸ κέντρον καὶ τὸ νότιον μέρος. Ἐκ τῆς τελευταίας αὐτῆς περιοχῆς ὠνομάσθη ἡ Μ. Βρεταννία καὶ Ἀγγλία.

Κεῖται βορείως τῆς Γαλλίας, ἀπὸ τῆς ὁποίας χωρίζεται διὰ τῆς θαλάσσης τῆς Μάγχης. Πρὸς δυσμὰς βρέχεται ὑπὸ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ, ἐν ᾧ πρὸς βορρᾶν καὶ ἀνατολὰς βρέχεται ὑπὸ τῆς Βορείου θαλάσσης.

Μορφολογία τοῦ ἐδάφους. Τὸ ἔδαφος τοῦ Ἠνωμένου Βασιλείου εἶναι ὀλιγώτερον τοῦ ἡμίσεος ὄρεινόν καὶ περισσώτερον τοῦ ἡμίσεος πεδινόν. Ὁρεινὸν εἶναι εἰς τὰς δυτικὰς περιοχάς, ἐν ᾧ πεδινὸν εἶναι εἰς τὰς ἀνατολικὰς. Ὁ θαλάσσιος διαμελισμὸς εἶναι πολυσχιδῆς. Τὸ μῆκος τῶν ἀκτῶν (μετὰ τῶν νησίδων) ἀνέρχεται εἰς 15.000 χιλιόμε. (ὅσον καὶ τῆς Ἑλλάδος). Τὰ ὑψηλότερα ὄρη εὐρίσκονται εἰς τὴν Σκωτίαν (600 - 800 μ.).

Οἱ ποταμοὶ δὲν εἶναι μεγάλοι. Σπουδαιότερος ὢν εἶναι ὁ Τάμεσις εἰς τὴν περιοχὴν τῆς νοτίου Ἀγγλίας

Ἠνωμένον Βασίλειον Μεγ. Βρεταννίας καὶ Βορ. Ἰρλανδίας

Ἡ νῆσος Μεγάλη Βρεταννία

ΑΤΛΑΝΤΙΚΟΣ ΩΚΕΑΝΟΣ

Ν. ΣΧΕΤΛΑΝΑ

Ν. ΣΧΕΤΛΑΝΟ

Ν. ΟΡΚΑΔΕΣ

Ν. ΛΙΟΥΪΣ

Ν. ΕΒΡΙΑΔΕΣ

ΒΟΡΕΙΟΣ ΑΝΤΑΝΤΙΚΟΣ ΩΚΕΑΝΟΣ

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΙΡΛΑΝΔΙΑΣ
(ΕΙΡΗ)

ΒΟΡ. ΙΡΛΑΝΔΙΑ

ΙΡΛΑΝΔΙΚΗ ΘΑΛ.

ΟΥΑΛΙΑ

ΚΟΡΝΟΥΑΛΗ

ΘΑΛΑΣΣΑ ΜΑΓΙΚΗΣ

Ν. ΣΙΛΛΟΥ (ΚΑΛΟΝΗΣΙΔΕΣ)

Χάθρον

Ψηφιοποιήθηκε από το Νοτίου Εκπαιδευτικής Πολιτικής

Νο-Νοομανδισια

εκβάλλων πρὸς τὴν θάλασσαν τῆς Μάγχης. Ὁ Σέβερν νοτίως τῆς Οὐαλίας, Σπέκ καὶ Τουίντ εἰς τὴν Σκωτίαν. Μικραὶ λίμναι ὑπάρχουν εἰς τὴν Β. Σκωτίαν καὶ τὴν Β. Ἰρλανδίαν. Ἡ μορφολογία τοῦ ἐδάφους καὶ τὸ κλίμα εὐνοοῦν τὴν ἀνάπτυξιν μεγάλων δένδρων (πεύκης, δρυός), δημοφιλῶν καὶ προβάτων, αἰγῶν, ἀγελάδων, ἕππων κλπ.

Κλίμα. Τὸ κλίμα τοῦ Ἠνωμένου Βασιλείου εἶναι ὠκεάνιον, μὲ ἡπίους χειμῶνας, δροσερὰ θέρη καὶ πολλὰς βροχὰς καθ' ὅλον τὸ ἔτος. Ἡ ὀμίχλη εἶσαι συχνὴ καὶ ἐνίοτε πολὺ πυκνὴ, ὥστε νὰ ἐμποδίζεται πολὺ ἡ ὁρατότης καὶ νὰ γίνωνται δυστυχήματα. Τὸ ὠκεάνιον κλίμα τῆς χώρας ὀφείλεται εἰς τὴν ἐπίδρασιν τοῦ δυτικῶς αὐτῆς διερχομένου ρεύματος τοῦ Κόλπου τοῦ Μεξικοῦ, τὸ ὁποῖον μεταφέρει πολλὴν θερμότητα.

Πληθυσμός. Οἱ παλαιοὶ κάτοικοι τοῦ Ἠνωμένου Βασιλείου ἦσαν Κέλται. Κατὰ διαστήματα ὑπέστησαν ἐπιμιξίαν μὲ τοὺς Σκανδιναvoὺς καὶ Γερμανοὺς. Περί τὸ ἔτος 400 π.Χ. τολμηροὶ Ἕλληνες θαλασσοπόροι εἶχον φθάσει ἕως τὰς Ἐβρίδας νήσους καὶ περὶ τὸ 330 π.Χ. ὁ Ἕλληνας γεωγράφος Πυθέας (ἐκ Μασσαλίας) ἔφθασεν ὄχι μόνον ἐκεῖ, ἀλλὰ καὶ ὑψηλὰ εἰς τὴν Γροιλανδίαν, πέραν τοῦ βορείου πολικοῦ κύκλου, ὀρμηθεὶς πιθανῶς ἐκ τῆς Θούλης*. Θούλη κατὰ τὸν Κλαύδιον Πτολεμαῖον εἶναι ἡ σημερινὴ νῆσος Ἰσλανδία, κατ' ἄλλους αἱ νῆσοι Σχέτλανδ. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην οἱ Ἄγγλοι εὕρισκοντο εἰς πρωτόγονον καὶ ἀγρίαν κατάστασιν καὶ ἔζων ὡς τραγλοδοῦται. Ὄταν ἡ Ἀγγλία κατελήφθη ὑπὸ τῶν Ρωμαίων, οἱ κάτοικοι ἐξεπολιτίσθησαν ὀλίγον, ὅμως βραδέως. Μετέσχον βραδύτερον εἰς ὅλας τὰς Σταυροφορίας καὶ ἐγνώρισαν τὸν Ἑλληνικὸν πολιτισμὸν. Μὲ τὴν βαθεῖαν ἐπίδρασιν τοῦ Ἑλληνικοῦ πνεύματος καὶ χάρις εἰς τὴν τόλμην καὶ τὴν ἐργατικότητὰ των κατάρθωσαν οἱ Ἄγγλοι νὰ εἶναι ἡ πρώτη δύναμις εἰς τὸν κόσμον ἐπὶ 300 σχεδὸν ἔτη (περίπου ἀπὸ τοῦ 1600 - 1918). Εἶχον πολλὰς μεγάλας καὶ πλουσίας ἀποικίας εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου. Αἱ Ἠν. Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς ἦσαν ἄλλοτε ἀποικία τῆς Ἀγγλίας, ὅπως αἱ Ἰνδία, ἡ νότιος Ἀφρική, ἡ Αὐστραλία, ἡ Νέα Ζηλανδία κλπ. Πρώτη ἀποικία, ἡ ὁποία ἀπέκτησε τὴν ἀνεξαρτησίαν της (1776) κατόπιν σκληρῶν πολέμων, ἦτο ἡ Ἀμερικὴ (Ἠνωμ. Πολιτεῖαι). Ἡ Αἴγυπτος, τὸ Σουδάν καὶ ἡ Ν. Ἀφρική ἀπέκτησαν ἐπίσης τὴν ἀνεξαρτησίαν των. Ὁ Καναδᾶς, αἱ Ἰνδία, ἡ Αὐστραλία καὶ ἡ Νέα Ζηλανδία θεωροῦνται ὡς ἐλεύθερα Κράτη, ἀλλὰ ἔχουν δεχθῆ τὴν

Ὀικισμὸς μὲ τὸ ὄνομα Θούλη ὑπάρχει σήμερον εἰς τὴν δυτικὴν Γροιλανδίαν.

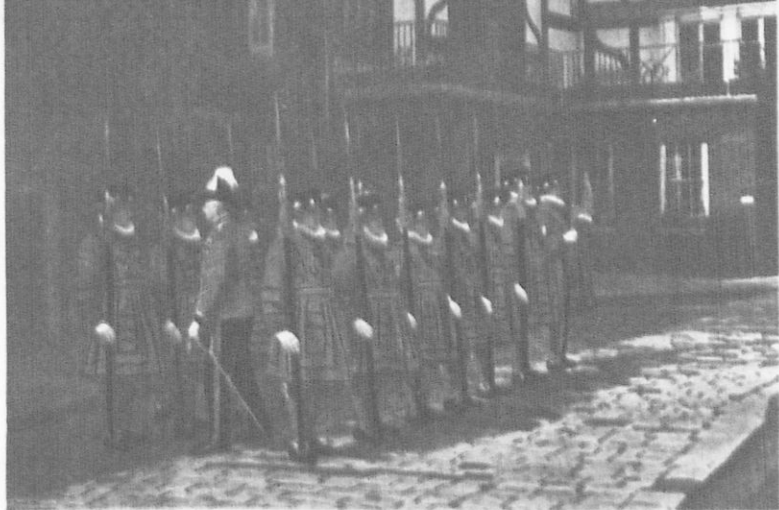

υποχρέωσιν νὰ ἀνήκουν εἰς τὴν Βρετανικὴν Κοινοπολιτείαν (ὅπως καὶ ἡ Κύπρος).

Κατὰ τὸ θρήσκευμα οἱ περισσότεροι Ἕλληες εἶναι Διαμαρτυρόμενοι χριστιανοί. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ ὀλίγοι Καθολικοί. Πολίτευμα ἔχουν τὴν Συνταγματικὴν βασιλείαν.

Πόλεις. Αἱ σπουδαιότεραι πόλεις κατὰ περιοχὰς εἶναι: α') Περιοχὴ Ἑγγύας. Λ ο ν δ ῖ ν ο ν (3.225.000 κάτ., μὲ τὰ προάστια 8.205.000 κ.). Κεῖται εἰς τὰς ὄχθας τοῦ Ταμέσεως ποταμοῦ καὶ εἰς ἀπόστασιν 90 χιλιομ. ἀπὸ τῆς θαλάσσης. Ὁ Τάμεσις εἶναι πλωτὸς καὶ ἔχει εἰς τὴν περιφέρειαν τοῦ Λονδίνου πολλὰς τεχνητὰς προβλήτας, διὰ νὰ ἐλλιμενίζωνται ἐκεῖ καὶ τὰ μεγαλύτερα ὑπερωκεάνια πλοῖα. Τὸ Λονδίνον εἶναι ὁ μεγαλύτερος λιμὴν τῆς Εὐρώπης καὶ ἡ πρωτεύουσα τῆς Μ. Βρετανίας. Ἔχει περίφημον Ἀστεροσκοπεῖον (εἰς τὸ προάστιον Γκρήνουϊτς), Ἀκαδημίαν τῶν Ἐπιστημῶν, Πανεπιστήμιον καὶ πλεῖστα ἄλλα Πνευματικὰ Ἰδρύματα. Εἶναι ἐκ τῶν μεγαλυτέρων ἐμπορικῶν καὶ βιομηχανικῶν κέντρων τοῦ κόσμου. Π λ Ὑ μ ο υ θ (220.000 κ.), σπουδαῖος ἐμπορικὸς καὶ πολεμικὸς λιμὴν. Σ α ο υ θ ἄ μ π τ ο ν (200.000 κ.), σπουδαιότατος λιμὴν μὲ τὰς μεγαλυτέρας ναυτικὰς δεξαμενὰς τοῦ κόσμου. Π ὄ ρ τ σ μ ο υ θ (230.000 κ.), πολεμικὸς λιμὴν. Ν τ ὀ β ε ρ, λιμὴν ἔναντι τοῦ γαλλικοῦ λιμένος Καλαί, εἰς τὸ στενὸν τῆς Μάγχης. Κ α ν τ ἔ ρ β ο υ ρ υ (Κανταβρυγία), ἔδρα τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς Ἀγγλικα-

Ἐπιθεώρησης μικροῦ τμήμα-
τος τῆς φρουρᾶς τοῦ Λονδίνου

νικῆς Ἐκκλησίας. Ὁ ξόροδη καὶ Καϊμπριτζ (ἡ πρώτη δυτικῶς καὶ ἡ ἄλλη βορείως τοῦ Λονδίνου) με ὀνομαστὰ Πανεπιστήμια. Εἰς τὴν Ὁξφόρδην ἐκδίδονται εἰς θαυμασίας ἐκδόσεις τὰ σπουδαιότερα ἔργα τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων, τὰ ὅποια ἀποστέλλονται εἰς ὅλον τὸν κόσμον, ὡς καὶ εἰς τὴν Ἑλλάδα. Μπρίστολ (450.000 κ.), σπουδαῖος λιμὴν ἐπὶ τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ με ναυπηγεῖα, ὕφαντουργεῖα, σαπωνοποιεῖα, ὑελουργεῖα. Πίρμιχαμ (1.150.000 κ.), σπουδαία βιομηχανικὴ πόλις, ἔχουσα ἐργοστάσια κατασκευῆς παντὸς εἶδους μηχανῶν καὶ χημικῶν προϊόντων. Σιέφιλντ (500.000 κ.), εἶναι ὀνομαστὴ διὰ τὰ μηχανήματα παντὸς εἶδους καὶ ἰδίως διὰ τὰ ἐργαλεῖα καὶ τὰ μαχαιρίδια, ξυραφίδια κλπ. Λήντς (510.000 κ.), κέντρον βιομηχανίας μαλλίνων ὕφασμάτων καὶ μηχανημάτων. Μάντσεστερ (2.420.000 κ. μετὰ τῶν προαστίων), εἶναι τὸ μεγαλύτερον ὕφαντουργικὸν κέντρον τῆς Μ. Βρετανίας. Λίβερπουλ (1.385.000 κ. μετὰ τῶν προαστίων), μέγας ἐμπορικὸς λιμὴν με ἐργοστάσια κατασκευῆς μηχανῶν, ὕφαντουργίας, τροφίμων καὶ ναυπηγεῖα. Νιουκάστλ (280.000 κ.), σπουδαῖος λιμὴν ἐξαγωγῆς γαιανθράκων.

β') Περιοχὴ Οὐαλίας: Νιουπορτ (105.000 κ.), λιμὴν βορείως τοῦ Μπρίστολ. Ἔχει ἐργοστάσια χάλυβος καὶ ναυπηγεῖα. Κάρδιφ (260.000 κ.), εἶναι μέγας λιμὴν ἐξαγωγῆς γαιανθράκων.

γ') Περιοχὴ Σκωτίας: Ἐδιμβούργον (470.000 κ.), εἶναι πρωτεύουσα τῆς Σκωτίας καὶ ἔχει σπουδαῖα Πνευματικὰ Ἰδρύματα.

Ἄλλη ἄποψις τῆς πλατῆς Τραφαλγκάρ μετὰ τὸ ἄγαλμα τοῦ ναυάρχου Νέλσονος, τὸ Λονδῖνον ἐκ τῆς Οὐάιτ Χώλλ.

Δι' αὐτὸ ὀνομάζεται τὸ Ἐδιμβούργον αἱ Ἀθῆναι τοῦ βορρᾶ. Γλασκώβη (1.100.000 κ.), ἔχει μεγάλη ἐργοστάσια σιδηροβιομηχανίας καὶ μεγάλα ναυπηγεῖα (μέγας ποτάμιος λιμὴν). Ἀμπερντιν (190.000 κ.), μέγα ἀλιευτικὸν κέντρον.

Εἰς τὴν βόρειον Ἴρλανδίαν (ἐκτ. 12.176 τετρ. χιλιόμε. καὶ πληθ. 1.200.000 κ.) πρωτεύουσα εἶναι ἡ πόλις Μπέλφαστ (450.000 κ.). Ἐχει μεγάλα ναυπηγεῖα καὶ εἶναι σπουδαῖον κέντρον βαμβακερῶν καὶ λινῶν ὕφασμάτων.

Ἡ Μ. Βρετανία ἔχει 25 Πανεπιστήμια καὶ ἀρκετὰ Πολυτεχνεῖα μετὰ 105.000 φοιτητάς, ἐξ ὧν 14.000 ξένοι.

Οἰκονομικὴ ζωὴ. Ἡ Μ. Βρετανία εἶναι ἡ πέμπτη ἀλιευτικὴ χώρα τοῦ κόσμου [1) Ἰαπωνία, 2) Ἡν. Πολιτεῖαι Ἀμερικῆς, 3) Νορβηγία, 4) Καναδάς]. Ἐχει μεγάλον ἀλιευτικὸν στόλον. Τὸ μεγαλύτερον ποσὸν ἰχθύων ὁ στόλος οὗτος ἀλιεῖ εἰς τὴν Βόρειον θάλασσαν.

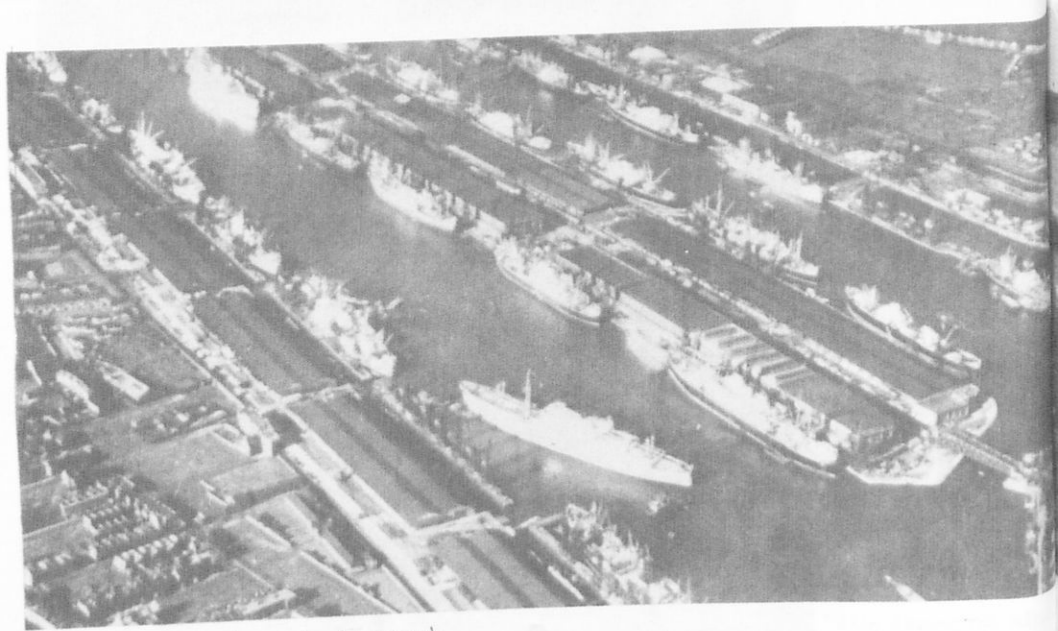
Αποβάθροι εἰς τὸν ποτα-
μὸν Τάμεσιν τοῦ Λονδίνου

Δάση δὲν ἔχει πολλά, διότι κατὰ καιροὺς ἔγιναν μεγάλοι ἐκχερσώ-
σεις. Μόνον 6% τοῦ ἐδάφους τῆς καλύπτεται ὑπὸ δασῶν.

Τὸ 30% τοῦ ἐδάφους τῆς Μ. Βρετανίας εἶναι καλλιεργήσι-
μοὺν. Εὐδοκίμοι ἂν πολὺ οἱ δημητριακοὶ καρποί, τὰ σακχαρότευτλα καὶ τὰ
γεωμήλα. Τὰ παραγόμενα δημητριακὰ ὅμως (ιδίως ὁ σῖτος) μόλις
ἐπαρκοῦν διὰ δύο μῆνας τοῦ ἔτους. Τὰ ὑπόλοιπα εἰσάγονται ἐκ τοῦ ἐξω-
τερικοῦ. Τὰ 49% τοῦ ἐδάφους τῆς εἶναι λιβάδια. Διατρέφονται
πρόβατα (28 ἑκατ.), βόες (11,5 ἑκατ.), χοῖροι (6 ἑκατ.). Πολὺ ὄνο-
μαστοὶ εἶναι οἱ ἀγγλικοὶ ἵπποι (200 χιλ.), κυρίως διὰ τὰς ἵπποδρο-
μίας.

Ὁ ὀρυκτὸς πλοῦτος τῆς Μ. Βρετανίας εἶναι ἄφθονος, ιδίως
εἰς γαιάνθρακα. Εἶναι ἡ τρίτη χώρα τοῦ κόσμου παραγωγῆς γαιάνθρακος
μετὰ τὰς Ἡνωμ. Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς καὶ τὴν Ρωσίαν. Ἔχει
πλοῦσια σιδηρομεταλλεύματα καὶ ὀρυκτὰ καολίνου, ἐκ τῶν ὁποίων παρά-
γονται ἐκλεκτὰ εἶδη πορσελάνης. Εἶναι χώρα καθαρῶς βιομηχανική.

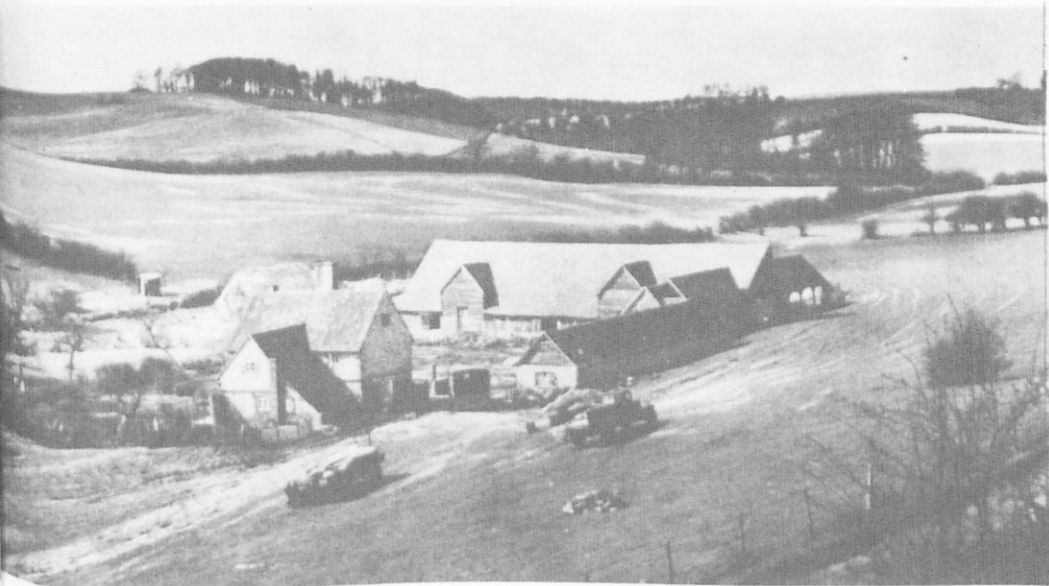

*Προβλήτες εις τὸν ποταμὸν
Τάμεσιν τοῦ Λονδίνου*

Παράγει παντὸς εἶδους μηχανὰς καὶ ἐργαλεῖα· ναυπηγεῖ εἰς τὰ πολλὰ καὶ μεγάλα ναυπηγεῖα τῆς πολλὰ πλοῖα κατ' ἔτος. Παράγει περίφημα ὑφάσματα μάλλινα καὶ βαμβακερά, ὡς καὶ χημικὰ προϊόντα καὶ φάρμακα.

Εἰς τὴν πόλιν Κάλντερ Χώλλ τῆς Ἀγγλίας ἐγίνε τὸ πρῶτον ἀτομικὸν ἐργοστάσιον τοῦ κόσμου (1956). Ἡ πόλις λαμβάνει ἠλεκτρικὸν ρεῦμα πρὸς φωτισμὸν καὶ διὰ τὴν κίνησιν τῶν ἐργοστασίων τῆς ἀπὸ τὴν ἀτομικὴν ἐνέργειαν.

Ἐχει πυκνοτάτην ἐσωτερικὴν καὶ ἐξωτερικὴν συγκοινωνίαν. Τὸ μῆκος τῶν ὁδῶν ἀνέρχεται εἰς 297.000 χιλιόμε. ἐξ ὧν 30.000 χιλιόμε. μὲ ἀσφαλτον. Τὸ μῆκος τῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν εἶναι 85.000 χιλιόμε. Ἀναλόγως πρὸς τὴν ἑκτασίαν τῆς ἡ Μ. Βρετανία ἔχει τὸ πυκνότερον σιδηροδρομικὸν δίκτυον τοῦ κόσμου. Ἐκεῖ ἄλλωστε ἐγίνε ἡ ἐπιπένησις καὶ ἡ κατασκευὴ τῆς πρώτης ἀτμομηχανῆς σιδηροδρόμου (1814) καὶ ἐλειτούργησεν ὁ πρῶτος σιδηρόδρομος τοῦ κόσμου (1825). Ἐχει πυκνότερον δίκτυον διωρύγων καὶ μέγαν ἐμπορικὸν στόλον (τὸν δευτέρου τοῦ κόσμου, μετὰ τὴν Ἀμερικὴν). Ἑκατοντάδες χιλιάδων περιηγηταὶ ἐπισκέπτονται κατ' ἔτος τὴν Μ. Βρετανίαν, τὸσον ἐκ τῆς Εὐρώ-

Άγροτική κατοικία
ἐν Ἀγγλίᾳ

της, ὅσον καὶ ἐκ τῆς Ἀμερικῆς. Τὰ θαυμάσια τοπεῖα τῆς χώρας μὲ τὰ ἐξαιρέτα μεταλλουργικά καὶ ὑφαντικά προϊόντα αὐτῆς προσελκύουν ἐκεῖ πολὺ τοὺς ξένους περιηγητάς.

Ἡ Μ. Βρετανία (Ἀγγλία) εἰσάγει σιτηρά, τρόφιμα, καπνόν, τέϊον, πρώτας ὕλας καὶ πετρέλαιον καὶ ἐξάγει μηχανὰς παντὸς εἶδους, ὑφάσματα καὶ νήματα, χημικά προϊόντα, πλοῖα παντὸς τύπου ἐκ τῶν ναυπηγείων της κλπ.

Τὰ 10,3% τῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα εἰσαγομένων ἐτησίως ἐμπορευμάτων εἰσάγονται ἐκ τῆς Ἀγγλίας ἀξίας 2.000 ἑκατομ. δρχ., ἐν ᾧ τὰ 9,3% τῶν ἐξαγομένων ἐτησίως προϊόντων μας ἐξάγονται εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ἀξίας 570 ἑκατομ. δρχ. Εἰσάγομεν ἐξ Ἀγγλίας μηχανήματα παντὸς εἶδους καὶ ὑφάσματα· ἐξάγομεν δὲ ἐκεῖ καπνόν, σῦκα, σταφίδα, ἐσπεριδοειδῆ καὶ διάφορα μεταλλεύματα.

Νόμισμα ἡ Ἀγγλία ἔχει τὴν λίραν στερλίαν. 1 λίρα στερλίαν = 20 σελλίνια = 240 πέναι = 80 δρχ. 0,35 τῆς λίρας = 30 δρχ. (1 δολλ.) Πρόκειται διὰ τὴν χαρτινὴν λίραν. Ἡ χρυσὴ λίρα Ἀγγλίας τιμᾶται περίπου 300 δρχ. (Δὲν λέγεται λίρα τοῦ Ἠνωμένου Βασιλείου τῆς Μ. Βρετανίας καὶ Β. Ἴρλανδίας, ἀλλὰ λίρα Ἀγγλίας).

Α Τ Λ Α Ν Τ Ι Κ Ο Σ

ΙΡΛΑΝΔΙΑ

Έκτ. 70.283 τετρ. χιλιόμε. Πληθ. 2.824.000 κ.
Πυκνότης πληθ. 41 κάτ. κατά τετρ. χιλιόμε.

Θέσις-Όρια. Η νήσος Ίρλανδία εύρίσκεται δυτικώς τής νήσου Μεγάλης Βρετανίας και χωρίζεται άπ' αυτής διά τής Ίρλανδικής θαλάσσης. Τό μεγαλύτερον μέρος τής νήσου άποτελεί τήν Δημοκρατίαν τής Ίρλανδίας. Τό βόρειον τμήμα αυτής, έκτ. 12.176 τετρ. χιλιόμε. κατέχεται υπό τής Άγγλίας. Τό πλείστον του έδάφους τής νήσου είναι πεδινόν, ιδίως εις τόν κέντρον αυτής, έν ό εις τας άλλας περιοχάς είναι όρεινόν και λοφώδες. Τό κλίμα είναι ώκεάνιον με πολλές βροχάς καθ' όλον τό έτος.

Πληθυσμός. Οί παλαιοί κάτοικοι τής Ίρλανδίας ήσαν Κέλται. Ό χριστιανισμός εισήχθη εις τήν Ίρλανδίαν κατά τόν πέμπτον αιώνα. Έκείθεν δέ κυρίως διεδόθη και εις τήν Μ. Βρεταντίαν. Άπό του 1171 ήρξεν ή κατάληψις τής δυτικής περιοχής τής νήσου υπό τών Άγγλων, οί όποιοί βραδύτερον κατέλαβον όλόκληρον τήν νήσον. Οί Ίρλανδοί παρέμειναν Καθολικοί, έν ό οί Άγγλοι έγιναν Διαμαρτυρόμενοι. Κα-

Τοπίον εις τὴν ἀνατολικὴν Ἴρλανδίαν

τόπιν πολλῶν ἐπαναστάσεων ἐναντίον τῆς Ἀγγλίας οἱ Ἴρλανδοὶ ἀπέκτησαν τὴν ἀνεξαρτησίαν των κατὰ τὸ ἔτος 1937 καὶ κατὰ τὸ ἔτος 1949 κατώρθωσαν καὶ ἀπεσχίσθησαν καὶ ἀπὸ τὴν Βρετανικὴν Κοινοπολιτείαν. Σπουδαιότεραι πόλεις τῆς Δημοκρατίας τῆς Ἰρλανδίας εἶναι : Δουβλίνον (600.000 κ.), λιμὴν ἐπὶ τῆς Ἰρλανδικῆς θαλάσσης, πρωτεύουσα τῆς Ἰρλανδικῆς Δημοκρατίας καὶ σπουδαῖον ἐμπορικὸν καὶ βιομηχανικὸν κέντρον. Κόρκ (115.000 κ.).

Ἡ Ἰρλανδικὴ Δημοκρατία ἔχει πολὺ ἀνεπτυγμένην ἀλιείαν, δὲν ἔχει ὅμως πολλὰ δάση. Ἀκμάζει εἰς αὐτὴν ἡ κτηνοτροφία, διότι ἔχει πολλὰ λιβάδια. Τὰ γεωργικὰ προϊόντα δὲν ἐπαρκοῦν διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ πληθυσμοῦ. Ἐχει ὀλίγον γαιάνθρακα καὶ πολὺ τύρφη (κατωτέρας ποιότητος γαιάνθρακα). Ἀκμάζει ἡ ὑφαντουργία (μαλλίων καὶ λινῶν ἰδίως ὑφασμάτων). Ὑπάρχουν ἐπίσης ἐργοστάσια τσιμέντου, παραγωγῆς ζύθου καὶ ἐπεξεργασίας εἰδῶν διατροφῆς. Ἐχει πυκνὴν συγκοινωνίαν εἰς τὸ ἐσωτερικόν, ὡς καὶ μετὰ τοῦ ἐξωτερικοῦ. Εἰσάγει τρόφιμα, πετρέλαιον καὶ μηχανήματα. Ἐξάγει δὲ εἶδη κτηνοτροφίας καὶ ὑφάσματα. Τὸ μετὰ τῆς Ἑλλάδος ἐμπόριον δὲν εἶναι σημαντικόν. Νόμισμα ἔχει τὴν χαρτίνην λίραν Ἰρλανδίας, ἡ ὁποία ἔχει τὴν αὐτὴν ἀξίαν, ὅπως ἡ χαρτίνη ἀγγλικὴ λίρα.

Ἀνακεφαλαίωσις Δυτικῆς Εὐρώπης

Εἰς τὴν Δ. Εὐρώπην περιλαμβάνονται τὰ Κράτη : Γαλλία, Βέλγιον, Ὀλλανδία, Λουξεμβούργον, Ἠνωμένον Βασίλειον (τῆς Μ. Βρεταννίας καὶ Β. Ἴρλανδίας), Ἴρλανδία.

Μορφολογία τοῦ ἐδάφους. Τὸ περισσότερο τοῦ ἐδάφους τῶν χωρῶν τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης εἶναι πεδινόν, τὸ ὀλιγώτερον δὲ εἶναι ὄρεινόν καὶ λοφῶδες. Κυριώτερα ὄρη εἶναι αἱ Ἄλπεις καὶ ὁ Ἰούρας εἰς τὰ ἀνατολικά σύνορα τῆς Γαλλίας. Κυριώτεροι δὲ ποταμοὶ εἶναι ὁ Ρῆνος, ὁ Σκάλδις, ὁ Σηκουάνας, ὁ Ροδανός, ὁ Λείγηρ, ὁ Γαρούνας.

Κλίμα. Τὸ κλίμα γενικῶς εἶναι ὠκεάνιον πλὴν τῆς νοτίου Γαλλίας, ὅπου εἶναι Μεσογειακόν, καὶ τῆς βορειοανατολικῆς Γαλλίας, ὅπου εἶναι μᾶλλον ἠπειρωτικόν.

Πληθυσμός. Οἱ Γάλλοι καὶ οἱ Βαλλόνοι τοῦ Βελγίου κατατάσσονται εἰς τὴν Λατινικὴν οἰκογένειαν (ὁμοεθνίαν), οἱ Ἀγγλοὶ καὶ οἱ Ἴρλανδοὶ εἰς τὴν Ἀγγλοσαξωνικὴν καὶ οἱ κάτοικοι τοῦ Λουξεμβούργου καὶ τῆς Ὀλλανδίας εἰς τὴν Γερμανικὴν οἰκογένειαν (ὁμοεθνίαν). Κατατάσσονται ὅμως γενικῶς ἄλλοι εἰς τὴν Ἰνδοευρωπαϊκὴν οἰκογένειαν.

Κατὰ τὸ θρήσκευμα, οἱ Γάλλοι, οἱ Βέλγοι καὶ οἱ κάτοικοι τῆς Δημοκρατίας τῆς Ἴρλανδίας εἶναι Καθολικοὶ χριστιανοί. Οἱ Ἀγγλοὶ καὶ οἱ κάτοικοι τῆς Β. Ἴρλανδίας εἶναι Διαμαρτυρόμενοι. Εἰς τὴν Ὀλλανδίαν καὶ τὸ Λουξεμβούργον ὑπάρχουν καὶ Διαμαρτυρόμενοι καὶ Καθολικοί.

Αἱ πρωτεύουσαι τῶν Κρατῶν τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης εἶναι : Παρίσι, Γαλλίας. Βρυξέλλαι, Βελγίου. Χάγη, Ὀλλανδίας. Λουξεμβούργον, Λουξεμβούργου. Λονδῖνον, Ἠνωμένου Βασιλείου Μ. Βρεταννίας καὶ Β. Ἴρλανδίας. Δουβλίνον, Ἴρλανδίας.

Οἰκονομικὴ ζωή. Τὰ κράτη τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης εἶναι κυρίως βιομηχανικά. Ἐχουν ὅμως ἀνεπτυγμένην τὴν ἀλιείαν, τὴν κτηνοτροφίαν καὶ τῆς γεωργίαν.

Ἐκ τῶν χωρῶν τῆς Δ. Εὐρώπης ἡ Ἑλλάς ἔχει τὰς περισσοτέρας ἐμπορικὰς σχέσεις μὲ τὴν Μ. Βρεταννίαν καὶ τὴν Γαλλίαν.

Χιονισμένα Ἄλπεις

Ἄσκήσεις

Ἀναφέρατε τοὺς κυριωτέρους λιμένες τῶν Κρατῶν τῆς Δ. Εὐρώπης.

Νὰ εὑρεθῇ μὲ τὴν βοήθειαν τῆς κλίμακος, τοῦ χάρτου σας ἢ κατ' εὐθείαν ἀπόστασις Μασσαλίας - Παρισίων, εἰς χιλιόμετρα.

Ποῖαι εἶναι αἱ σπουδαιότεραι πόλεις τοῦ Βελγίου καὶ τῆς Ὀλλανδίας ;

Ποῖοι εἶναι οἱ σπουδαιότεροι λιμένες τῆς Γαλλίας καὶ τῆς Μ. Βρεταννίας ;

Ποῖαι εἶναι αἱ ἐμπορικαὶ σχέσεις τῆς Ἑλλάδος μετὰ τῆς Γαλλίας καὶ τοῦ Ἡνωμ. Βασιλείου (Μ. Βρεταννίας καὶ Β. Ἴρλανδίας) ;

Ἐμπόριον, εἰς ἑκατομμύρια δολλαρίων Ἀμερικῆς (1962)		
	Εἰσαγωγικόν	Ἐξαγωγικόν
Ρωσία	5.832	5.998
Ἀγγλία	11.864	10.308
Ἀμερικὴ	14.702	20.755
Εὐρωπαϊκὴ Κοινὴ Ἀγορὰ	32.172	32.320

III. ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ

Εἰς τὴν Κεντρικὴν Εὐρώπην περιλαμβάνονται τὰ ἐξῆς 5 Κράτη : Γερμανία, Αὐστρία, Ἑλβετία, Οὐγγαρία, Τσεχοσλοβακία.

ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Θέσις-Ὅρια. Ἡ Γερμανία ἔχει ὄρια πρὸς βορρᾶν τὴν Βόρειον θάλασσαν, τὴν Δανίαν καὶ τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν, πρὸς ἀνατολὰς τὴν Πολωνίαν, τὴν Τσεχοσλοβακίαν καὶ τὴν Αὐστρίαν, πρὸς νότον τὴν Αὐστρίαν καὶ Ἑλβετίαν, καὶ πρὸς δυσμὰς τὴν Γαλλίαν, τὸ Λουξεμβούργον, τὸ Βέλγιον καὶ τὴν Ὀλλανδίαν.

Μορφολογία τοῦ ἐδάφους. Τὸ ἥμισυ περίπου τοῦ ἐδάφους τῆς Γερμανίας, πρὸς βορρᾶν, εἶναι πεδινόν, ἐν ᾧ τὸ ἄλλο εἶναι ὄρεινόν καὶ λοφῶδες. Ἡ νότιος περιοχὴ εἶναι ὄροπέδιον ὕψους 500 μέτρων. Σπουδαιότερα ὄρη εἶναι αἱ Βαυαρικαὶ Ἀλπεις πρὸς νότον, ὁ Βοημικὸς Δρυμὸς καὶ τὰ ὄρη τῶν μεταλλευμάτων πρὸς ἀνατολὰς, καὶ ὁ Μέλας Δρυμὸς πρὸς δυσμὰς. Ἐκ τοῦ Μέλανος Δρυμοῦ πηγάζει ὁ ποταμὸς Δούναβις, ὁ ὁποῖος ἐκβάλλει εἰς τὸν Εὐξείνιον Πόντον (διὰ τῆς Αὐστρίας, Οὐγγαρίας, Γιουγκοσλαβίας, Βουλγαρίας, Ρουμανίας). Ἄλλοι ποταμοὶ εἶναι ὁ Ρῆνος, ὁ ὁποῖος προέρχεται ἐκ τῆς Ἑλβετίας, ὁ Βέζερ καὶ ὁ Ἑλβας, οἱ ὁποῖοι ἐκβάλλουν εἰς τὴν Βόρειον θάλασσαν, καὶ ὁ Ὀδερρος, ὁ ὁποῖος ἐκβάλλει εἰς τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν.

Κλίμα. Το κλίμα της Γερμανίας είναι γενικώς ήπειρωτικών. Μετρίζεται όμως το ψύχος, ιδίως εις την δυτικήν περιοχήν, από την επίδρασιν του ρεύματος του Κόλπου. Ἡ μορφολογία τοῦ ἐδάφους καὶ τὸ κλίμα εὐνοοῦν τὴν ἀνάπτυξιν μεγάλων δένδρων (πεύκη, δρῦς, ὄξυα κλπ.) καὶ τῶν δημητριακῶν, γεωμήλων, σακχαροτεύτων κλπ. Εὐδοκίμοῦν ἐπίσης τὰ πρόβατα, τὰ βοοειδῆ καὶ οἱ χοῖροι.

Πληθυσμός. Οί Γερμανοί είναι εκ τῶν παλαιῶν λαῶν τῆς Εὐρώπης. Ὁ σχηματισμός τῆς σημερινῆς Γερμανίας προέρχεται εκ τοῦ ἀνατολικοῦ Κράτους τοῦ Καρόλου τοῦ Μεγάλου (ἔτος 814 μ.Χ.). Ἐκτοτε οί Γερμανοί ἄλλοτε ἦσαν ἠνωμένοι εἰς ἓν Κράτος καί ἄλλοτε ἦσαν διηρημένοι εἰς μικρότερα Κράτη. Κατά τὸ ἔτος 1870 - 71 ἀπέτέλεσαν τὴν νεωτέραν Γερμανικὴν αὐτοκρατορίαν.

Οί Γερμανοί, ὅπως καί οί Γάλλοι καί οί Ἀγγλοί, εἶναι εκ τῶν δημιουργῶν τοῦ σημερινοῦ πολιτισμοῦ, ὁ ὁποῖος λέγεται δυτικὸς πολιτισμός. Συνέβαλον πολὺ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ἐπιστημῶν καί τοῦ τεχνικοῦ πολιτισμοῦ διὰ πολλῶν ἐπιστημονικῶν ἐρευνῶν. Ἐπίσης ἀνέπτυξαν πολὺ τὴν σύγχρονον μουσικὴν με τοὺς μεγάλους μουσικούς των Μπάχ, Μπετόβεν, Μότσαρτ καί ἄλλους. Ἰδιαιτέρως σπουδάζουν πολὺ τοὺς ἀρχαίους Ἑλληνας συγγραφεῖς, τὰ ἔργα τῶν ὁποίων ἐξέδιδον ἄλλοτε, καί ἐκδίδουν καί τώρα, εἰς τὴν Λειψίαν καί τὸ Βερολίνον. Ἡ ἐπίδρασις τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ εἰς τοὺς Γερμανοὺς εἶναι μεγάλη (ὅπως εἰς τοὺς Γάλλους καί τοὺς Ἀγγλους).

Κατά τὸ θρήσκευμα οί περισσότεροί Γερμανοί εἶναι Διαμαρτυρόμενοι (51,7%). Οί ὑπόλοιποι εἶναι Καθολικοί (44,3%) κλπ.

Κατά τὸν πρῶτον παγκόσμιον πόλεμον (1914 - 1918), ὅτε οί Γερμανοί ἠττήθησαν, ἔχασαν μερικὰ ἐδάφη εἰς τὴν δυτικὴν καί τὴν ἀνατολικὴν περιοχὴν τῆς Γερμανίας. Κατά τὸν δεύτερον παγκόσμιον πόλεμον (1939 - 1945) τὸν ὁποῖον προεκάλεσαν, ὅπως καί τὸν πρῶτον, οί Γερμανοί, ὀλόκληρος ἡ Γερμανία κατελήφθη ὑπὸ τῶν νικητῶν τῆς Συμμάχων καί διεμοιράσθη εἰς τέσσαρας ζῶνας κατοχῆς : τὴν Ἀμερικανικὴν, τὴν Βρετανικὴν (Ἀγγλικὴν), τὴν Γαλλικὴν καί τὴν Ρωσικὴν. Ἡ περιοχὴ τῶν τριῶν πρώτων ζωνῶν ὀνομάζεται Δυτικὴ Γερμανία καί ἡ περιοχὴ τῆς Ρωσικῆς ζώνης ὀνομάζεται Ἀνατολικὴ Γερμανία.

Ἡ παλαιὰ πρωτεύουσα τῆς Γερμανίας, τὸ Βερολίνον, διεμοιράσθη μεταξὺ τῶν Συμμάχων ἐπίσης εἰς 4 ζῶνας. Ἡ Ρωσικὴ ζώνη ἀποτελεῖ τὸ Ἀνατολικὸν Βερολίνον καί αἱ τρεῖς ἄλλαι ζῶναι ἀποτελοῦν τὸ Δυτικὸν Βερολίνον.

Ὀριστικὴ εἰρήνη μεταξὺ τῆς Γερμανίας καί τῶν Συμμάχων, οἱ ὁποῖοι ἐπολέμησαν ἐναντίον τῆς (1939 - 1945), δὲν ἐγένεν ἀκόμη. Ἡ Ἀμερικὴ ὅμως, ἡ Μ. Βρετανία καί ἡ Γαλλία ὑπέγραψαν με τὴν Δυτικὴν Γερμανίαν προσωρινὴν συνθήκην εἰρήνης. Με τὴν συνθήκην αὐτὴν

*Ἡ ὁδὸς τῶν Ἐκλεκτόρων
εἰς τὸ Δυτικὸν Βερολίνον
κατὰ τὴν νύκτα (γερμα-
νιστί, Κούρ-φρόστεν-ντάμ)*

ἀναγνωρίζουν τὴν Δυτικὴν Γερμανίαν ὡς ἀνεξάρτητον Κράτος, δια-
τηροῦν ὅμως ἐκεῖ ἀρκετὰς στρατιωτικὰς δυνάμεις. Ἡ Ἀνατολικὴ Γερ-
μανία εὐρίσκεται ὑπὸ Ρωσικὴν κατοχὴν, χωρὶς νὰ ἔχη ὑπογραφῆ συν-
θήκη εἰρήνης μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας. Ἐχει ὅμως
καὶ αὐτὴ Κυβέρνησιν ἰδικὴν τῆς, ἐλεγχομένην ὑπὸ τῆς Σοβιετικῆς Ρω-
σίας, μὲ ἔδραν τὸ Ἀνατολικὸν Βερολίνον.

Κατὰ τὸ ἔτος 1937 ἡ ἑκτασίς τῆς παλαιᾶς Γερμανίας ἦτο 470.380
τετραγ. χιλιομέτρα.

Ἡ ἐμπορική πλατεία τῆς Κολωνίας, ὅπου τὰ μεγάλα καταστήματα. Εἰς τὸ Ρίγκ, παρὰ τὸν Ρήνον

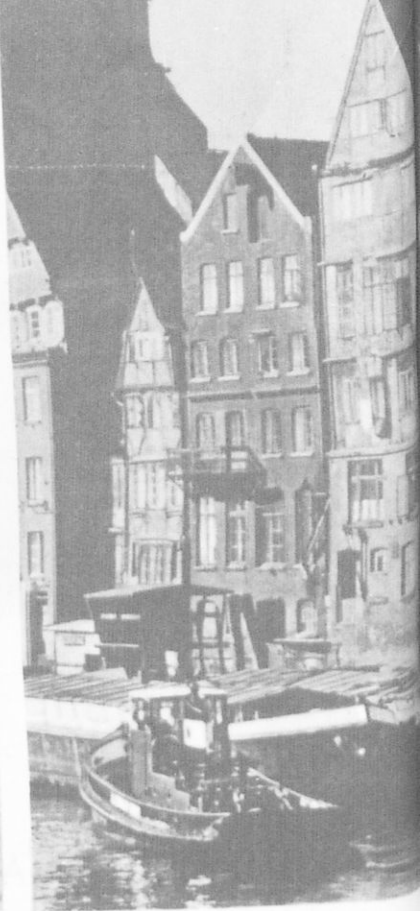
ΔΥΤΙΚΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Ἔκτ. 247.954 τετραγ. χιλίομ. Πληθ. 55.016.000 κάτ.
Πυκνότης πληθ. 221 κάτ. κατὰ τετραγ. χιλίομ.

Ἡ Δυτικὴ Γερμανία περιλαμβάνει τὰ ἐξῆς δέκα Κράτη, μεταξὺ τῶν ὁποίων αἱ πόλεις Βρέμη καὶ Ἀμβουῦργον μετὰ τῶν περιοχῶν των : Βάδη-Βυρτεμβέργη, Βαυαρία, Βρέμη, Ἀμβουῦργόν, Ἔσσεν, Κάτω Σαξωνία, Βόρειος Ρηνανία-Βεστφαλία, Ρηνανία-Παλατιναῶτον, Σλέσβιχ-Χολσταίν, Σάαρ. Τὰ κράτη ταῦτα ἀποτελοῦν τὴν Ὁμόσπονδον Δημοκρατίαν τῆς Γερμανίας (δηλ. Δημοκρατίαν Ἠνωμένων Κρατῶν). Ἐκαστὸν τῶν Κρατῶν αὐτῶν ἔχει ἰδικήν του τοπικὴν Κυβέρνησιν, ἢ

Τὸ ὑψηλότερον ὄρος τῆς Γερμανίας Τσουνσπίτσε (2964 μ. ὕψος) εἰς τὰς Βαυαρικὰς Ἀλπεις

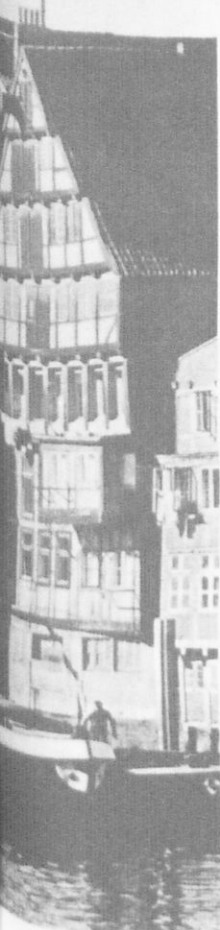

Παλαιὰ οἰκοδομήματα τοῦ Ἀμβούργου

ὅποια προέρχεται δι' ἐκλογῶν. Ὁ πληθυσμὸς καὶ τῶν 10 Κρατῶν ἐκλέγει τοὺς βουλευτὰς τῆς Γερμανικῆς Ὁμοσπονδίας, ἐκ τῶν ὁποίων προέρχεται ἡ Κυβέρνησις τῆς Ὁμοσπόνδου (δηλ. ἡνωμένων Κρατῶν) Γερμανίας. Πολίτευμα ἔχει Δημοκρατικόν.

Πόλεις. Αἱ σπουδαιότεραι πόλεις τῆς Δυτικῆς Γερμανίας εἶναι : Βόννη (150.000 κ.). Κεῖται παρὰ τὸν ποταμὸν Ρῆνον καὶ εἶναι ἡ προσωρινῆ

πρωτεύουσα τῆς Ὁμοσπόνδου Γερμανίας (Δυτικῆς). Ἐχει Πανεπιστήμιον καὶ καλὸν ποτάμιον λιμένα. Ἐκεῖ ἐγεννήθη ὁ σπουδαῖος μουσουργὸς Μπετόβεν. Δυτικῶς τῆς Βόννης εἶναι ἡ πόλις Ἄαχεν (168.000 κ.) ἔχουσα Πολυτεχνεῖον. Βορείως τῆς Βόννης, ἐκτισμένη καὶ εἰς τὰς δύο ὄχθας τοῦ Ρήνου, εἶναι ἡ Κολωνία (800.000 κ.), σπουδαῖον κέντρον συγκοινωνιῶν, μὲ πολλὰ ἐργοστάσια μηχανῶν καὶ ὑφαντουργεῖα. Ὀλίγον βορειότερον τῆς Κολωνίας εὐρίσκεται ἡ περιοχὴ τοῦ ποταμοῦ

Ρούρ, παραποτάμου του Ρήνου. Είναι πλουσιωτάτη εις κοιτάσματα γαιάνθρακος και ή περισσότερον βιομηχανική περιοχή τής Γερμανίας. Αί κυριώτεροι πόλεις τής περιοχής του Ρήνου-Ρούρ είναι: Μπόχοουμ (360.000 κ.), Έσσεν (700.000 κ.), Ντούισμπουργκ (500.000 κ.), Βούπερταλ (450.000 κ.), Ντύσσελντορφ (700.000 κ.). Νοτιοανατολικώς τής Βόννης είναι αί πόλεις: Κόμπλεντς (100.000 κ.) παρά τον Ρήνον. Φραγκφούρτη (670.000 κ.) παρά τον ποταμόν Μάιν (παραπόταμον του Ρήνου), ή πατρίς του ποιητού Γκαϊτε. Ντάρμστατ (140.000 κ.) έχουσα Πολυτεχνείον. Νοτιοανατολικώς τής Βρέμης κείται ή πόλις Άννόβερον (580.000 κ.), πρωτεύουσα τής Κάτω Σαξωνίας, πατρίς του μαθηματικού και φιλοσόφου Λάϊμπνιτς. Κυριώτεροι πόλεις τής νοτίου Γερμανίας είναι: Μόναχον (1.100.000 κ.), πρωτεύουσα τής Βαυαρίας, πατρίς του πρώτου βασιλέως των Έλλήνων Όθωνος, (ό οποίος έβασίλευσεν από του 1832-1862), Νυρεμβέργη (370.000 κ.), Στουτγάρδη (600.000 κ.). Μεγάλοι πόλεις προς την Βόρειον θάλασσαν είναι: Βρέμη (700.000 κ.), μέγας λιμήν εις τας έκβολάς του ποταμού Βέζερ, Άμβούργον (1.800.000 κ.) εις τας έκβολάς του ποταμού Έλβα. Είναι ό μεγαλύτερος λιμήν τής ήπειρωτικής Ευρώπης.

Η Δυτική Γερμανία έχει 17 Πανεπιστήμια και 8 Πολυτεχνεία και πλήθος άλλο άνωτέρων Πνευματικών Ίδρυμάτων. Το σύνολον των φοιτητών άνέρχεται εις 180 χιλ., εκ των οποίων 18 χιλ. είναι ξένοι (5.000 περίπου Έλληνες).

Οικονομική Ζωή. Η άλεια είναι πολύ άνεπτυγμένη. Διεξάγεται εις την Βόρειον θάλασσαν κυρίως και τον Άτλαντικόν ώκεανόν.

Έκ του έδάφους τής Δ. Γερμανίας τά 28% καλύπτονται υπό δασών. Η παραγομένη ξυλεία έπαρκει διά τας ανάγκας τής χώρας και γίνεται και εξαγωγή εις τó έξωτερικόν.

Η κτηνοτροφία και ή γεωργία είναι πολύ άνεπτυγμένα. Τά 40% του έδάφους είναι καλλιεργήσιμον έδαφος. Διατρέφονται πολλά πρόβατα, βοσειδή και χοίροι. Καλλιεργούνται δημητριακά έν γένει, γεώμηλα και σακχαρότευτλα. Παρά τον Ρήνον εύδοκιμεί ή άμπελος.

Έκ του όρυκτου πλούτου άφθονεί ό γαιάνθραξ, εξάγονται δέ και πολλά μεταλλεύματα σιδήρου, μολύβδου, ψευδαργύρου, χαλκού. Πετρέλαιον ύπάρχει όλιγον. Η Δ. Γερμανία παρ' όλον ότι έχει άνεπτυ-

Προβλήτες εις τὸν λιμένα τοῦ Ἀμβούργου

Τὸν Ὀκτώβριον ἐκάστου ἔτους πανηγυρίζεται εἰς τὸ Μόναχον ἡ παραγωγή τοῦ νέου ζύθου (μπίρας) γμῆνην τὴν γεωργίαν καὶ τὴν κτηνοτροφίαν εἶναι κυρίως βιομηχανική χώρα. Παράγει παντὸς εἶδους μηχανάς, αὐτοκίνητα, ὑφάσματα, χημικὰ προϊόντα, φάρμακα, ἐργαλεῖα ἀκριβείας. Εἰς τὰ ναυπηγεῖα τῆς (ἰδίως τοῦ Ἀμβούργου καὶ τῆς Βρέμης) ναυπηγοῦνται παντὸς εἶδους πλοῖα. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη μετηνάστευσαν εἰς τὴν Δυτικὴν Γερμανίαν 110 χιλιάδες περίπου Ἕλληνες ἐργάται, οἱ ὅποιοι ἐργάζονται ἤδη εἰς τὰ γερμανικὰ ἐργοστάσια.

Ἡ συγκοινωνία (ὀδική, σιδηροδρομική, ἀεροπορικὴ καὶ διὰ διωρύγων) εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμῆνη. Περιφθμοὶ εἶναι οἱ αὐτοκινήτοδρομοὶ (μήκους 3.000 χιλιομέτρων, πλάτους 30 μέτρων). Τὸ μῆκος τῶν ὁδῶν εἶναι 128.000 χιλιόμετρα, ἐκ τῶν ὁποίων 77.000 χιλιόμε. με ἀσφαλτον. Τὸ μῆκος τῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν ἀνέρχεται εἰς 31.000 χιλιόμε. Εἰς ἑκατομμύρια ἀνέρχονται ἔτησίως οἱ περιηγηταί, οἱ ὅποιοι ἐπισκέπτονται τὴν Δυτικὴν Γερμανίαν εἴτε δι' ἐπιστημονικοῦς εἴτε δι' οἰκονομικοῦς ἢ ψυχαγωγικοῦς σκοποῦς. Εἰς τὰς μεγάλας πόλεις

Βαλαρικοί Άλπεις (Γκόελλ)

όργανοῦνται κατ' ἔτος σπουδαῖα μουσικαὶ ἑορταί.

Τὸ ἐμπόριον τῆς Δ. Γερμανίας εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένον. Εἰσάγει τρόφιμα, καφέν, πετρέλαιον, καπνὸν καὶ πρώτας ὕλας διὰ τὴν βιομηχανίαν. Ἐξάγει δὲ παντὸς εἶδους μηχανάς, ὑφάσματα, χημικὰ προϊόντα, φάρμακα κλπ.

Τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ ἐμπορίου τῆς Ἑλλάδος διεξάγεται μὲ τὴν Δ. Γερμανίαν. Τὰ 19,2 % τῶν εἰσαγομένων ἐτησίως ἐμπορευμάτων εἰς τὴν Ἑλλάδα εἰσάγονται ἐκ τῆς Δυτικῆς Γερμανίας, ἀξίας 3.300 ἑκατομμυρίων δραχμῶν. Τὰ 20,5 % τῶν ἐξαγομένων ἐτησίως ἐμπορευμάτων μας ἐξάγονται εἰς Δ. Γερμανίαν, ἀξίας 1.250 ἑκατ. δρχ. Εἰσάγομεν ἐκ Δ. Γερμανίας μηχανήματα παντὸς εἶδους, ὑφάσματα, χημικὰ προϊόντα καὶ φάρμακα καὶ ἐξάγομεν καπνόν, ὀπώρας, ἔσπεριδοειδῆ, σταφίδα καὶ μεταλλεύματα.

Νόμισμα ἢ Δ. Γερμανία ἔχει τὸ δυτικὸν μάρκον = 100 ἑκατοστά. 4,20 δυτικὰ μάρκα = 30 δρχ. (1 δολλ.).

*Ἡ πύλη τοῦ Βραδεμβούργου
ἐν Βερολίῳ, δωρικοῦ ρυθμοῦ,
ἀντίγραφον τῶν Προπυλαίων
τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν*

ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Ἔκτ. 107.460 τετρ. χιλ. Πληθ. 16.024.000 κ.
Πυκνότης πληθ. 158 κάτ. κατὰ τετραγ. χιλίωμ.

Εἰς τὴν Ἀνατολικὴν Γερμανίαν ἀνήκον προπολεμικῶς : Ἡ Ἀνατολικὴ Πρωσσία (κατεχομένη σήμερον ὑπὸ τῶν Ρώσων), ἡ Δυτικὴ Πρωσσία καὶ ἡ Σιλεσία (κατεχόμεναι ὑπὸ τῶν Πολωνῶν). Τὰ ἀνατολικὰ σύνορα τῆς σημερινῆς Ἀνατολικῆς Γερμανίας εὐρίσκονται εἰς τοὺς ποταμοὺς Νάϊσσε καὶ Ὀδερν (προσωρινῶς).

Σπουδαιότεραι πόλεις αὐτῆς εἶναι : Λειψία (600.000 κ.), Μ α γ δ ε μ β ο ὄ ρ γ ο ν (240.000 κ.), Δ ρ έ σ δ η (510.000 κ.), Π ό τ σ ν τ α μ (115.000 κ.) πλησίον τοῦ Βερολίνου, Ρ ό σ τ ο κ (115.000 κ.), Ί έ ν α (70.000 κ.). Ἐχει μεγάλα ἐργοστάσια κατασκευῆς ὀπτικῶν εἰδῶν (Τσάις).

Ἡ Ἀνατολική Γερμανία ἔχει 6 Πανεπιστήμια καὶ 8 Πολυτεχνεῖα. Τὰ Πολυτεχνεῖα δὲν ἔχουν ὅλας τὰς εἰδικότητας. Ἡ Γερμανία κατὰ ταῦτα (Δυτικὴ καὶ Ἀνατολική) ἔχει 23 Πανεπιστήμια καὶ 16 Πολυτεχνεῖα.

Τὸ μετὰ τῆς Ἑλλάδος ἐμπόριον εἶναι τελείως ἀσήμαντον. Ἡ Ἀνατολική Γερμανία ἔχει ἐμπορικὰς σχέσεις μετὰ τῶν κομμουνιστικῶν Κρατῶν.

Δυτικὸν Βερολῖνον

Τὸ Δυτικὸν Β ε ρ ο λ ῖ ν ο ν ἔχει ἑκτασιν 481 τετραγ. χιλιομ. καὶ πληθυσμὸν 2.200.000 κ. Διοικεῖται ὑπὸ τοπικῆς Κυβερνήσεως. Ἐχει Πολυτεχνεῖον, Πανεπιστήμιον (ἰδρυθὲν μετὰ τὸν πόλεμον) καὶ ἀνεπτυγμένην βιομηχανίαν. Ὁ προϋπολογισμὸς τοῦ Δυτικοῦ Βερολίνου εἶναι ὅσος καὶ τῆς Ἑλλάδος (περίπου 25 δισεκατομ. δρχ.). Ἐκεῖ σταθμεύουν στρατιωτικαὶ δυνάμεις τῶν Ἀμερικανῶν, τῶν Ἀγγλῶν καὶ τῶν Γάλλων. Ἐχει ἀκμάζουσαν βιομηχανίαν, ἰδίως ἠλεκτρικῶν εἰδῶν.

Ἀνατολικὸν Βερολῖνον

Τὸ Ἀνατολικὸν Β ε ρ ο λ ῖ ν ο ν ἔχει ἑκτασιν 403 τετραγ. χιλιομ. καὶ πληθυσμὸν 1.055.000 κ. Εἶναι ἡ ἔδρα τῆς Κυβερνήσεως τῆς Ἀνατολικῆς Γερμανίας. Ἐκεῖ ὑπάρχει ἡ Ἀκαδημία τῶν Ἐπιστημῶν τῆς Γερμανίας, τὸ παλαιὸν Πανεπιστήμιον, τὰ περίφημα Μουσεῖα καὶ πολλὰ ἄλλα Πνευματικὰ Ἰδρύματα.

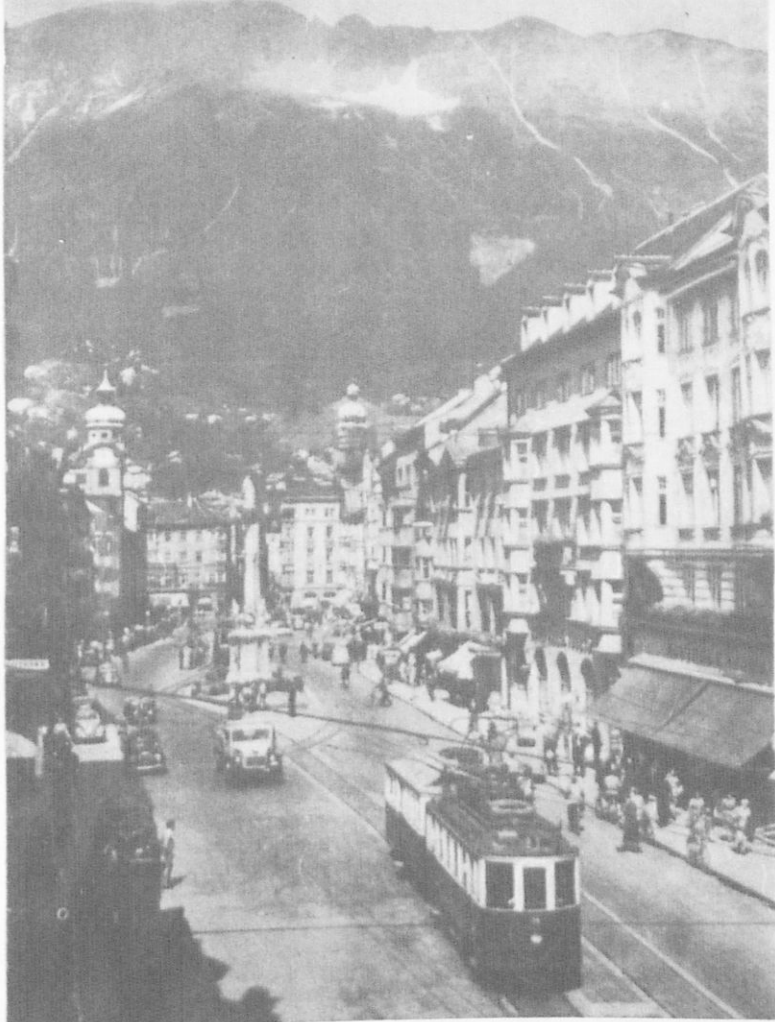
Διὰ τοῦ Βερολίνου (ἀνατολικοῦ καὶ δυτικοῦ) διέρχεται ὁ ποταμὸς Σπρέ. Τὸ Βερολῖνον λόγφ τῶν πολλῶν του Πνευματικῶν Ἰδρυμάτων ὀνομάζεται « αἰ Ἀθῆναι τοῦ ποταμοῦ Σπρέ ». Τὸ Βερολῖνον ἐκτὸς τοῦ ὑπογείου ἔχει καὶ θαυμάσιον ὑπέργειον ἠλεκτρικὸν σιδηρόδρομον.

ΑΥΣΤΡΙΑ

Έκτ. 83.850 τετρ. χιλίόμε. Πληθ. 7.080.000 κάτ.
Πυκνότης πληθ. 83 κάτ. κατά τετραγων. χιλίόμε.

Θέσις-Όρια. Ἡ Αὐστρία εὐρίσκεται πρὸς νότον τῆς Γερμανίας καὶ ἔχει ὄρια πρὸς βορρᾶν τὴν Γερμανίαν καὶ Τσεχοσλοβακίαν, πρὸς ἀνατολὰς τὴν Τσεχοσλοβακίαν καὶ Οὐγγαρίαν, πρὸς νότον τὴν Γιουγκοσλαβίαν καὶ Ἰταλίαν καὶ πρὸς δυσμὰς τὴν Ἑλβετίαν.

Ἡ ὁδὸς Μαρίας Θηρεσίας
τοῦ Ἰνσμπρουκ

Μορφολογία τοῦ ἐδάφους. Τὸ ἔδαφος τῆς Αὐστρίας εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον ὄρεινόν πρὸς δυσμὰς, ἐν ᾧ πρὸς ἀνατολὰς ἐκτείνεται ἡ πεδινὴ κοιλάς ἢ διαρρεομένη ὑπὸ τοῦ Δουνάβεως. Εἰς τὸν Δούναβιν ἐκβάλλουν ἀρκετοὶ παραπόταμοι. Ἐκτὸς μικρῶν τινῶν λιμνῶν, αἱ ὁποῖαι εἶναι εἰς τὴν βόρειον περιοχὴν τῆς χώρας, πρὸς ἀνατολὰς εὐρίσκεται ἡ λίμνη Νοϊζίντλερ, μέρος τῆς ὁποίας ἀνήκει εἰς τὴν Οὐγγαρίαν.

Ἡ Κομόπολις Χάλλστατ τῆς Αὐστρίας

Κλίμα. Τὸ κλίμα τῆς Αὐστρίας εἶναι ἠπειρωτικόν. Ἡ μορφολογία τοῦ ἐδάφους καὶ τὸ κλίμα εὐνοοῦν τὴν ἀνάπτυξιν μεγάλων δένδρων καὶ πολλῶν γεωργικῶν καλλιεργειῶν, ὡς ἐπίσης τὴν ἐκτροφὴν αἰγοπροβάτων, βοοειδῶν, χοίρων κλπ.

Ἡ Μητρόπολις τῆς Βιέννης
"Ἅγιος Στέφανος"

Πληθυσμός. Οἱ Αὐστριακοὶ εἶναι γερμανικῆς καταγωγῆς καὶ ὁμιλοῦν τὴν γερμανικὴν γλῶσσαν. Πολίτευμα ἔχουν τὴν Δημοκρατίαν. Κατὰ τὸ θρήσκευμα εἶναι Καθολικοί. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ ὀλίγοι Διαμαρτυρόμενοι. Ἡ σημερινὴ Αὐστρία προῆλθεν ἐκ τῆς διαλύσεως τῆς Αὐстроουγγρικῆς

Ἀποψις τῆς Ἀκροπόλεως
τοῦ Σάλτσμπουργκ

Μοναρχίας, ἡ ὁποία ἔλαβε χώραν μετὰ τὸν πρῶτον παγκόσμιον πόλεμον (1914 - 1918). Ἡ Αὐстроουγγρική Μοναρχία διετηρήθη ὡς μεγάλη δύναμις περίπου ἀπὸ τοῦ 1500 - 1918. Αὕτη ἀποτελεῖτο ἐκ τῆς σημερινῆς Αὐστρίας, τῆς Τσεχοσλοβακίας, τῆς Οὐγγαρίας, τῆς Βοσνίας, Ἐρζεγοβίνης, Κροατίας καὶ Τρανσυλβανίας.

Πόλεις. Σπουδαιότεραι πόλεις εἶναι : Βιέννη (1.700.000 κ.) Κεῖται παρὰ τὴν δυτικὴν ὄχθην τοῦ Δουνάβεως, τοῦ ὁποίου εἰς βραχίων (τεχνητὸς) διέρχεται διὰ μέσου τῆς πόλεως. Εἶναι ὠραιότατη πόλις καὶ ἔχει πολλὰ καὶ ἐνδιαφέροντα ἱστορικὰ μνημεῖα. Μεταξὺ τούτων εἶναι ὁ ναὸς τοῦ Ἀγίου Στεφάνου, τὰ Ἀνάκτορα Σιέμπρου καὶ τὸ Μέγαρον τῆς Βουλῆς. Κατὰ τὰ σχέδια τοῦ Μεγάρου τούτου ἔχει κτισθῆ καὶ ἡ Ἀκα-

*Ἡ κοινόπολις Μάυρχοφεν
εἰς τὸ Τυρόλον*

δημία Ἀθηνῶν. Ἐχει Ἀκαδημίαν, Πανεπιστήμιον καὶ Πολυτεχνεῖον ὅπου σπουδάζουσιν καὶ πολλοὶ Ἕλληνες, καὶ πλεῖστα ἄλλα Πνευματικὰ Ἰδρύματα. Ἰννσμπρουκ (105.000), γραφικὴ πόλις εἰς τὰς Ἀλπεις τῆς ἐπαρχίας τοῦ Τυρόλου. Σάλτσμπουργκ (110.000 κ.), γραφικωτάτη πόλις μεθ' ἑξαμνησίων μεσαιωνικὴν Ἀκρόπολιν. Εἶναι ἡ πατρίς τοῦ περιφήμου μουσουργοῦ Μότσαρτ. Λίντς (185.000 κ.), παρὰ τὸν Δούναβιν. Ἐχει πολὺ καλὸν ποτάμιον λιμένα καὶ ὀνομαστὰ ναυπηγεῖα. Εἶναι δὲ ἐμπορικὸν καὶ βιομηχανικὸν κέντρον. Γκράτς (230.000 κ.), εἶναι πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας τῆς Στυρίας. Ἐχει θαυμάσιον Πολυτεχνεῖον, ὅπου σπουδάζουσιν περὶ τοὺς 2.000 Ἕλληνες σπουδασταί, ὡς καὶ ὀνομαστὸν Πανεπιστήμιον. Εἶναι κέντρον ἐμπορικὸν καὶ βιομηχανικὸν μετὰ ἐργοστάσια αὐτοκινήτων, δερμάτων, ὑφασμάτων, χάρτου κλπ.

Ἡ Αὐστρία ἔχει 4 Πανεπιστήμια καὶ 3 Πολυτεχνεῖα μὲ 30.000 φοιτητὰς ἐν συνόλῳ, ἐκ τῶν ὁποίων 10.000 εἶναι ξένοι.

Οἰκονομικὴ ζωὴ. Ἐκ τοῦ ἐδάφους τῆς Αὐστρίας 36,5% καλύπτεται ὑπὸ δασῶν, 27% εἶναι λιβάδια καὶ 21% εἶναι καλλιεργήσιμον. Τὸ ὑπόλοιπον τοῦ ἐδάφους εἶναι ὄρεινόν καὶ ἄγονον. Ἡ κτηνοτροφία καὶ ἡ γεωργία εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένα. Τὰ γεωργικὰ ὅμως προϊόντα δὲν ἐπαρκοῦν διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ πληθυσμοῦ.

Τὸ ὑπέδαφος τῆς Αὐστρίας εἶναι πλούσιον εἰς ὄρυκτά. Ἔχει ὄρυκτὰ σιδήρου, μολύβδου, ψευδαργύρου, χαλκοῦ, ἀντιμονίου, ἀργιλίου (άλουμινίου), πετρέλαιον, (2,5 ἑκατ. τόνοι ἐτησίως), λιγνίτην. Ὑπάρχουν πολλὰ ἐργοστάσια ἐπεξεργασίας τῆς ἀφθόνου ξυλείας (παρασκευὴ χάρτου κλπ.), παραγωγῆς παντὸς εἶδους μηχανῶν, χημικῶν προϊόντων καὶ φαρμάκων, ὑφασμάτων, ὡς καὶ εἰδῶν ὑδρογείας κλπ. Εἰς τὴν Βιέννην καὶ τὸ Λίντς ὑπάρχουν μεγάλα ναυπηγεῖα, ἰδίως διὰ ποταμόπλοια. Εἰς τὴν Αὐστρίαν λαμβάνεται μέγαν ποσὸν ἠλεκτρικῆς ἐνεργείας ἐκ τῶν ὑδατοπτώσεων.

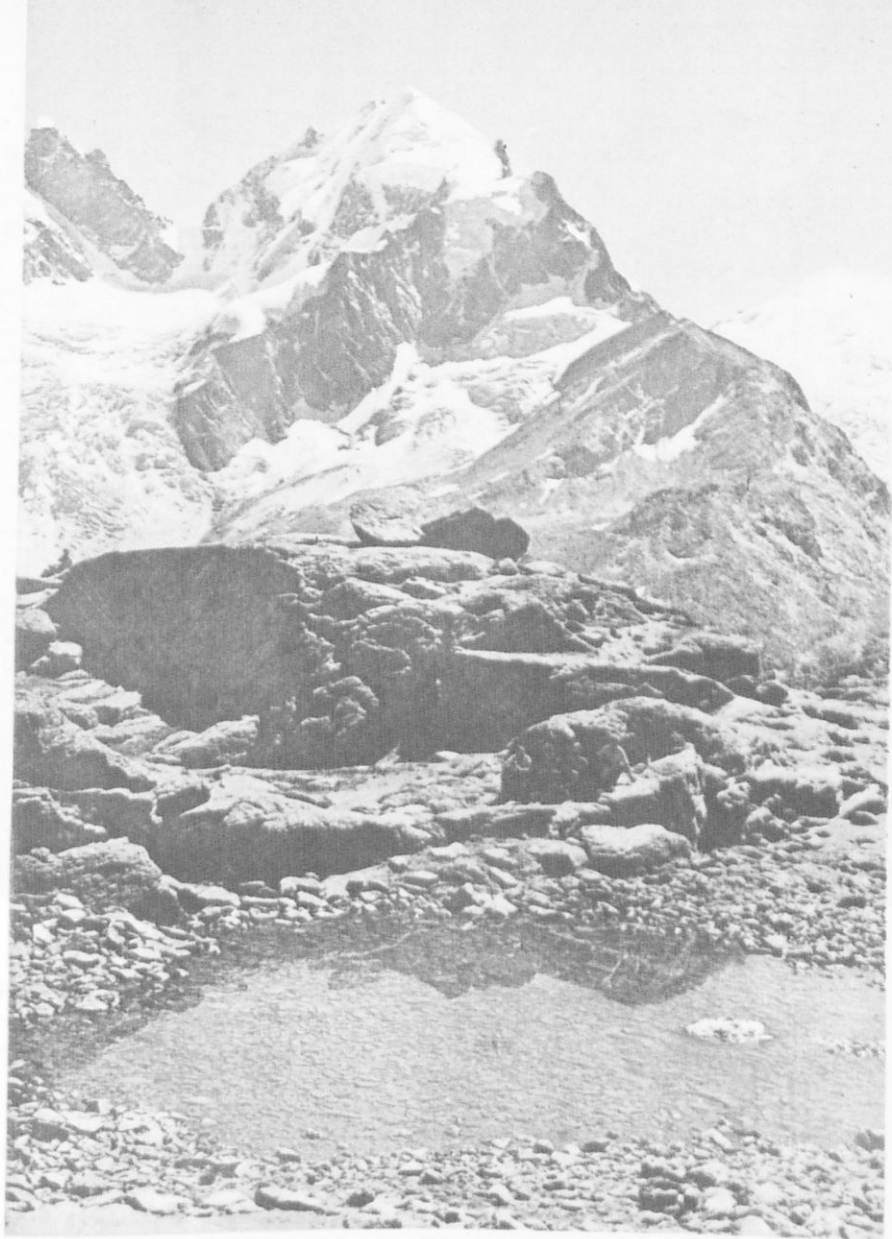
Ἡ συγκοινωνία εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένη, κυρίως εἰς τὰς πεδινὰς περιοχάς. Εἰς τὸν Δούναβιν ὑπάρχει πυκνὴ συγκοινωνία διὰ ποταμόπλοιῶν, ἰδίως διὰ τὴν μεταφορὰν ἐμπορευμάτων. Ἡ Βιέννη ἔχει πυκνὴν ἀεροπορικὴν συγκοινωνίαν μὲ τὸ ἐξωτερικόν.

Εἰς πολλὰς ἑκατοντάδας χιλιάδων ἀνέρχονται οἱ περιηγηταί, οἱ ὁποῖοι ἐπισκέπτονται κατ' ἔτος τὴν Αὐστρίαν. Αἱ Αὐστριακαὶ ἄλπεις προσελκύουσι τοὺς ξένους καὶ τὸν χειμῶνα καὶ τὸ θέρος. Τὰ περίπτερα διὰ τοὺς περιηγητὰς εἶναι ἄριστα ὀργανωμένα, ὡς ἐπίσης καὶ αἱ ξεναγήσεις εἰς τὰ διάφορα ἱστορικὰ μνημεῖα.

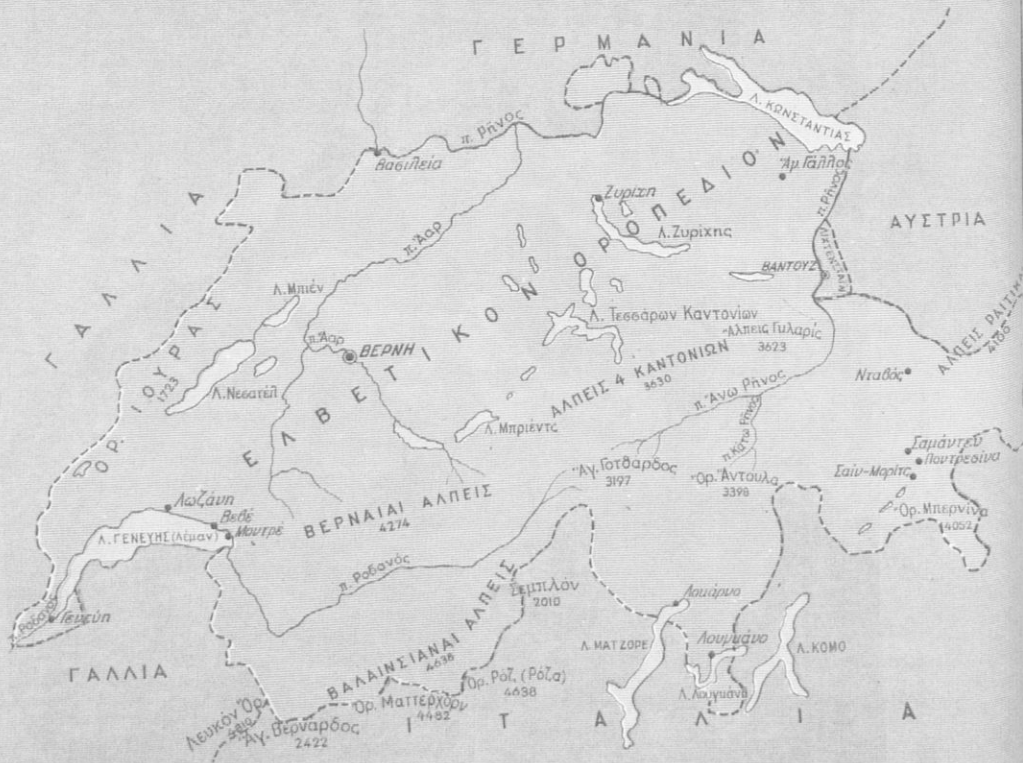
Ἡ Αὐστρία εἰσάγει τρόφιμα, καπνὸν καὶ βιομηχανικά τινα προϊόντα. Ἐξάγει δὲ κτηνοτροφικὰ προϊόντα, ξυλείαν καὶ μηχανήματα διάφορα.

Τὰ 3,6% τῶν εἰσαγομένων ἐτησίως εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐμπορευμάτων εἰσάγονται ἐκ τῆς Αὐστρίας, ἀξίας 400 ἑκατ. δρχ. Τὸ 1,2% τῶν ἐξαγομένων ἐτησίως προϊόντων μας ἐξάγονται εἰς τὴν Αὐστρίαν, ἀξίας 175 ἑκατ. δρχ. Εἰσάγομεν ἐξ αὐτῆς ξυλείαν καὶ βιομηχανικά προϊόντα καὶ ἐξάγομεν εἰς αὐτὴν καπνόν, ὀπώρας, ἐσπεριδοειδῆ, σῦκα, σταφίδα.

Νόμισμα ἡ Αὐστρία ἔχει τὸ σελήνιον. 1 σελήνιον = 100 ἑκατοστά. 26 σελήνια = 30 δρχ. (1 δολλ.).

Χιονισμένα Άλπεις

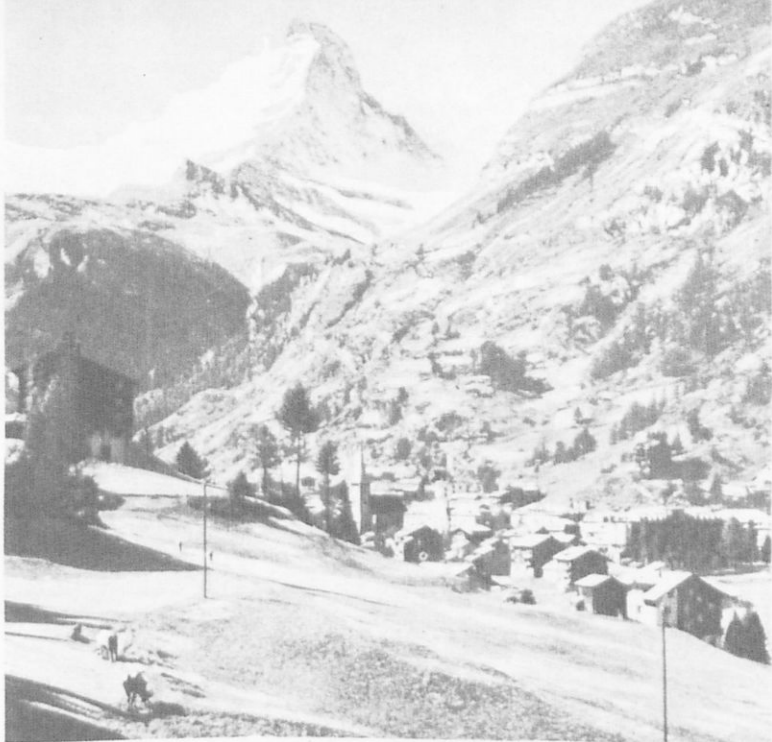

ΕΛΒΕΤΙΑ

Έκτ. 41.208 τετρ. χιλιόμε. Πληθ. 5.670.000 κάτ.
Πυκνότης πληθ. 126 κάτ. κατά τετραγ. χιλιόμε.

Θέσις-Όρια. Ἡ Ἐλβετία εὐρίσκεται εἰς τὴν βορειοδυτικὴν περιοχὴν τῆς ὄροσειρᾶς τῶν Ἀλπεων καὶ ἔχει ὄρια : πρὸς βορρᾶν τὴν Γαλλίαν καὶ Γερμανίαν, πρὸς ἀνατολὰς τὴν Αὐστρίαν καὶ Ἰταλίαν, πρὸς νότον τὴν Ἰταλίαν καὶ πρὸς δυσμὰς τὴν Γαλλίαν.

Ἡ κοινόπολις Τσερμάτ τῆς Ἑλβετίας, τὴν ὁποίαν ἐπι-σκέπτονται πολλοὶ περιηγη-ταὶ (ὕψος 1620 μ.), παρὰ τὸ ὄρος Μάττερχορν (ὕψος 4505 μ.), εἰς τὰ σύνορα πρὸς τὴν Ἰταλίαν

Μορφολογία τοῦ ἐδάφους. Τὸ ἔδαφος τῆς Ἑλβετίας εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον ὄρεινόν μὲ πολλὰς λίμνας καὶ ἀρκετοὺς ποταμοὺς. Ὑπάρχει ὅμως ΒΔ τῆς χώρας ἐκτεταμένον ὄροπέδιον. Ἐκ τῶν λιμνῶν μεγαλύτεραι εἶναι ἡ λίμνη τῆς Γενεύης πρὸς τὰ σύνορα τῆς Γαλλίας καὶ ἡ λίμνη τῆς Κωνσταντίας πρὸς τὰ σύνορα τῆς Γερμανίας. Εἰς τὰ σύνορα πρὸς τὴν Ἰταλίαν καὶ Αὐστρίαν ἐκτείνεται ἡ ὄροσειρὰ τῶν Ἄλπεων, ἐν ᾧ εἰς τὰ γαλλικὰ σύνορα βορειῶς τῆς λίμνης τῆς Γενεύης ἐκτείνεται ἡ ὄροσειρὰ τοῦ Ἰούρα. Ἐκ τῶν ὄρεων τῆς Κεντρικῆς Ἑλβετίας πηγάζει ὁ Ρῆνος, ὁ ὁποῖος χύνεται εἰς τὴν λίμνην τῆς Κωνσταντίας καὶ ἐξερχόμενος ἐξ αὐτῆς σχηματίζει τὰ βόρεια σύνορα τῆς Ἑλβετίας καὶ παρὰ τὴν

Μερική άποψις τῆς Ζυρίχης
καὶ τῆς λίμνης τῆς

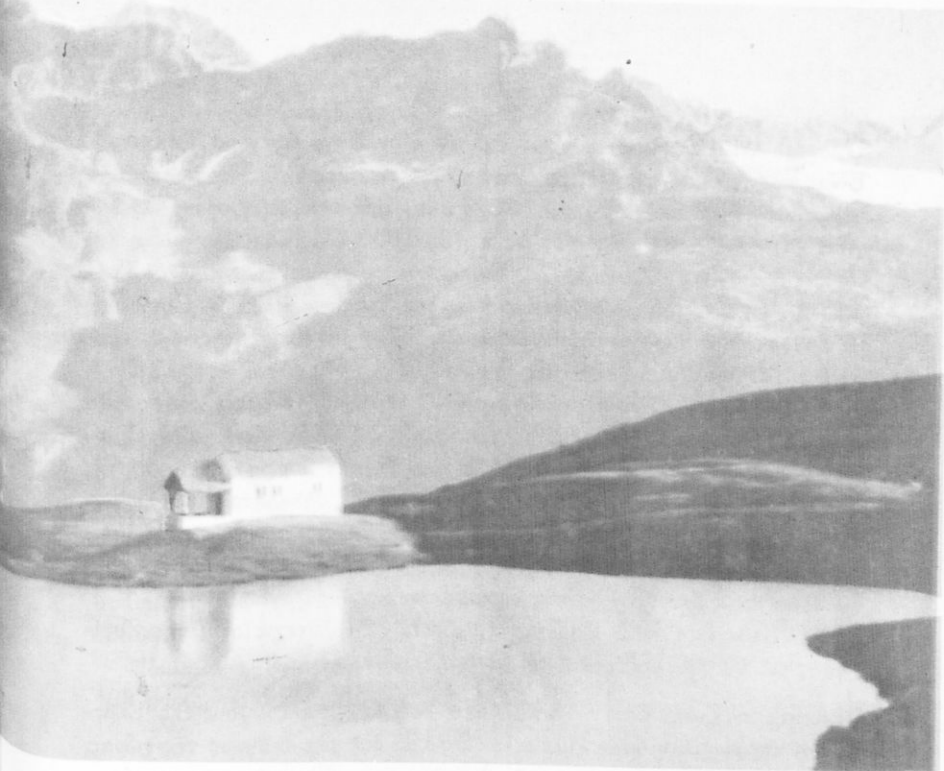

Παλαιὰ συνοικία τῆς κω-
μοπόλεως Μέρσμπουργκ
παρὰ τὴν λίμνην Μπόντενζέε

πόλιν Βασιλείαν εισέρχεται εἰς τὸ γερμανικὸν ἔδαφος. Ὁ Ροδανὸς ποταμὸς πηγάζει ἐπίσης ἐκ τῶν ὄρεων τῆς Κεντρικῆς Ἑλβετίας καὶ χύνεται εἰς τὴν λίμνην τῆς Γενεύης. Ἐκ τῆς λίμνης ταύτης εισέρχεται εἰς τὸ γαλλικὸν ἔδαφος.

Κλίμα. Τὸ κλίμα τῆς Ἑλβετίας εἶναι ἠπειρωτικόν. Τὸν χειμῶνα ἐπικρατεῖ πολὺ ψῦχος. Τὸ θέρος ὅμως δὲν εἶναι πολὺ θερμὸν λόγῳ τοῦ ὄρεινου τοῦ ἐδάφους. Εἰς μερικὰς περιοχὰς αἱ βροχαὶ εἶναι πολλαί, ὡς καὶ ἡ ὑγρασία, ἐν ᾧ εἰς ἄλλας εἶναι ὀλίγαι καὶ ἐπικρατεῖ ξηρασία.

Πληθυσμὸς. Οἱ Ἑλβετοὶ εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον γερμανικῆς κατα-

Ἡ Μαύρη Λίμνη εἰς τὸ ὄρος Μάττερχορν

γωγῆς. 73% τοῦ πληθυσμοῦ ὀμιλοῦν τὴν γερμανικὴν γλῶσσαν, 21% τὴν γαλλικὴν (οἱ κατοικοῦντες πρὸς τὰ δυτικὰ σύνορα), 5% τὴν ἰταλικὴν (οἱ κατοικοῦντες πρὸς τὰ νότια σύνορα) καὶ 1% τὴν ραιτορρωμανικὴν (συγγενῆ πρὸς τὴν λατινικὴν) (οἱ κατοικοῦντες νοτιοανατολικῶς). Κατὰ τὴν ἀρχαίαν ἐποχὴν ἡ Ἑλβετία ἀπετέλει ρωμαϊκὴν ἐπαρχίαν.

Κατὰ τὸ θρήσκευμα 56,3% τῶν Ἑλβετῶν εἶναι Διαμαρτυρόμενοι, 41,6% Καθολικοὶ καὶ οἱ ὑπόλοιποι εἶναι ὅπαδοι διαφόρων αἱρέσεων.

Ἡ Ἑλβετία διαιρεῖται εἰς 25 αὐτοδιοίκητα διαμερίσματα, τὰ ὁποῖα λέγονται Καντόνια. Ὡς πολίτευμα ἔχει τὴν Δημοκρατίαν. Εἶναι ὁμόσπονδος Δημοκρατία, δηλ. Δημοκρατικὴ Ἐνωσις μικρῶν κρατιδίων (τῶν Καντονίων).

Πόλεις. Αί σπουδαιότεραι πόλεις είναι : Βέρνη (170.000 κ.). Είναι πρωτεύουσα τῆς Ἑλβετίας κειμένη εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Ἄαρ, παραποτάμου τοῦ Ρήνου. Ἐχει ἀκμάζουσαν βιομηχανίαν ὠρολογίων καὶ σοκολάτας. Βασίλεια (210.000 κ.). Είναι ἐκτισμένη καὶ εἰς τὰς δύο ὄχθας τοῦ Ρήνου παρὰ τὰ σύνορα Ἑλβετίας, Γαλλίας, Γερμανίας. Ἐχει σημαντικὸν ποτάμιον λιμένα καὶ εἶναι κέντρον ἐμπορικῶν μὲ ἐργοστάσια παραγωγῆς ὑφασμάτων καὶ χημικῶν προϊόντων. Γενεύη (180.000 κ.) Κεῖται εἰς τὸ νότιον μέρος τῆς λίμνης τῆς Γενεύης, παρὰ τὴν ἐξοδον ἐξ αὐτῆς τοῦ ποταμοῦ Ροδανοῦ. Είναι ἔδρα πολλῶν Διεθνῶν Ὁργανισμῶν καὶ κέντρον κατασκευῆς ὠρολογίων καὶ ἐτοιμῶν ἐνδυμάτων. Λωζάννη (130.000 κ.), εἰς τὴν βορείαν περιοχὴν τῆς λίμνης τῆς Γενεύης. Ἐχει ἐργοστάσια καπνοῦ, σοκολάτας, ὠρολογίων κλπ. Ζυρίχη (440.000 κ.) Εὐρίσκεται εἰς τὸ βόρειον μέρος τῆς ὁμωνύμου λίμνης καὶ εἶναι ἡ μεγαλύτερα πόλις τῆς Ἑλβετίας. Είναι κέντρον ἐμπορικῶν καὶ ἔχει ἐργοστάσια ὑφασμάτων καὶ ὠρολογίων.

Ἡ Ἑλβετία ἔχει 7 Πανεπιστήμια καὶ 1 Πολυτεχνεῖον (τῆς Ζυρίχης), μὲ 19.000 φοιτητάς, ἐξ ὧν 6.000 εἶναι ξένοι.

Οἰκονομικὴ ζωή. Τὰ δάση καλύπτουν τὰ 23% τοῦ ἐδάφους τῆς Ἑλβετίας, ἡ παραγομένη ὁμως ξυλεία δὲν ἐπαρκεῖ διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς χώρας. Ἡ κτηνοτροφία εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένη, ἰδίως τῶν γαλακτοφόρων ἀγελάδων. Ἐπίσης καὶ ἡ γεωργία εἶναι ἀνεπτυγμένη. Δὲν ὑπάρχουν ὁμως μεγάλαι ἐκτάσεις πρὸς καλλιέργειαν. Μὲ τὴν γεωργίαν - κτηνοτροφίαν ἀπασχολοῦνται τὰ 25% τοῦ πληθυσμοῦ, ἐν ᾧ μὲ τὴν βιομηχανίαν τὰ 50%. Παρ' ὅλον ὅτι στερεῖται ὀρυκτοῦ πλοῦτοῦ (ἐκτὸς ὀλίγου σιδηρομεταλλεύματος) ἡ Ἑλβετία ἔχει σπουδαίαν βιομηχανίαν μηχανημάτων, ἠλεκτρικῶν εἰδῶν, χημικῶν προϊόντων, ὠρολογίων, σοκολάτας, ὑφασμάτων κλπ. Εἰσάγει τὰς πρώτας ὕλας ἐκ τοῦ ἐξωτερικοῦ.

Ἡ ὀδικὴ καὶ σιδηροδρομικὴ συγκοινωνία εἶναι πυκνοτάτη. Ὅλοι οἱ σιδηρόδρομοι κινοῦνται δι' ἠλεκτρικοῦ ρεύματος, τὸ ὅποιον λαμβάνεται ἐκ τῶν ὕδατοπτώσεων. Ἡ πρὸς τὴν Ἰταλίαν συγκοινωνία γίνεται διὰ τῶν δύο σιδηροδρόμων Σεμπλόν (μῆκους 19.800 μ.) καὶ Ἀγ. Γοττθάρδου (μῆκους 15.000 μ.), ἐν ᾧ ἡ πρὸς τὴν Αὐστρίαν διὰ τῆς σήραγγος Ἀρλβέργης (μῆκους 10.240 μ.). Ἡ ἀεροπορικὴ συγκοινωνία μὲ τὸ ἐξωτερικὸν εἶναι πυκνοτάτη. Πολλοὶ περιηγηταὶ ἐπισκέπτονται κατ' ἔτος τὴν Ἑλβετίαν.

Ἡ Ἑλβετία εἶναι ἡ πρώτη χώρα τῆς Εὐρώπης, ἡ ὁποία πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἔχει ὀργανώσει τὴν περιηγητικὴν τῆς κίνησιν. Τὸ ξηρὸν κλίμα ὠρισμένων ὄρεινῶν περιοχῶν τῆς συνέβαλε πολὺ, ὥστε νὰ ἐπισκέπτονται τὴν Ἑλβετίαν πολλοὶ ἀσθενεῖς πρὸς ἀνάρρωσιν. Κυρίως ὁμοσεύς αἱ πολλαὶ λίμναι εἰς τὰς Ἄλπεις καὶ τὰ θαυμάσια ἐκεῖ τοπεῖα προσελκύουσιν κατ' ἔτος ἑκατομμύρια περιηγητῶν. Τὰ περίπτερα καὶ ξενοδοχεῖα διὰ τοὺς ἐπισκέπτας, αἱ συγκοινωνίαι καὶ αἱ ξεναγήσεις ἔχουσιν ὀργανωθῆ κατα τὸν καλῦτερον δυνατὸν τρόπον.

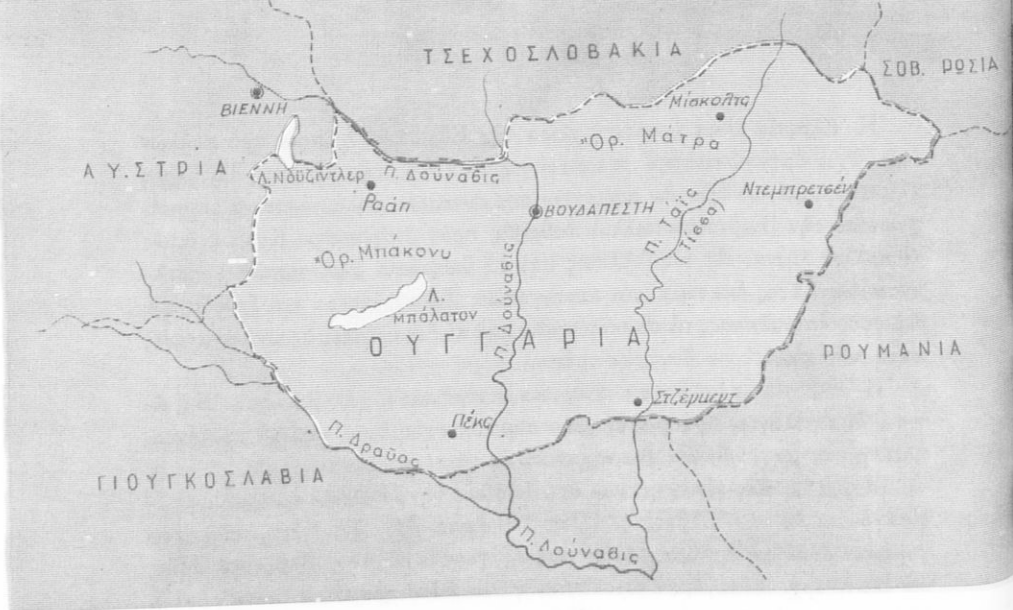
Ἡ Ἑλβετία εἰσάγει ἄνθρακα, πετρέλαιον, χάλυβα κλπ. Ἐξάγει δὲ ὠρολόγια, ὑφάσματα, γάλα συμπεπυκνωμένον, χημικὰ προϊόντα, ἠλεκτρικὰς μηχανὰς καὶ βιομηχανικὰ ἐν γένει προϊόντα.

Τὰ 1,9% τῶν εἰσαγομένων ἐτησίως εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐμπορευμάτων εἰσάγονται ἐκ τῆς Ἑλβετίας, ἀξίας 320 ἑκατ. δρχ. Τὸ 1,1% τῶν ἐξαγομένων ἐτησίως ἐμπορευμάτων μας ἐξάγονται εἰς τὴν Ἑλβετίαν, ἀξίας 66 ἑκατ. δρχ. Εἰσάγομεν ὠρολόγια, γάλα (διατηρημένον, κονσέρβαι), ὑφάσματα καὶ μηχανήματα. Ἐξάγομεν καπνόν, ὀπώρας καὶ ἐσπεριδοειδῆ.

Νόμισμα ἡ Ἑλβετία ἔχει τὸ (ἐλβετικὸν) φράγκον. 1 φράγκον = 100 ἑκατοστά. 4,37 φράγκα = 30 δρχ. (1 δολλ.).

ΛΙΧΤΕΝΣΤΑΪΝ

Τὸ Λιχτενστάιν εἶναι μικρὸν πριγκιπᾶτον (κρατίδιον) μεταξὺ Ἑλβετίας καὶ Αὐστρίας. Ἐχει ἑκτασιν 157 τετραγ. χιλιομέτρων καὶ πληθυσμὸν 17.000 κατοίκων μὲ πρωτεύουσιν τὴν πόλιν Βαντούζ ἢ Λιχτενστάιν (3.000 κ.). Ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς Ἑλβετίας, ἡ ὁποία ἔχει παραχωρήσει εἰς αὐτὸ δι' ἱστορικοὺς λόγους μερικὰ δικαιώματα ἀνεξαρτησίας.

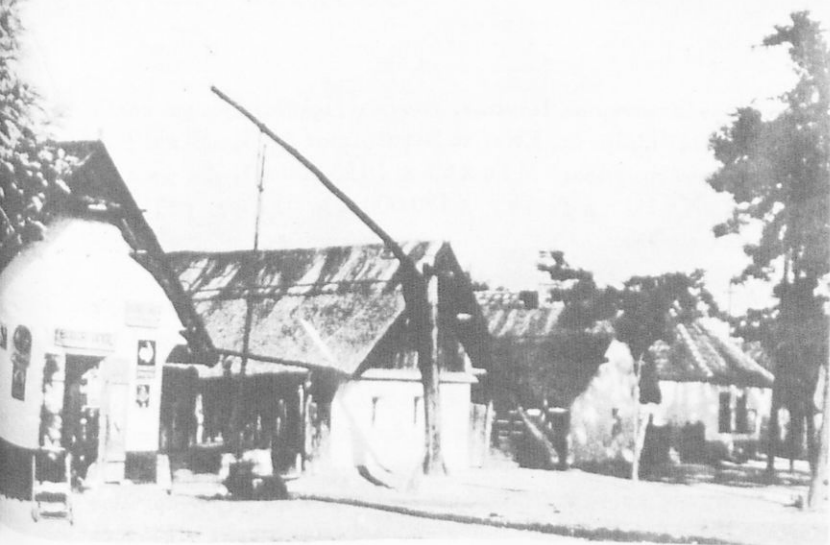

ΟΥΓΓΑΡΙΑ

"Εκτ. 93.000 τετρ. χιλιάμ. Πληθ. 10.070.000 κάτ.
Πυκνότης πληθ. 107 κάτοικοι κατά τετραγ. χιλιάμ.

Θέσις-Όρια. Ἡ Ούγγαρία εὐρίσκεται εἰς τὸ κέντρον περίπου τῆς Εὐρώπης καὶ ἔχει ὄρια πρὸς βορρᾶν τὴν Τσεχοσλοβακίαν, πρὸς ἀνατολὰς τὴν Ρουμανίαν, πρὸς νότον τὴν Γιουγκοσλαβίαν καὶ πρὸς δυσμὰς τὴν Αὐστρίαν.

Μορφολογία τοῦ ἐδάφους. Τὸ ἔδαφος τῆς Ούγγαρίας εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον πεδινόν. Μερικὰ ὄρεινὰ μέρη ὑπάρχουν εἰς τὰ βόρεια καὶ δυτικὰ μέρη τῆς χώρας, ὅπου καὶ ἡ λίμνη Μπάλατον. Τὸ νότιον μέρος τῆς αὐστριακῆς λίμνης Νοῦζίντλερ ἀνήκει εἰς τὴν Ούγγαρίαν. Ἡ Ούγγαρία διαρρέεται ἀπὸ τὸν Δούναβιν καὶ τὸν μέγαν παραπόταμον αὐτοῦ Θάϊς, ὁ ὁποῖος ἐκβάλλει εἰς τὸν Δούναβιν ἐπὶ γιουγκοσλαβικοῦ ἐδάφους. Ἡ πεδιάς τῆς Ούγγαρίας εἶναι μέρος τοῦ Παννονικοῦ λεκανοπεδίου. Ἡ ὀνομασία προέρχεται ἐκ τῆς Ρωμαϊκῆς ἐπαρχίας Παννονία, ἡ ὁποία περιελάμβανε τὴν ἀνατολικῶς τῶν Ἄλπεων περιοχὴν μέχρι σχεδὸν τῆς Ρουμανίας.

Ούγγρικόν χωρίον

Κλίμα. Τὸ κλίμα τῆς Ούγγαρίας εἶναι ἠπειρωτικόν. Το πεδινὸν τοῦ ἐδάφους καὶ τὸ κλίμα εὐνοοῦν τὴν ἀνάπτυξιν τῶν δημητριακῶν καὶ τὴν ἐκτροφήν προβάτων, βοοειδῶν καὶ ἵππων.

Πληθυσμός. Οἱ Οὔγγροι προέρχονται ἐκ Μαγυάρων καὶ Μογγόλων. Οἱ πρῶτοι ἐκ τούτων εἰσέβαλον εἰς τὴν Ούγγariam περὶ τὸ ἔτος 895, ἐν ᾧ οἱ δεῦτεροι περὶ τὸ ἔτος 1241 προερχόμενοι ἐξ ἀνατολῶν. Κατὰ τὸ 1526 κατελήφθη ἡ Ούγγαρία ὑπὸ τῶν Τούρκων καὶ ἀπλευθερώθη κατὰ τὸ 1699. Ἐκτοτε ἀπετέλεσε μέρος τῆς Αὐστρουγγρικῆς Μοναρχίας μέχρι τοῦ 1918, ὅτε ἔγινεν ἀνεξάρτητον Κράτος. Ἀπὸ τοῦ 1945 κατέχεται ὑπὸ τῶν Ρώσων καὶ ἔχει Κυβέρνησιν ἐλεγχομένην ὑπ' αὐτῶν. Κατὰ τὸ θρήσκειμα οἱ Οὔγγροι εἶναι Καθολικοί. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ ὀλίγοι Διαμαρτυρόμενοι.

Πόλεις. Αἱ σπουδαιότεραι πόλεις εἶναι : Β ο υ δ α π έ σ τ η (1.900.000 κ.). Εἶναι ἐκτισμένη καὶ εἰς τὰς δύο ὄχθας τοῦ Δουνάβεως. Τὸ εἰς τὴν δυτικὴν ὄχθην τοῦ Δουνάβεως τμῆμα τῆς πόλεως ὀνομάζεται Βούδα, ἐν ᾧ τὸ εἰς τὴν ἀνατολικὴν ὀνομάζεται Πέστη. Εἶναι ἡ πρωτεύουσα τῆς Ούγγαρίας καὶ ἐκ τῶν ὀραιότερων πόλεων τῆς Εὐρώπης. Ἔχει

Ἀκαδημίαν τῶν Ἐπιστημῶν, Πανεπιστήμιον καὶ Πολυτεχνεῖον καὶ πολλὰ ἄλλα Πνευματικὰ Ἰδρύματα. Εἶναι τὸ μεγαλύτερον ἐμπορικὸν καὶ βιομηχανικὸν κέντρον τῆς χώρας. Μί σ κ ο λ κ (143.000 κ.), Ζ έ γ κ ε ν τ (110.000 κ.), Ν τ έ μ π ρ ε τ σ ε ν (130.000 κ.), Π έ κ ς (115.000 κ.), Ρ ά α π (70.000 κ.).

Οἰκονομικὴ Ζωή. Ἡ Οὐγγαρία ἔχει πολὺ ὀλίγα δάση. Εἶναι χώρα καθαρῶς γεωργικὴ καὶ κτηνοτροφικὴ. Τὰ 65 % τοῦ ἐδάφους καλλιεργοῦνται, ἐν ᾧ 20 % εἶναι λιβάδια καὶ τὸ ὑπόλοιπον εἶναι ἄγονον. Καλλιεργοῦνται τὰ δημητριακὰ καὶ ἰδίως σῖτος καὶ ἀραβόσιτος, σακχαρότευτλα, γεώμηλα, λίνον, κάνναβις, ἄμπελος. Διατρέφονται πολλὰ πρόβατα, βοοειδῆ, χοῖροι, πουλερικά, ἴπποι.

Ἐκ τῶν ὀρυκτῶν ἔχει βωξίτην (διὰ τὴν παραγωγὴν ἀργιλίου [ἀλουμινίου]), πετρέλαιον, γαιάνθρακα καὶ εἰς μικρὰν ποσότητα ὀρυκτὰ σιδήρου.

Ἐχει ἀνεπτυγμένην βιομηχανίαν τροφίμων, ὑφασμάτων καὶ τώρα τελευταίως μεταλλουργικὴν. Εἰσάγει ἄνθρακα, πετρέλαιον, βιομηχανικὰ ὕλας καὶ μηχανὰς παντὸς εἴδους, καὶ ἐξάγει σῖτον καὶ κτηνοτροφικὰ προϊόντα ὡς καὶ μηχανήματα, ἰδίως γεωργικὰ.

Ἐκ τῶν εἰσαγομένων ἐτησίως εἰς τὴν Ἑλλάδα ἐμπορευμάτων τὰ 0,4 % εἰσάγονται ἐκ τῆς Οὐγγαρίας, ἀξίας 75 ἑκατ. δρχ. Τὸ 1,7 % τῶν ἐξαγομένων ἐτησίως ἐμπορευμάτων μας ἐξάγονται εἰς τὴν Οὐγγαρίαν, ἀξίας 102 ἑκατ. δρχ. Εἰσάγομεν κτηνοτροφικὰ προϊόντα καὶ ἐξάγομεν εἰς Οὐγγαρίαν καπνόν, ἐσπεριδοειδῆ καὶ ὀπώρας.

Νόμισμα ἡ Οὐγγαρία ἔχει τὸ φλωρίνιον. 1 φλωρίνιον = 100 ἑκατοστά. 11,73 φλωρίνια = 30 δρχ. (1 δολλ.).

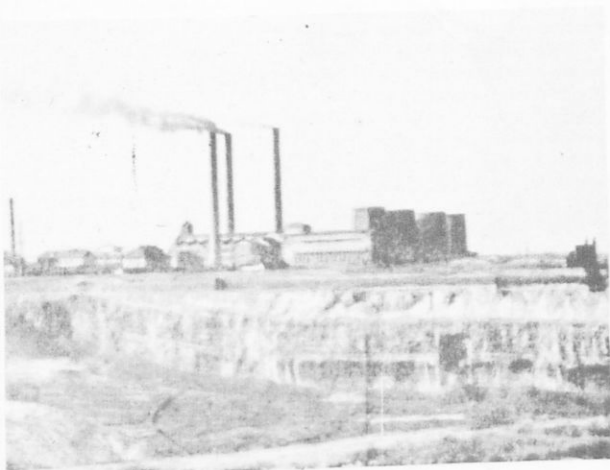

ΤΣΕΧΟΣΛΟΒΑΚΙΑ

Έκτ. 127.827 τετρ. χιλιάμ. Πληθ. 13.856.000 κ.
Πυκνότης πληθ. 105 κάτ. κατά τετραγ. χιλιάμ.

Θέσις-Όρια. Ή Τσεχοσλοβακία εύρίσκειται εις τὸ κέντρον τῆς Εὐρώπης. Πρὸς βορρᾶν καὶ δυσμὰς ἔχει ὅρια τὴν Γερμανίαν καὶ Πολωνίαν, πρὸς νότον τὴν Οὐγγαρίαν καὶ πρὸς ἀνατολὰς τὴν Πολωνίαν.

Μορφολογία τοῦ ἐδάφους. Τὸ ἐδαφος τῆς Τσεχοσλοβακίας δὲν εἶναι

Ἀριστερά

Ἐπεξεργασία Αἰγίτου
παρὰ τὴν Ὀστράβα

Δεξιὰ

Ἀπομικρὸς τῆς Πράγας
(Τὰ ἀνάκτορα Χρατσίν)

ἐν γένει ὄρειόν, ἔχει ὅμως πολλὰ ὄροπέδια καὶ πεδινὰ μέρη εἰς τὰ βόρεια καὶ νότια μέρη τῆς χώρας. Σπουδαιότερα ὄρη εἶναι ὁ Βοημικὸς Δρυμὸς εἰς τὰ δυτικὰ σύνορα, τὰ ὄρη τῶν μεταλλευμάτων καὶ τὰ Σουδήτεια εἰς τὰ βόρεια, καὶ τὰ Ἄνω καὶ Κάτω Τάτρα καὶ τὰ Καρπάθια πρὸς ἀνατολάς. Σπουδαιότεροι ἐκ τῶν ποταμῶν τῆς εἶναι ὁ Ἐλβας (μὲ παραποτάμους τὸν Μοράβαν καὶ τὸν Ἐγγερ), ὅστις διὰ τῆς Γερμανίας ἐκβάλλει εἰς τὴν Βόρειον θάλασσαν. Πολλοὶ μικροὶ ποταμοὶ πηγάζοντες ἐκ τοῦ κεντρικοῦ ὄροπέδιου καὶ τῶν Δυτικῶν Καρπαθίων ἐκβάλλουν εἰς τὸν Δούναβιν, διαρρέοντες εὐφόρους κοιλάδας.

Κλίμα. Τὸ κλίμα τῆς Τσεχοσλοβαχίας εἶναι ἠπειρωτικόν. Ἡ μορφολογία τοῦ ἐδάφους καὶ τὸ κλίμα εὐνοοῦν τὴν ἀνάπτυξιν μεγάλων δένδρων (κωνοφόρων κλπ.) καὶ παντὸς εἴδους γεωργικῶν καλλιεργειῶν, ὡς καὶ τὴν ἐκτροφὴν προβάτων, βοοειδῶν κλπ.

Πληθυσμὸς. Οἱ κάτοικοι τῆς Τσεχοσλοβαχίας, οἱ Τσέχοι καὶ οἱ Σλοβάκοι, εἶναι σλαβικῆς καταγωγῆς. Εἰς τὴν Εὐρώπῃν εἰσέβαλον κατὰ τὸν 5ον αἰῶνα. Ἐπὶ 1100 ἔτη περίπου διετέλεσαν ὑπὸ τὴν κυριαρχίαν τῶν Γερμανῶν ἢ Αὐστριακῶν. Κατὰ τὸ ἔτος 1918 ἐγίναν ἀνεξάρτητον Κράτος. Ἀπὸ τοῦ 1945 ἡ Τσεχοσλοβαχία εὐρίσκεται ὑπὸ τὴν κατοχὴν τῆς

Ρωσίας και έχει Κυβέρνησιν ἐλεγχομένην ὑπὸ τῶν Ρώσων. Ἡ Τσεχοσλοβακία διαιρεῖται εἰς τρεῖς μεγάλας ἐπαρχίας : Τὴν Βοημίαν καὶ τὴν Μοραβίαν (πρὸς δυσμὰς), καὶ τὴν Σλοβακίαν (πρὸς ἀνατολάς). Κατὰ τὸ θρησκευμα οἱ Τσεχοσλοβάκοι εἶναι Καθολικοί. Ὑπάρχουν ἕως ἀρκετοὶ Διαμαρτυρόμενοι καὶ ὀλίγοι Ἰουδαῖοι.

Πόλεις. Σπουδαιότεραι πόλεις εἶναι : Πράγα (1.000.000 κ.). Εὐρίσκεται εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Βολτάβα καὶ εἶναι ἡ πρωτεύουσα τοῦ Κράτους. Εἶναι κέντρον ὀδικῶν, σιδηροδρομικῶν, ποταμοπλοικῶν καὶ ἀεροπορικῶν συγκοινωνιῶν καὶ ἔχει πολλὰ Πνευματικὰ Ἰδρύματα καὶ πολλὰ ἐργοστάσια. Μπρατισλάβα (250.000 κ.), ποτάμιος λιμὴν ἐπὶ τοῦ Δουνάβεως. Μπρνο (ἢ Μπρύν, 310.000 κ.). Ὄστράβα (230.000 κ.). Πίλσεν (140,000 κ.) μὲ ἐργοστάσια, ὅπου παράγεται ὁ ὀνομαστὴς ζῦθος Πίλσεν.

Οἰκονομικὴ ζωή. Τὰ 23 % τοῦ ἐδάφους τῆς Τσεχοσλοβακίας καλύπτονται ὑπὸ δασῶν. Μέρος τῆς παραγομένης ξυλείας πωλεῖται εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Ἐκ τοῦ ἐδάφους τὰ 43 % ἀποτελοῦν ἔδαφος καλλιεργήσιμον. Καλλιεργεῖται ὁ σίτος, ὁ ἀραβόσιτος, τὰ σακχαρότευτλα, τὰ γεώμηλα κλπ. Ὀνομαστὴ εἶναι ἡ κριθὴ τῆς Τσεχοσλοβακίας διὰ τὴν παρασκευὴν τοῦ ζῦθου. Διατρέφονται πολλὰ ζῶα (αἰγοπρόβατα, βοοειδῆ).

Ἡ Τσεχοσλοβακία εἶναι χώρα πλουσία εἰς ὄρυκτά. Ὑπάρχουν πλούσια κοιτάσματα ἐκ σιδήρου, χαλκοῦ, μολύβδου, γαιάνθρακος καὶ πισσουρανίτου. Ἐκ τοῦ ὄρυκτοῦ τούτου λαμβάνεται τὸ σῶμα οὐράνιον καὶ ἐξ αὐτοῦ διὰ διασπάσεως ἀτομικῆ ἐνέργεια. Ὀλόκληρος ἡ ἐτησία παραγωγή τοῦ πισσουρανίου παραλαμβάνεται ὑπὸ τῶν Ρώσων. Ἡ Τσεχοσλοβακία εἶναι κυρίως βιομηχανικὴ χώρα. Ἐχει πολλὰ ἐργοστάσια κατασκευῆς μηχανῶν, αὐτοκινήτων, ὑφασμάτων, χάρτου κλπ.

Εἰσάγει βάμβακα, πετρέλαιον, καφέν, κακάο, ἐλαστικὸν κόμμι (καουτσούκ) καὶ ἐξάγει μηχανήματα παντὸς εἴδους, χαρτομᾶζαν (διὰ τὴν κατασκευὴν χάρτου), ὑφάσματα καὶ ἄλλα βιομηχανικὰ εἶδη.

Τὸ 1,5% τῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα εἰσαγομένων ἐτησίως ἐμπορευμάτων εἰσάγονται ἐκ τῆς Τσεχοσλοβακίας, ἀξίας 260 ἑκατ. δρχ. Τὰ 4% τῶν ἐξαγομένων ἐτησίως Ἑλληνικῶν προϊόντων ἐξάγονται εἰς Τσεχοσλοβακίαν, ἀξίας 245 ἑκατ. δρχ. Εἰσάγομεν αὐτοκίνητα, μηχανήματα διάφορα, χαρτομᾶζαν καὶ ὑφάσματα. Ἐξάγομεν δὲ ἐκεῖ καπνόν, ἔσπεριδοειδῆ, ὀπώρας, μεταλλεύματα, ἔλαιον.

Νόμισμα ἡ Τσεχοσλοβακία ἔχει τὴν κορώναν. 1 κορώναν = 100 ἑκατοστά. 7,20 κορώναι = 30 δρχ. (1 δολλ.).

Παρήγαγον ἐνέργειαν (1962)

(Σημείωσις : Γαιάνθρακες, πετρέλαιον, γεαέριον, πτώσις ὕδατος καταρρακτῶν, ὑπολογίζονται ὅλα ὡς παραγωγή γαιάνθρακος).

Αὐστρία	9.580.000 τόν.	Ἄλβανία	1.000.000 τόν.
Βέλγιον	21.660.000 »	Βουλγαρία	10.110.000 »
Γαλλία	67.310.000 »	Γιουγκοσλαβία	15.240.000 »
Γερμανία Δυτ.	184.770.000 »	Ἑλλάς	1.330.000 »
Γερμανία Ἀνατ.	73.920.000 »	Ρουμανία	34.510.000 »
Ἰταλία	18.510.000 »	Οὐγγαρία	20.470.000 »
Ἀγγλία	194.290.000 »	Πολωνία	111.050.000 »
Ἀμερική	1.387.770.000 »	Ρωσία	658.790.000 »
		Κίνα	441.580.000 »

Ἀνακεφαλαίωσις Κεντρικῆς Εὐρώπης

Εἰς τὴν Κεντρικὴν Εὐρώπην περιλαμβάνονται τὰ κράτη : Γερμανία, Αὐστρία, Ἑλβετία, Οὐγγαρία, Τσεχοσλοβακία. Τὸ βόρειον τμήμα τῆς περιοχῆς τῶν κρατῶν τούτων εἶναι πεδινόν, ὡς καὶ τὸ πλεῖστον τοῦ οὐγγρικοῦ ἐδάφους. Εἰς τὴν κεντρικὴν περιοχὴν ὑπάρχουν πολλὰ ὄροπέδια. Αἱ Ἄλπεις καὶ τὰ Καρπάθια εἶναι αἱ σπουδαιότεραι ὄροσειραι τῆς Κεντρικῆς Εὐρώπης. Κυριώτεροι ποταμοὶ αὐτῆς εἶναι ὁ Ρῆνος, ὁ Δούναβις, ὁ Ἐλβας καὶ ὁ Ὀδερως.

Κλίμα. Τὸ κλίμα τῆς Κεντρικῆς Εὐρώπης εἶναι ἡπειρωτικόν.

Πληθυσμός. Τὸ ἐπικρατοῦν στοιχεῖον εἰς τὴν Κεντρικὴν Εὐρώπην κατὰ τὸν πληθυσμὸν καὶ τὸν πολιτισμὸν εἶναι τὸ γερμανικόν. Ἀκολουθεῖ τὸ τσεχοσλοβακικόν καὶ τὸ οὐγγρικόν. Κατὰ τὸ θρήσκευμα τὸ πλεῖστον τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Κεντρικῆς Εὐρώπης εἶναι Διαμαρτυρόμενοι. Ὑπάρχουν ὅμως καὶ πολλοὶ Καθολικοί.

Αἱ πρωτεύουσαι τῶν κρατῶν τῆς Κ. Εὐρώπης εἶναι : Βόννη, Δυτικῆς Γερμανίας. Βιέννη, Αὐστρίας. Βέρνη, Ἑλβετίας. Βουδαπέστη, Οὐγγαρίας. Πράγα, Τσεχοσλοβακίας.

Οἰκονομικὴ ζωὴ. Τὰ κράτη τῆς Κεντρικῆς Εὐρώπης εἶναι κυρίως βιομηχανικά. Ἔχουν ὅμως ἀνεπτυγμένην καὶ τὴν γεωργίαν καὶ κτηνοτροφίαν.

Ἐκ τῶν χωρῶν τῆς Κεντρικῆς Εὐρώπης ἡ Ἑλλάς ἔχει τὰς περισσοτέρας ἐμπορικὰς σχέσεις μὲ τὴν Δυτικὴν Γερμανίαν.

Ἀσκήσεις

Ἀναφέρατε τὰς τρεῖς μεγαλυτέρας πόλεις ἐξ ἑκάστου τῶν κρατῶν τῆς Κεντρικῆς Εὐρώπης.

Ποίας παρατηρήσεις εἶναι δυνατὸν νὰ κάμετε ἐπὶ τῶν ἐμπορικῶν σχέσεων Ἑλλάδος καὶ τῶν κρατῶν τῆς Κεντρικῆς Εὐρώπης ;

Ἀναφέρατε τὰ ὄρη, τοὺς ποταμοὺς καὶ τοὺς λιμένας τῆς Κεντρικῆς Εὐρώπης.

IV. ΒΟΡΕΙΟΣ ΕΥΡΩΠΗ

Εἰς τὴν Βόρειον Εὐρώπην περιλαμβάνονται τὰ ἑξῆς 4 κράτη :
Δανία, Ἴσλανδία, Νορβηγία, Σουηδία.

ΔΑΝΙΑ

Έκτ. 43.042 τετρ. χιλιόμε. Πληθ. 4.617.000 κ.
Πυκνότης πληθ. 106 κάτ. κατά τετραγ. χιλιόμε.

Θέσις-Όρια. Ἡ Δανία εὐρίσκεται μεταξὺ τῆς Βορείου καὶ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης. Τὰ 70% τοῦ ἐδάφους τῆς ἀποτελεῖ ἡ χερσόνησος τῆς Γιουτλάνδης, ἡ ὁποία εἶναι πρὸς βορρᾶν συνέχεια τῆς γερμανικῆς πεδιάδος.

Τὸ ὑπόλοιπον ἀποτελεῖται ἐκ τῶν μεγάλων νήσων, Φιονίας, Ζηλανδίας, Λολλάνδης, Φάλστερ, Βόρνχολμ καὶ ἐκ 400 περίπου μικρῶν νήσων, αἱ περισσότεραι τῶν ὁποίων εἶναι ἀκατοίκητοι. Ἡ νῆσος Ζηλανδία χωρίζεται ἀπὸ τῆς Σουηδίας διὰ τοῦ πορθμοῦ τῆς Σουόνδης. Ἀνατολικῶς τοῦ βορείου ἀκρωτηρίου τῆς Δανίας Σκάγεν, σχηματίζεται τὸ θαλάσσιον στενὸν τοῦ Κατεγάκη (πρὸς τὴν Σουηδίαν), δυτικῶς δὲ αὐτοῦ τὸ στενὸν Σκαγεράκη (πρὸς τὴν Νορβηγίαν). Τὰ νότια σύνορα, ἐντελῶς πεδινά, κεῖνται πλησίον τῆς γερμανικῆς πόλεως Φλένσμπουργκ. Εἰς τὴν Δανίαν ἀνήκει καὶ ἡ μεγαλύτερα νῆσος τῆς Γῆς, ἡ Γροιλανδία, ἡ ὁποία κεῖται πλησίον τοῦ βορείου πόλου. Ἡ Γροιλανδία ἔχει ἑκτασίαν 2.175.600 τετρ. χιλιόμε. καὶ πληθ. 30.000 κ. (Ἐσκιμῶσι). Ἐπίσης καὶ αἱ νῆσοι Φερόαι, κείμεναι μεταξὺ Ἰσλανδίας καὶ Μ. Βρεταννίας ἀνήκουν εἰς τὴν Δανίαν.

Τὸ νοτιῶς τῆς Κοπεγχάγης
προάστιον Ντραγκαϊρ

Μορφολογία τοῦ ἐδάφους. Τὸ ἔδαφος τῆς Δανίας εἶναι πεδινὸν μὲ πολυσχιδῆ θαλάσσιον διαμελισμὸν.

Κλίμα. Τὸ κλίμα τῆς Δανίας εἶναι γενικῶς ὠκεάνιον. Ἐνίοτε ὅμως πρὸς τὰ ἀνατολικά τῆς χώρας ἐπικρατεῖ δριμύ ψυχός.

Πληθυσμὸς. Οἱ Δανοὶ ἀνήκουν εἰς τὴν Βορειογερμανικὴν οἰκογένειαν. Πρώτην φορὰν ἀνεξάρτητον Κράτος Δανία ἀναφέρεται εἰς τὴν ἱστορίαν κατὰ τὸ ἔτος 950 μ.Χ. Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1397 - 1523 ἡ Δανία ἦτο κυρίαρχος καὶ τῆς Νορβηγίας καὶ τῆς Σουηδίας. Ἀπὸ τοῦ 1523 ἤρχισεν ἡ πτώσις τῆς δυνάμεώς της καὶ βαθμηδὸν περιωρίσθη εἰς τὰ σημερινά της ὄρια. Κατὰ τὸ θρήσκευμα οἱ Δανοὶ εἶναι διαμαρτυρόμενοι. Πολίτευμα ἔχουν τὴν Συνταγματικὴν Βασιλείαν.

Πόλεις. Αί σπουδαιότεραι πόλεις είναι : Κ ο π ε γ χ ά γ η (1.300.000 κ. μετά τῶν προαστίων). Κεῖται εἰς τὰ βορειοανατολικά τῆς νήσου Ζηλανδίας καὶ εἶναι ἡ πρωτεύουσα τῆς χώρας. Ἔχει μεγάλον καὶ ἀσφαλῆ λιμένα καὶ εἶναι τὸ πνευματικὸν κέντρον τῆς χώρας μὲ πολλὰ ἀνώτερα Πνευματικὰ Ἰδρύματα (Ἀκαδημίαν, Πανεπιστήμιον, Μουσεῖα κλπ.). Ἀποτελεῖ τὸ σπουδαιότερον βιομηχανικὸν καὶ ἐμπορικὸν κέντρον τῆς Δανίας. Ἔχει ναυπηγεῖα καὶ ἐργοστάσια ἐπεξεργασίας κτηνοτροφικῶν προϊόντων, ὑφαντουργεῖα, ὑελουργεῖα κλπ. Ἄ ρ χ ο υ ς (170.000 κ.). Λιμὴν καὶ ἐμπορικὸν κέντρον ἐπὶ τῆς χερσονήσου τῆς Γιουτλάνδης. Ἄ λ μ π ο ρ γ κ (95.000 κ.). Εὐρίσκεται εἰς τὸν μυχὸν (τὸ ἐσωτερικὸν) τοῦ ὄρμου (φιόρδ) Λίμφγιорт, εἰς τὴν βόρειον Γιουτλάνδην. Ἔχει ναυπηγεῖα, χυτήρια σιδήρου καὶ ἀσφαλῆ λιμένα.

Οἰκονομικὴ ζωή. Ἡ ἀ λ ι ε ἰ α εἶναι πολὺ ἀνεπτυγμένη. Αὕτη διεξάγεται τόσον εἰς τὰ παράλια τῆς χώρας, ὅσον καὶ εἰς τὴν Βόρειον θάλασσαν. Τὰ δ ἄ σ η εἶναι ἐλάχιστα. Ἐκ τοῦ ἐδάφους τῆς τὸ 70% εἶναι καλλιεργήσιμον. Τὸ ὑπόλοιπον εἶναι λιβάδια. Ἡ κ τ η ν ο τ ρ ο φ ἰ α εἶναι λίαν ἀνεπτυγμένη. Τυρός, βούτυρον, γάλα (συμπετυκνωμένον) ἔρχονται εἰς τὸ διεθνὲς ἐμπόριον. Ἐκ τῶν γεωργικῶν προϊόντων (σῖτος, γεώμηλα, ζαχαρότευτλα κλπ.) γίνεται καὶ ἐξαγωγή.

Ἡ Δανία δὲν ἔχει ὄ ρ υ κ τ ὸ ν πλοῦτον. Ἔχει καλὰ ναυπηγεῖα καὶ ἐ ρ γ ο σ τ ἄ σ ι α ἐπεξεργασίας τῶν γεωργικῶν, κτηνοτροφικῶν καὶ ἀλιευτικῶν προϊόντων.

Ἡ ὀδική, σιδηροδρομικὴ καὶ ἀεροπορικὴ σ υ γ κ ο ι ν ω ν ἰ α εἶναι πυκνοτάτη. Ἡ διὰ πορθμείων συγκοινωνία πρὸς τὴν Γερμανίαν, Σουηδίαν καὶ Νορβηγίαν εἶναι ἐπίσης πυκνοτάτη.

Ἡ Δανία εἰ σ ἄ γ εἰ πετρέλαιον καὶ βιομηχανικὰ προϊόντα καὶ ἐ ξ ἄ γ εἰ βούτυρον, τυρόν, κρέας, πουλερικά, ἰχθῦς (βακαλάον, ρέγγας, σαρδέλλας κλπ.).

Τὰ 0,8% τῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα εἰσαγομένων ἐτησίως ἐμπορευμάτων εἰσάγονται ἐκ τῆς Δανίας, ἀξίας 140 ἑκατ. δρχ. Τὰ 0,2% τῶν ἐτησίως ἐξαγομένων ἐλληνικῶν προϊόντων ἐξάγονται εἰς Δανίαν, ἀξίας 10 ἑκατ. δρχ. Εἰσάγομεν βούτυρον, τυρόν, ἰχθῦς καὶ ἐξάγομεν εἰς Δανίαν καπνὸν καὶ ἐσπεριδοειδῆ.

Νόμισμα ἡ Δανία ἔχει τὴν κορώναν. 1 κορώναν = 100 ἑκατοστά. 6, 90 κορῶναι = 30 δρχ. (1 δολλ.).

ΙΣΛΑΝΔΙΑ

Έκτ. 103.000 τετρ. χιλίόμε. Πληθ.
180.000 κ. Πυκνότης πληθ. 2
κάτ. κατὰ τετραγ. χιλίόμε. περίπου

Θέσις - Όρια. Ἡ Ἰσλανδία εἶναι νῆσος τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ κειμένη μεταξύ Γροιλανδίας καὶ Ἀγγλίας. Κατὰ τὴν παράδοσιν ἀνεκαλύφθη κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ὑπὸ τοῦ Ἑλλήνου θαλασσοπόρου Πυθέα. Ἄλλοτε ἀνῆκεν εἰς τὴν Δανίαν. Ἀπὸ τοῦ 1944 εἶναι ἀνεξάρτητον Κράτος.

Μορφολογία τοῦ ἐδάφους. Τὸ ἔδαφος τῆς Ἰσλανδίας εἶναι ὀρεινὸν καὶ ἠφαιστειῶδες (ἠφαιστειὸν Ἑκλα 1558 μ.). Εἰς πολλὰ μέρη τῆς νήσου ὑπάρχουν πίδακες θερμοῦ ὕδατος (λέγονται Γκέτζερ). Ὑπάρχουν περὶ τὰ 30 ἠφαιστεια ἐν ἐνεργείᾳ εἰς τὴν νῆσον.

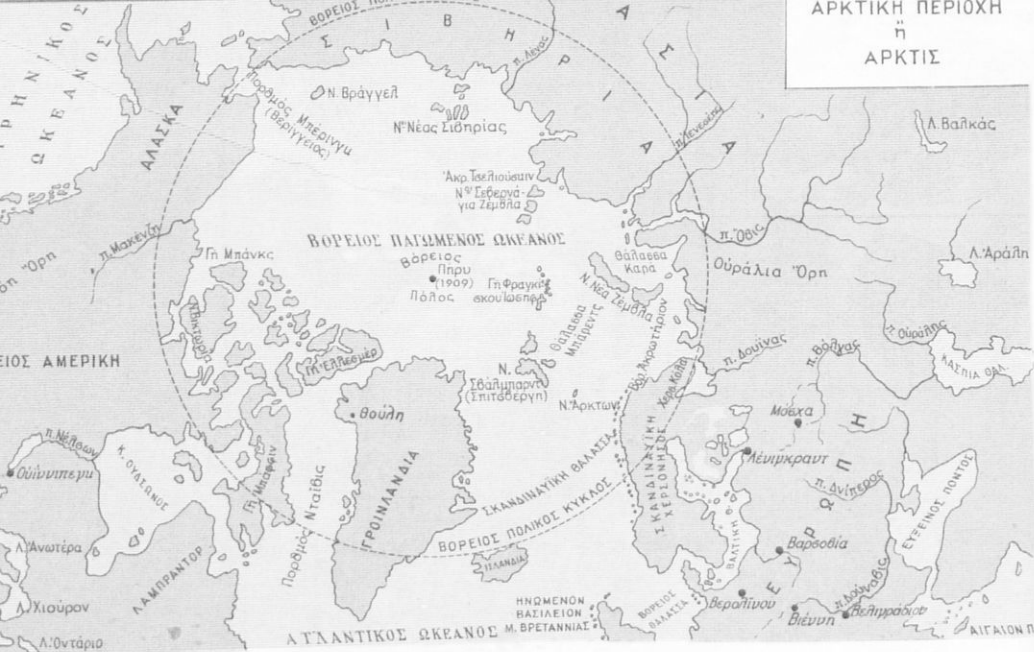
Κλίμα. Τὸ κλίμα τῆς Ἰσλανδίας χάρις εἰς τὴν ἐπίδρασιν τοῦ ρεύματος τοῦ Κόλπου τοῦ Μεξικοῦ εἶναι ὠκεάνιον.

Πληθυσμός. Ἡ Ἰσλανδία κατὰ τὴν πρώτην ὑπὸ Νορβηγῶν (874 μ.Χ.). Κατὰ τὸ 1380 κατελήφθη ὑπὸ τῶν Δανῶν. Γλῶσσα ὀμιλεῖται ἡ ἰσλανδική, συγγενὴς πρὸς τὴν γερμανικὴν. Οἱ Ἰσλανδοὶ κατὰ τὸ θρησκευμα εἶναι Διαμαρτυρόμενοι. Πολίτευμα ἔχουν Δημοκρατικόν.

Πόλεις. Πρωτεύουσα τῆς Ἰσλανδίας εἶναι ἡ Ρεϋκγιαβίκ (70.000 κ.) με ἀσφαλῆ λιμένα.

Ἐκ τοῦ ἐδάφους τῆς νήσου μόνον 10% εἶναι καλλιεργήσιμον. Τὸ ὑπόλοιπον εἶναι ὀρεινὸν με ἀρκετὰ λιβάδια. Διατρέφονται πρόβατα, βοοειδῆ καὶ μικρὸς ἵπποι. Ἐκ τῶν γεωργικῶν προϊόντων τὰ σπουδαιότερα εἶναι τὰ γεώμηλα καὶ τὰ σακχαρότευτλα. Τὸ μῆκος τῶν ὁδῶν εἶναι 6.000 χιλίόμε. Ἐχει πολλὰ ἀεροδρόμια εὐκολύνοντα τὴν συγκοινωνίαν πρὸς τὴν Ἀμερικὴν - Εὐρώπην - βορείαν πολιτικὴν περιοχὴν.

Πολλοὶ τῶν κατοίκων ἀσχολοῦνται με τὴν ἀλιείαν. Τὰ 90% τοῦ ἐξαγωγικοῦ ἐμπορίου τῆς Ἰσλανδίας εἶναι προϊόντα ἀλιείας. Ἐτησίως ἐκ τῆς Ἰσλανδίας εἰσάγομεν εἶδη ἀλιείας (βακαλάον κλπ.) ἀξίας 19 ἑκατ. δρχ. καὶ ἐξάγομεν καπνὸν καὶ ἐσπεριδοειδῆ ἀξίας 2,3 ἑκατ. δρχ.

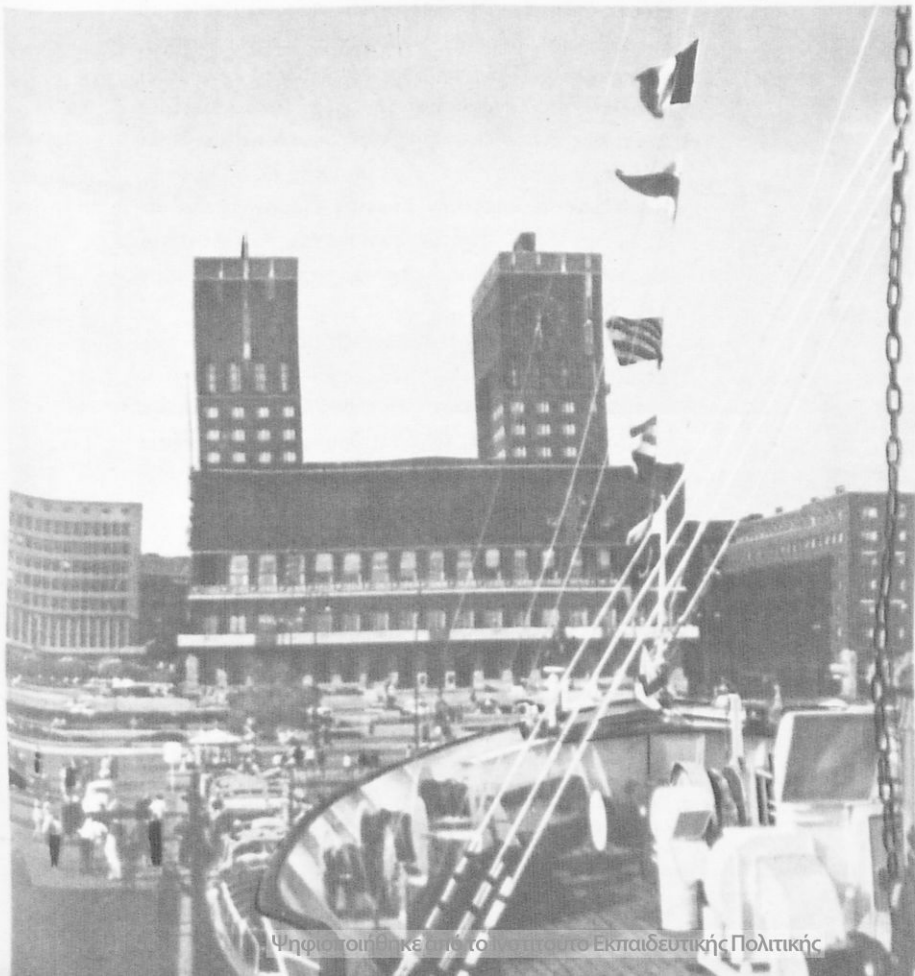
ΣΚΑΝΔΙΝΑΥΪΚΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟΣ

Αυτή περιλαμβάνει τὰ δύο κράτη : Νορβηγίαν πρὸς δυσμὰς καὶ Σουηδίαν πρὸς ἀνατολάς. Ἔχει διεύθυνσιν ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον. Εἰς τὸ βόρειον ἀνατολικὸν μέρος αὐτῆς ἐνούται μὲ τὴν Σοβιετικὴν Ρωσίαν καὶ τὴν Φιλλανδίαν. Βρέχεται ὑπὸ τοῦ Βορείου παγωμένου ὠκεανοῦ (πρὸς βορρᾶν) καὶ ὑπὸ τῆς Βορείου θαλάσσης (πρὸς δυσμὰς). Πρὸς νότον χωρίζεται ἀπὸ τῆς Δανίας διὰ τῶν θαλασσίων στενῶν τοῦ Σκαγεράκη καὶ Κατεγάκη, ὡς καὶ τοῦ πορθμοῦ τῆς Σούνδης. Πρὸς ἀνατολάς βρέχεται ὑπὸ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης καὶ τοῦ Βοθνικοῦ κόλπου. Τὸ ἡμισυ μέρος τοῦ ἐδάφους τῆς χερσονήσου εἶναι ὄρεινόν καὶ τὸ ἄλλο λοφῶδες καὶ πεδινόν. Κατὰ μῆκος τῆς χερσονήσου ἐκτείνεται ἡ ὄροσειρὰ τῶν Σκανδιναυικῶν ὄρων ἢ Σκανδιναυικῶν Ἄλπεων. Πολλοὶ λίμναι μεγάλοι καὶ μικροὶ εἶναι κατεσπαρμέναι εἰς ὅλην τὴν χερσονήσον. Πολλοὶ ποταμοὶ πηγάζουσι ἀπὸ τὰ ἀνατολικά καὶ νότια μέρη τῶν Σκανδιναυικῶν

"Άλπεων καὶ χύνονται εἰς τὸν Βοθηκὸν κόλπον. Ἡ θάλασσα τοῦ κόλπου τούτου παγώνει κατὰ τὸν χειμῶνα ἐπὶ πέντε περίπου μῆνας. Ἡ βορεία περιοχή τῆς χερσονήσου ὀνομάζεται περιοχή τῆς τούνδρας. Τούνδρα εἶναι ρωσικὴ λέξις παραγομένη ἐκ τῆς φιλλανδικῆς Τουντούρι καὶ σημαίνει ἔδαφος ὅπου φύονται καὶ εὐδοκίμοῦν πολὺ μικροὶ θάμνοι, βρύα καὶ λειχήνες. Εἰς τὴν περιοχὴν αὐτὴν ζοῦν καὶ οἱ τάρανδοι.

Ὡς παλαιοὶ κάτοικοι τῆς Σκανδιναυικῆς χερσονήσου καὶ τῆς Δανίας θεωροῦνται οἱ Νορμανδοὶ (Βίκιγκερ), οἱ ὅποιοι ἦσαν ναυτικὸς λαὸς καὶ λέγεται ὅτι εἶχον φθάσει μέχρι τῆς Βορείου Ἀμερικῆς.

Μερικὴ ἄποψις τοῦ Ὁσλο

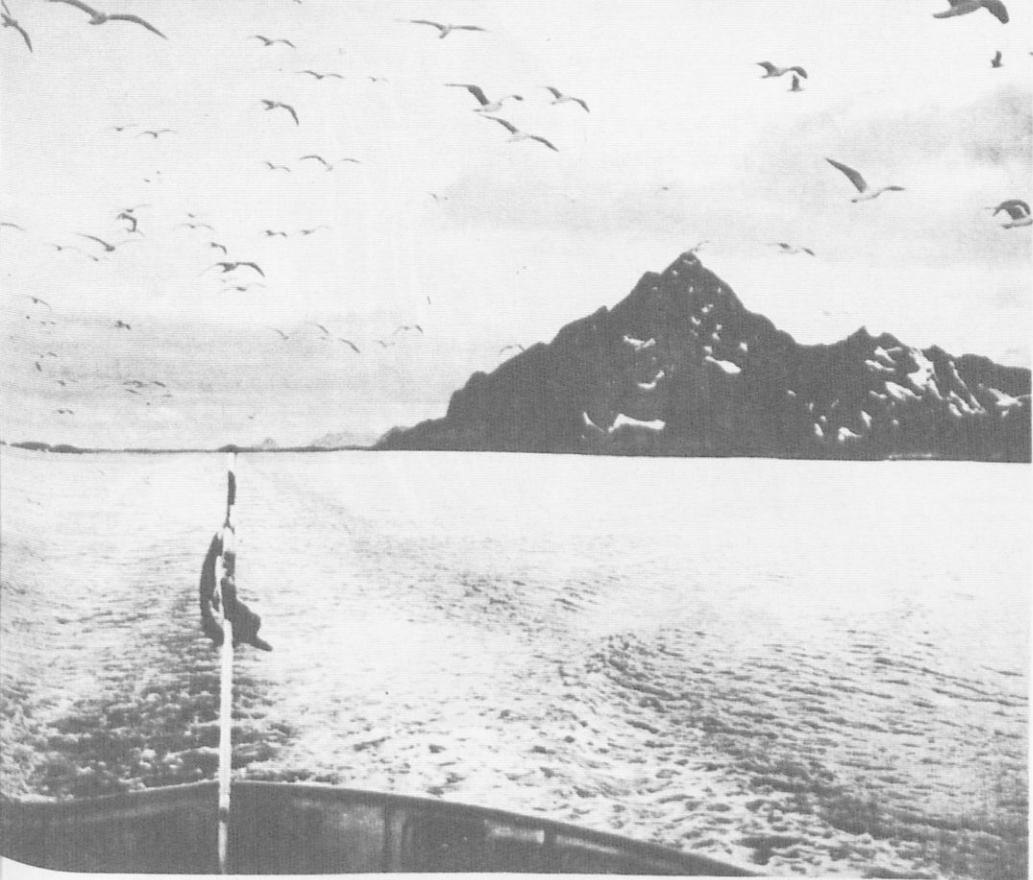
ΝΟΡΒΗΓΙΑ

Έκτ. 323.917 τετρ. χιλιόμε. Πληθ. 3.655.000 κ.
Πυκνότης πληθ. 11 κάτ. κατά τετραγ. χιλιόμε.

Θέσις-Όρια. Ἡ Νορβηγία καταλαμβάνει τὸ δυτικὸν καὶ βόρειον μέρος τῆς Σκανδιναυικῆς χερσονήσου. Πρὸς τὰ βορειοανατολικά συνορεύει πρὸς τὴν Φιλλανδίαν καὶ τὴν Σοβ. Ρωσίαν. Πρὸς ἀνατολὰς συνορεύει πρὸς τὴν Σουηδίαν καὶ πρὸς δυσμὰς καὶ νότον βρέχεται ὑπὸ τῆς Β. θαλάσσης. Ἡ θάλασσα περὶ τὴν βόρειον Νορβηγίαν οὐδέποτε παγώνει, καίτοι εὐρίσκεται πλησίον τοῦ Βορείου παγωμένου ὠκεανοῦ, χάρις εἰς τὸ ρεῦμα τοῦ Κόλπου.

Εἰς τὴν Νορβηγίαν ἀνήκει καὶ τὸ συγκροτήμα τῶν νήσων Σπιτσβέργης, πλουσίαν εἰς κοιτάσματα γαιανθράκων (ἔκτ. 62.050 τετρ. χιλιόμε. καὶ 2.000 κάτοικοι, ἐργάται ὀρυχείων). Αἱ νῆσοι αὗται εὐρίσκονται εἰς τὴν Βορείαν πολιτικὴν περιοχὴν καὶ ἔχουν κλίμα ἀρκτικόν.

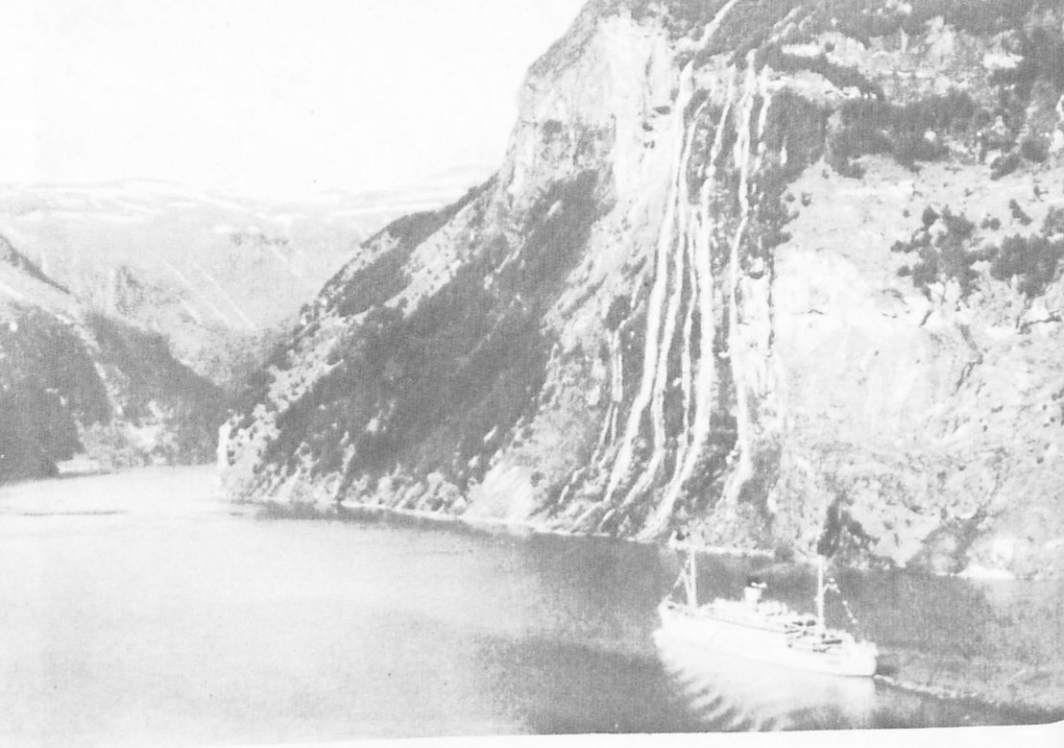
Μορφολογία τοῦ ἐδάφους. Αἱ Σκανδιναυικαὶ ἄλπεις χαρακτηρίζουν τὸ ἔδαφος τῆς Νορβηγίας. Οἱ περισσότεροι ὄρεινοι ὄγκοι μὲ ὕψος ὑπερβαῖνον τὰ 2000 μ. παρατηροῦνται εἰς τὴν νοτιοδυτικὴν περιοχὴν τῆς χώρας. Εἰς τὴν ὄρεινὴν αὐτὴν περιοχὴν ὑπάρχουν καὶ αἱ περισσότεραι λίμναι. Ὁλόκληρος ἡ δυτικὴ περιοχὴ τῆς Νορβηγίας διασχίζεται ποικιλοτρόπως ὑπὸ τῆς θαλάσσης, ἡ ὁποία εἰσχωρεῖ βαθέως εἰς τὴν ξηράν,

*Ἀποψις τῶν νορβηγικῶν νήσων Λοφότεν
κειμένων βορειοδυτικῶς τῆς Νορβηγίας*

σχηματίζουσα θαυμασίους πολυσχιδεῖς ὄρμους (οἱ ὅποιοι εἰς τὴν νορβηγικὴν γλῶσσαν λέγονται φιόρδ). Πολλοὶ περιηγηταὶ ἐπισκέπτονται κατ' ἔτος τὴν Νορβηγίαν, διὰ νὰ θαυμάσουν τοὺς ὄρμους αὐτοὺς. Μικρὰ πεδινὴ λωρὶς ὑπάρχει εἰς τὰ παράλια τῆς νοτίου Νορβηγίας.

Κλίμα. Τὸ κλίμα τῆς Νορβηγίας πρὸς δυσμὰς καὶ νότον εἶναι ὠκεάνιον, διότι ἐπηρεάζεται ἀπὸ τὴν θερμοκρασίαν τοῦ ρεύματος τοῦ Κόλπου. Πολλὰ δάση ὑπάρχουν πρὸς βορρᾶν, ἰδίως κωνοφόρων δένδρων. Εἰς τὰς λοιπὰς περιοχὰς τῆς χώρας τὸ κλίμα εἶναι ἡπειρωτικόν.

Νορβηγικός ὄρμος (φιάβ)

Πληθυσμός. Οἱ Νορβηγοὶ ἀνήκουν εἰς τὴν βορειογερμανικὴν οἰκογένειαν. Ὡς ἀνεξάρτητον κράτος ἡ Νορβηγία παρουσιάζεται περὶ τὸ ἔτος 850 μ.Χ., ὁπότε οἱ Νορβηγοὶ ἔγιναν Χριστιανοί. Πρὸς βορρᾶν τῆς χώρας κατοικοῦν περὶ τοὺς 20.000 Λάπωνες, 8.500 Σουηδοὶ καὶ 2.500 Φιλλανδοί. Οἱ Λάπωνες εἶναι ἄνθρωποι μικρὸσωμοὶ (ὄχι ὅμως ὅπως οἱ Ἑσκιμῶοι), εὐφυεῖς καὶ ἐργατικοί. Ἡ λαπωνικὴ γλῶσσα ἔχει ὁμοιότητα πρὸς τὴν οὐγγρικὴν καὶ τὴν φιλλανδικὴν γλῶσσαν. Ἐκ τούτου ὑποτίθεται, ὅτι οἱ Λάπωνες προέρχονται ἐκ παλαιῶν Μογγόλων. Κατὰ τὸ θρήσκευμα οἱ Νορβηγοὶ εἶναι Διαμαρτυρόμενοι.

Ἡ Νορβηγία ἔχει πολίτευμα Συνταγματικὴν Βασιλείαν.

Πόλεις. Σπουδαιότεραι πόλεις εἶναι : Ὁ σ λ ο (480.000 κ.) Εὐρίσκεται εἰς τὴν νοτιᾶν περιοχὴν τῆς Νορβηγίας, εἰς τὸν μυχὸν (τὸ ἐσωτερικὸν) τοῦ ὄρμου Ὁσλο. Εἶναι πρωτεύουσα τῆς χώρας μὲ ἀσφαλῆ λιμένα καὶ

κέντρον ἔμπορικὸν καὶ βιομηχανικόν. Μ π έ ρ γ κ ε ν (120.000 κ.), εἰς τὴν νοτιοδυτικὴν περιοχὴν τῆς χώρας, μὲ μεγάλα ναυπηγεῖα καὶ καλὸν λιμένα. Βορειότερον μικρότεροι παραθαλάσσιοι πόλεις εἶναι : Τ ρ ό ν τ - χ α ἱ μ, Ν ά ρ β ι κ. Πλησίον τοῦ βορείου ἀκρωτηρίου τῆς Νορβηγίας καὶ ἐπὶ τῆς νήσου Κβαλέυ κεῖται ἡ μικρὰ πόλις Χ ά μ μ ε ρ φ ε σ τ (5.500 κ.), ἡ βορειοτάτη πόλις τοῦ βορείου ἡμισφαιρίου.

Οἰκονομικὴ Ζωή. Οἱ Νορβηγοὶ εἶναι κυρίως ν α υ τ ι κ ὸ ς λ α ὸ ς. Ἡ σπουδαιότερα οἰκονομικὴ δραστηριότης των εἶναι εἰς τὴν ἄ λ ι ε ἰ ἄ ν καὶ τὸ ἔμπορικὸν ναυτικόν. Ἔχουν ἓνα ἐκ τῶν μεγαλυτέρων ἀλιευτικῶν στόλων τοῦ κόσμου, ὅπως καὶ ἰσχυρότατον ἔμπορικὸν στόλον. Ἐνεργοῦν ἀλιεῖαν φαλαίνης καὶ εἰς τὴν Ἀνταρκτικὴν θάλασσαν.

Τὰ 23 % τοῦ ἐδάφους τῆς χώρας καλύπτονται ὑ π ὸ δ α σ ῶ ν, τὰ 3,5 % μόνον εἶναι ἔδαφος καλλιεργήσιμον καὶ τὸ ὑπόλοιπον εἶναι ἄγονον. Καλλιεργεῖται κριθή, βρώμη, γεώμηλα καὶ ὀλίγος σῖτος. Διατρέφονται βοοειδῆ. Τὰ κτηνοτροφικὰ καὶ γεωργικὰ προϊόντα τῆς χώρας δὲν ἐπαρκοῦν διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ πληθυσμοῦ.

Ἐχει ἀρκετὰ μ ε τ α λ λ ε ὑ μ α τ α σιδήρου, χαλκοῦ, γαιάνθρακος, καὶ ἀνεπτυγμένην σχετικὴν βιομηχανίαν. Τὰ 40 % τῶν ἀλιεομένων ἰχθύων τὰ ἐπεξεργάζονται βιομηχανικῶς καὶ τὰ ἐξάγουν εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Ὑπάρχουν ἀρκετὰ ἔ ρ γ ο σ τ ἄ σ ι α κατασκευῆς μηχανημάτων καὶ χημικῶν προϊόντων. Ἡλεκτρικὴν ἐνέργειαν διὰ τὴν κίνησιν τῶν ἐργοστασίων τῆς λαμβάνει ἀπὸ τὰς πτώσεις τῶν ὑδάτων (ἔχει πολλοὺς φυσικοὺς ἀλλὰ καὶ τεχνητοὺς καταρράκτας). Ἡ ἐσωτερικὴ ὁδικὴ καὶ σιδηροδρομικὴ συγκοινωνία δὲν εἶναι ἀνεπτυγμένη λόγῳ τοῦ ὄρειοῦ τοῦ ἐδάφους.

Ἡ Νορβηγία ε ἰ σ ἄ γ ε ι τ ρ ὶ φ ι μ α, πετρέλαιον, ἀποικιακὰ, καπνὸν καὶ πρώτας ὕλας διὰ τὴν βιομηχανίαν τῆς. Ἐ ξ ἄ γ ε ι δ ῆ ἀλιευτικὰ καὶ δασικὰ κυρίως προϊόντα, ὡς καὶ μεταλλεύματα καὶ χημικὰ προϊόντα.

Τὰ 0,7 % τῶν ἐτησίως εἰσαγομένων εἰς τὴν Ἑλλάδα ἔμπορευμάτων εἰσάγονται ἐκ τῆς Νορβηγίας, ἀξίας 115 ἑκατομ. δρχ. Τὰ 0,5 % τῶν ἐξαγομένων ἐτησίως ἐλληνικῶν προϊόντων ἐξάγονται εἰς τὴν Νορβηγίαν, ἀξίας 27 ἑκατ. δρχ. Εἰσάγομεν ἐκ Νορβηγίας ἀλιευτικὰ προϊόντα καὶ ἐξάγομεν εἰς αὐτὴν καπνὸν καὶ ἐσπεριδοειδῆ.

Νόμισμα ἡ Νορβηγία ἔχει τὴν κορώναν. 1 κορώναν = 100 ἑκατοστά. 7,14 κορώναι = 30 δρχ. (1 δολλ.).

Οίκισμός άλιέων εἰς
τὴν Σουηδίαν

ΣΟΥΗΔΙΑ

Ἔκτ. 449.604 τετρ. χιλίόμε. Πληθ. 7.562.000 κ.
Πυκνότης πληθ. 17 κάτ. κατὰ τετραγ. χιλίόμε.

Θέσις-Όρια. Ἡ Σουηδία καταλαμβάνει τὸ ἀνατολικὸν τμήμα τῆς Σκανδιναυϊκῆς χερσονήσου. Ἔχει ὅρια πρὸς βορρᾶν καὶ βορειοανατολικά τὴν Φιλλανδίαν καὶ πρὸς δυσμὰς τὴν Νορβηγίαν. Πρὸς νότον καὶ πρὸς ἀνατολὰς βρέχεται ὑπὸ τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης καὶ τοῦ Βοθνικοῦ κόλπου.

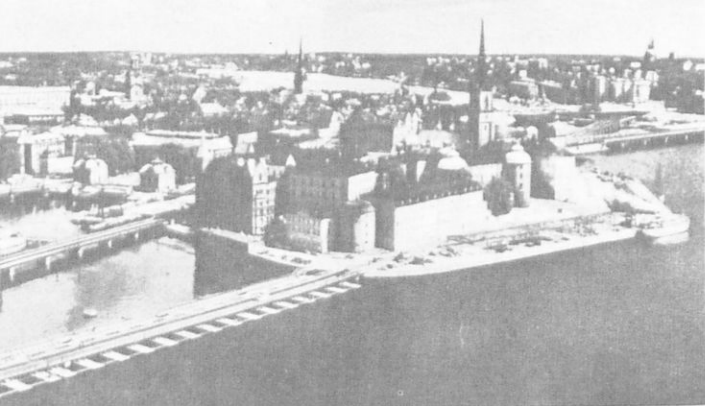
Μορφολογία τοῦ ἐδάφους. Ἡ δυτικὴ περιοχὴ τῆς Σουηδίας εἶναι ὄρεινῆ. Ἡ ἀνατολικὴ καὶ ἡ νοτιὰ εἶναι λοφώδης καὶ πεδινῆ. Ἡ χώρα διαρρέεται ὑπὸ πολλῶν ποταμῶν, οἱ πλεῖστοι τῶν ὁποίων, παραλλήλως

ρέοντες, εκβάλλουν εις τὸν Βοθνικὸν κόλπον. Μεγάλαι καὶ πολλαὶ μικραὶ λίμναι ὑπάρχουν εις τὴν νοτιὰν περιοχὴν τῆς χώρας· ἡ μεγαλύτερα τούτων εἶναι ἡ λίμνη Φαῖνερ, ἔχουσα ἑκτασιν 5.330 τετρ. χιλιομ. (ἑκτασις νομοῦ Ἀττικῆς 3.805 τετρ. χιλιομ.). Αἱ ἄλλαι μεγάλαι λίμναι εἶναι ἡ Φαῖττερ (ἔκτ. 1.869 τετρ. χιλιομ.) καὶ ἡ Μαῦλαρ (ἔκτ. 1140 τετρ. χιλιομ.). Τὸ κλίμα καὶ ἡ μορφολογία τοῦ ἐδάφους εὐνοοῦν τὴν ἀνάπτυξιν τῶν κωνοφόρων καὶ τῶν δημητριακῶν, ὡς καὶ τὴν ἐκτροφὴν προβάτων καὶ βοοειδῶν.

Πληθυσμός. Οἱ Σουηδοὶ ἀνήκουν εἰς τὴν βορειογερμανικὴν οἰκογένειαν. Ἡ γλῶσσα τῶν ὁμοιάζει πρὸς τὴν γερμανικὴν καὶ κατὰ τὸ θρήσκευμα εἶναι Διαμαρτυρόμενοι. Πολίτευμα ἔχουν Συναγματικὴν Βασιλείαν.

Καὶ ἡ Σουηδία, ὅπως καὶ ἡ Νορβηγία, παρουσιάζεται ὡς ἀνεξάρτητον κράτος περὶ τὸ ἔτος 850 μ.Χ., ὅποτε εἰσήχθη ἐκεῖ ὁ Χριστιανισμός. Προηγούμενως ἡ νότιος Σουηδία κατείχετο ὑπὸ τῆς Δανίας.

Πόλεις. Αἱ σπουδαιότεραι πόλεις τῆς Σουηδίας εἶναι: Σ τ ο κ χ ὀ λ μ η (1.200.000 χ. μετὰ τῶν προαστίων). Εἶναι ἐκτισμένη ἀνατολικῶς τῆς λίμνης Μαῦλαρ, εἰς τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν. Μέγα πλῆθος νησίδων, ὄρων καὶ ὑφάλων ὑπάρχει πρὸ τοῦ λιμένος τῆς πόλεως. Κατὰ τὸν χειμῶνα εἰδικὴ ὑπηρεσία μὲ παγοθραυστικὰ πλοῖα ἐργάζεται καθημερινῶς, διὰ νὰ διατηρῆ τὸν λιμένα ἐλεύθερον ἐκ τῶν πάγων. Εἶναι ἡ πρωτεύουσα τῆς χώρας καὶ κέντρον ἐμπορικὸν καὶ βιομηχανικόν. Εἶναι ἐπίσης καὶ τὸ πνευματικὸν κέντρον τῆς Σουηδίας μὲ πολλὰ ἀνώτερα Πνευματικὰ Ἰδρύματα (Ἀκαδημία, Πανεπιστήμιον, Μουσεῖα κλπ.). Γ κ α ἰ τ ε μ π ο ρ γ κ (485.000 κ.), μὲ καλὸν λιμένα, εἰς τὸ στενὸν τοῦ Κατεγάκη. Ἔχει ἐργοστάσια αὐτοκινήτων καὶ ναυπηγεῖα. Μ α λ μ α ἰ (235.000 κ.). Εὐρίσκεται εἰς τὸν πορθμὸν τῆς Σούνδης, ἀπέναντι τῆς Κοπεγχάγης. Εἶναι κέντρον τῆς διὰ πορθμείων συγκοινωνίας μετὰ τῆς Δανίας καὶ Γερμανίας, ἔχει δὲ καὶ ἐργοστάσια κατασκευῆς διαφόρων μηχανῶν, ὡς καὶ ναυπηγεῖα. Ο ὕ ψ ἄ λ α (70.000 κ.). Κεῖται περὶ τὰ 100 χιλιομ. βορείως τῆς Στοκχόλμης. Εἶναι ἕδρα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τῆς Σουηδίας καὶ ἔχει παλαιὸν Πανεπιστήμιον, ὅπου φυλάσσονται καὶ σπάνια χειρόγραφα. Λ ο ὕ λ ε ο (30.000 κ.). Εἶναι εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ Βοθνικοῦ κόλπου μὲ ἀσφαλῆ λιμένα, ὁ ὁποῖος ὅμως ἐπὶ πέντε περίπου μῆνας δὲν εἶναι ἀνοικτὸς λόγῳ τῶν πάγων. Ἔχει ἐργοστάσια χαλυβουργίας καὶ ναυπηγεῖα.

Παλαιά συνοικία
της Στοκχόλμης

Οικονομική ζωή. Ἡ ἀλίεια καὶ ἡ κτηνοτροφία εἶναι ἀρκετὰ ἀνεπτυγμένα. Διατρέφονται πολλοὶ ἀγελάδες καὶ τάρανδοι. Τὰ κτηνοτροφικὰ προϊόντα ἐπαρκοῦν διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ πληθυσμοῦ, μερικὰ δὲ καὶ ἐξάγονται (βούτυρον). Καλλιεργοῦνται παντὸς εἶδους δημητριακοὶ καρποί. Παρ' ὅλον ὅτι μόνον 9% τοῦ ἐδάφους τῆς Σουηδίας εἶναι ἔδαφος καλλιεργήσιμον, ἡ παραγωγή σίτου εἶναι ἐπαρκῆς διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ πληθυσμοῦ. Εἰς εὐρύτατον βαθμὸν γίνεται μηχανικὴ καλλιέργεια. Ἡ Σουηδία ἔχει ἄφθονα δάση καὶ λίαν ἀνεπτυγμένην τὴν βιομηχανίαν τοῦ ξύλου.

Ἐχει ἄφθονα σιδηρομεταλλεύματα, πολλὰ τῶν ὁποίων ἐξάγει εἰς τὴν Γερμανίαν καὶ ἀλλαχοῦ διὰ τῶν λιμένων Λούλεο καὶ Νάρβικ. Τὰ ὑπάρχοντα κοιτάσματα σιδηρομεταλλευμάτων ὑπολογίζονται εἰς 2,25 δισεκατομ. τόνους. Ποιοτικῶς τὸ σιδηρομετάλλευμα τῆς Σουηδίας θεωρεῖται τὸ καλύτερον τοῦ κόσμου.

Πολλὴν ἐνέργειαν διὰ τὴν λειτουργίαν τῶν ἐργοστασίων τῆς λαμβάνει ἡ Σουηδία ἀπὸ τὰς πτώσεις τῶν ὑδάτων.

Ἐχει πλοῦσια ἀποθέματα τοῦ ὀρυκτοῦ πρισουρανίου, ἀπὸ τὸ ὅποιον λαμβάνεται τὸ οὐράνιον πρὸς διάσπασιν καὶ λήψιν ἀτομικῆς ἐνεργείας. Ἡ Σουηδία ἔχει ἤδη ἐν λειτουργίᾳ τρεῖς μεγάλους ἀτομικοὺς ἀντιδραστήρας. Ἐχει ναυπηγεῖα καὶ ἐργοστάσια χυτοσιδήρου, χάλυβος, κατασκευῆς μηχανῶν παντὸς εἶδους, χάρτου, πυρείων, ἐπεξεργασίας ξύλου, ὑφασμάτων, χημικῶν προϊόντων κλπ.

Τὸ μῆκος τῶν ὁδῶν ἀνέρχεται εἰς 90.400 χιλιόμετρα, ἐν ᾧ τὸ μῆκος τῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν εἰς 16.456 χιλίωμ. Ἡ Σουηδία ἔχει μέγαν ἐμπορικὸν στόλον καὶ πυκνοτάτην ἀεροπορικὴν συγκοινωνίαν.

Εἰσάγει ἀποικιακά, τρόφιμα, πρώτας ὕλας, πετρέλαιον, καπνόν, αὐτοκίνητα καὶ ἐξάγει ξυλείαν, ἠλεκτρικὰ εἶδη, πυρεῖα, μηχανήματα διάφορα, σιδηρομετάλλευμα.

Τὰ 2,6 % τῶν ἐτησίως εἰς τὴν Ἑλλάδα εἰσαγομένων ἐμπορευμάτων εἰσάγονται ἐκ Σουηδίας, ἀξίας 440 ἑκατ. δρχ. Τὸ 1 % τῶν ἐξαγομένων ἐτησίως προϊόντων μας ἐξάγονται εἰς Σουηδίαν, ἀξίας 63 ἑκατ. δρχ. Εἰσάγομεν ξυλείαν καὶ βιομηχανικὰ εἶδη καὶ ἐξάγομεν καπνόν, ἐσπεριδοειδῆ καὶ ὀπώρας.

Νόμισμα ἡ Σουηδία ἔχει τὴν κορώναν. 1 κορώναν = 100 ἑκατοστά. 5,17 κορώναι = 30 δρχ. (1 δολλ.).

Ἄνακεφαλαίωσις Βορείου Εὐρώπης

Εἰς τὴν Βόρειον Εὐρώπην περιλαμβάνονται τὰ κράτη: Δανία, Ἰσλανδία, Νορβηγία, Σουηδία. Τὸ ἔδαφος τῶν κρατῶν τούτων, ἐκτὸς τῆς Δανίας, εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον ὄρεινόν. Τὸ κλίμα εἶναι πρὸς δυσμὰς ὠκεάνιον (Ἰσλανδία, Δανία, Δ. Νορβηγία) καὶ πρὸς ἀνατολὰς ἠπειρωτικόν. Οἱ λαοὶ τῶν κρατῶν τούτων ἀνήκουν εἰς τὴν Βορειογερμανικὴν οἰκογένειαν καὶ θεωροῦνται ἐκ τῶν περισσότερον πολιτισμένων λαῶν τῆς γῆς. Κατὰ τὸ θρησκεῦμα εἶναι Διαμαρτυρόμενοι.

Αἱ πρωτεύουσαι τῶν κρατῶν τῆς Βορείου Εὐρώπης εἶναι: Κοπεγχάγη, Δανίας. Ρεῦκγιαβίκ, Ἰσλανδίας. Ὁσλο, Νορβηγίας. Στοκχόλμη, Σουηδίας.

Οἰκονομικὴ ζωὴ. Τὰ κράτη τῆς Β. Εὐρώπης ἔχουν πολὺ ἀνεπτυγμένην τὴν ἀλιείαν, τὴν κτηνοτροφίαν καὶ τὴν βιομηχανίαν τροφίμων καὶ ξυλείας. Ἡ Σουηδία ἔχει ἐργοστάσια κατασκευῆς μηχανημάτων.

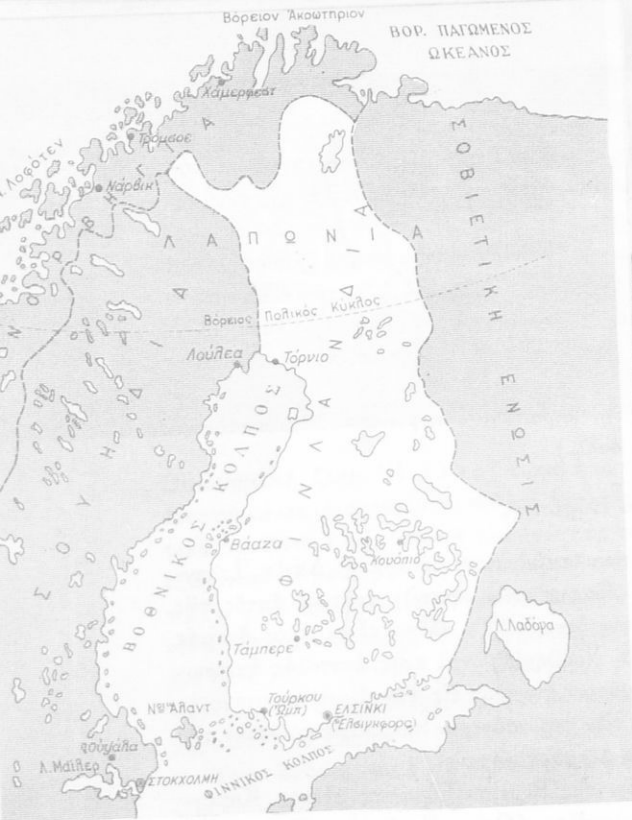
Ἡ Ἑλλάς εἰσάγει ἐξ αὐτῶν ἀλιευτικὰ προϊόντα, κτηνοτροφικὰ καὶ ξυλείαν καὶ ἐξάγει εἰς αὐτὰ καπνόν, ἐσπεριδοειδῆ καὶ ὀπώρας.

Ἄσκησεις

Ἄναφέρατε τοὺς λιμένας τῶν κρατῶν τῆς Β. Εὐρώπης.

Ποῖαι εἶναι αἱ σπουδαιότεραι πόλεις τῆς Δανίας καὶ Νορβηγίας;

Νὰ εὑρετε εἰς τί ποσὸν ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν ἀνέρχονται ἐτησίως τὰ εἰς τὴν Ἑλλάδα εἰσαγόμενα ἐκ τῶν κρατῶν τῆς Β. Εὐρώπης ἐμπορεύματα καὶ τὰ ἐκ τῆς Ἑλλάδος πρὸς αὐτὰ ἐξαγόμενα.

Νεαρός Λατών

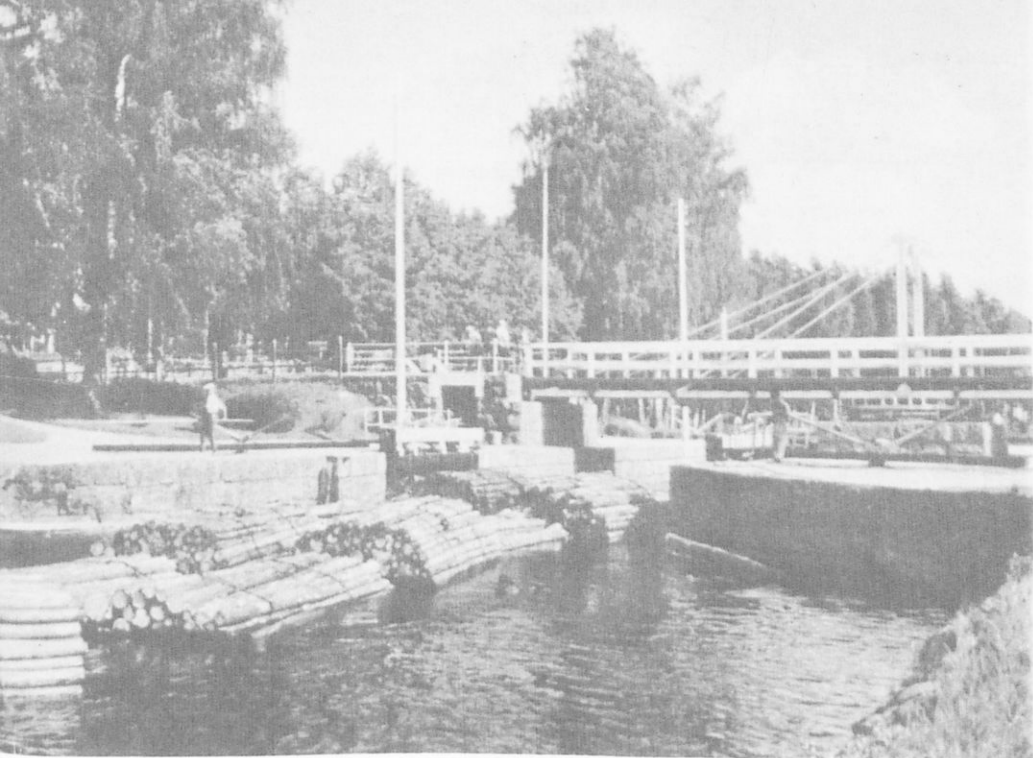
V. ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ

Ἡ Ἀνατολική Εὐρώπη περιλαμβάνει τὰ 3 κράτη : Φινλανδίαν, Πολωνίαν, Σοβιετικὴν Εὐρωπαϊκὴν Ρωσίαν.

ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ

Ἔκτ. 337.009 τετρ. χιλίωμ. Πληθ. 4.522.000 κ.
 Πυκνότης πληθ. 13 κάτ. κατὰ τετραγ. χιλίωμ.

Θέσις - Ὅρια. Ἡ Φινλανδία (χώρα τῶν Φίννων) εὐρίσκεται πρὸς ἀνα-

*Μεταφορά ξυλείας
διὰ ποταμοῦ*

τολάς τῆς Σκανδιναυϊκῆς χερσονήσου. Πρὸς βορρᾶν ὀρίζεται ὑπὸ τῆς Νορβηγίας, πρὸς ἀνατολάς ὑπὸ τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας, πρὸς νότον βρέχεται ὑπὸ τοῦ Φιννικοῦ κόλπου καὶ πρὸς δυσμὰς βρέχεται ὑπὸ τοῦ Βοθνικοῦ κόλπου καὶ συνορεύει πρὸς τὴν Σουηδίαν.

Μορφολογία τοῦ ἐδάφους. Ἡ βορεία περιοχή τῆς Φινλανδίας κεῖται βορείως τοῦ πολιτικοῦ κύκλου. Τὸ ἔδαφος ἐκεῖ εἶναι ὄρεινόν, ἀλλὰ δὲν ἔχει δάση. Εἶναι περιοχή τῆς τούνδρας (φύονται βρύα, φύκη, λειχῆνες). Ὀλίγον νοτιώτερον τὸ ἔδαφος εἶναι ὄρεινόν, μέχρι σχεδὸν τοῦ κέντρου τῆς χώρας. Τὸ ὑπόλοιπον εἶναι πεδινόν μὲν πρὸς τὴν παραλίαν μὲ πλῆθος λιμνῶν πρὸς τὸ νότιον μέρος τῆς χώρας. Εἰς 60.000 ὑπολογίζονται αἱ λίμναι τῆς περιοχῆς αὐτῆς. Ποταμοὺς ἔχει μικροὺς καὶ ὀρηκτικούς. Σχη-

* Αποψις τῆς φινλανδικῆς πόλεως Τάμπερε

ματίζουν καὶ ἀρκετοὺς καταρράκτας, ἐκ τῶν ὁποίων λαμβάνεται ἠλεκτρικὴ ἐνέργεια (διὰ καταλλήλων μηχανῶν).

Κλίμα. Τὸ κλίμα τῆς Φινλανδίας εἶναι ἠπειρωτικόν. Αἱ λίμναι τῆς καὶ ὁ Βοθνικὸς καὶ Φιννικὸς κόλπος ἐπὶ 5 περίπου μῆνας τὸ ἔτος καλύπτονται ὑπὸ πάγων. Τὸ ἔδαφος καὶ τὸ κλίμα τῆς Φινλανδίας εὐνοοῦν τὴν ἀνάπτυξιν μεγάλων δένδρων. Ἡ Φινλανδία εἶναι ἡ περισσότερον δασώδης χώρα τῆς Εὐρώπης. Εἰς τὴν βορείαν περιοχὴν εὐνοεῖται ἡ ἐκτροφή τῶν ταράνδων, μὲ τοὺς ὁποίους ἀσχολοῦνται οἱ ἐκεῖ κατοικοῦντες Λάπωνες.

Πληθυσμός. Οἱ Φινλανδοὶ (ἢ Φίννοι) εἶναι μογγολικῆς καταγωγῆς. Κατέλαβον τὴν Φινλανδίαν, ἡ ὁποία ἦτο ἀκατοίκητος, περὶ τὸ 400 - 700 μ.Χ. Κατὰ τὸ ἔτος 1250 ἡ Φινλανδία κατελήφθη ὑπὸ τῶν Σουηδῶν, οἱ ὁποῖοι εἰσήγαγον ἐκεῖ τὸν χριστιανισμόν. Κατὰ τὸ ἔτος 1809

κατελήφθη υπό τῆς Ρωσίας καὶ κατὰ τὸ 1917 ἔγινεν ἀνεξάρτητον κράτος. Κατὰ τὸ 1944 οἱ Ρῶσοι ἀφῆρσαν ἀπὸ τῆς Φινλανδίας τὴν ἐπαρχίαν Βίμποργκ πρὸς νότον καὶ τὴν ἐπαρχίαν Πετσάμο πρὸς βορρᾶν. Ἐκ τοῦ πληθυσμοῦ 91 % εἶναι Φίννοι, 9 % περίπου εἶναι Σουηδοί. Ὑπάρχουν πρὸς βορρᾶν καὶ ὀλίγοι Λάπωνες. Πολίτευμα οἱ Φινλανδοὶ ἔχουν Δημοκρατικόν. Κατὰ τὸ θρήσκευμα εἶναι Διαμαρτυρόμενοι.

Πόλεις. Σπουδαιότεραι πόλεις εἶναι : Ἑ λ σ ί ν κ ι (450.000 κ.). Εἶναι ἡ πρωτεύουσα τῆς Φινλανδίας καὶ ὁ κυριώτερος λιμὴν αὐτῆς. Ἔχει μεγάλη ἐργοστάσια ξυλείας καὶ χάρτου. Τ ο ύ ρ κ ο υ (125.000 κ.). Εἶναι λιμὴν δυτικῶς τοῦ Ἑλσίνκι. Τ ά μ π ε ρ ε (120.000 κ.), βορειῶς τῆς Τούρκου. Β ά α ζ α (40.000 κ.). Λιμὴν εἰς τὸν Βοθνικὸν κόλπον.

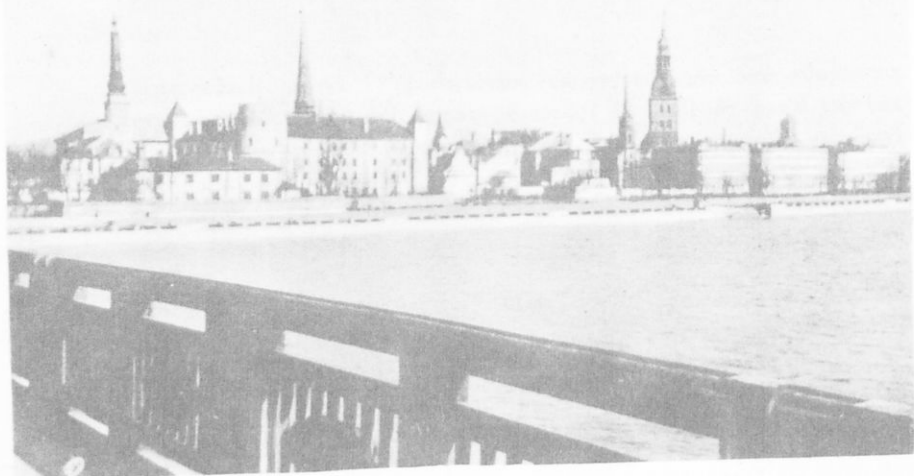
Οικονομικὴ Ζωή. Ἡ λιμναία, ἡ ποτάμιος καὶ ἡ θαλασσία ἀ λ ι ε ῖ α εἶναι ἀρκετὰ ἀνεπτυγμένα. Ὁ κύριος ὄμως πλοῦτος τῆς Φινλανδίας εἶναι τὰ δ ἄ σ η τ η ς. Τὰ 66 % τοῦ ἐδάφους καλύπτονται ὑπὸ δασῶν. Εἰς τὰ λειβάδια τῆς διατρέφονται πολλαὶ ἀγελάδες, πρόβατα καὶ ἵπποι. Γεωργικαὶ καλλιέργειαι γίνονται μόνον εἰς τὰ πεδινὰ παραθαλάσσια μέρη. Δὲν ἔχει ἀρκετὰ κοιτάσματα ὀρυκτῶν. Σημάντικώτερα ἐξ αὐτῶν εἶναι τοῦ χαλκοῦ καὶ ψευδαργύρου. Ἐκ τῶν ὕδατοπτώσεων λαμβάνει ἀφθονὸν ἠλεκτρικὸν ρεῦμα. Καίτοι δὲν ἔχει γαιάνθρακα, ἔχει ἀνεπτυγμένην βιομηχανίαν μεταλλουργικὴν καὶ ναυπηγεῖα. Κυρία βιομηχανία εἶναι ἡ τοῦ ξύλου.

Ἡ ἔσωτερικὴ συγκοινωνία γίνεται διὰ τῶν ὁδῶν, τῶν σιδηροδρόμων καὶ τῶν λιμνῶν (50.000 περίπου χιλιόμετρα εἶναι τὸ μῆκος τῶν διὰ βενζινοπλοίων καὶ σχεδιῶν συγκοινωνιῶν εἰς τὰς λίμνας).

Ἡ Φινλανδία εἰ σ ἄ γ ε ι τ ρόφιμα, ἀποικιακά, πετρέλαιον, καπνὸν καὶ διάφορα βιομηχανικὰ προϊόντα. Ἐ ξ ἄ γ ε ι δὲ ξυλείαν, χαρτομαῶζαν, χάρτην καὶ διάφορα μηχανήματα.

Τὸ 1,6 % τῶν ἐτησίως εἰς τὴν Ἑλλάδα εἰσαγομένων ἐμπορευμάτων εἰσάγονται ἐκ τῆς Φινλανδίας, ἀξίας 268 ἑκατομ. δρχ. Τὸ 1,6 % τῶν ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἐξαγομένων ἐτησίως προϊόντων ἐξάγονται εἰς Φινλανδίαν, ἀξίας 98 ἑκατ. δρχ. Εἰσάγομεν εἶδη ξυλείας καὶ ἐξάγομεν ἐκεῖ καπνὸν καὶ ἔσπεριδοειδῆ.

Νόμισμα ἡ Φινλανδία ἔχει τὸ μάρκον. 1 μάρκον = 100 ἑκατοστά. 320 μάρκα = 30 δρχ. (1 δολλ.).

Άποψις τῆς Ρίγας κειμένης παρὰ τας ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Ντόνα

ΤΑ ΒΑΛΤΙΚΑ ΚΡΑΤΗ

Ἐνατολικῶς τῆς Βαλτικῆς θαλάσσης εὐρίσκονται τὰ τρία βαλτικά κράτη Λιθουανία, Λεττονία, Ἑσθονία. Τὰ κράτη αὐτὰ ἀπὸ τοῦ 1700 μ.Χ. περίπου κατείχοντο ὑπὸ τῆς Ρωσίας. Κατὰ τὸ 1918 ἔγιναν ἀνεξάρτητα κράτη καὶ κατὰ τὸ 1944 κατελήφθησαν πάλιν ὑπὸ τῆς (Σοβιετικῆς) Ρωσίας. Ἡ ἐνσωμάτωσις αὐτῶν εἰς τὴν Ρωσίαν δὲν ἔχει ἀναγνωρισθῆ ὑπὸ τῶν λοιπῶν Μεγάλων Δυνάμεων. Οἱ Λιθουανοί, οἱ Λεττονοὶ καὶ οἱ Ἑσθονοὶ δὲν εἶναι σλαβικῆς οὔτε γερμανικῆς καταγωγῆς. Οἱ Λιθουανοὶ ὅμως καὶ οἱ Λεττονοὶ ἀνήκουν εἰς τὴν Ἰνδοευρωπαϊκὴν οἰκογένειαν, ἐν ᾧ οἱ Ἑσθονοὶ ἀνήκουν εἰς τὴν κιτρίνην (μογγολικὴν) φυλὴν. Τὸ ἔδαφος καὶ τῶν τριῶν (συνεχομένων) κρατῶν εἶναι πεδινόν. Εἰς τὴν Λεττονίαν σχηματίζεται ὁ μέγας κόλπος τῆς Ρίγας, πρὸ τοῦ ὁποίου ὑπάρχουν αἱ νῆσοι Αἰζελ καὶ Δαγκαί. Τὸ κλίμα καὶ τῶν τριῶν χωρῶν εἶναι ἠπειρωτικόν. Οἱ κάτοικοι τῶν εἶναι κατὰ τὸ θρήσκευμα χριστιανοὶ (Διαμαρτυρούμενοι, Καθολικοὶ, Ὁρθόδοξοι). Ὁ χριστιανισμὸς εἰσήχθη ἐκεῖ περὶ τὸ ἔτος 1300. Οἱ κάτοικοι καὶ τῶν τριῶν χωρῶν ἀσχολοῦνται κυρίως μὲ τὴν κτηνοτροφίαν καὶ γεωργίαν. Καὶ ἡ βιομηχανία ὅμως εἶναι σχετικῶς ἀνεπτυγμένη.

ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ

Έκτ. 65.200 τετρ. χιλιάμ. Πληθ. 3.000.000 κ.
Είναι τὸ νοτιώτερον τῶν τριῶν βαλτικῶν κρατῶν.

Πόλεις. Βίλνα (225.000 κ.). Είναι ἡ πρωτεύουσα τῆς Λιθουανίας.
Μέμμελ, Λιμπάου (λιμένες).

ΛΕΤΤΟΝΙΑ

Έκτ. 64.500 τετρ. χιλιάμ. Πληθ. 2.200.000 κ.

Πόλεις. Ρίγα (400.000 κ.). Είναι πρωτεύουσα τῆς Λεττονίας, κει-
μένη εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Ντόνα, πλησίον τοῦ κόλπου τῆς Ρίγας.
Βιντάου, Μιττάου.

ΕΣΘΟΝΙΑ

Έκτ. 45.000 τετρ. χιλιάμ. Πληθ. 1.200.000 κ.
Είναι τὸ βορειότερον τῶν τριῶν βαλτικῶν κρατῶν.

Πόλεις. Ρεβάλ ἢ Ταλίν (150.000 κ.). Είναι ἡ πρωτεύουσα
τῆς Ἑσθονίας μετὰ καλὸν λιμένα εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Φιννικῆς κόλπου.
ἔχει Πανεπιστήμιον καὶ ἄλλα Πνευματικὰ Ἰδρύματα.

ΠΟΛΩΝΙΑ

Έκτ. 208.534 τετρ. χιλιόμε. Πληθ. 23.257.000 κ.
Πυκνότης πληθ. 115 κάτ. κατά τετραγ. χιλιόμε.

Ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου (1939 - 1945) οἱ Πολωνοὶ ἔχουν εἰς τὴν κατοχὴν των καὶ γερμανικὰ ἐδάφη ἐκτάσεως 102.836 τετρ. χιλιομ. καὶ πληθυσμοῦ 6.000.000 κ. περίπου. Μὲ τὰ ἐδάφη αὐτὰ ἡ ἔκτασις τῆς Πολωνίας εἶναι 311.370 τετρ. χιλιόμε. καὶ ὁ πληθυσμὸς 30.324.000 κ. Αἱ Μ. Δυνάμεις δὲν ἔχουν ἀναγνωρίσει τὰ ἀνωτέρω γερμανικὰ ἐδάφη ὡς πολωνικά, (πλὴν τῆς Ρωσίας, ἡ ὁποία κατέχει ὀλόκληρον τὴν Πολωνίαν).

Θέσις - Ὅρια. Ἡ Πολωνία εὐρίσκεται ἀνατολικῶς τῆς Γερμανίας καὶ ἔχει ὄρια : Δυτικῶς τὴν Γερμανίαν, νοτίως τὴν Τσεχοσλοβακίαν, ἀνατολικῶς τὴν Σοβ. Ρωσίαν καὶ βορείως τὴν Σοβ. Ρωσίαν καὶ τὴν Βαλτικὴν θάλασσαν. Τὰ ὑπὸ κατοχὴν πρὸς δυσμὰς τῆς Πολωνίας γερμανικὰ ἐδάφη ἐκτείνονται μέχρι τῶν ποταμῶν Ὀδέρου καὶ Νάισσε.

Μορφολογία τοῦ ἐδάφους. Τὸ ἔδαφος τῆς Πολωνίας εἶναι πεδινὸν κατὰ τὸ πλεῖστον. Εἰς τὴν νοτίαν περιοχὴν εἶναι λοφῶδες μὲ μικρὰν λωρίδα ὄρειου ἐδάφους πρὸς τὴν Τσεχοσλοβακίαν (βόρεια Καρπάθια).

Κλίμα. Τὸ κλίμα τῆς Πολωνίας εἶναι ἡπειρωτικόν. Εὐνοεῖται ὑπὸ τοῦ κλίματος καὶ τοῦ ἐδάφους ἡ κτηνοτροφία καὶ αἱ γεωργικαὶ καλλιέργειαι.

Πληθυσμὸς. Οἱ Πολωνοὶ ἀνήκουν εἰς τὴν Σλαβικὴν οἰκογένειαν. Ἡ γλῶσσα των ἀνήκει εἰς τὰς σλαβικὰς διαλέκτους καὶ γράφεται μὲ λατινικοὺς χαρακτήρας, ἀντὶ τῶν παραμορφωμένων βυζαντινῶν χαρακτήρων τῆς ρωσικῆς γλώσσης. Ὁ χριστιανισμὸς εἰσῆχθη εἰς τὴν Πολωνίαν περὶ τὸ ἔτος 950. (Ὁρθόδοξοι, Καθολικοί, Διαμαρτυρόμενοι).

Ἡ Πολωνία διεμερίσθη τρεῖς φορές ὑπὸ τῶν γειτονικῶν Μ. Δυνάμεων (Ρωσίας, Γερμανίας, Αὐστρίας) (1772, 1793, 1795). Κατὰ τὸ 1815 ἔγινε πάλιν ἀνεξάρτητον κράτος καὶ ἀπὸ τοῦ 1830 κατελήφθη κατὰ τὸ πλεῖστον ὑπὸ τῆς Ρωσίας μέχρι τοῦ 1918, ὅτε ἔγινεν ἀνεξάρτητος Δημοκρατία. Ἀπὸ τοῦ 1945 κατέχεται ὀλόκληρος ὑπὸ τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας καὶ ἔχει Κυβέρνησιν ἐλεγχομένην ὑπ' αὐτῆς.

Οικονομική ζωή. Ἡ Πολωνία ἔχει ἀρκετὰ ἀνεπτυγμένην κ τ η ν ο τ ρ ο φ ί α ν καὶ γ ε ω ρ γ ί α ν. Ἐκ τοῦ ἐδάφους τῆς τὰ 50 % καλλιεργοῦνται, ἐν ᾧ τὰ 23 % καλύπτονται ὑπὸ δασῶν καὶ 13 % εἶναι λειβάδια. Τὸ ὑπόλοιπον εἶναι ἐλῶδες καὶ ὄρεινόν. Καλλιεργοῦνται δημητριακοὶ καρποὶ καὶ ἰδίως σῖτος, γαώμηλα, ζαχαρότευτλα.

Τὸ ὑπέδαφος εἶναι πλούσιον εἰς γ α ι ἄ ν θ ρ α κ α. Ἐτησίως παράγονται 90 ἑκατ. τόνοι γαιάνθρακος. Παρὰ τὴν Κρακοβίαν ὑπάρχουν καὶ μεταλλεύματα σιδήρου. Ὑπάρχουν ἐπίσης πηγὴ πετρελαίου καὶ ὄρυκτὸν μαγειρικὸν ἄλας.

Ἡ ὁδικὴ σ υ γ κ ο ι ν ω ν ί α εἶναι ἀνεπτυγμένη. Τὸ μῆκος τῶν ὁδῶν ἀνέρχεται εἰς 95.000 χιλιόμε. ἐξ ὧν 20.000 χιλιόμε. με ἀσφαλτικὸν τάπητα. Τὸ μῆκος τῶν σιδηροδρομικῶν γραμμῶν φθάνει τὰ 24.000 χιλιόμε. Ὁ ἐμπορικὸς στόλος ἔχει χωρητικότητα 2.500.000 τόν. (Ἑλλάδος 6.500.000 τόν.).

Ἡ Πολωνία εἰ σ ἄ γ ε ι πετρέλαιον, σιδηρομετάλλευμα, χημικὰ προϊόντα, μηχανάς, ἀποικιακὰ, καπνὸν κλπ. Ἐξ ἄ γ ε ι δὲ κυρίως γαιάνθρακα, μηχανάς καὶ ἀμάξας σιδηροδρόμων, ὡς καὶ δασικὰ προϊόντα.

Τὰ 0,8 % τῶν ἐτησίως εἰς τὴν Ἑλλάδα εἰσαγομένων ἐμπορευμάτων εἰσάγονται ἐκ Πολωνίας, ἀξίας 143 ἑκατ. δρχ. Τὰ 2 % τῶν ἐξαγομένων ἐτησίως ἑλληνικῶν προϊόντων ἐξάγονται εἰς Πολωνίαν, ἀξίας 125 ἑκατ. δρχ. Εἰσάγομεν γαιάνθρακα καὶ ζυλεῖαν, ἐξάγομεν δὲ εἰς Πολωνίαν καπνόν, ἐσπεριδοειδῆ καὶ σιδηρομετάλλευμα.

Νόμισμα ἢ Πολωνία ἔχει τὸ ζλότυ. 1 ζλότυ = 100 ἑκατοστά. 4 ζλότυ = 30 δρχ. (1 δολλ.).

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΡΩΣΙΑ

Ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ρωσία εἶναι τὸ εὐρωπαϊκὸν τμήμα τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας (Ἐνωσις Σοβιετικῶν Σοσιαλιστικῶν Δημοκρατιῶν, δηλ. κομμουνιστικῶν), ἢ ὅποια ἐκτείνεται πρὸς δυσμὰς ἀπὸ τῆς Πολωνίας μέχρι τοῦ Εἰρηνικοῦ ὠκεανοῦ πρὸς ἀνατολάς. Πρὸς βορρᾶν βρέχεται ὑπὸ τῆς βορείας πολιτικῆς θαλάσσης καὶ πρὸς νότον συναρεῖ με τὴν Ρουμανίαν, τὴν Τουρκίαν, τὸ Ἰράν (Περσίαν), τὸ Ἀφγανιστάν, τὰς Ἰνδίας, τὴν Κίναν καὶ Μογγολίαν. Ὁ Εὐξείνιος Πόντος καὶ ἡ Κασπία θάλασσα εἶναι αἱ πρὸς νότον τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ρωσίας θάλασσαί. Ἡ ὀλικὴ ἔκτασις τῆς Σοβιετικῆς Ρωσίας ἀνέρχεται εἰς 23.403.000 τετραγ. χιλιόμε., ὅ

δὲ πληθυσμὸς αὐτῆς εἰς 221 ἑκατ. Τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Σοβ. Ρωσίας κατοικεῖ εἰς τὴν Εὐρωπαϊκὴν Ρωσίαν (169 ἑκατομ.).

Ἄνακεφαλαίωσις τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης

Ἡ Ἀνατολικὴ Εὐρώπη περιλαμβάνει τὰ κράτη: Φινλανδίαν, Λιθουανίαν, Λεττονίαν, Ἑσθονίαν, Πολωνίαν καὶ τὴν Εὐρωπαϊκὴν Ρωσίαν. Τὸ ἔδαφος τῶν κρατῶν τούτων εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον πεδινόν, τὸ δὲ κλίμα εἶναι ἡπειρωτικόν. Οἱ κάτοικοι ἀνήκουν εἰς τὴν Ἰνδοευρωπαϊκὴν οἰκογένειαν (λευκὴν φυλὴν), πλὴν τῶν Φινλανδῶν καὶ Ἑσθονῶν, οἱ ὁποῖοι προέρχονται ἐκ τῆς κιτρίνης φυλῆς.

Πρωτεύουσαι τῶν κρατῶν τῆς Ἀνατολικῆς Εὐρώπης εἶναι: Ἑλσίνκι, Φινλανδίας, Βίλνα, Λιθουανίας, Ρίγα, Λεττονίας, Ρεβάλ ἢ Ταλίν, Ἑσθονίας, Βαρσοβία, Πολωνίας.

Οἱ κάτοικοι τῶν κρατῶν τῆς Ἀνατ. Εὐρώπης ἀσχολοῦνται κυρίως μὲ τὴν κτηνοτροφίαν καὶ τὴν γεωργίαν καὶ κατὰ δευτέρον λόγον μὲ τὴν βιομηχανίαν, ἰδίως τοῦ ξύλου.

Ἀσκήσεις

Ἀναφέρατε τοὺς κυριωτέρους ποταμοὺς καὶ τὰς πόλεις τῆς Πολωνίας.

Ποῖαι θάλασσαί βρέχουν τὴν Φινλανδίαν καὶ τί γνωρίζετε περὶ τῆς ἐσωτερικῆς συγκοινωνίας αὐτῆς;

Εἰς τί ποσὸν ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν ἀνέρχονται τὰ ἐτησίως εἰς τὴν Ἑλλάδα εἰσαγόμενα ἔμπορεύματα ἐκ τῶν κρατῶν τῆς Εὐρώπης (πλὴν Σ. Ρωσίας) καὶ ποία ἡ ἀξία τούτων εἰς δραχμὰς;

Εἰς τί ποσὸν ἐπὶ τοῖς ἑκατὸν ἀνέρχονται τὰ ἐτησίως ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἐξαγόμενα εἰς τὰ κράτη τῆς Εὐρώπης (ἐκτὸς Ρωσίας) ἔμπορεύματα καὶ ποία ἡ ἀξία τούτων εἰς δραχμὰς;

Αἱ πολιτιστικαὶ σχέσεις τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὴν Εὐρώπην

Καθ' ὅσον μέχρι σήμερον εἶναι γνωστόν, τὰ πρῶτα στοιχεῖα τοῦ πολιτισμοῦ παρουσιάζονται εἰς τὴν Μεσοποταμίαν χώραν καὶ τὴν Αἴγυπτον (5000 - 3500 π.Χ.). Κατὰ τὸ 1500 π.Χ. ἔχομεν εἰς τὴν Κρήτην τὸν θαυμάσιον Κρητικὸν πολιτισμὸν (λεγόμενον καὶ Μινωϊκόν, ἐκ

του βασιλέως Μίνως). Έκτοτε ήρχισεν ή δημιουργία του κυρίως αρχαίου Έλληνικού πολιτισμού, ό οποίος έγινε από τής εποχής τής 'Αργοναυτικής έκστρατείας (1250 π.Χ. περίπου) μέχρι του έτους 146 π.Χ. ότε οί Ρωμαίοι κατέλαβον τήν Έλλάδα. Οί Ρωμαίοι παρέλαβον τό αλφάβητον τής γλώσσης των παρά των Έλλήνων, ως και νόμους και πλείστα στοιχεία του Έλληνικού πολιτισμού, τά όποια μετέδωσαν εις τάς Ευρωπαϊκάς χώρας, τάς όποιάς ειχον καταλάβει (Ίβηρικήν χερσόνησον, Γαλλίαν, 'Αγγλίαν, Νότιον Γερμανίαν, Έλβετίαν, Αυστριαν κλπ.). 'Η έκπολιτιστική δράσις των Ρωμαίων εις τήν Ευρώπην, όπου οί άνθρωποι εύρίσκοντο έν ήμιαργία καταστάσει διήρκεσε μέχρι κυρίως του έτους 325 μ.Χ. ότε ιδρύθη ή Βυζαντινή Αυτοκρατορία (ή Βυζάντιον) με έδραν τήν Κωνσταντινούπολιν. Τό Βυζάντιον συνέχισε τό έκπολιτιστικόν έργον των αρχαίων Έλλήνων επί 1000 έτη. Πολλοί Έλληνες καθηγηταί έκαλούντο νά διδάξουν εις τήν Ευρώπην και νά μορφώσουν τούς Ευρωπαίους, επί άδρά άμοιβή. "Όταν οί Έλληνες απώλεσαν τήν έλευθερίαν των από 1453 - 1830, δηλ. επί 377 έτη, αυτοί μόν δέν ειχον Σχολεία και έκινδύνευσαν νά χάσουν και τήν γλώσσαν των, οί δέ Ευρωπαίοι συνέχισαν τήν έκπολιτιστικήν των έργασίαν επί τή βάσει του Ρωμαϊκού και κυρίως του αρχαίου Έλληνικού πολιτισμού. 'Η προσπάθεια τής νεωτέρας Έλλάδος, όπως φθάση τούς λοιπούς Ευρωπαίους και συμβαδίση με αυτούς εις τήν ανάπτυξιν του πολιτισμού, δέν είναι εύκολος. 'Από τής εποχής τής άπελευθερώσεως από τούς Τούρκους έως και σήμερα, αποστέλλονται πολλοί νέοι Έλληνες νά σπουδάσουν εις τήν Ευρώπην και επιστρέφοντες νά μεταφέρουν τά φώτα των εις τήν Μητέρα Έλλάδα. Τό μέχρι σήμερα έπιτελεσθέν έργον είναι μεγάλον αλλά όχι άρκετόν, διότι οί Ευρωπαίοι προχωρούν καθημερινώς άκόμη περισσότερο, τουλάχιστον εις τόν τεχνικόν πολιτισμόν. 'Ο σημερινός πολιτισμός ονομάζεται Ευρωπαϊκός ή Δυτικός Πολιτισμός, διότι έχει προέθει από τήν Ευρώπην ή τήν Δύσιν, ως λέγεται ή Δυτική, ή Κεντρική, ή Νότιος και ή Βόρειος Ευρώπη. Τά γράμματα, αί επιστήμαι και αί καλές τέχναι, όπως καλλιεργούνται σήμερα εις τήν Έλλάδα, έχουν τό πρότυπόν των εις τήν Δύσιν, ή όποία πάλιν διαρκώς άντλεί από τά διδάγματα των αρχαίων ήμών προγόνων. Τά αρχαιολογικά μνημεία τής χώρας μας είναι οί ζωντανοί διδάσκαλοι διά τούς Ευρωπαίους, και δι' ήμάς, του αρχαίου Έλληνικού πολιτισμού. Δι' αυτό έρχονται εις τήν Έλλάδα κατ' έτος χιλιάδες ξένων περιηγητών, διά νά ίδουν και νά θαυμάσουν

αυτά ἐκ τοῦ πλησίον. Εἰς ὅλα τὰ Πανεπιστήμια τῆς Εὐρώπης διδάσκονται τὰ ἀρχαῖα Ἑλληνικά, ἐνῶ εἰς τὴν Ἑλλάδα διδάσκονται αἱ σπουδαιότεραι εὐρωπαϊκὰ γλῶσσαι καὶ αἱ νεώτεραι κατακτήσεις τῶν ἐπιστημῶν, αἱ ὁποῖαι γίνονται εἰς τὴν Εὐρώπην. Ὁ τύπος (αἱ ἔφημερίδες), τὸ ραδιόφωνον, ὁ κινηματογράφος, τὰ βιβλία φέρουν τὸν ἑλληνικὸν λαὸν εἰς στενὴν πνευματικὴν ἐπικοινωνίαν πρὸς τοὺς εὐρωπαϊκοὺς λαούς. Αἱ Κυβερνήσεις τῶν Κρατῶν ὑποβοηθοῦν τὴν πνευματικὴν ἐπικοινωνίαν τῶν λαῶν τῶν διὰ τῆς ἀνταλλαγῆς ραδιοφωνικῶν ἐκπομπῶν, ἔφημερίδων, βιβλίων, κινηματογραφικῶν ταινιῶν κλπ.

Ἄνασκόπησις τῆς Εὐρώπης ἀπὸ ἐθνογραφικῆς καὶ οἰκονομικῆς ἐπόψεως

Ἡ Εὐρώπη εἶναι ἡ κατοικία τῆς λευκῆς φυλῆς, ἡ ὁποία κατὰ τοὺς νεωτέρους χρόνους ἐξηπλώθη εἰς ὅλας τὰς ἄλλας ἡπείρους τῆς γῆς. Θεωρεῖται πιθανόν, ὅτι οἱ παλαιότατοι Εὐρωπαῖοι προῆλθον ἐκ τῶν Ἰνδιῶν. Οἱ κάτοικοι τῆς Εὐρώπης μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου διεμορφώθησαν εἰς διαφόρους λαούς, μὲ ἰδιαίτερα ἐθνικὰ χαρακτηριστικά. Πρὸ παντὸς διαφέρουν μετὰξὺ τῶν κατὰ τὴν γλῶσσαν. Αἱ εὐρωπαϊκὰ γλῶσσαι προέρχονται ἐκ τῆς λεγομένης Ἰνδοευρωπαϊκῆς γλώσσης. Οἱ Φίνιοι (Φινλανδοί), οἱ Ἑσθονοί, οἱ Οὐγγροὶ καὶ οἱ Τοῦρκοι προέρχονται ἐκ τῆς κιτρίνης (μογγολικῆς) φυλῆς, καὶ αἱ γλῶσσαι τῶν δὲν ὁμοιάζουν πρὸς τὰς εὐρωπαϊκὰς. Οἱ Ἰνδοευρωπαῖοι διακρίνονται εἰς τρεῖς κατηγορίας : Εἰς τὴν Ἑλληνολατινικὴν ὁμοεθνίαν (Ἕλληνας, Ἴταλοί, Ἴσπανοί, Πορτογάλοι, Γάλλοι, Βαλλῶνοι, Ρουμάνοι). Τὴν Γερμανικὴν ὁμοεθνίαν (Ἀγγλοὶ, Σάξωνες (Ἀγγλοσάξωνες), Γερμανοί, Φλαμανδοί, Ὀλλανδοί, Δανοί, Νορβηγοί, Σουηδοί, τὸ πλεῖστον τῶν Ἑλβετῶν, Ἀυστριακοί) καὶ τὴν Σλάβικὴν ὁμοεθνίαν (Γιουγκοσλάβοι, Βούλγαροι, Τσεχοσλοβάκοι, Πολωνοί, Ρῶσοι). Ἐκ τῶν παλαιωτέρων καὶ μεγάλων λαῶν τῆς Εὐρώπης διεσώθησαν μερικοὶ εἰς ἀπόμερα καὶ ἄβαστα μέρη. Μεταξὺ αὐτῶν εἶναι καὶ ὀλίγοι Κέλται εἰς τὰς Βρετανικὰς νήσους καὶ εἰς τὴν Βρετάννην (Γαλλίας), οἱ Βάσκοι τῶν Πυρηναίων καὶ οἱ Ἀλβανοὶ (Ἰλλυριοί).

Τὰ κράτη τῆς Εὐρώπης προέκυψαν μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου. Τὰ σύνορά τῶν δὲν εἶναι, κατὰ τὸ πλεῖστον, φυσικά. Δὲν καθορίζονται δηλαδὴ ἀπὸ φυσικὰ ἐμπόδια, ὅπως εἶναι αἱ θάλασσαι, οἱ μεγάλοι ποταμοὶ

καί τὰ ὄρη. Δι' αὐτὸ τὰ σύνορα τῶν κρατῶν λέγονται ἱστορικά. Φυσικά σύνορα εἶναι π.χ. τὰ Πυρηνναῖα μεταξὺ Ἰσπανίας καὶ Γαλλίας, ἐν ᾧ τὰ σύνορα Γιουγκοσλαβίας - Αὐστρίας ἢ Φινλανδίας - Ρωσίας δὲν εἶναι φυσικά.

Ἡ Οἰκονομία τῆς Εὐρώπης (ἢ ἀπασχόλησις δηλ. τῶν κατοίκων) εἶναι ποικίλη. Οἱ Εὐρωπαῖοι ἔχουν ἀναπτύξει εἰς τὸ ἑπακρον ὅλους τοὺς κλάδους τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς. Ὁ βαθμὸς ἀναπτύξεως ἐκάστου κλάδου ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὰς ἰδιαιτέρας τοπικὰς συνθήκας ἐκάστου κράτους. Ἡ Μεσογειακὴ Εὐρώπη ἔχει χαρακτηῖρα ἀγροτικὸν μὲ τάσιν πρὸς βιομηχανικὴν ἀνάπτυξιν, ἰδίως εἰς τὴν Ἰταλίαν. Ἡ Δυτικὴ καὶ ἡ Κεντρικὴ Εὐρώπη εἶναι κυρίως βιομηχανικαὶ περιοχαί. Τὴν μεγαλυτέραν βιομηχανίαν παρατηροῦμεν εἰς τὴν Μ. Βρετανίαν (Ἀγγλίαν) καὶ Γερμανίαν. Εἰς τὴν Βόρειον Εὐρώπην ἡ οἰκονομία εἶναι ἀλιευτικὴ, ἀγροτικὴ καὶ βιομηχανικὴ.

Ἡ Εὐρωπαϊκὴ Κοινὴ Ἀγορὰ (Ε.Κ.Α.)

Κατὰ τὸ ἔτος 1951 τὰ ἕξ Εὐρωπαϊκὰ κράτη : Δυτικὴ Γερμανία, Γαλλία, Ἰταλία, Βέλγιον, Ὁλλανδία, Λουξεμβούργον, ἱδρυσαν Οἰκονομικὸν Ὄργανισμὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα « Μεταλλουργικὴ Ἐνωσις ». Σκοπὸς τοῦ Ὄργανισμοῦ τούτου εἶναι ἡ ἀπὸ κοινοῦ ἐκμετάλλευσις τοῦ ἀνθρακος καὶ τοῦ σιδήρου τῶν κρατῶν αὐτῶν.

Τὰ ἴδια κράτη ἱδρυσαν κατὰ τὸ ἔτος 1958 καὶ ἄλλον Ὄργανισμὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα « Εὐρωπαϊκὴ Κοινὴ Ἀγορὰ ». Σκοπὸς τοῦ νέου τούτου Ὄργανισμοῦ εἶναι ὅπως ρυθμίζεται ἡ παραγωγὴ καὶ ἡ κατανάλωσις τῶν προϊόντων τῶν ἀνωτέρω χωρῶν ἀπὸ κοινοῦ, κατὰ τὸν καλύτερον δυνατὸν τρόπον. Ἡ Ἑλλάς ἔγινε ἔκτακτον μέλος τοῦ Ὄργανισμοῦ αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1961. Ἐλπίζει δὲ ὅτι διὰ τῆς συνεργασίας αὐτῆς καὶ τῆς ἐργατικότητος ὅλων τῶν Ἑλλήνων θὰ κατορθώσῃ νὰ βελτιώσῃ τὴν οἰκονομικὴν κατάστασιν αὐτῆς.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΡΟΤΥΠΩΝ

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΤΟ ΣΥΜΠΑΝ

Ἐὰν κατὰ μίαν ἀνέφελον καὶ ἀσέληνον νύκτα εὐρεθῶμεν εἰς τὸ ὕπαιθρον, μακρὰν τῶν φώτων τῶν πόλεων, καὶ παρατηρήσωμεν μὲ προσοχὴν τὸν ἑναστρον οὐρανόν, θὰ αἰσθανθῶμεν θαυμασμόν διὰ τὴν θείαν δημιουργίαν τοῦ κόσμου. Εὐρισκόμεθα εἰς τὸ κέντρον ἐνὸς ἡμισφαιρίου τοῦ οὐρανοῦ, τοῦ ὁποίου ἡ πρὸς ἡμᾶς ἐστραμμένη ἐσωτερικὴ ἐπιφάνεια διακοσμεῖται ὑπὸ χιλιάδων ἀστέρων. Νομίζομεν ὅτι οἱ ἀστέρες αὐτοὶ εἶναι προσκεκολλημένοι εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἀκίνητοι. Κατὰ τὴν ἡμέραν δὲν βλέπομεν τοὺς ἀστέρας, διότι τὸ φῶς τοῦ ἡλίου εἶναι πολὺ ἔντονον καὶ ἐμποδίζει νὰ φαίνωνται.

Εἰς τὸν οὐρανὸν τίποτε δὲν μένει ἀκίνητον. Τὰ πάντα κινεῖται μὲ θείαν τάξιν καὶ ἁρμονίαν. Ἀπὸ παλαιότητας ἀκόμη ἐποχῆς αἱ κινήσεις τῶν ἀστέρων ἀπετέλεσαν τὴν βάσιν διὰ τὸν καθορισμὸν τῆς μετρήσεως τοῦ χρόνου καὶ τὸν καταρτισμὸν τοῦ ἡμερολογίου. Ἐξ ἀρχαιολογικῶν εὐρημάτων καὶ ἀπὸ ἄλλας πληροφορίας εἶναι γνωστόν, ὅτι οἱ Σουμέριοι, οἱ Βαβυλώνιοι, οἱ Φοίνικες, οἱ Αἰγύπτιοι καὶ οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες εἶχον ἡμερολόγια ἀπὸ τοῦ ἔτους 4.000 π.Χ. Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη οἱ ἐπιστήμονες κατώρθωσαν νὰ ἀναγνώσουν τὸ ἀριθμητικὸν σύστημα τῶν Ἰνδιάνων τῆς Ἀμερικῆς καὶ νὰ καταλήξουν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ λαὸς αὐτὸς εἶχεν ἡμερολόγιον ἀπὸ τοῦ ἔτους 8.498 π.Χ.

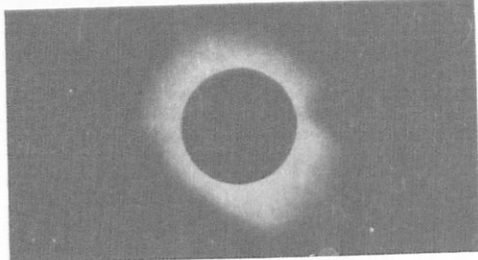
Μεγάλην ἐντύπωσιν καὶ θαυμασμὸν προκαλεῖ ἡ πληροφορία ὅτι ὁ ἐκ τῶν ἐπτά σοφῶν τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος Θαλῆς ὁ Μιλήσιος (640 — 546 π. Χ.) εἶχε προβλέψει, πολλοὺς μῆνας πρὶν αὐτὴ λάβῃ χώραν, τὴν ἔκλειψιν τοῦ ἡλίου τῆς 28ης Μαΐου 585 π. Χ. Οἱ ἀρχαῖοι ἡμῶν πρόγονοι εἶχον κατορθώσει νὰ εὔρουν πολλοὺς νόμους σχετικoὺς μὲ τὴν κίνησιν τῶν πλανητῶν ἀστέρων καὶ τὴν θέσιν τῆς γῆς ἐναντι αὐτῶν. Μεταξὺ τῶν ἄλλων ἔλεγον ὅτι ὁ ἔναστρος οὐρανὸς δὲν ἦτο ἀνέκαθεν, ὅπως εἶναι σήμερον. "Ὅλη ἡ ὕλη τῶν ἀστέρων, ἔλεγον, ἦτο ἀνάμικτος καὶ τὸ σύμπαν ἦτο ἐν χάος. Κάποτε, ὁ Θεῖος Δημιουργὸς τοῦ κόσμου ἀπεφάσισε καὶ ἔδωκε μορφήν εἰς τὸ χάος αὐτὸ καὶ καθώρισε νόμους διὰ τὴν λειτουργίαν του. Ἀπὸ τότε ὁ ἔναστρος οὐρανὸς εἶναι ὅπως τὸν βλέπομεν.

Ο ΓΑΛΑΞΙΑΣ

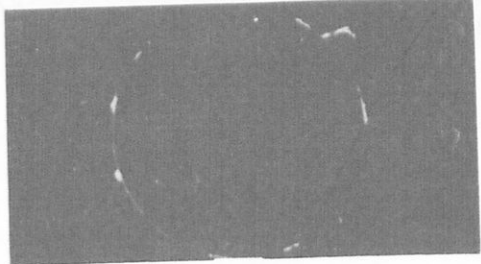
Τὸ ὄνομα Κόσμος (κόσμημα, ἁρμονία) ἔλαβεν ὁ ἑναστros οὐρανὸς ἀπὸ τὸν μεγάλον φιλόσοφον καὶ μαθηματικὸν Πυθαγόραν τὸν Σάμιον (580 - 490 π.Χ.). Ἡ σύγχρονος ἐπιστήμη, βοθητομένη ἀπὸ τὰς φυσικὰς θεωρίας καὶ τὰ μεγάλα τηλεσκοπία, παραδέχεται ὅτι εἰς τὸν κόσμον ὑπάρχουν μεγάλα ὁμάδες ἀστέρων, ἐκάστη τῶν ὁποίων ὀνομάζεται νεφέλωμα. Τὰ πρῶτα νεφελώματα ὑποστηρίζεται ὅτι ἐδημιουργήθησαν πρὸ δέκα περίπου δισεκατομμυρίων ἐτῶν. Ὑπολογίζεται, ὅτι ἕκαστον νεφέλωμα ἔχει πολλὰ δισεκατομμύρια ἀστέρων. Ἐν τοιοῦτον νεφέλωμα εἶναι καὶ ἐκεῖνο εἰς τὸ ὁποῖον ἀνήκει ὁ ἥλιος καὶ ἡ γῆ. Τὸ νεφέλωμα αὐτὸ ὀνομάζεται Γαλαξίας. Τὸν Γαλαξίαν δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν εἰς τὸν οὐρανὸν κατὰ ἀνέφελον καὶ ἀσέληνον νύκτα, ὅταν εἴμεθα εἰς τὸ ὑπαίθρον. Ἐχει σχῆμα ἐπίμηκες καὶ πεπλατυσμένον, ὄχι ὅμως κανονικόν, καὶ διευθύνεται ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον. Τὸ χρῶμα τοῦ ὁμοιάζει πρὸς τὸ χρῶμα τοῦ γάλακτος. Διὰ τὸν λόγον αὐτὸν ὀνομάσθη τὸ νεφέλωμα αὐτὸ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων Γαλαξίας (Σχ. 1). Τὰ ἄλλα νεφελώματα τοῦ σύμπαντος κόσμου εὐρίσκονται πολὺ μακρὰν ἀπὸ ἡμᾶς.

Ὑπολογίζεται, ὅτι ὁ Γαλαξίας ἔχει 200 δισεκατομμύρια ἡλίουσ τοῦλάχιστον. Ἐὰν λάβωμεν ὑπ' ὄψει ὅτι εἰς τὸν κόσμον ὑπάρχουν πολλὰ νεφελώματα καὶ ὅτι ἕκαστον αὐτῶν ἔχει πολλὰ δισεκατομμύρια ἡλίων, ἀντιλαμβανόμεθα ὅτι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἡλίων τοῦ σύμπαντος ἀνέρχεται εἰς πολλὰ δισεκατομμύρια ἢ τρισεκατομμύρια.

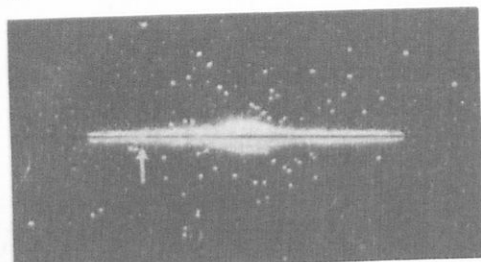
Διὰ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ (δηλαδὴ χωρὶς τηλεσκοπίων) ὁ ἄνθρωπος δύναται νὰ διακρίνη εἰς τὸν ἑναστρον οὐρανὸν 3000 περίπου ἀστέρας. Ὅλοι οἱ ἀστέρες, τοὺς ὁποίους βλέπομεν εἰς τὸν οὐρανόν, ἀνήκουν εἰς τὸν Γαλαξίαν μας. Αὐτοὶ μάλιστα εἶναι οἱ κείμενοι πλησιέστερον πρὸς

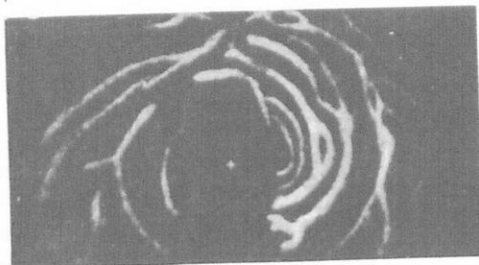
α.

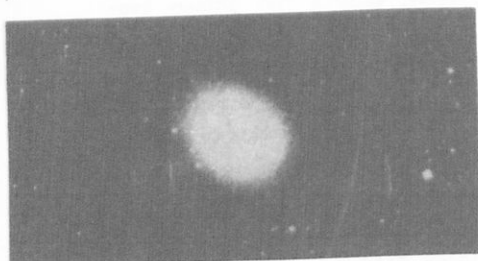
β.

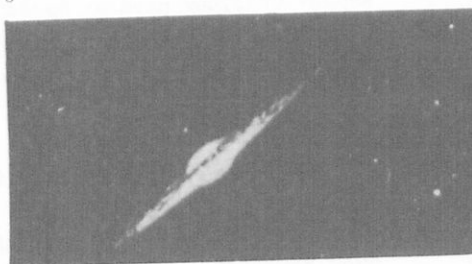
γ.

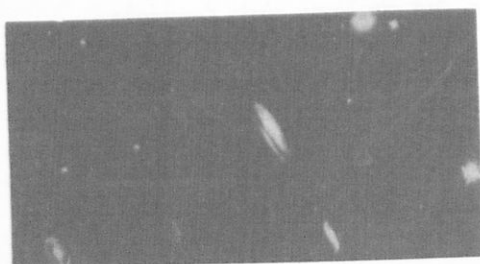
δ.

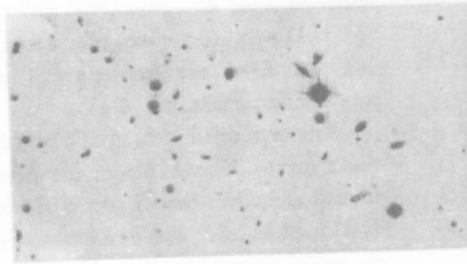
ε.

ζ.

η.

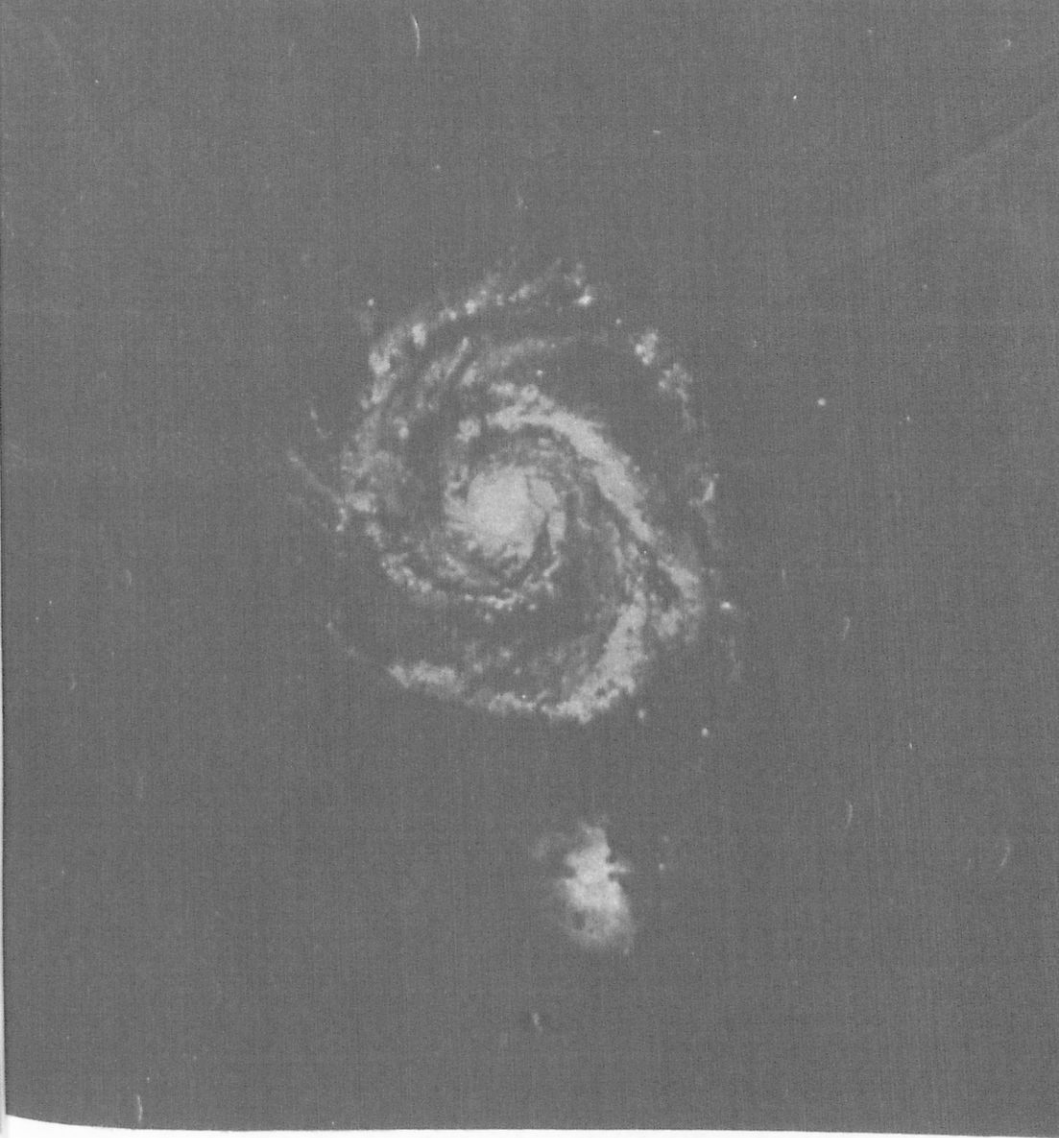

θ.

σχ.

1

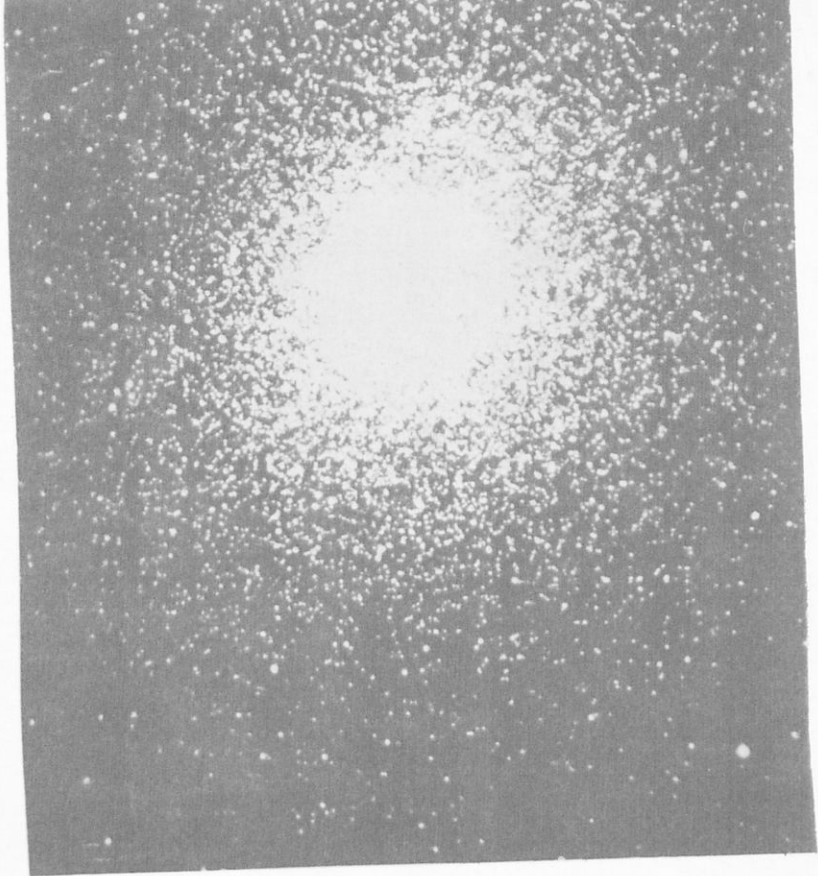
α. Φωτογραφία του ήλιου εις όλικήν έκλειψιν. β. Έκρηξεις αερίων εις την επιφάνειαν του ήλιου. γ. Σχηματική παράστασις του Γαλαξίου μας. Το βέλος δεικνύει την θέσιν του ήλιου. δ. Η έλικοειδής μορφή του Γαλαξίου μας. ε. Νεφέλωμα. Το φῶς, δια τῶν φθάσεων ἀπὸ αὐτοῦ εις την

γῆν, χρειάζεται 1.300.000 ἔτη. ζ. Νεφέλωμα ἄλλης μορφῆς, η καὶ θ. Διάφορα ἄλλα Νεφελώματα. Διὰ τὴν φθάση τὸ φῶς ἀπὸ αὐτὰ εἰς τὴν γῆν, χρειάζεται 227.500.000 ἔτη. ι. Νεφέλωμα ὁμοιάζον πρὸς ἕλικα ἐξελισσομένην μὲ ἑκατοντάδας δισεκατομμυρίων ἡλίουσ.

σχ.

2

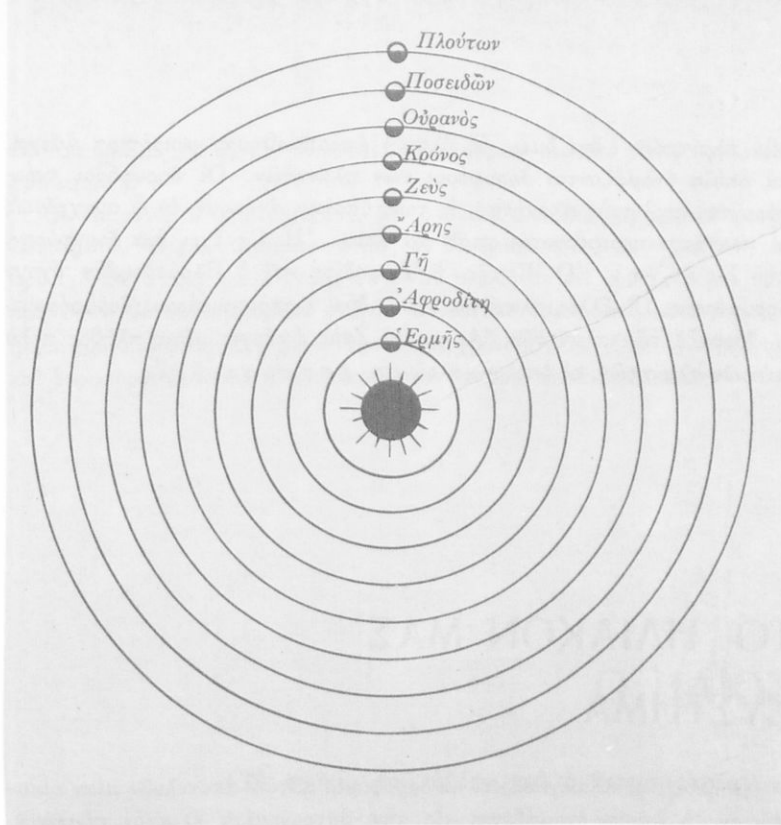
σχ. 3

*Νεφέλωμα ἐκ τῶν πλησιεστέρων πρὸς τὴν γῆν μὲ πολλὰ
δισεκατομμύρια ἡλίων*

ἡμᾶς. Τοὺς ἄλλους, οἱ ὁποῖοι φαίνονται ἀμυδρῶς ὡς γαλακτώμα, ὀνομάζομεν κυρίως Γαλαξίαν, καὶ αὐτοὶ εὐρίσκονται πολὺ μακρὰν ἀπὸ ἡμᾶς. Τὰ νεφελώματα δὲν ἔχουν ὅλα τὸ αὐτὸ σχῆμα. Ἄλλα ὁμοιάζουν πρὸς ἕλινα ἐξελισσομένην καὶ ἄλλα ἔχουν ἄλλα σχήματα (Σχ. 2, 3).

Οἱ ἀστρονόμοι παραδέχονται, ὅτι ὁ ἥλιος ἀνέκαθεν κινεῖται περιστροφικῶς. Ἐνεκα τῆς κινήσεως αὐτῆς ἀπεσπάρθησαν ἀπ' αὐτοῦ διάφορα μέρη.

Ἐν ὅλῳ ἐννέα εἶναι τὰ μέρη αὐτά, τὰ ἄστρα, τὰ ὅποια ἀπεσπάρθη-

σχ

4

Ὁ ἥλιος μετὰ τῶν 9 πλανητῶν

σαν ἀπὸ τοῦ ἡλίου καὶ ἐξακολουθοῦν ἕκτοτε νὰ περιφέρονται περὶ αὐτόν. Ἐκ τούτων ἄλλα μὲν εὐρίσκονται εἰς μικροτέραν ἀπόστασιν ἀπὸ τοῦ ἡλίου, ἄλλα δὲ εἰς μεγαλυτέραν. Τὰ ὀνόματα τῶν ἀστρων αὐτῶν, ὅταν τὰ ἐξετάσωμεν ἀπὸ τὰ πλησιέστερον πρὸς τὰ ἀπώτερον (δηλ. μακρύτερον) τοῦ ἡλίου εὐρισκόμενα, εἶναι τὰ ἐξῆς: Ἐρμῆς, Ἀφροδίτη, Γῆ, Ἄρης, Ζεὺς, Κρόνος, Οὐρανός, Ποσειδῶν, Πλούτων (Σχ. 4, 5). Τὰ ἐννέα αὐτὰ ἄστρα ὀνομάζονται πλανῆται.

Ὅπως ἀπὸ τοῦ ἡλίου ἀπεσπάσθησαν οἱ πλανῆται, οὕτω πως ἐκ

τῶν πλανητῶν (ὄχι ὅμως ἐξ ὅλων) ἀπεσπάρθησαν μικρότερα ἄστρα, τὰ ὁποῖα ὀνομάζονται δορυφόροι τῶν πλανητῶν. Οἱ δορυφόροι περιφέρονται περὶ τοὺς πλανήτας εἰς τοὺς ὁποίους ἀνήκουν, ἐν ᾧ συγχρόνως οἱ πλανῆται περιφέρονται περὶ τὸν ἥλιον. Ἡ Γῆ ἔχει ἓνα δορυφόρον, τὴν Σελήνην. Ὁ Ἐρμῆς, ἡ Ἀφροδίτη καὶ ὁ Πλούτων δὲν ἔχουν δορυφόρους. Οἱ ἄλλοι πλανῆται ἔχουν δύο ἢ περισσοτέρους δορυφόρους.

Μεταξὺ τῶν πλανητῶν Ἄρης καὶ Ζεὺς ὑπάρχει μέγα πλῆθος πολὺ μικρῶν πλανητῶν, οἱ ὁποῖοι καλοῦνται ἀστειροειδεῖς.

ΤΟ ΗΛΙΑΚΟΝ ΜΑΣ ΣΥΣΤΗΜΑ

Ὁ ἥλιος, οἱ πλανῆται καὶ οἱ δορυφόροι αὐτῶν ἀποτελοῦν μίαν οἰκογένειαν, ἡ ὁποία ὀνομάζεται εἰς τὴν ἀστρονομίαν ἥλιακὸν σύστημα. Ὅταν λέγωμεν ἥλιοι ἐνὸς Γαλαξίου ἢ Νεφελώματος, ἐννοοῦμεν τὰ ἥλιακὰ συστήματα αὐτῶν.

Οἱ ἀρχαῖοι ἡμῶν πρόγονοι, οἱ ὁποῖοι ἔθεσαν τὰ θεμέλια ὅλων τῶν ἐπιστημῶν (μεταξὺ αὐτῶν εἶναι ὁ Θαλῆς ὁ Μιλήσιος, ὁ Ἀναξίμανδρος, ὁ Ἀναξαγόρας), ἔλεγον, ὅτι ὁ ἥλιος καὶ ὅλοι οἱ πλανῆται καὶ οἱ δορυφόροι τῶν ἀποτελοῦνται ἐκ τῶν αὐτῶν συστατικῶν (δηλ. ἀπὸ τὰ αὐτὰ πράγματα, ὅπως π.χ. ἀπὸ ὀξυγόνου, ὑδρογόνου, μόλυβδου κλπ.) Ἐπίσης ἔλεγον ὅτι οἱ πλανῆται καὶ οἱ δορυφόροι τῶν δὲν ἔχουν ἰδικόν των φῶς, ἀλλὰ δέχονται τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, τὸ ὁποῖον ἀνακλοῦν, καὶ οὕτως γίνονται ὁρατοὶ ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ σύγχρονος ἐπιστῆμη πιστοποιεῖ μὲ τὰ νεώτερα μέσα τὰ ὁποῖα διαθέτει, ὅτι πράγματι ὁ ἥλιος, οἱ πλανῆται καὶ οἱ δορυφόροι τῶν ἀποτελοῦνται ἐκ τῶν αὐτῶν συστατικῶν καὶ ὅτι μόνον ὁ ἥλιος ἔχει ἰδικόν του φῶς, ἐν ᾧ οἱ πλανῆται καὶ οἱ δορυφόροι τῶν λαμβάνουν τὸ φῶς τῶν

ἐκ τοῦ ἡλίου. Τὸ σχῆμα ἐκάστου τῶν ἄστρον τούτων εἶναι σφαιρικὸν (περίπου).

Οἱ ἀστρονόμοι ὑποστηρίζουν, ὅτι ὁ μὲν Γαλαξίας ἐσχηματίσθη πρὸ 10 περίπου δισεκατομμυρίων ἐτῶν, οἱ δὲ ἡλιοὶ αὐτοῦ ἐσχηματίσθησαν πρὸ 5 δισεκατομμυρίων ἐτῶν, ἐν ᾧ οἱ πλανῆται καὶ οἱ δορυφόροι των πρὸ 3 - 5 δισεκατομμυρίων ἐτῶν. Ἐννοεῖται ὅμως, ὅτι οὔτε ὅλοι οἱ ἡλιοὶ τοῦ Γαλαξίου ἐσχηματίσθησαν συγχρόνως, οὔτε ὅλοι οἱ πλανῆται καὶ δορυφόροι ἐκάστου πλανητικοῦ συστήματος, ἀλλὰ βαθμιαίως.

Ο ΗΛΙΟΣ

Τὸ σχῆμα τοῦ ἡλίου καὶ ἡ θερμοκρασία του

Ὁ ἥλιος, ὅπως καὶ ὅλα τὰ ἄστρα, ἔχει σχῆμα ὁμοιάζον μὲ σφαῖραν (σφαιροειδές). Ἡ θερμοκρασία του εἶναι ποικίλη. Ἄλλοῦ εἶναι μικροτέρα καὶ ἄλλοῦ εἶναι μεγαλύτερα. Ὑπολογίζεται, ὅτι εἰς τὸ ἐξωτερικὸν μέρος τοῦ ἡλίου ἡ θερμοκρασία του εἶναι 5,5 χιλιάδες βαθμοὶ Κελσίου, ἐν ᾧ εἰς τὸ ἐσωτερικὸν εἶναι 20 ἑκατομ. βαθμοὶ Κελσίου. Ἡ γῆ δέχεται συνεχῶς καὶ ἀδιαλείπτως τὸ ζφογόνον φῶς καὶ τὴν ζφογόνον θερμότητα τοῦ ἡλίου. Χωρὶς τὸ φῶς καὶ τὴν θερμότητα τοῦ ἡλίου δὲν θὰ ὑπῆρχε ζωὴ ἐπὶ τῆς γῆς. Ἐνεκα τῆς σημασίας τοῦ ἡλίου διὰ τὴν ζωὴν ἐπὶ τῆς γῆς πολλοὶ λαοὶ τῆς ἀρχαιότητος (Αἰγύπτιοι, Ἰνδοὶ) ἐλάτρευον τὸν ἥλιον ὡς θεότητα.

Ὁ ἥλιος σκορπίζει διαρκῶς φῶς καὶ θερμότητα πρὸς ὅλας τὰς διευθύνσεις. Ἡ γῆ, ἡ σελήνη καὶ οἱ ἄλλοι πλανῆται μετὰ τῶν δορυφόρων των δέχονται μόνον μικρὸν μέρος τοῦ φωτὸς καὶ τῆς θερμότητος, τὰ ὅποια ἐκπέμπει ὁ ἥλιος. Τὸ μεγαλύτερον μέρος τούτων διασκορπίζεται εἰς τὸν οὐράνιον χῶρον.

Ἡ ἀκτινοβολία τοῦ ἡλίου

Ἡ σύγχρονος ἐπιστήμη παραδέχεται ὅτι ὁ ἥλιος, ὅταν ἐσχηματίσθη, ἀπετελεῖτο μόνον ἐκ τοῦ ἀπλουστέρου χημικοῦ σώματος, τὸ ὁποῖον ὀνομάζεται ὕδρογόνον. Σὺν τῷ χρόνῳ τὸ ὕδρογόνον αὐτὸ μετετρέπετο, καὶ μετατρέπεται ἀκόμη καὶ τώρα, εἰς ἄλλα σώματα. Διὰ τὴν γίνη ἢ μετατροπὴ αὐτῆ, δαπανᾶται μικρὸν ποσὸν ὕλης (δηλ. ὕδρογόνου), ἢ ὁποία μετατρέπεται εἰς ἡλιακὴν ἐνέργειαν. Ἡ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον παραγομένη ἡλιακὴ ἐνέργεια ἀκτινοβολεῖται πρὸς ὅλας τὰς διευθύνσεις. Ἐχει ὑπολογισθῆ, ὅτι μέχρι σήμερον ἐκ τοῦ ἀρχικοῦ ποσοῦ ὕδρογόνου τοῦ ἡλίου τὸ ἐν τρίτον ἔχει μετασχηματισθῆ εἰς ἄλλα σώματα. Ἐπομένως, ἐὰν ὁ ἥλιος ἔχη ζήσει μέχρι τοῦδε 5 δισεκατομμύρια ἔτη, ὡς ὑποστηρίζεται, θὰ ζήσει ἀκόμη ἄλλα 10 δισεκατομμύρια ἔτη.

Ἐὰν θελήσωμεν νὰ παρατηρήσωμεν τὴν ἡλικίαν τοῦ ἡλίου μὲ τὰ ἀνθρώπινα μέτρα ἡλικίας, θὰ ἐλέγομεν, ὅτι ὁ ἥλιος εὑρίσκεται εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἀνδρικής του ἡλικίας, εἶναι δηλ. 25 ἐτῶν, καὶ θὰ ζήσει ἀκόμη ἄλλα 50 ἔτη, ἀφοῦ δεχθῶμεν ὡς μέσον ὄρον τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου 75 ἔτη.

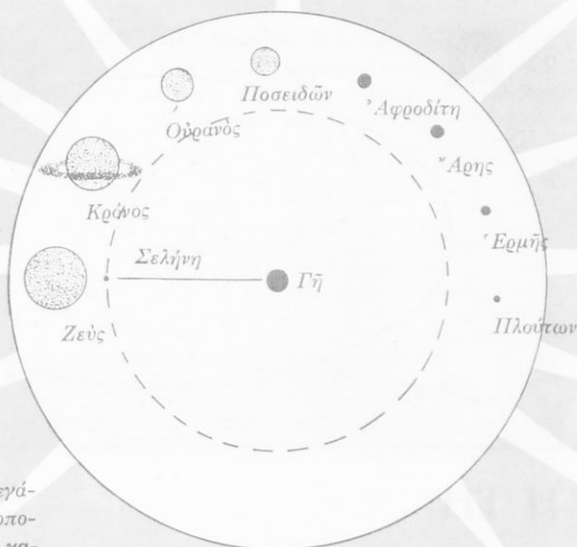
Τὸ μέγεθος τοῦ ἡλίου

Ἡ διάμετρος τοῦ ἡλίου εἶναι 1.392.000 χιλιόμετρα (ἢ ἀκτίς = 696.000 χιλιόμε.), ἐν ᾧ ἡ μᾶζα τοῦ ἡλίου, δηλαδή τὸ ποσὸν τῆς ὕλης ἐκ τῆς ὁποίας ἀποτελεῖται ὁ ἥλιος, εἶναι 333.000 φορὰς μεγαλύτερον τῆς ὕλης ἐκ τῆς ὁποίας ἀποτελεῖται ἡ γῆ.

Κινήσεις τῶν πλανητῶν

Ἄλλοι οἱ πλανῆται ἐκτελοῦν κυρίως δύο κινήσεις συγχρόνως· μίαν περὶ τὸν ἄξονά των (νοητὸν) εἰς ὠρισμένας ὥρας καὶ μίαν περὶ τὸν ἥλιον εἰς ὠρισμένας ἡμέρας ἢ ἔτη. Τὴν περὶ τὸν ἥλιον κίνησιν, τὴν περιφορὰν περὶ τὸν ἥλιον, ὡς λέγεται, ἐκτελοῦν οἱ πλησιέστερον αὐτοῦ εὐρισκόμενοι εἰς μικρότερον χρόνον· οἱ ἀπώτερον (μακρύτερον) αὐτοῦ εὐρισκόμενοι χρειάζονται περισσότερον χρόνον.

σχ. 5

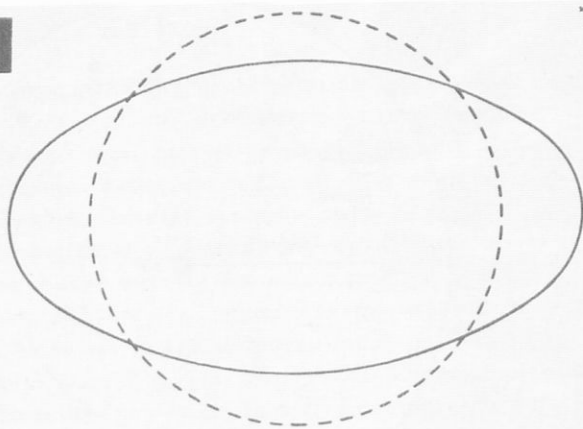

Ὁ ἥλιος εἶναι τόσο μεγάλος, ὥστε ἐντὸς αὐτοῦ τοποθετούμενοι οἱ πλανῆται καταλαμβάνουν μικρὸν μόνον μέρος

Τὸ σχῆμα, τὸ ὁποῖον διαγράφουν οἱ πλανῆται κινούμενοι περὶ τὸν ἥλιον, δὲν εἶναι ἐντελῶς κύκλος. Εἶναι κύκλος πεπιεσμένος ὀλίγον εἰς δύο μέρη του, εὐρισκόμενα ἀπέναντι ἀλλήλων (τὸ ἓν τοῦ ἄλλου) καὶ ἐξωγκωμένος ὀλίγον εἰς ἄλλα δύο μέρη ἀντίστοιχα. Τὸ σχῆμα αὐτὸ λέγεται εἰς τὴν γεωμετρίαν ἔλλειψις, ἐπειδὴ ἐλλείπει κάτι, διὰ νὰ εἶναι πλήρης κύκλος. (Σχ. 6). Ὁ ἥλιος δὲν εἶναι εἰς τὸ κέντρον τῆς ἐλλείψεως, ἀλλὰ ἀπέχει ὀλίγον αὐτοῦ. Τὸ φῶς, διὰ νὰ φθάσῃ ἐκ τοῦ ἡλίου εἰς τὴν γῆν, χρειάζεται 500 δευτερόλεπτα. Τρέχει δὲ τὸ φῶς μὲ ταχύτητα 300.000 χιλιομέτρων κατὰ δευτερόλεπτον.

Ὁ ἥλιος, οἱ πλανῆται καὶ οἱ δορυφόροι των δὲν στηρίζονται εἰς στήριγμά τι, ἀλλὰ αἰωροῦνται εἰς τὸ διάστημα. Οἱ πλανῆται ἔλκουν τὸν ἥλιον, συγχρόνως ἑμῶς ἔλκονται καὶ ὑπὸ τοῦ ἡλίου. Τὸ φαινόμενον, νὰ ἔλκουν οἱ πλανῆται τὸν ἥλιον καὶ συγχρόνως νὰ ἔλκωνται ὑπ' αὐτοῦ, ὀνομάζεται ἀμοιβαία ἔλξις. Χάρις εἰς τὴν ἀμοιβαίαν ἔλξιν τῶν ἄστρων τοῦ ἡλιακοῦ μας συστήματος, ταῦτα κατὰ τὰς κινήσεις των αἰωροῦνται εἰς τὸ διάστημα καὶ ἐκτελοῦν αὐτὰς μὲ μαθηματικὴν ἀκρίβειαν.

σχ. 6

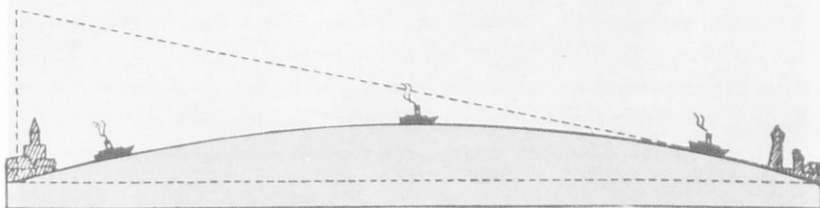
Η ΓΗ

Σχήμα και μέγεθος τῆς γῆς

Ἡ γῆ ἔχει σχῆμα σφαιρικόν (περίπου). Ἡ ἀκτίς αὐτῆς εἶναι 6.370 χιλιόμετρα, ἡ δὲ περίμετρος αὐτῆς εἶναι 40.000 χιλιόμετρα. Πρῶτος ἐπιστήμων, ὅστις ὑπελόγησε τὴν περίμετρον τῆς γῆς διὰ μετρήσεως, εἶναι ὁ σπουδαῖος Ἕλληγ ἀστρονόμος καὶ μαθηματικὸς τῆς ἀρχαιότητος Ἐρατοσθένης ὁ Κυρηναῖος (δηλ. ὁ καταγόμενος ἐκ τῆς Κυρήνης τῆς Ἀφρικῆς, ἡ ὁποία ἦτο ἀποικία τῶν Ἑλλήνων). Ὁ Ἐρατοσθένης ἔζησε κατὰ τὸ διάστημα 276 - 194 π.Χ., ἦτο δὲ ἀρκετὰς δεκαετηρίδας πρῦτανις τοῦ Ἑλληνικοῦ Πανεπιστημίου τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ Διευθυντὴς τῆς περιφήμου Βιβλιοθήκης της. Μὲ τὰ ἐλάχιστα μέσα, τὰ ὁποῖα διέθετε τότε ὁ Ἐρατοσθένης, εὗρεν ὅτι ἡ περίμετρος τῆς Γῆς εἶναι 39.690 χιλιόμετρα. Ἐκαμε δηλ. ἐν μικρὸν λάθος, μικρότερον τοῦ 1 % ἐπὶ τοῦ ὀρθοῦ μήκους τῆς περιμέτρου τῶν 40.000 χιλιομ., τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται σήμερον μὲ τὰ τελειότερα μέσα μετρήσεως. Τὸ μέγεθος τῆς γῆς, δηλ. ὁ ὄγκος αὐτῆς ἰσοῦται πρὸς 1.080.000.000.000 κυβικὰ χιλιόμετρα. Εἶναι δὲ ὁ ὄγκος αὐτὸς 1.300.000 φορὰς μικρότερος τοῦ ὄγκου τοῦ ἡλίου.

σχ. 7

"Όταν τὸ πλοῖον ἀπομακρύνεται τῆς ἀκτῆς, εξαφανίζεται πρῶτον τὸ σκάφος καὶ τελευταῖος ὁ ἰστός. Τοῦναντίον, ὅταν τὸ πλοῖον ἔρχεται πρὸς τὴν ἀκτῆν, διακρίνεται πρῶτον ὁ ἰστός καὶ κατόπιν τὸ σκάφος

Ἀποδείξεις ὅτι ἡ γῆ εἶναι σφαιρική

Ἐπάρχουν πολλοὶ ἀποδείξεις ὅτι ἡ γῆ εἶναι σφαιρική. Μερικαὶ ἐξ αὐτῶν εἶναι αἱ ἐξῆς :

1. Ἐστω ὅτι εὐρισκόμεθα εἰς μίαν ἀκτῆν καὶ παρατηροῦμεν ἰστιοφόρον πλοῖον νὰ ἀπομακρύνηται τῆς ἀκτῆς. Κατ' ἀρχὰς εξαφανίζεται τὸ κάτω μέρος τοῦ πλοίου καὶ τελευταῖος ὁ ἰστός. Τοῦτο δὲν θὰ συνέβαινε, ἐὰν ἡ γῆ δὲν ἦτο σφαιρική. Ἐὰν ἐξ ἄλλου βλέπωμεν νὰ ἔρχεται πλοῖον ἀπὸ πολὺ μακράν, θὰ διακρίνωμεν καθαρὰ πρῶτον τὸν ἰστόν καὶ ὀλίγον βραδύτερον τὸ ἄλλο μέρος τοῦ πλοίου. Καὶ τὸ φαινόμενον αὐτὸ ὀφείλεται εἰς τὸ γεγονός ὅτι ἡ γῆ εἶναι σφαιρική (Σχ. 7).

2. Ἐὰν ἡ γῆ ἦτο ἐπίπεδος καὶ ὄχι σφαιρική, ἡ ἀνατολὴ καὶ ἡ δύσις τοῦ ἡλίου θὰ ἦτο δι' ὅλους τοὺς τόπους ἡ αὐτή. Τοῦτο ὅμως δὲν συμβαίνει. Ἐὰν π.χ. εἰς τὰς Ἀθήνας ἡ ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου γίνῃ τὴν 7ην πρωϊνὴν ὥραν, εἰς τὴν Κόρινθον, ἡ ὁποία κεῖται 85 χιλιόμετρα περίπου δυτικῶς τῶν Ἀθηνῶν, ἡ ἀνατολὴ γίνεται τὴν 7ην καὶ 4'. Ἡ βραδύτης αὐτῆ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου εἰς τὴν Κόρινθον κατὰ 4 πρῶτα λεπτὰ ὀφείλεται εἰς τὸ γεγονός ὅτι ἡ γῆ εἶναι σφαιρική. Εἰς τὴν Ἀμφισσαν,

ἡ ὁποία κεῖται 170 χιλίομ. περίπου δυτικῶς τῶν Ἀθηνῶν, ἡ ἀνατολή τοῦ ἡλίου θά γίνῃ τὴν 7ην καὶ 8'. Εἰς τὴν Ἑλλάδα, διὰ πάντα τόπον εὐρισκόμενον 85 χιλίόμετρα περίπου δυτικῶς ἄλλου τόπου, ἡ ἀνατολή καὶ ἡ δύσις τοῦ ἡλίου γίνεται 4' λεπτὰ βραδύτερον ἢ εἰς τὸν ἄλλον τόπον. Τὰ φαινόμενα αὐτὰ γίνονται, διότι ἡ γῆ εἶναι σφαιρική.

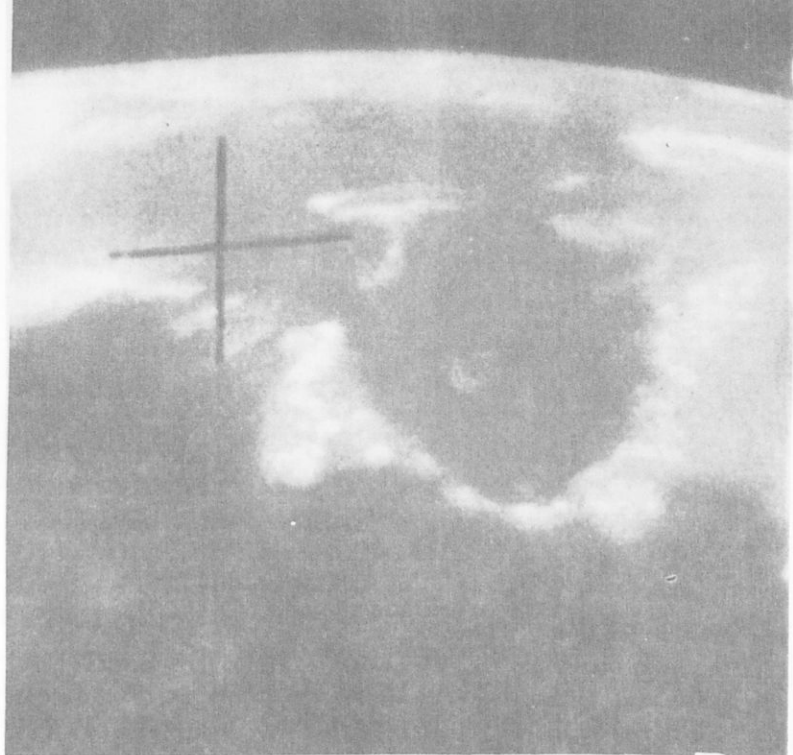
3. Ἐὰν εὐρεθῶμεν εἰς τὸ μέσον μιᾶς μεγάλης πεδιάδος, θά παρατηρήσωμεν ὅτι ὁ οὐρανὸς τέμνει τὴν γῆν εἰς μίαν κυκλικὴν γραμμὴν, ἡ ὁποία, ὡς γνωστὸν, ὀνομάζεται ὀρίζων. Ἔχει ὑπολογισθῆ, ὅτι ὁ ὀρίζων τότε ἀπέχει ἀπὸ ἡμᾶς 5 χιλίομ. περίπου. Ἀντικείμενα, τὰ ὁποῖα εἶναι εἰς μεγαλυτέραν ἀπόστασιν τῶν 5 χιλιομ. δὲν τὰ βλέπομεν. Ἐὰν ὅμως ἀναβῶμεν εἰς τὸ κωδωνοστάσιον μιᾶς Ἐκκλησίας ἢ εἰς τὴν κορυφὴν ἑνὸς βουνοῦ, βλέπομεν ἀντικείμενα εὐρισκόμενα ἀρκετὰ μακρὰν ἀπὸ ἡμᾶς. Καὶ τὸ φαινόμενον τοῦτο ὀφείλεται εἰς τὸ γεγονός ὅτι ἡ γῆ εἶναι σφαιρική.

Κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη κατωρθώθη νὰ ληφθοῦν φωτογραφίαι τμημάτων τῆς γῆς ἐκ μεγάλου ὕψους, δι' αὐτομάτων φωτογραφικῶν μηχανημάτων, τὰ ὁποῖα στέλλονται ὑψηλὰ διὰ πυραύλων. Ἐκ τῶν φωτογραφιῶν αὐτῶν φαίνεται καθαρὰ ὅτι ἡ γῆ εἶναι σφαιρική (Σχ. 8).

Κινήσεις τῆς γῆς

Ἡ γῆ ἐκτελεῖ συγχρόνως δύο κινήσεις :

1. Στρέφεται περὶ ἕνα ἄξονα, ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς, ὁ ὁποῖος διέρχεται διὰ τοῦ κέντρου αὐτῆς καὶ διευθύνεται ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον. Ὁ ἄξων περιστροφῆς τῆς γῆς δὲν εἶναι πραγματικός, ἀλλὰ νοητός. Ἐννοιοῦν νοητοῦ ἄξονος περιστροφῆς λαμβάνομεν ἐκ τῆς κινήσεως τοῦ στρόμβου (τῆς σβούρας). Ὁ ἄξων περὶ τὸν ὁποῖον κινεῖται ὁ στρόμβος (ἡ σβούρα) δὲν εἶναι πραγματικός, ὅπως π.χ. εἶναι ὁ ἄξων περιστροφῆς μιᾶς τροχαλίας. Ἐὰν στηρίξωμεν τὸν στρόμβον εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ἐδάφους κατακορύφως καὶ ἀκολουθῶν ἀποσύρωμεν τὴν χεῖρα μας, ὁ στρόμβος θά πέσῃ πλαγίως καὶ θά μείνῃ ἀκίνητος. Ἐὰν ὅμως περιτυλίξωμεν εἰς τὸν στρόμβον ἰσχυρὸν νῆμα καὶ ἐκτοξεύσωμεν αὐτόν, θά ἴδωμεν τὴν θαυμασίαν περιστροφικὴν κίνησιν, τὴν ὁποῖαν ἐκτελεῖ περὶ τὸν ἄξονά του ἐπὶ ἀρκετὸν χρονικὸν διάστημα (Σχ. 9).

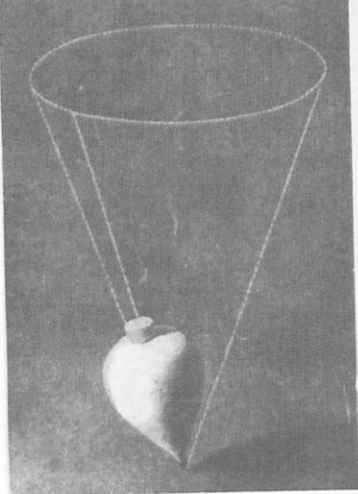
Ἡ γῆ εἶναι σφαιρική. Φωτο-
γραφία ἐκ πυραύλου

σχ. 8

"Ὅπως ὁ στρόμβος, οὕτω καὶ ἡ γῆ περιστρέφεται περὶ νοητὸν ἄξονα διερχόμενον διὰ τοῦ κέντρου της. Τὰ σημεῖα τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, ὅπου αὕτη τέμνεται ὑπὸ τοῦ νοητοῦ ἄξονος περιστροφῆς αὐτῆς, ὀνομάζονται πόλοι τῆς γῆς. Καὶ τὸ μὲν πρὸς βορρᾶν ὀνομάζεται βόρ ρ ε ι ο ς π ό λ ο ς, τὸ δὲ πρὸς νότον ὀνομάζεται νό τ ι ο ς π ό λ ο ς.

Ὁ χρόνος, ὁ ὁποῖος παρέρχεται διὰ τῆς ἑκτέλεσῆς ἡ γῆ μίαν περιστροφήν περὶ τὸν ἄξονά της, ὀνομάζεται ἡμερονύκτιον καὶ ὑποδιαιρεῖται εἰς 24 ἴσα μέρη, ἕκαστον τῶν ὁποίων καλεῖται ὥρα. Ἐκάστη ὥρα ὑποδιαιρεῖται εἰς 60 πρῶτα λεπτά καὶ ἕκαστον πρῶτον λεπτὸν ὑποδιαιρεῖται εἰς 60 δεύτερα λεπτά. Ἐπομένως τὸ ἡμερονύκτιον (εἰκοσιτετράωρον) ἔχει $24 \times 60 = 1440$ πρῶτα λεπτά καὶ $1440 \times 60 = 86.400$ δεύτερα λεπτά. Τὸ ἔτος ἔχει $365 \times 86.400 = 31.536.000$ δευτερόλεπτα.

2. Ἐν ᾧ ἡ γῆ περιστρέφεται περὶ τὸν ἄξονά της, κινεῖται συγχρό-

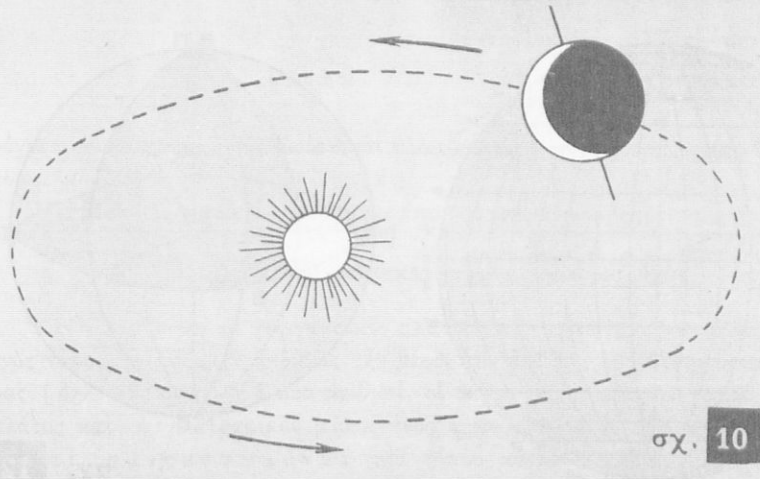
σχ. 9

‘Ο στρομβος στρεφόμενος δὲν πίπτει

ως καὶ περὶ τὸν ἥλιον. ‘Ο χρόνος, τὸν ὁποῖον χρειάζεται ἡ γῆ διὰ νὰ ἐκτελέσῃ μίαν περιφορὰν περὶ τὸν ἥλιον, ὀνομάζεται ἔτος. Εἶναι δὲ οὗτος 365 ἡμέραι καὶ ὀλίγα ὥραι. Τὸ νοητὸν σχῆμα, τὸ ὁποῖον διαγράφει ἡ γῆ κατὰ τὴν περιφορὰν αὐτῆς περὶ τὸν ἥλιον, ὀνομάζεται ἐκλειπτικὴ. Τὸ σχῆμα τῆς ἐκλειπτικῆς εἶναι ἔλλειψις (Σχ. 10). ‘Η περίμετρος δὲ τῆς ἐκλειπτικῆς εἶναι 900.000.000 χιλιόμετρα περίπου. Τὴν ἀπόστασιν αὐτὴν διανύει ἡ γῆ εἰς ἓν ἔτος, ἤτοι εἰς 31.536.000 δευτερόλεπτα. ‘Επομένως ἡ ταχύτης τῆς γῆς κατὰ τὴν περιφορὰν αὐτῆς περὶ τὸν ἥλιον εὐρίσκεται ὅτι εἶναι (διὰ διαιρέσεως τοῦ πρώτου ἀριθμοῦ διὰ τοῦ δευτέρου) ἴση πρὸς 28 χιλίωμ. περίπου κατὰ δευτερόλεπτον.

‘Ο ἰσημερινός

‘Ο κύκλος, ὁ ὁποῖος διέρχεται διὰ τοῦ κέντρου τῆς γῆς καὶ τέμνει αὐτὴν καθέτως πρὸς τὸν ἄξονα περιστροφῆς τῆς, λέγεται ἰσημερινός. ‘Ο ἰσημερινός χωρίζει τὴν γῆν εἰς δύο ἡμισφαίρια: εἰς τὸ βόρειον ἡμισφαίριον καὶ εἰς τὸ νότιον ἡμισφαίριον. Εἶναι φανερόν, ὅτι ἡ γῆ ἔχει ἓνα μόνον ἰσημερινόν. ‘Ο ἰσημερινός διαιρεῖται εἰς

σχ. 10

Ἡ τροχιά τῆς γῆς περί τὸν ἥλιον λέγεται ἐκλειπτική

360 ἴσα μέρη, ἕκαστον τῶν ὁποίων λέγεται μοῖρα. Ἐκάστη μοῖρα διαιρεῖται εἰς 60 πρῶτα λεπτά καὶ ἕκαστον πρῶτον λεπτὸν διαιρεῖται εἰς 60 δεύτερα λεπτά. [Σημεῖωσις : Τὰ πρῶτα καὶ τὰ δεύτερα λεπτά ἐνταῦθα δὲν εἶναι χρόνος, ἀλλὰ ἀποστάσεις, εἶναι μῆκος τόξου]. (Σχ. 11).

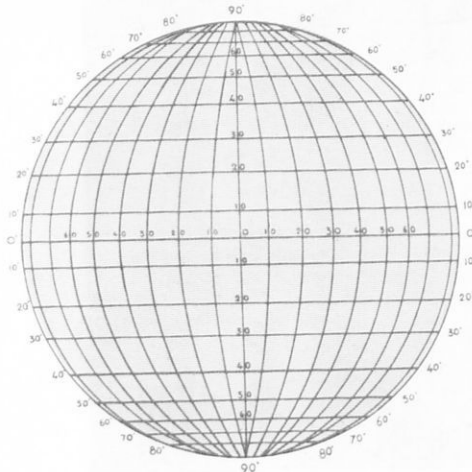
Οἱ μεσημβρινοὶ

Πᾶς κύκλος, ὅστις διέρχεται διὰ τῶν δύο πόλων τῆς γῆς, ὀνομάζεται μεσημβρινός. Ἐκαστος τόπος ἔχει τὸν ἰδικὸν του μεσημβρινόν. Ἐπομένως, εἰς τὴν γῆν ὑπάρχουν πάρα πολλοὶ μεσημβρινοί. Πᾶς μεσημβρινὸς τέμνει τὸν ἰσημερινὸν καθέτως. Καὶ ὁ μεσημβρινὸς διαιρεῖται εἰς 360 μοίρας, ἕκάστη μοῖρα εἰς 60 πρῶτα λεπτά καὶ ἕκαστον πρῶτον λεπτὸν εἰς 60 δεύτερα λεπτά (Σχ. 11).

Γεωγραφικὸν πλάτος

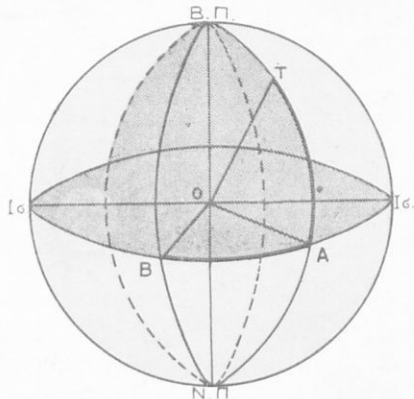
Ἡ ἀπόστασις ἑνὸς τόπου ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ μετρεῖται εἰς μοίρας ἐπὶ τοῦ μεσημβρινοῦ τοῦ διερχομένου διὰ τοῦ τόπου αὐτοῦ καὶ ὀνομά-

σχ. 11

Μεσημβρινοί και παράλληλοι κύκλοι

σχ. 12

Τὸ τόξον AT εἶναι τὸ γεωγραφικὸν πλάτος τοῦ τόπου T . Τὸ τόξον BA εἶναι τὸ γεωγραφικὸν μῆκος τοῦ τόπου T .

Ζεταί γεωγραφικὸν πλάτος τοῦ τόπου. Ἐὰν ὁ τόπος εὑρίσκειται εἰς τὸ βόρειον ἡμισφαίριον, τὸ γεωγραφικὸν πλάτος τοῦ λέγεται βόρειον, ἐὰν ὅμως εὑρίσκειται εἰς τὸ νότιον, τὸ γεωγραφικὸν πλάτος τοῦ λέγεται νότιον. Εἶναι φανερόν, ὅτι τὸ γεωγραφικὸν πλάτος τῶν τόπων, οἱ ὁποῖοι εὑρίσκονται εἰς τὸν ἰσημερινόν, εἶναι μηδέν (Σχ. 12).

Γεωγραφικὸν μῆκος

Εἰς μεσημβρινὸς τῆς γῆς λαμβάνεται ὡς ἀφετηρία, διὰ νὰ μετρήσωμεν πόσον ἀπέχει τόπος τις ἀνατολικῶς ἢ δυτικῶς τοῦ μεσημβρινοῦ τούτου. Ἡ μέτρησις γίνεται εἰς μοίρας ἐπὶ τοῦ ἰσημερινοῦ. Κατὰ τὴν διεθνοῦς συμφωνίας ὡς μεσημβρινὸς ἀφετηρίας διὰ τὰς τοιαύτας μετρήσεις λαμβάνεται ὁ διερχόμενος διὰ τοῦ προαστείου τοῦ Λονδίνου Γκρήνουιτς. Ὁ μεσημβρινὸς αὐτὸς ὀνομάζεται πρῶτος μεσημβρινός. Ἡ ἀπόστασις ἐνός τόπου ἀπὸ τοῦ πρώτου μεσημβρινοῦ λέγεται γεωγραφικὸν μῆκος τοῦ τόπου. Καὶ ἂν μὲν ὁ τόπος εὑρίσκειται πρὸς ἀνατολὰς τοῦ πρώτου μεσημβρινοῦ, τὸ γεωγραφικὸν αὐτοῦ μῆκος

λέγεται ανατολικόν, ἂν δὲ εὐρίσκεται πρὸς δυσμὰς αὐτοῦ, τὸ γεωγραφικόν του μῆκος λέγεται δυτικόν (Σχ. 12).

Ἡ ἀπόστασις ἐκάστου τῶν πόλων ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ ἰσοῦται μὲ 90°.

Γεωγραφικαὶ συντεταγμέναι ἐνὸς τόπου

Ἐὰν γνωρίζωμεν τὸ γεωγραφικὸν πλάτος καὶ τὸ γεωγραφικὸν μῆκος ἐνὸς τόπου, γνωρίζομεν ἀκριβῶς τὴν θέσιν του ἐπὶ τῆς ὑδρογείου σφαίρας (δηλ. τῆς γῆς). Οἱ δύο ἀριθμοί, οἱ ἐκφράζοντες τὸ γεωγραφικὸν πλάτος καὶ τὸ γεωγραφικὸν μῆκος ἐνὸς τόπου, λέγονται **γεωγραφικαὶ συντεταγμέναι** τοῦ τόπου αὐτοῦ. Οἱ ναυτικοὶ ὀνομάζουσι στίγμα τὰς γεωγραφικὰς συντεταγμένας τοῦ μέρους τῆς θαλάσσης, ὅπου εὐρίσκεται τὸ πλοῖον των. Εἰς οἰανδήποτε εἶδησιν τοῦ πλοιάρχου πρὸς τὸν ἐπὶ τῆς ξηρᾶς εὐρισκόμενον πλοιοκτῆτην δίδεται πάντοτε καὶ τὸ στίγμα τοῦ πλοίου, δηλ. ἡ ἀκριβὴς θέσις, εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται τὸ πλοῖον ἐπὶ τῆς ὑδρογείου σφαίρας. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ μὲ πάντα ὄδηγόν ἀεροπλάνου. Εἰς πᾶσαν εἶδησιν, τὴν ὁποίαν παρέχει ὁ ὄδηγὸς τοῦ ἀεροπλάνου, δίδει καὶ τὸ στίγμα τοῦ ἀεροπλάνου, δηλ. τὴν θέσιν τῆς ἀτμοσφαίρας, ὅπου εὐρίσκεται τοῦτο κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς διὰ τοῦ ἀσυρμάτου τηλεγράφου ἐκπομπῆς.

Παράλληλοι κύκλοι

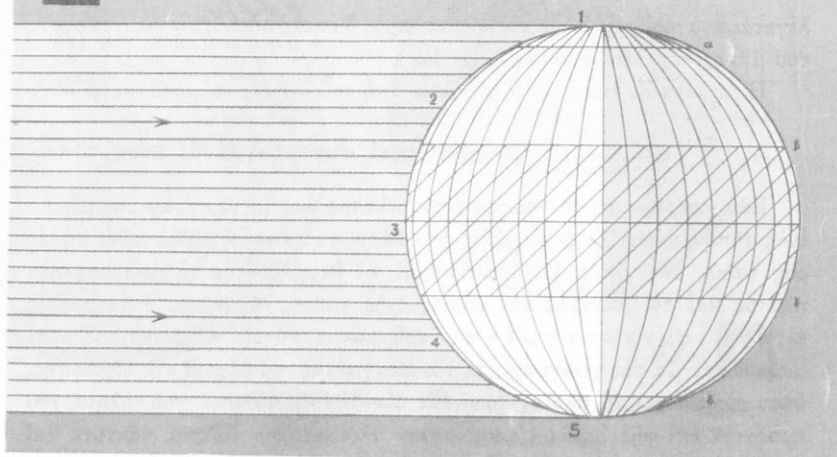
Παράλληλοι κύκλοι λέγονται ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι τέμνουσι τὴν γῆν παραλλήλως πρὸς τὸν ἰσημερινόν. Ἰδιαιτέρον ἐνδιαφέρον παρουσιάζουσι τέσσαρες παράλληλοι κύκλοι: δύο εἰς τὸ βόρειον ἡμισφαίριον καὶ δύο εἰς τὸ νότιον ἡμισφαίριον. Τοῦ βορείου ἡμισφαιρίου οἱ δύο παράλληλοι κύκλοι εἶναι:

1) ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἀπέχει τοῦ ἰσημερινοῦ 23,5°. Οὗτος ὀνομάζεται **βόρειος τροπικὸς κύκλος** ἢ **τροπικὸς τοῦ Κερκίνου**.

2) ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἀπέχει τοῦ ἰσημερινοῦ 66,5°. Οὗτος ὀνομάζεται **βόρειος πολικὸς κύκλος**.

Τοῦ νοτίου ἡμισφαιρίου οἱ δύο παράλληλοι κύκλοι εἶναι:

1) ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος ἀπέχει τοῦ ἰσημερινοῦ 23,5°. Οὗτος ὀνομάζεται **νότιος τροπικὸς κύκλος** ἢ **τροπικὸς τοῦ Αἰγύκερου**.

2) εκείνος, ὁ ὁποῖος ἀπέχει τοῦ ἰσημερινοῦ $66^{\circ} 5'$. Οὗτος ὀνομάζεται νότιος πολικὸς κύκλος (Σχ. 13).

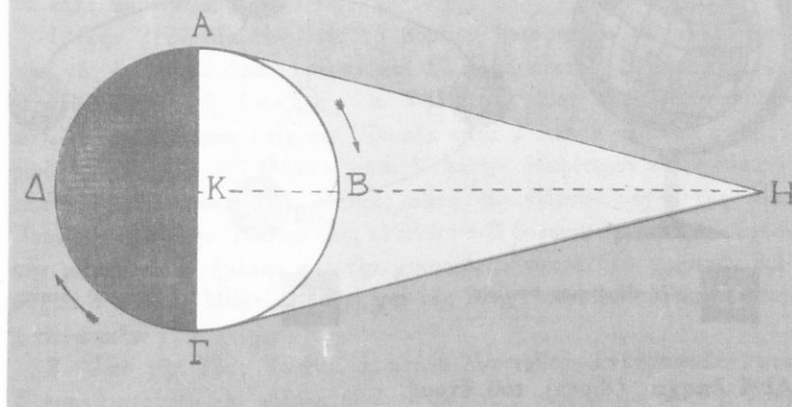
Οἱ τέσσαρες προηγουμένως ἀναφερθέντες παράλληλοι κύκλοι χωρίζουν τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς εἰς πέντε ζώνας. Αὗται εἶναι :

- 1) ἡ βορεῖα πολικὴ ζώνη.
- 2) ἡ βορεῖα εὐκρατος ζώνη.
- 3) ἡ διακεκαυμένη ἢ τροπικὴ ζώνη, ἡ ὁποία περιλαμβάνεται μεταξύ τῶν δύο τροπικῶν κύκλων.
- 4) ἡ νοτιὰ εὐκρατος ζώνη.
- 5) ἡ νοτιὰ πολικὴ ζώνη (Σχ. 13).

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΣΤΡΟΦΙΚΗΣ ΚΙΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΓΗΣ

Οἱ ἄνθρωποι δὲν ἀντιλαμβάνονται τὰς κινήσεις τῆς γῆς. Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἀντιλαμβάνονται, εἶναι τὸ ἐξῆς : Ἐκάστην πρωΐαν βλέπουν νὰ ἀνατέλλῃ ὁ ἥλιος καὶ ἀφοῦ αὗτος διαγράψῃ ἐν τόξῳ εἰς τὸν οὐρανόν, δύει. Ἡ κίνησις ὅμως αὕτη τοῦ ἡλίου εἶναι φαινομενικὴ. Εἰς τὴν πραγματικότητα ἡ γῆ εἶναι ἐκεῖνη, ἡ ὁποία κινεῖται περὶ τὸν ἄξονά της ἐκ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς, ἐν ᾧ ὁ ἥλιος διὰ τὴν γῆν εἶναι ἀκίνητος.

Τὸ ἡμισφαίριον $AB\Gamma$ ἔχει ἡμέραν. Τὸ ἡμισφαίριον $A\Delta\Gamma$ ἔχει νύκτα

Ἡμέρα καὶ νύξ

Εἰς τὸ ἀνωτέρω σχῆμα ὁ κύκλος $AB\Gamma\Delta$ παριστᾷ τὴν γῆν καὶ τὸ σημεῖον H τὸν ἥλιον (σχ. 14). Ἡ γῆ κινεῖται περιστροφικῶς περὶ νοητὸν ἄξονα, ὅστις διέρχεται διὰ τοῦ κέντρου K τοῦ κύκλου. Ἡ κίνησις γίνεται ἐκ τοῦ σημείου A πρὸς τὸ B . Ὁ τόπος, ὅστις εὑρίσκεται εἰς τὸ σημεῖον A , ἔχει ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου. Ὁ τόπος, ὅστις εὑρίσκεται εἰς τὸ σημεῖον B ἔχει μεσημβρίαν. Ὁ τόπος, ὅστις εὑρίσκεται εἰς τὴν θέσιν Γ , ἔχει δύσιν τοῦ ἡλίου καὶ ὁ τόπος ὁ εὑρισκόμενος εἰς τὴν θέσιν Δ ἔχει μεσονύκτιον. Τὸ ἡμισφαίριον, τὸ ἐστραμμένον πρὸς τὸν ἥλιον (ἡ ἐπιφάνεια $AB\Gamma$) ἔχει ἡμέραν, διότι εἰς αὐτὸ προσπίπτουν αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου. Τοῦναντίον, τὸ ἡμισφαίριον $A\Delta\Gamma$ ἔχει νύκτα, διότι εἰς αὐτὸ δὲν προσπίπτουν αἱ ἡλιακαὶ ἀκτῖνες.

Ἀφοῦ λοιπὸν ἡ γῆ ἐκτελεῖ μίαν περιστροφὴν εἰς 24 ὥρας περὶ τὸν ἄξονά της, εἶναι φανερὸν (ἐκ τοῦ σχήματος) ὅτι πᾶς τόπος τῆς γῆς θὰ ἔχη ἐντὸς 24 ὡρῶν ἀνατολὴν, μεσημβρίαν, δύσιν, μεσονύκτιον. Πάλιν, ἐκ τοῦ σχήματος εἶναι φανερὸν, ὅτι ὁ τόπος ὁ ἔχων μεσημβρίαν εἶναι ὁ πλησιέστερον πρὸς τὸν ἥλιον εὑρισκόμενος (εὐθεῖα HB), ἐν ᾧ ὁ τόπος ὁ ἔχων μεσονύκτιον εἶναι ὁ μακρύτερον τοῦ ἡλίου εὑρισκόμενος τόπος τῆς γῆς (εὐθεῖα $H\Delta$).

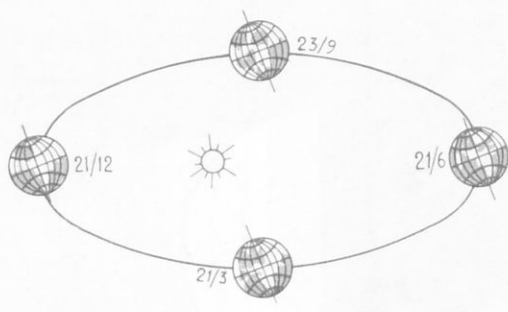

σχ.

15

Ἡ ὑδρογείος σφαῖρα

σχ.

16

Αἱ 4 ἐποχαὶ τοῦ ἔτους

Αἱ 4 ἐποχαὶ (ῶραι) τοῦ ἔτους

Ἐὰν παρατηρήσῃ τις τὴν ὑδρογείον σφαῖραν τοῦ σχολείου (σχ. 15) μὲ προσοχήν, θὰ ἴδῃ ὅτι ὁ ἄξων περιστροφῆς τῆς δὲν εἶναι κάθετος ἐπὶ τὴν ὀριζοντίαν ἐπιφάνειαν τῆς τραπέζης, ὅπου στηρίζεται ἡ σφαῖρα. Διὰ τὴν γῆτιν σφαῖραν τράπεζα εἶναι τὸ ἐπίπεδον τῆς ἐκλειπτικῆς. Ὁ ἄξων περιστροφῆς τῆς γῆς δὲν εἶναι κάθετος εἰς τὸ ἐπίπεδον τῆς ἐκλειπτικῆς, ἀλλὰ ἀποκλίνει ἀρκετὰ τῆς καθέτου διευθύνσεως, εἶναι πλάγιος (λοξός).

Ἡ ἀπόκλισις αὕτη εἶναι ἡ αἰτία, ὅπως εὐκόλως δύναται νὰ δειχθῇ μὲ τὴν βοήθειαν τῆς ὑδρογείου σφαῖρας, ὥστε νὰ δημιουργῶνται κατ' ἔτος αἱ 4 ἐποχαὶ (4 ῶραι) τοῦ ἔτους, δηλ. ἡ ἀ ν ο ι ξ ι ς, τὸ θ ἔ ρ ο ς, τὸ φ θ ι ν ὀ π ω ρ ο ν, ὁ χ ε ι μ ὶ ὠ ν (σχ. 16). Ἐὰν ὁ ἄξων τῆς γῆς δὲν εἶχε αὐτὴν τὴν κλίσιν, δὲν θὰ ἐδημιουργοῦντο αἱ τέσσαρες ἐποχαὶ τοῦ ἔτους, καὶ ἕκαστος τόπος τῆς γῆς θὰ εἶχε διαρκῶς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν.

Ἐνταῦθα πρέπει νὰ ἔχη κανεὶς ὑπ' ὄψει του, ὅτι ἡ γῆτιν σφαῖρα δὲν στηρίζεται εἰς καμμίαν τράπεζαν, ἀλλ' ὅτι αἰωρεῖται εἰς τὸ διάστημα καὶ κατὰ τὴν περιφορὰν τῆς περὶ τὸν ἥλιον ὁ ἄξων περιστροφῆς τῆς γῆς εἶναι κάθετος εἰς τὸ νοητὸν σχῆμα, τὸ ὅποιον διαγράφει ἡ γῆ κατὰ τὴν κίνησίν τῆς αὐτῆν.

Ἐὰν ὁ ἄξων τῆς γῆς δὲν ἦτο πλάγιος ἐν σχέσει πρὸς τὸ ἐπίπεδον τῆς ἐκλειπτικῆς, ἀλλὰ ἦτο κάθετος εἰς αὐτό, ὅλοι οἱ τόποι τῆς γῆς θὰ εἶχον καθ' ὅλον τὸ ἔτος 12 ὥρας ἡμέραν καὶ 12 ὥρας νύκτα. Τοῦτο ὅμως δὲν συμβαίνει. Ἐὰν ἐξετάσωμεν τὰς διαφόρους θέσεις τῆς γῆς

κατά την ἐτησίαν περιφορὰν αὐτῆς περὶ τὸν ἥλιον, θὰ παρατηρήσωμεν τὰ ἐξῆς φαινόμενα :

1. Τὴν 21ην Μαρτίου, εἰς τὸ βόρειον ἡμισφαίριον, ὅλοι οἱ τόποι τῆς γῆς ἔχουν 12 ὥρας ἡμέραν καὶ 12 ὥρας νύκτα. Ἡ 21η Μαρτίου λέγεται ἐ α ρ ι ν ῆ ἰ σ η μ ε ρ ῖ α. Ἀπὸ τῆς 22ας Μαρτίου ἡ ἡμέρα ἀρχίζει νὰ αὐξάνεται (εἰς τὴν Ἑλλάδα κατὰ 2' λεπτὰ περίπου καθημερινῶς ἡ ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου γίνεται 1' λεπτόν ἐνωρίτερον καὶ ἡ δύσις 1' λεπτόν βραδύτερον). Ἡ αὐξησης αὕτη συνεχίζεται μέχρι τῆς 21ης Ἰουνίου. Τὴν 21ην Ἰουνίου ὅλοι οἱ τόποι τοῦ βορείου ἡμισφαιρίου ἔχουν τὴν μεγαλύτεραν ἡμέραν καὶ τὴν μικροτέραν νύκτα. Τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ 22ας Μαρτίου μέχρι καὶ τῆς 21ης Ἰουνίου ἀποτελεῖ τὸ ἕαρ (τὴν ἄνοιξιν).

2. Ἀπὸ τῆς 22ας Ἰουνίου ἡ ἡμέρα ἐλαττοῦται καθημερινῶς κατὰ 2' λεπτὰ περίπου καὶ αὐξάνεται ἀντιστοίχως ἡ νύξ, μέχρι καὶ τῆς 23ης Σεπτεμβρίου. Τὴν 23ην Σεπτεμβρίου ὅλοι οἱ τόποι τῆς γῆς ἔχουν 12 ὥρας ἡμέραν καὶ 12 ὥρας νύκτα. Ἡ 23η Σεπτεμβρίου λέγεται φ θ ι ν ο π ω ρ ι ν ῆ ἰ σ η μ ε ρ ῖ α. Τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ 22ας Ἰουνίου μέχρι καὶ τῆς 23ης Σεπτεμβρίου λέγεται θέρος.

3. Ἡ ἐλάττωσις τῆς ἡμέρας κατὰ 2' λεπτὰ καὶ ἡ ἀντίστοιχος αὐξησις τῆς νυκτὸς συνεχίζεται καθημερινῶς μέχρι καὶ τῆς 21ης Δεκεμβρίου. Τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ 23ης Σεπτεμβρίου μέχρι καὶ τῆς 21ης Δεκεμβρίου ὀνομάζεται φθινόπωρον. Κατὰ τὴν 21ην Δεκεμβρίου ὅλοι οἱ τόποι τοῦ βορείου ἡμισφαιρίου ἔχουν τὴν μικροτέραν ἡμέραν καὶ τὴν μεγαλύτεραν νύκτα.

4. Ἀπὸ τῆς 22ας Δεκεμβρίου μέχρι καὶ τῆς 21ης Μαρτίου ἡ ἡμέρα αὐξάνεται καθημερινῶς κατὰ 2' λεπτὰ περίπου καὶ ἡ νύξ ἐλαττοῦται ἀντιστοίχως. Τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ τῆς 22ας Δεκεμβρίου μέχρι καὶ τῆς 21ης Μαρτίου λέγεται χειμῶν.

Τὰ τέσσαρα χρονικὰ διαστήματα : 1) 22 Μαρτίου - 21 Ἰουνίου, 2) 22 Ἰουνίου - 23 Σεπτεμβρίου, 3) 24 Σεπτεμβρίου - 21 Δεκεμβρίου, 4) 22 Δεκεμβρίου - 21 Μαρτίου ἀποτελοῦν τὰς 4 ἐποχὰς (ἢ 4 ὥρας) τοῦ ἔτους (ἄνοιξιν, θέρος, φθινόπωρον, χειμῶνα).

Εἰς τὸ νότιον ἡμισφαίριον συμβαίνουν τὰ ἀντίθετα ἐκείνων τὰ ὁποῖα συμβαίνουν εἰς τὸ βόρειον ἡμισφαίριον.

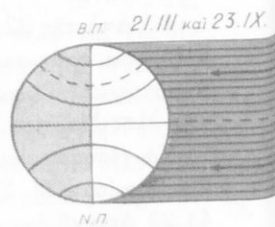
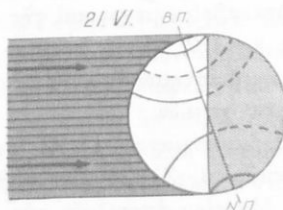
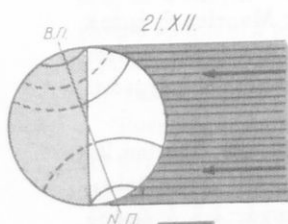
Εἰς τὸν κατωτέρω πίνακα ἐκτίθενται αἱ 4 ἐποχαὶ τοῦ ἔτους διὰ τὸ βόρειον καὶ τὸ νότιον ἡμισφαίριον.

ΑΙ 4 εποχαι του ετους εις τα 2 ημισφαιρια

ΑΙ 4 εποχαι του ετους	Β. ημισφαιριον	Ν. ημισφαιριον
1) 22 Μαρτίου — 21 Ιουνίου	εαρ (άνοιξις)	φθινόπωρον
2) 22 Ιουνίου — 23 Σεπτεμβρίου	θερος	χειμών
3) 24 Σεπτεμβρίου — 21 Δεκεμβρίου	φθινόπωρον	εαρ (άνοιξις)
4) 22 Δεκεμβρίου — 21 Μαρτίου	χειμών	θερος

Ἡ ἀνισότης ἡμερῶν καὶ νυκτῶν

“Ὅσον ἀπομακρυνόμεθα τοῦ ἰσημερινοῦ, πρὸς βορρᾶν (ἢ νότον), ἡ διαφορὰ μεταξὺ ἡμέρας καὶ νυκτός, κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους, γίνεται μεγαλυτέρα. Εἰς τὴν βορείαν πολικὴν περιοχὴν, ἀπὸ τῆς 22ας Μαρτίου μέχρι τῆς 23ης Σεπτεμβρίου, ὁ ἥλιος οὔτε ἀνατέλλει οὔτε δύει, ἀλλὰ φαίνεται ἐπὶ 6 μῆνας περίπου συνεχῶς ὑπὲρ τὸν ὀρίζοντα. Τοῦναντίον συμβαίνει εἰς τὴν νοτίαν πολικὴν περιοχὴν, ὅπου κατὰ τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα ὁ ἥλιος δὲν φαίνεται καθόλου. Κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ τῆς 24ης Σεπτεμβρίου μέχρι τῆς 21ης Μαρτίου ὁ ἥλιος εἰς τὴν βορείαν πολικὴν περιοχὴν δὲν φαίνεται καθόλου ἐπὶ 6 μῆνας περίπου. Τοῦναντίον συμβαίνει εἰς τὴν νοτίαν πολικὴν περιοχὴν, ὅπου κατὰ τὸ αὐτὸ χρονικὸν διάστημα ὁ ἥλιος οὔτε ἀνατέλλει οὔτε δύει, ἀλλὰ φαίνεται (ἐπὶ 6 μῆνας περίπου) συνεχῶς ὑπὲρ τὸν ὀρίζοντα (Σχ. 17).

σχ.

17

Ὁ φωτισμὸς τῆς γῆς κατὰ τὴν ἐναρξιν τῶν 4 εποχῶν τοῦ ἔτους

Εἰς τὸν κατωτέρω πίνακα ἐμφαίνεται ἡ διάρκεια τῆς μεγαλυτέρας καὶ τῆς μικροτέρας ἡμέρας τοῦ ἔτους εἰς διάφορα γεωγραφικὰ πλάτη, ὡς καὶ ἡ διαφορὰ αὐτῶν.

Ἡ διάρκεια τῆς μεγαλύτερας καὶ τῆς μικροτέρας ἡμέρας τοῦ ἔτους εἰς διάφορα γεωγραφικὰ πλάτη

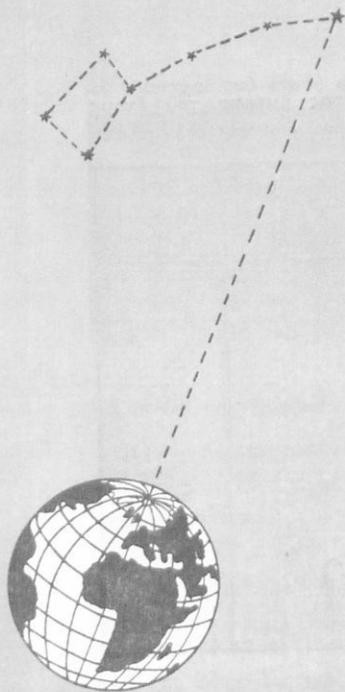
Γεωγραφικὸν πλάτος	Διάρκεια μεγαλύτερας ἡμέρας	Διάρκεια μικροτέρας ἡμέρας	Διαφορὰ αὐτῶν
0° (Ἰσημερινός)	12ω 0'	12ω 0'	0ω 0'
10°	12ω 35'	11ω 25'	1ω 10'
20°	13ω 13'	10ω 17'	2ω 56'
30°	13ω 56'	10ω 4'	3ω 52'
40° (βορείως τῶν Τεμπῶν εἰς τὴν Θεσσαλίαν)	14ω 51'	9ω 9'	5ω 42'
50°	16ω 9'	7ω 51'	8ω 18'
60°	18ω 30'	5ω 30'	13ω 0'
90°	180 περίπου ἡ- μέραι συνεχῶς	180 περίπου νύ- κτες συνεχῶς	

Ο ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ

Ἡ πολικὸς ἀστήρ

Ἐὰν φαντασθῶμεν ὅτι ὁ ἄξων περιστροφῆς τῆς γῆς προεκτείνεται πέρα τοῦ βορείου πόλου πρὸς τὸν οὐρανόν, θὰ συναντήσῃ ἐκεῖ ἓνα ἀστέρη, ὁ ὁποῖος λέγεται πολικὸς ἀστὴρ. Ὁ ἀστὴρ αὐτὸς εἶναι σχεδὸν ἀκίνητος καὶ ὅταν τὴν ἐσπέραν βλέπωμεν αὐτόν, βλέπομεν ἀκριβῶς πρὸς βορρᾶν. Εἰς τὴν ἀντίθετον διεύθυνσιν εἶναι ὁ νότος, δεξιὰ μας ἢ ἀνατολὴ καὶ ἀριστερὰ ἢ δύσις. Ὁ βορρᾶς, ὁ νότος, ἢ ἀνατολὴ καὶ ἢ δύσις λέγονται τὰ τέσσαρα κύρια σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος (Σχ. 18).

Ἐὰν κατὰ μίαν ἀνέφελον καὶ ἀσέληνον νύκτα εὐρεθῶμεν εἰς τὸ ὑπαιθρον καὶ γνωρίζωμεν νὰ διακρίνωμεν τὸν πολικὸν ἀστέρη, τότε κατατοπιζόμεθα ὡς πρὸς τὴν θέσιν εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκόμεθα ἐν σχέσει πρὸς τὰ τέσσαρα (κύρια) σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος. Οἱ ναυτικοὶ πλέοντες τὴν νύκτα κατατοπίζονται ὡς πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ πλοῦ των καὶ ἀπὸ τὸν πολικὸν ἀστέρη.

σχ. 18

Ἡ προέκτασις τοῦ ἄξονος τῆς γῆς
(ἐκ τοῦ βορείου πόλου) συναντᾷ
τὸν πολικὸν ἀστὲρα

δὲν ἀνατέλλει καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τοῦ ἔτους διαρκῶς ἐκ τοῦ αὐτοῦ σημείου τοῦ ὀρίζοντος, ὁ προσανατολισμὸς αὐτὸς δὲν δεικνύει τὴν ἀκριβῆ θέσιν τῶν 4 σημείων τοῦ ὀρίζοντος. Ἡ ἀκριβὴς θέσις εὐρίσκειται μόνον διὰ τῆς πυξίδος ἢ μόνον ὅταν βλέπωμεν τὸν πολικὸν ἀστὲρα, ὁ ὁποῖος μᾶς δεικνύει τὸν βορρᾶν (κατὰ τὴν νύκτα).

Ἐκ τῆς στροφῆς μας πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἡλίου ἐπεκράτησε νὰ λέγεται ἡ κατατόπισίς μας, ὡς πρὸς τὰ τέσσαρα σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος, προσανατολισμὸς, ἀσχετῶς ἂν ἡ κατατόπισίς μας αὕτη γίνεται τὴν νύκτα ἢ τὴν ἡμέραν, εἴτε μὲ ἡλιοφάνειαν εἴτε μὲ συννεφίαν (νέφωσιν, συννεφιάν).

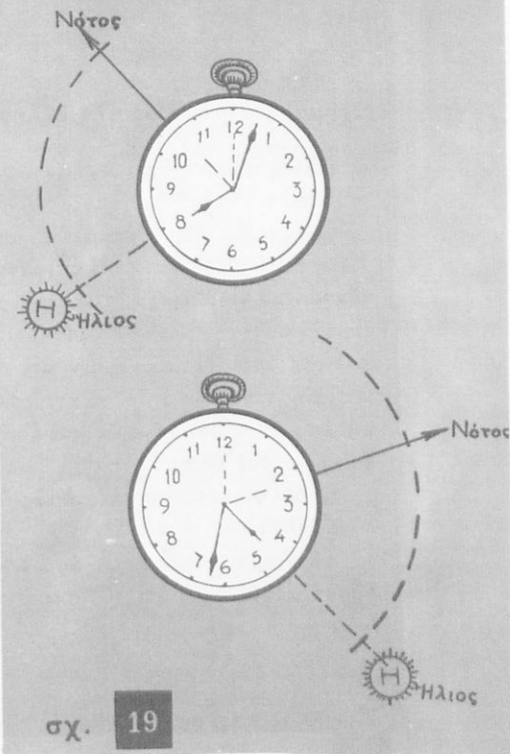
2. Ἡ ὑπαρξίς μιᾶς Ἐκκλησίας μᾶς δίδει ἀμέσως τὸν προσανατο-

τὴν ἀκριβῆ θέσιν μας, ὡς πρὸς τὰ 4 σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος, τὴν εὐρίσκομεν μὲ τὴν βοήθειαν τῆς πυξίδος, τῆς ὁποίας τὸ κύριον μέρος εἶναι, ὡς γνωστὸν, μία μαγνητικὴ βελόνη. Ὅταν ὅμως εὐρεθῶμεν εἰς τὸ ὑπαιθρον τὴν ἡμέραν καὶ δὲν ἔχωμεν πυξίδα καὶ θέλωμεν νὰ μάθωμεν τὴν θέσιν μας ὡς πρὸς τὰ 4 σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος (καὶ θέλωμεν ἀκόμη νὰ ἀκολουθήσωμεν ὠρισμένην διεύθυνσιν), τότε εἶναι δυνατὸν νὰ ἐνεργήσωμεν ὡς ἑξῆς :

1. Ὅταν ὑπάρχη ἡλιοφάνεια (δὲν ὑπάρχουν σύννεφα εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ φαίνεται ὁ ἥλιος διαρκῶς) καὶ στραφῶμεν πρὸς τὸν ἥλιον, ἡ κίνησίς μας λέγεται προσανατολισμὸς. Ἐὰν τοῦτο συμβῇ κατὰ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου, γνωρίζομεν (περὶπου) τὰ 4 σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος, διότι εἰς τὴν ἀντίθετον διεύθυνσιν εἶναι ἡ δύσις, ἀριστερά μας θὰ εἶναι ὁ βορρᾶς καὶ δεξιὰ μας θὰ εἶναι ὁ νότος. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ ἥλιος

λισμόν ως πρὸς τὰ 4 σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος, διότι τὸ ἱερόν αὐτῆς διευθύνεται πάντοτε πρὸς ἀνατολάς.

3. Εἶναι δυνατὸν τὸ ὠρολόγιον μας νὰ χρησιμεύσῃ ὡς πυξίς, ὅταν ὑπάρχῃ ἡλιοφάνεια. Πρὸς τοῦτο κρατοῦμεν τὸ ὠρολόγιον κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε ὁ δείκτης τῶν ὥρῶν νὰ διευθύνεται πρὸς τὸν ἥλιον. Ὁ δείκτης τῶν ὥρῶν καὶ ἡ εὐθεῖα ἐκ τοῦ κέντρου τοῦ ὠρολογιακοῦ δίσκου μέχρι τοῦ ἀριθμοῦ 12 σχηματίζουν μίαν γωνίαν. Εἰς τὴν προέκτασιν τῆς διχοτόμου τῆς γωνίας αὐτῆς εὐρίσκεται ὁ νότος. Ἐπομένως γνωρίζομεν καὶ τὰ ἄλλα σημεῖα τοῦ ὀρίζοντος. Καὶ τὴν μὲν πρῶταν ὁ νότος εἶναι δεξιὰ τοῦ δείκτου τῶν ὥρῶν, τὸ δὲ ἀπόγευμα εἶναι ἀριστερὰ (Σχ. 19).

σχ. 19

Εἰς τὸ πρὸς τὰ ἄνω ὠρολόγιον :
προσανατολισμὸς κατὰ τὴν πρῶταν.
Εἰς τὸ πρὸς τὰ κάτω : προσανατολισμὸς κατὰ τὸ ἀπόγευμα

Η ΣΕΛΗΝΗ

Ἡ σελήνη εἶναι δορυφόρος τῆς γῆς καὶ τὸ πλησιέστερον πρὸς αὐτὴν ἄστρον. Ἀπέχει τῆς γῆς 384.000 χιλιόμετρα. Τὸ φῶς διὰ νὰ ἔλθῃ ἐκ τῆς σελήνης εἰς τὴν γῆν χρειάζεται ἐν δευτερόλεπτον καὶ 0,3 τοῦ δευτερολέπτου περίπου. Δὲν εἶναι ὅμως ἡ σελήνη αὐτόφωτον σῶμα· δηλαδὴ τὸ φῶς τῆς δὲν παράγεται εἰς αὐτὴν, ἀλλὰ τὸ λαμβάνει παρὰ τοῦ ἡλίου καὶ τὸ ἀνακλᾷ.

Σχήμα και μέγεθος τῆς σελήνης

Καὶ ἡ σελήνη ἔχει σχῆμα σφαιρικόν . Ὁ ὄγκος τῆς εἶναι τὰ 0,2 τοῦ ὄγκου τῆς γῆς, ὁ ὁποῖος εἶναι περίπου 1 τρισεκατομύριον κυβικά χιλιόμετρα. Εἶναι ἐπομένως ὁ ὄγκος τῆς σελήνης 200 δισεκατομμύρια κυβικά χιλιόμετρα. Ἡ ἐπιφάνεια τῆς σελήνης εἶναι 37.740.000 τετραγωνικά χιλιόμετρα. Διὰ τοῦ τηλεσκοπίου βλέπουν οἱ ἀστρονόμοι εἰς τὴν σελήνην μεγάλα ἐξογκώματα (ὄρη) καὶ μεγάλας κοιλότητας. Διὰ τὰς κοιλότητας, λέγουν, ὅτι ἄλλοτε ἦσαν πλήρεις θαλασσοῦ ὕδατος. Σήμερον ὅμως δὲν πιστεύεται ὅτι ὑπάρχει ὕδωρ εἰς τὴν σελήνην καὶ ἐπομένως δὲν ὑπάρχει καὶ ζωὴ εἰς αὐτήν, ἀφοῦ τὸ ὕδωρ εἶναι ἀπαραίτητον διὰ τὰ φυτὰ καὶ τὰ ζῶα.

Ἡ σελήνη φαίνεται εἰς ἡμᾶς ὅτι εἶναι τὸ μεγαλύτερον ἄστρον τοῦ οὐρανοῦ. Τοῦτο ὅμως δὲν εἶναι ἀκριβές. Εἰς τὴν πραγματικότητα εἶναι τὸ μικρότερον ἐκ τῶν ἄστρον, τὰ ὁποῖα βλέπομεν. Φαίνεται ὅμως τόσον μέγαν, διότι εὐρίσκεται πολὺ πλησίον πρὸς τὴν γῆν.

Κινήσεις τῆς σελήνης

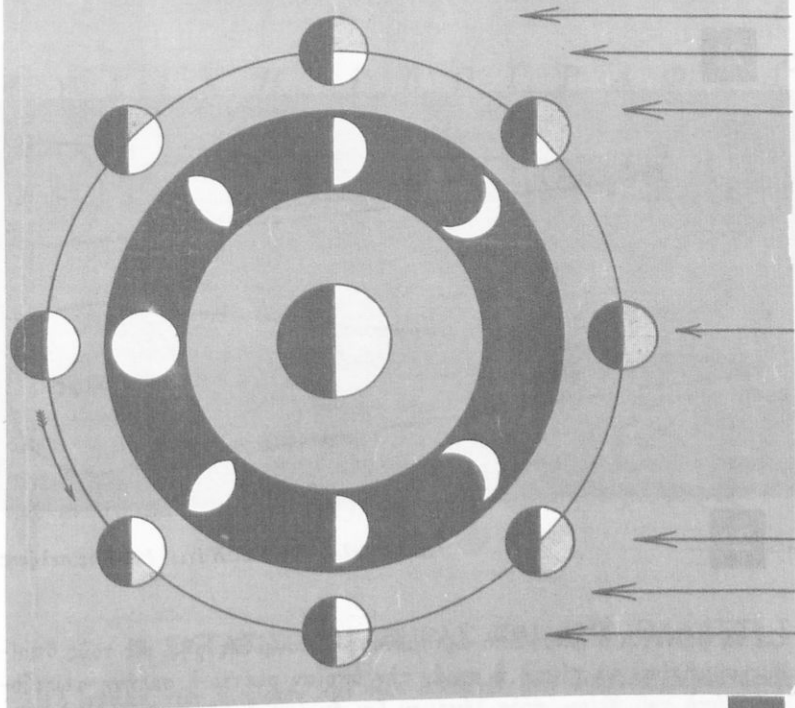
Ἡ σελήνη ἐκτελεῖ τρεῖς κυρίως κινήσεις συγχρόνως: **1.** Περιστρέφεται περὶ ἄξονα (νοητὸν) εἰς χρονικὸν διάστημα 28 περίπου ἡμερῶν. **2.** Περιφέρεται περὶ τὴν γῆν πάλιν εἰς διάστημα περίπου 28 ἡμερῶν. **3.** Ἀκολουθεῖ τὴν γῆν πιστῶς εἰς τὴν περιφορὰν αὐτῆς περὶ τὸν ἥλιον. Δι' αὐτὸ ἄλλως τε λέγεται καὶ δορυφόρος τῆς γῆς.

Ἐπειδὴ ἡ σελήνη χρειάζεται 28 ἡμέρας περίπου διὰ νὰ ἐκτελέσῃ μίαν περιστροφὴν περὶ τὸν ἄξονά της καὶ εἰς τὸν αὐτὸν χρόνον ἐκτελεῖ μίαν περιφορὰν περὶ τὴν γῆν, διὰ τοῦτο στρέφει πρὸς τὴν γῆν πάντοτε τὸ αὐτὸ ἡμισφαίριον. Τὸ ἄλλο ἡμισφαίριον δὲν τὸ βλέπομεν ποτέ.

Φάσεις τῆς σελήνης

Τὰ διάφορα σχήματα, τὰ ὁποῖα λαμβάνει ἡ σελήνη κατὰ τὴν διάρκειαν ἑνὸς μηνὸς περίπου (μ η ν ῖ σ κ ο ς = δρεπάνι, ἡ μ ι κ ὀ

σχ. 20

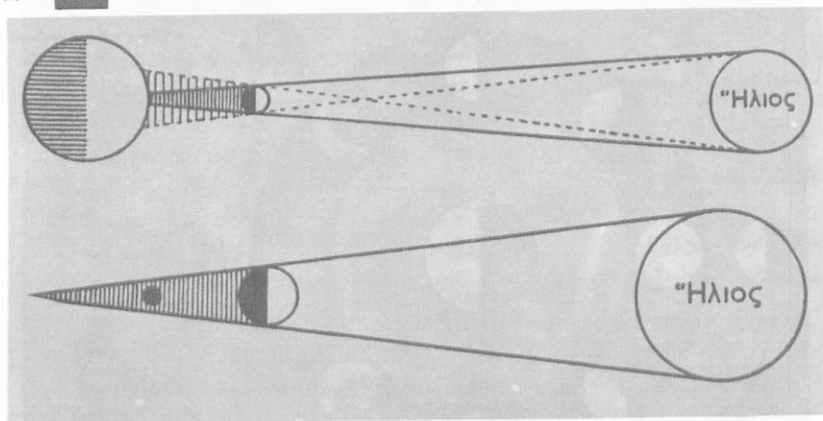
Αί φάσεις τῆς σελήνης

κ λ ι ο ν, κ ύ κ λ ο ς) ὀνομάζονται φάσεις τῆς σελήνης (Σχ. 20). Ταῦτα ὀφείλονται εἰς τὴν διαρκῆ ἐναλλαγὴν τῶν θέσεων τῆς σελήνης ἔναντι τῆς γῆς καὶ τοῦ ἡλίου.

Ἐκλείψεις ἡλίου καὶ σελήνης

Ἐν ᾧ ἡ γῆ ἐκτελεῖ μίαν περιφορὰν περὶ τὸν ἥλιον εἰς ἓν ἔτος, ἡ σελήνη, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ὡς δορυφόρος τῆς γῆς ἐκτελεῖ μετ' αὐτῆς τὴν περιφορὰν αὐτὴν περὶ τὸν ἥλιον, ἐκτελεῖ εἰς τὸν αὐτὸν χρόνον ἑνὸς ἔτους συγχρόνως 12 περιφορὰς περὶ τὴν γῆν. Εἶναι εὐκολὸν λοιπὸν νὰ φαντασθῶμεν ὅτι 12 φορές τὸ ἔτος ἡ σελήνη παρεμβάλλεται μεταξὺ ἡλίου καὶ γῆς καὶ 12 φορές ἡ γῆ παρεμβάλλεται μεταξὺ ἡλίου καὶ σελήνης. Ὅταν ἡ σελήνη εὐρίσκεται μεταξὺ ἡλίου καὶ γῆς καὶ ἐμποδί-

Άνω : Έκλειψις ήλιου. Κάτω: Έκλειψις σελήνης

ζει να φαίνεται ο ήλιος από ώρισμένους τόπους τής γῆς, εις τοὺς ὁποίους συμβαίνει νὰ πίπτῃ ἡ σκιά, τὴν ὁποίαν ρίπτει ἡ σελήνη φωτιζομένη ὑπὸ τοῦ ήλιου, τότε λέγομεν ὅτι ἔχομεν ἔκλειψιν ἡλίου (σχ. 21).

Ὅταν ὁμως ἡ γῆ παρεμβάλλεται μεταξὺ ήλιου καὶ σελήνης, καὶ ἡ σελήνη εὐρίσκεται ἐντὸς τῆς σκιάς τὴν ὁποίαν ρίπτει ἡ γῆ φωτιζομένη ὑπὸ τοῦ ήλιου, ἡ σελήνη δὲν φαίνεται ἐκ τῆς γῆς. Λέγομεν τότε ὅτι ἔχομεν ἔκλειψιν σελήνης (σχ. 22).

Ἐὰν ἡ σελήνη ἐκινεῖτο κατὰ τὴν περιφορὰν τῆς περὶ τὴν γῆν εἰς τὸ αὐτὸ ἐπίπεδον, εἰς τὸ ὁποῖον ἡ γῆ ἐκτελεῖ τὴν περιφορὰν τῆς περὶ τὸν ήλιον, θὰ εἴχομεν κατὰ τὴν διάρκειαν ἐνὸς ἔτους 12 ἐκλείψεις ήλιου, δι' ὠρισμένους τόπους τῆς γῆς, καὶ 12 ἐκλείψεις σελήνης. Ἐπειδὴ ὁμως δὲν συμβαίνει τοῦτο, αἱ ἐκλείψεις ήλιου καὶ σελήνης εἶναι πολὺ ὀλιγώτεροι.

Ὅριζόντιος καὶ κάθετος διαμελισμὸς

Εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς διακρίνομεν τὴν ξηρὰν καὶ τὴν θάλασσαν. Ἐκ τούτων ὑπάρχει ἡ ἀτμόσφαιρα. Ὁ τρόπος κατὰ τὸν ὁποῖον ἡ θάλασσα εἰσέρχεται εἰς τὴν ξηρὰν, λέγεται ὀριζόντιος ἢ θαλάσσιος διαμελισμὸς τῆς ξηρᾶς. Κάθετος διαμελισμὸς λέγεται ὁ τρόπος καθ' ὃν ἡ ξηρὰ (λόφοι καὶ ὄρη) εἰσέρχεται εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν.

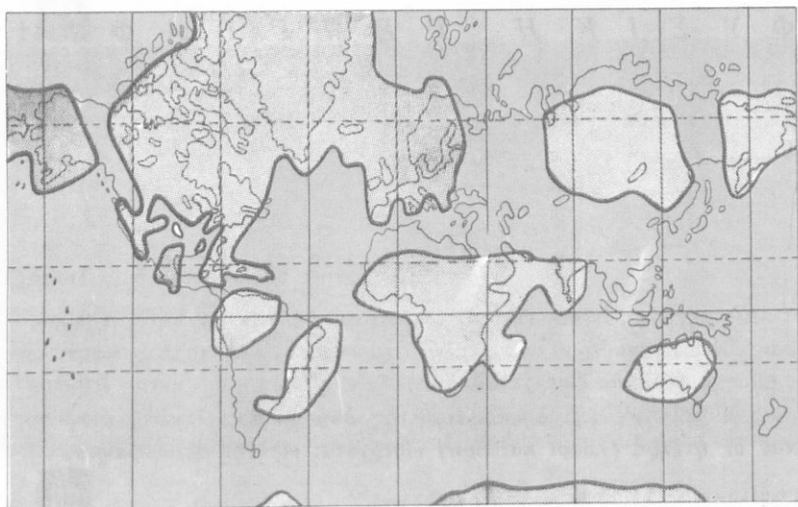
Η ΕΚΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΞΗΡΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΗΣ

Τὸ σχῆμα τῶν ἡπείρων καὶ τῶν ὠκεανῶν δὲν εἶναι σήμερον ὅπως ἦτο ἄλλοτε, πρὸ ἑκατομμυρίων ἐτῶν. Μετὰ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου ὑπέστη μεταβολὰς (Σχ. 23). Αἱ μεταβολαὶ αὗται δὲν ἐσταμάτησαν διόλου, ἀλλὰ συνεχίζονται καὶ σήμερον. Ἐπειδὴ ὁμοίως γίνονται πολὺ βραδέως, δὲν ὑποπίπτουν εἰς τὴν ἀντίληψίν μας.

Ἡ ἑκτασις ὅλης τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς εἶναι 510 ἑκατομ. τετραγ. χιλιομ. Ἐκ τούτων 149 ἑκατομ. τετραγ. χιλιομ. εἶναι ξηρὰ καὶ τὸ ὑπόλοιπον, 361 ἑκατομ. τετραγ. χιλιομ. εἶναι θάλασσα. Ἡ ξηρὰ καὶ ἡ θάλασσα δὲν εἶναι ἐξ ἴσου κατανεμημέναι εἰς τὸ βόρειον καὶ τὸ νότιον ἡμισφαίριον. Εἰς τὸ βόρειον ἡμισφαίριον ἡ ξηρὰ ἔχει ἑκτασιν 100,5 ἑκατομ. τετραγ. χιλιομ. καὶ ἡ θάλασσα 154,5 ἑκατομ. τετραγ. χιλιομ. Εἰς τὸ νότιον ἡμισφαίριον ἡ ξηρὰ εἶναι 48,5 ἑκατομ. τετρ. χιλιομ. καὶ ἡ θάλασσα 206,5 ἑκατομ. τετραγ. χιλιομ. Τὰ 7 : 10 περίπου τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς εἶναι θάλασσα καὶ τὰ 3 : 10 περίπου εἶναι ξηρὰ.

Εἰς τὸν κατωτέρω πίνακα ἐμφαίνεται ἡ ἑκτασις τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης καθ' ἡμισφαίριον τῆς γῆς εἰς ἑκατομμύρια τετραγωνικῶν χιλιομέτρων.

Αί ηπειροί ὅπως ἦσαν πρὸ ἑκατομμυρίων ἐτῶν

σχ. 23

Ἡ ἔκτασις τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης

Γῆ	Ἐπιφάνεια	Ξηρὰ	Θάλασσα
Βόρειον ἡμισφαίριον	255	100,5	154,5
Νότιον ἡμισφαίριον	255	48,5	206,5
Σύνολον	510	149,0	361,0

Αἱ πολικαὶ περιοχαὶ

Ἡ βορεία πολικὴ περιοχὴ εἶναι ἐκείνη, ἣ ὅποια περικλείεται ὑπὸ τῆς περιφερείας ἑνὸς παραλλήλου πρὸς τὸν ἰσημερινὸν κύκλου (τοῦ βορείου πολικοῦ), ὅστις ἀπέχει ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ μὲν $66,5^\circ$, ἀπὸ τοῦ βορείου δὲ πόλου $23,5^\circ$. Ἡ βορεία πολικὴ περιοχὴ εἶναι σχεδὸν ὀλόκληρος θάλασσα παγωμένη (βόρειος Παγωμένος ὠκεανός). Ξηρὰ

είναι μικρόν μέρος τῆς βορείου Γροιλανδίας καὶ νήσων τινῶν δυτικῶς ταύτης καὶ βορείως τῆς Σιβηρίας.

Ἡ νοτία πολιτικὴ περιοχὴ ἔχει τὴν αὐτὴν ἔκτασιν πρὸς τὴν βορείαν, καθορίζεται δὲ διὰ τοῦ νοτίου πολικοῦ κύκλου, ὅστις ἀπέχει ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ 66,5⁰ καὶ ἀπὸ τοῦ νοτίου πόλου 23,5⁰. Εἶναι σχεδὸν ὅλη ξηρά. Ἡ ξηρὰ αὐτὴ ὀνομάζεται Ἀνταρκτικὴ ἡπειρος. Ἐχει πολλὰ ὄρη καὶ πεδιάδας καλυπτομένας αἰωνίως ὑπὸ πάγων. Ὀλίγον μέρος τῆς νοτίας πολιτικῆς περιοχῆς εἶναι θάλασσα, πλησίον τοῦ Ν. πολικοῦ κύκλου.

Ἡ ἔκτασις τοῦ βορείου Παγωμένου ὠκεανοῦ εἶναι περίπου 12 ἑκατομμύρια τετραγωνικὰ χιλιόμετρα.

Ἡ ἔκτασις τῆς Ἀνταρκτικῆς ἡπείρου εἶναι περίπου 14 ἑκατομμύρια τετραγωνικὰ χιλιόμετρα.

Ὁ λεγόμενος νότιος Παγωμένος ὠκεανὸς ἔχει πολὺ μικρὰν ἔκτασιν (ἀφοῦ τὸ πλεῖστον τῆς νοτίας πολιτικῆς περιοχῆς εἶναι ξηρὰ), ἡ ὁποία συνήθως κατανέμεται εἰς τοὺς τρεῖς ὠκεανούς, Ἀτλαντικόν, Ἰνδικόν, Εἰρηνικόν. Ἡ χαμηλοτέρα θερμοκρασία εἰς τὰς περὶ τοὺς πόλους περιοχὰς φθάνει τοὺς - 80⁰ C (80 ὑπὸ τὸ μηδὲν βαθμοὺς Κελσίου).

Εἰς τὸν κατωτέρω πίνακα ἐμφαίνεται ἡ ἔκτασις τῶν ἡπείρων καὶ τῶν ὠκεανῶν.

Ἡ ἔκτασις τῶν ἡπείρων καὶ τῶν ὠκεανῶν

Ἀνταρκτικὴ	14	ἑκατομ. τετρ. χιλ.	Ἀτλαντικὸς ὠκεανὸς	106,5	ἑκ. τετρ. χιλ.
Ἀσία	43,9	» » »	Εἰρηνικὸς	179,6	» » »
Αὐστράλια	9,0	» » »	Ἰνδικὸς	74,9	» » »
Ἀφρικὴ	30,1	» » »	Σύνολον	361,0	» » »
Εὐρώπη	10	» » »			
Β. Ἀμερικὴ	24,0	» » »			
Ν. Ἀμερικὴ	18,0	» » »			
Σύνολον	149,0	» » »			

(Εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν ὠκεανὸν περιλαμβάνεται καὶ ὁ βόρ. Παγωμένος ὠκεανὸς 12 ἑκατομ. τετρ. χιλ. περίπου).

ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΕΔΑΦΟΥΣ

Η ΞΗΡΑ

Ἡ Ξηρά δὲν εἶναι εἰς ὅλα τὰ μέρη αὐτῆς ὁμαλὴ καὶ ἐπίπεδος. Ἄλλοῦ ὑπάρχουν πεδιναὶ περιοχαὶ καὶ ἄλλοῦ ὑπάρχουν περιοχαὶ λοφώδεις ἢ ὄρειναι ἢ ἀνάμικτοι.

Ὅταν θέλωμεν νὰ εἰπωμεν πῶς εἶναι τὸ ἔδαφος μιᾶς γεωγραφικῆς περιοχῆς (πεδινόν, ὄρεινόν κλπ. δηλαδή ποῖον σχῆμα, ποῖαν μορφήν ἔχει), ὁμιλοῦμεν περὶ τῆς μορφολογίας τοῦ ἔδαφους τῆς περιοχῆς αὐτῆς.

Αἱ πεδιναὶ περιοχαὶ

Διακρίνουν 4 εἶδη πεδινῶν περιοχῶν :

1) Τὰ ὑψίπεδα. Ταῦτα εἶναι ἐκτεταμέναι πεδιάδες, αἱ ὁποῖαι εὐρίσκονται εἰς μέγα ὕψος ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. Τοιαῦτα ὑψίπεδα εἶναι τοῦ Θιβέτ, τοῦ Ἰράν (Περσίας) καὶ ἄλλα.

2) Τὰ ὀροπέδια. Ταῦτα εἶναι πεδιάδες, ὄχι ὅμως μεγάλης ἐκτάσεως, ὅπως τὰ ὑψίπεδα, αἱ ὁποῖαι ἔχουν σχηματισθῆ εἰς ὄρεινὰς περιοχὰς ὕψους 500-1000 περίπου μέτρων, ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης (π.χ. τὸ ὀροπέδιον τῆς Τριπόλεως ὕψους 700 μ.).

3) Αἱ χαμηλαὶ πεδιάδες. Αὗται εὐρίσκονται εἰς ὕψος 2-300 μ. ὑπὲρ τὴν θάλασσαν. Αἱ πεδιάδες τῆς Ἑλλάδος ἀνήκουν εἰς τὴν κατηγορίαν αὐτήν.

4) Τὰ βαθύπεδα. Τὰ βαθύπεδα εἶναι πεδιάδες, αἱ ὁποῖαι

εύρίσκονται εις ὀλίγον χαμηλότερον ὕψος ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. Δὲν εἶναι ὅμως πολὺ πλησίον πρὸς τὴν θάλασσαν. Ὅπου τοῦτο συμβαίνει, ἐκεῖ ἡ θάλασσα εἰσχωρεῖ εἰς τὴν ξηράν, ὅπως εἰς τὴν Ὀλλανδίαν. Οἱ Ὀλλανδοὶ ὅμως ἔχουν κατασκευάσει φράγματα καὶ ἐμποδίζουν τὴν εἰσροὴν τῶν θαλασσίων ὑδάτων.

Αἱ ὄρειναι περιοχαὶ

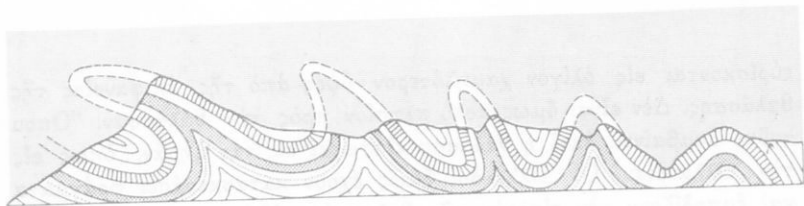
Ὅταν εἰς μίαν περιοχὴν ὑπάρχουν δύο ἢ περισσότερα ὄρη ἀκολουθοῦντα ὀριζουμένην διεύθυνσιν, λέγομεν ὅτι αὐτὰ ἀποτελοῦν ὄροσειράν. Ἡ ὄροσειρὰ τῆς Πίνδου π.χ. ἀποτελεῖται ἀπὸ πολλὰ ὄρη ἔχοντα τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν, ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον. Εἰς μίαν περιοχὴν, ὅπου δὲν ὑπάρχουν μεγάλα πεδιάδες, θὰ ὑπάρχουν ὄρη καὶ λόφοι μὲ πολὺ μικρὰ πεδινὰ μέρη ἐνδιαμέσως. Ἐνίοτε δὲν ὑπάρχουν οὔτε τὰ μικρὰ πεδινὰ μέρη καὶ ὑπάρχουν μόνον ὄρη. Τὸ ἔδαφος τότε λέγεται ὄρεινὸν καὶ ἡ περιοχὴ ὅπου ὑπάρχουν τὰ ὄρη, λέγεται ὄρεινὴ. Ἐντὶ τῶν ὄρέων εἶναι δυνατὸν νὰ ὑπάρχουν λόφοι. Ἡ περιοχὴ τότε λέγεται λοφώδης.

Ὁ σχηματισμὸς τῶν ὄρέων

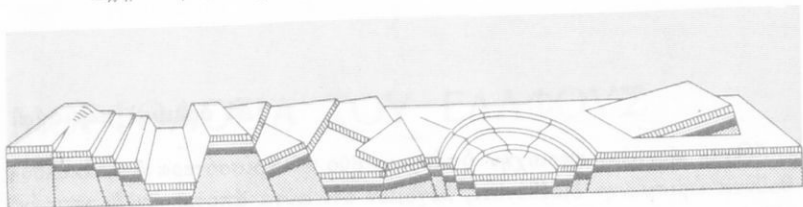
Τὰ ὕδατα τῆς βροχῆς, μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου, ἐπιδρῶν εἰς τὴν διαμόρφωσιν τοῦ ἔδαφους μιᾶς περιοχῆς. Διότι, ὅπου τοῦτο εἶναι εὐκόλον, διαλύουν τὰ συστατικὰ τοῦ ἔδαφους καὶ σχηματίζουν χαράδρας ἢ ἄλλας ἀνωμαλίας αὐτοῦ

Τὰ ὄρη τῆς γῆς ἐσχηματίσθησαν εἰς πολὺ παλαιὰν ἐποχὴν. Ὁ σχηματισμὸς τῶν ὄρέων ὀφείλεται εἰς τὴν ἐνέργειαν δυνάμεων, αἱ ὅσαι ὑπάρχουν καὶ δροῦν ἐντὸς τῆς γῆς. Ἡ δρᾶσις τῶν δυνάμεων αὐτῶν γίνεται παραλλήλως πρὸς τὸν ὀρίζοντα ἢ καθέτως πρὸς αὐτόν. Ὅταν γίνεται παραλλήλως πρὸς τὸν ὀρίζοντα, σχηματίζονται πτυχώσεις τοῦ ἔδαφους (πτυχωσιγενῆ ὄρη), ἐν ᾧ ὅταν γίνεται καθέτως, σχηματίζονται ρήγματα αὐτοῦ καὶ ἐξογκώματα (ρηξιγενῆ ὄρη). Μερικὰς φορὰς

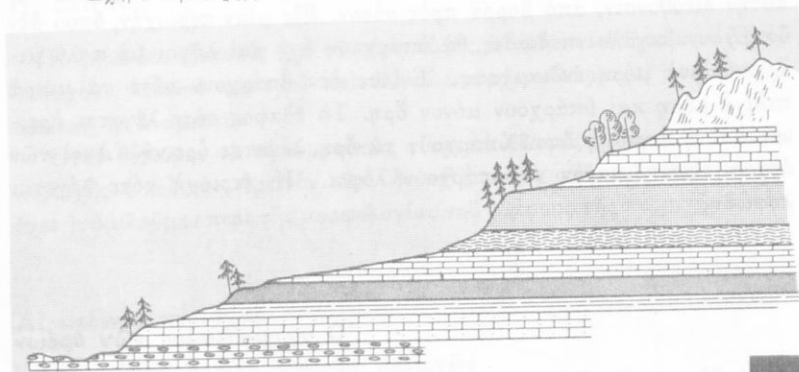

Σχηματισμός πτυχωσιγενῶν ὀρέων

Σχηματισμός ρηγμάτων

Διάφορα γεωλογικά στρώματα

σχ. 24

γίνεται ἐξ αἰτίας τῶν δυνάμεων αὐτῶν καθίζησις (ὕποχώρησις) τοῦ ἐδάφους (Σχ. 24).

Ὅταν βρέχη πολὺ, σχηματίζονται χεῖμαρροι, οἱ ὁποῖοι εἶναι συνήθως πολὺ ὀρμητικοί. Ἡ δύναμις μετὴν ὁποῖαν τρέχει τὸ ὕδωρ τῶν χεῖμαρρων καὶ ἡ ἰκανότης του νὰ διαλύη καὶ παρασύρῃ τὰ χρώματα (ἢ διάβρωσις τοῦ ἐδάφους ὑπὸ τοῦ ὕδατος, ὡς λέγεται), εἶναι αἰτία, ὥστε νὰ σχηματίζωνται λόφοι καὶ ὄρη μικροῦ ὕψους (βουνά) εἰς πολλάς

περιοχάς (διαβρωσιγενή ὄρη, ὡς λέγονται). Τοῦτο ἰδίως γίνεται, ὅταν ὠρισμένα μέρη τοῦ ἐδάφους διαλύονται εὐκόλως ὑπὸ τοῦ ρέοντος ὕδατος, ἐν ᾧ ἄλλα γειτονικά πρὸς αὐτὰ μέρη δὲν διαλύονται καὶ ἀναφαίνονται ὡς βουνὰ μετὰ τὴν διάλυσιν ὑπὸ τοῦ ὕδατος τοῦ πέριξ αὐτῶν μαλακοῦ ἐδάφους. Ἡ Ἀκρόπολις τῶν Ἀθηνῶν καὶ ὁ Λυκαβηττός εἶναι μικρὰ διαβρωσιγενή ὄρη, διότι ἄλλοτε, εἰς παλαιὰν ἐποχὴν, ἡ πεδιάς τῶν Ἀθηνῶν ἔφθανε εἰς τὸ ὕψος τῆς Ἀκροπόλεως καὶ τοῦ Λυκαβηττοῦ. Σὺν τῷ χρόνῳ ὅμως τὸ ὕδωρ τῆς βροχῆς διέλυσε καὶ παρέσυρε τὰ πέριξ αὐτῶν ἐδάφη καὶ οὕτω ἀπέμεινε ἡ Ἀκρόπολις καὶ ὁ Λυκαβηττός, ὅπως εἶναι σήμερον.

Καὶ ἡ συσσώρευσις ὅμως τῆς λάβας τῶν ἠφαιστειῶν σχηματίζει εἰς τὰς γειτονικάς τοῦ ἠφαιστείου περιοχάς μικρὰ ὄρη (ἠφαιστειογενή ὄρη, ὡς λέγονται).

Τὰ περισσότερα ὄρη τῆς γῆς ἔχουν σχηματισθῆ ἔκ πτυχώσεων. Ὁ χρόνος ὅμως τοῦ σχηματισμοῦ των δὲν εἶναι ὁ αὐτός. Τοῦτο φαίνεται ἔκ τῆς διαφόρου διευθύνσεως τὴν ὁποίαν ἔχουν τὰ ὄρη αὐτά. Εἶναι εὐκόλον νὰ ἀντιληφθῆ τις τὴν διάφορον διεύθυνσιν τῶν ὀρέων, ὅταν παρατηρήσῃ μὲ προσοχὴν τὰ ὄρη τῆς περιοχῆς ὅπου κατοικεῖ. Τότε θὰ ἴδῃ ὅτι ἄλλα μὲν διευθύνονται ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον καὶ ἄλλα ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολάς. Ἡ Πίνδος π.χ. καὶ τὰ περισσότερα ὄρη τῆς Ἑλλάδος διευθύνονται ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον.

Τὸ ἔδαφος

Τὸ ἀνώτερον μέρος τῆς ξηρᾶς τὸ προερχόμενον ἔκ τῆς ἀποσύνθεσεως στερεῶν ὑλικῶν αὐτῆς λέγεται ἔδαφος. Τὰ ὑλικά τῆς ξηρᾶς δὲν εἶναι παντοῦ τὰ αὐτά. Ὅταν δὲν θερμαίνωνται ὑπὸ τοῦ ἡλίου (κατὰ τὴν ἡμέραν) ἢ ψύχωνται (κατὰ τὴν νύκτα) διαστέλλονται ἢ συστέλλονται ἀνωμάλως. Ἡ ἀνώμαλος διαστολὴ καὶ συστολὴ τῶν ὑλικῶν τῆς ξηρᾶς προκαλεῖ σχισμὰς εἰς αὐτά, αἱ ὁποῖαι σὺν τῷ χρόνῳ αὐξάνονται καὶ οὕτω ἐπέρχεται ἀποσύνθεσις (διάλυσις) αὐτῶν. Ἡ ἀποσύνθεσις αὕτη, ἡ ὁποία λέγεται καὶ ἀποσάθρωσις, ὑποβοηθεῖται πολὺ ἔκ τῆς ὑγρασίας τῆς ἀτμοσφαιράς, ἔκ τοῦ ὕδατος τῶν βροχῶν καὶ ὑπὸ τῶν ἀνέμων. Εἰς τὰ ὄρη ἡ ἀποσύνθεσις ὀλοκλήρων βράχων ὀφείλεται εἰς τὴν ἐνέργειαν τῶν πάγων. Αἱ κοιλότητες τῶν ὀρέων, ὅταν βρέχη, πληροῦνται

ύδατος. Ἐὰν ἡ θερμοκρασία ἐκεῖ κατέλθῃ ὀλίγον κάτω τοῦ μηδενὸς βαθμοῦ Κελσίου, τὸ ὕδωρ γίνεται πάγος. Ὁ πάγος ὁμως καταλαμβάνει μεγαλύτερον ὄγκον ἐκείνου τὸν ὅποιον εἶχε, ὅταν ἦτο ὕδωρ, πρὶν γίνῃ πάγος. Ἐνεκὰ τῆς αὐξήσεως τοῦ ὄγκου τοῦ ὁ πάγος ἀσκεῖ πολὺ μεγάλην πίεσιν εἰς τοὺς βράχους, οἱ ὅποιοι τὸν περιβάλλουν, καὶ πολ- λάκις θραύει αὐτοὺς εἰς τεμάχια.

Ἐπάρχουν καὶ ἄλλα αἰτία εἰς τὰ ὁποῖα ὀφείλεται ἡ ἀποσύνθεσις τῶν στερεῶν ὑλικῶν τῆς ἐπιφανείας τῆς ξηρᾶς, ὅπως εἶναι διάφοροι μικρο-οργανισμοὶ (βακτηρίδια) καὶ διάφορα ζῶα, ὡς π.χ. ὁ σκώληξ ὁ γήϊνος, ὁ ἀσπάλαξ, ὁ μύρμηξ καὶ ἄλλα.

Εἶδη τοῦ ἐδάφους

Ἀναλόγως τοῦ μεγέθους τῶν κόκκων τῶν ὑλικῶν τοῦ ἐδάφους διακρίνουν διάφορα εἶδη ἐδάφους. Μεταξὺ τούτων ἀναφέρονται τὰ ἑξῆς :

- 1) Τὸ χαλίκωδες ἔδαφος. Τοῦτο ἀποτελεῖται ἐκ μεγάλων τεμαχίων ὑλικῶν, τὰ ὁποῖα δὲν ἔχουν ἀποσυντεθῆ πλήρως (χαλίικια).
- 2) Τὸ ἀμμώδες ἔδαφος. Εἰς τὸ ἔδαφος τοῦτο οἱ κόκκοι τῶν ὑλικῶν, ἐκ τῶν ὁποίων ἀποτελεῖται, εἶναι πολὺ μικρότεροι τῶν χαλίικων καὶ πολὺ λεπτοί. Διὰ πολλὰς καλλιεργείας τὸ ἀμμώδες ἔδαφος δὲν εἶναι κατάλληλον.

Ἐπάρχουν καὶ ἄλλα εἶδη ἐδάφους, ὅπως π.χ. τὸ πηλῶδες (λασπῶδες), τὸ κοριορτῶδες (ἐκ λεπτῆς κόνεως), τὸ ἀργιλῶδες κλπ.

Ὅλα τὰ εἶδη τοῦ ἐδάφους δὲν εἶναι κατάλληλα δι' ὅλα τὰ εἶδη τῶν καλλιεργειῶν. Οἱ γεωργοὶ πρέπει νὰ συμβουλευῶνται τοὺς γεωπόνους διὰ τὴν ποιότητα τοῦ ἐδάφους τῶν ἀγρῶν των καὶ νὰ ρυθμίζου ἀναλόγως τὰς καλλιεργείας των.

Τὰ σπήλαια

Σπήλαια ὀνομάζονται χῶροι κενοὶ εἰσχωροῦντες συνήθως ὀριζοντιῶς εἰς τὸ ἔδαφος. Τὰ ὑλικά, τὰ ὁποῖα ἄλλοτε ἐπλήρουν τοὺς χῶρους αὐτούς, ἦσαν εὐκόλως διαλυτὰ ὑπὸ τοῦ ὕδατος καὶ σὺν τῷ χρόνῳ παρεσύρθησαν ὑπ' αὐτοῦ· οὕτω ἐσχηματίσθησαν οἱ κενοὶ χῶροι. Εἰς τὴν

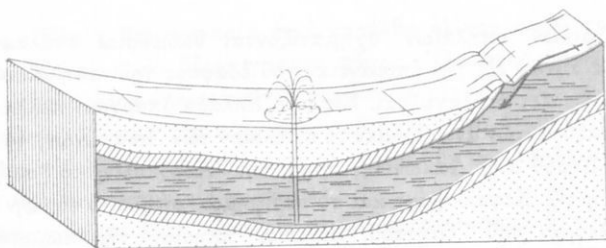

όροφην μερικῶν σπηλαίων σχηματίζονται θαυμάσιοι σταλακτίται, ἀπέναντι δὲ αὐτῶν εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ἐδάφους τοῦ σπηλαίου σχηματίζονται ὠραῖοι σταλαγμίται. Εἰς τὴν Ἑλλάδα ὑπάρχουν πολλὰ σπήλαια. Μεταξὺ αὐτῶν ἀναφέρομεν τὸ σπήλαιον τῶν Ἰωαννίνων, τὸ σπήλαιον τοῦ Δηροῦ τῆς Λακωνίας, παρὰ τὴν Ἀρεόπολιν, τὸ σπήλαιον Δρογγαράτη τῆς Κεφαλληνίας καὶ τὸ περίφημον σπήλαιον εἰς τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν τοῦ Ὑμητοῦ, κείμενον πλησίον τῆς κωμοπόλεως Παιανίας, τῆς πατρίδος τοῦ Δημοσθένους. Πολλοὶ περιηγηταὶ ἐπισκέπτονται τὰ σπήλαια αὐτά.

Τὰ ὕδατα. Τὸ ὕδωρ τῆς ξηρᾶς

Ἐν τῷ ὕδατι εἰς τὴν ξηρὰν ὑπάρχει εἰς τὰς λίμνας, εἰς τοὺς ποταμοὺς καὶ εἰς διαφόρους ὑπογείους χώρους τοῦ στερεοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς. Τὰ τειχώματα τῶν χώρων αὐτῶν δὲν ἀπορροφοῦν τὸ ὕδωρ καὶ δὲν ἐπιτρέπουν εἰς αὐτὸ νὰ διαφύγη εἰς γειτονικὰς περιοχάς. Χῶροι μὲν τοιαῦτα τειχώματα ἀποτελοῦν ὑπογείους ἀποθήκας ὕδατος. Καθημερινῶς μεγάλη ποσότης τοῦ ὕδατος τῶν λιμνῶν καὶ τῶν ποταμῶν καὶ ἐκεῖνου τὸ ὅποσον ἔχει διαποτίσει τὸ ἔδαφος ἐκ βροχῶν ἢ χιόνων, ἐξατμίζεται. Οἱ ὕδρατμοὶ ἀνέρχονται εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν καὶ ὅταν ψυχθοῦν, γίνονται πάλιν βροχή, ἢ ὅποια πίπτει εἰς τὸ ἔδαφος.

Ἡ θερμότης συντελεῖ εἰς τὴν ἐξάτμισιν τοῦ ὕδατος ἐκ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς (τῶν θαλασσῶν, τῶν ποταμῶν, τῶν λιμνῶν, τοῦ ἐδάφους) καὶ τὸ ψῦχος εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν συντελεῖ εἰς τὴν μετατροπὴν τῶν ὕδρατμῶν τῆς ἀτμοσφαιρας εἰς βροχήν. Μεταξὺ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς καὶ τῆς ἀτμοσφαιρας γίνεται διαρκὴς κυκλοφορία ὕδρατμῶν καὶ ὕδατος. Ἐὰν τὸ ὕδωρ τῆς βροχῆς συναντήσῃ πορῶδες ἔδαφος, κατέρχεται εἰς βαθύτερα μέρη τοῦ στερεοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς, μέχρις ὅτου εὔρη μέρη τῆς γῆς, τὰ ὅποια δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ διαπεράσῃ. Εἰς τοιαύτας περιπτώσεις σχηματίζονται ὑπὸ τὸ ἔδαφος ἀποθήκαι ὕδατος. Ἐκ τοιούτων ἀποθηκῶν προέρχεται τὸ ὕδωρ τῶν διαφόρων πηγῶν καὶ τῶν φρεάτων. Ἐνίοτε ὑπὸ τὸ ἔδαφος κυκλοφορεῖ ὕδωρ, ὑπάρχουν δηλ. ὑπόγειοι ρύακες (μικρὰ ποταμάκια). Τὸ ὕδωρ τούτων ἢ ἐκβάλλει ὑπογείως εἰς γειτονικὴν θάλασσαν ἢ κατέρχεται εἰς χαμηλοτέρας ἀποθήκας.

Τὰ φρέατα

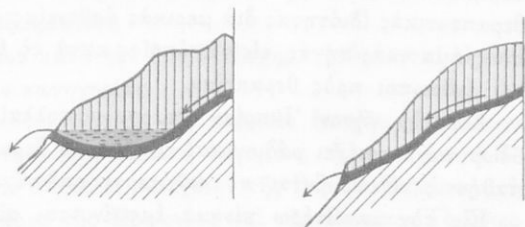
Πολλοὶ γεωργοί, ἐὰν συμπέση νὰ μὴ ἔχουν πηγαῖον ὕδωρ διὰ τοὺς ἀγρούς καὶ τοὺς κήπους των (τὰ περιβόλια των) διανοίγουν φρέατα. Τὸ βάθος εἰς τὸ ἔδαφος, ὅπου θὰ συναντήσουν ὕδωρ, εἶναι ποικίλον. Ἄλλοτε εἶναι 5 - 10 μέτρα καὶ ἄλλοτε περισσότερον. Εἰς τινὰς περιπτώσεις καὶ εἰς βάθος 50 - 60 μέτρων δὲν εὐρίσκεται ὕδωρ. Εἰς μερικὰς Κοινότητας, ὅπου δὲν ὑπάρχει ὕδωρ πρὸς ὕδρευσιμ τῶν κατοίκων, διανοίγονται φρέατα εἰς πολὺ μεγαλύτερον βάθος.

Τὸ ποσὸν τοῦ ὕδατος τῶν φρεάτων δὲν εἶναι καθ' ὅλον τὸ ἔτος τὸ αὐτό. Ἄλλοτε εἶναι περισσότερον καὶ ἄλλοτε εἶναι ὀλιγώτερον. Εἰς τὰ φρέατα τῆς Ἑλλάδος περισσότερον μὲν εἶναι κατὰ Μάρτιον - Ἀπρίλιον, ὀλιγώτερον δὲ κατὰ Αὐγούστον - Σεπτέμβριον. Ὅταν εἰς μίαν περιοχὴν πίπτῃ κατὰ τὸν χειμῶνα πολλὴ χιὼν, αἱ πηγαὶ καὶ τὰ φρέατα κατὰ τὸ θέρος ἔχουν πολὺ ὕδωρ. Καὶ αἱ πολλαὶ βροχαί, ἰδίως αἱ μὴ ραγδαῖαι, αὐξάνουν τὸ ὕδωρ τῶν πηγῶν καὶ τῶν φρεάτων. Ἐνίοτε, κατὰ τὴν διάνοξιν φρεάτος, συμβαίνει νὰ ἀναπηδήσῃ τὸ ὕδωρ ὑψηλότερον τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους. Τοῦτο σημαίνει ὅτι ἡ στάθμη (ἢ ἀνωτέρα ἐπιφάνεια) τῆς ὑπογείου ἀποθήκης ὕδατος, ἐκ τῆς ὁποίας προέρχεται τὸ ὕδωρ εἰς τὸ διανοιχθὲν φρέαρ, εὐρίσκεται ὑψηλότερον τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους (εὐρίσκεται εἰς λοφῶδες ἢ ὄρεινόν γειτονικὸν μέρος). Τὰ φρέατα αὐτὰ ὀνομάζονται ἀρτεσιανὰ (Σχ. 25).

Αἱ πηγαὶ

Πηγαὶ ὑπάρχουν ἐκεῖ ὅπου τὸ ὑπογείως συσσωρευθὲν ὕδωρ εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξέλθῃ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς. Τὸ σημεῖον τῆς ἐπι-

Ἡ στάθμη τοῦ ἀποθηκευμένου ὕδατος εὐρίσκεται ὑψηλότερον τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους

φανείας τῆς γῆς, ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξέρχεται τὸ ὕδωρ τῆς πηγῆς, ὀνομάζεται στόμιον αὐτῆς. Ἡ ἐπιφάνεια, εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκεται τὸ στόμιον μιᾶς πηγῆς, εἶναι πάντοτε χαμηλότερον τῆς ἀνωτέρας ἐπιφανείας τοῦ ἀποθηκευμένου εἰς τὸ ἔδαφος ὕδατος, ἐκ τοῦ ὁποίου προέρχεται τὸ ὕδωρ τῆς πηγῆς (Σχ. 26).

Τὸ πόσιμον ὕδωρ

Τὸ χημικῶς καθαρὸν ὕδωρ ἀποτελεῖται μόνον ἀπὸ ὑδρογόνον καὶ ὀξυγόνον. Τὸ ὕδωρ ὅμως, τὸ ὁποῖον πίνομεν, δὲν εἶναι χημικῶς καθαρὸν, ἀλλὰ περιέχει καὶ μικρὰν ποσότητα διαφόρων μεταλλικῶν ἐνώσεων. Αἱ ἐνώσεις αὐταὶ εἶναι ἀπαραίτητοι εἰς τὸν ὄργανισμὸν μας καὶ πρέπει νὰ εἶναι ὀρισμένης ποσότητος· οὔτε περισσότεραι οὔτε ὀλιγώτεραι. Τότε μόνον εἶναι κατάλληλον τὸ ὕδωρ, διὰ νὰ τὸ πίνωμεν, καὶ λέγεται πόσιμον ὕδωρ.

Αἱ ἱαματικά πηγαὶ

Ὅταν τὸ ποσὸν τῶν μεταλλικῶν ἐνώσεων, αἱ ὁποῖαι εὐρίσκονται ἐν διαλύσει εἰς τὸ ὕδωρ, εἶναι περισσότερον τοῦ παρατηρουμένου εἰς τὸ πόσιμον ὕδωρ, τότε λέγεται τὸ ὕδωρ μεταλλικὸν ἢ ἱαματικόν, καὶ αἱ πηγαὶ ἀπὸ τὰς ὁποίας ρεεῖ λέγονται ἱαματικά. Συνήθως ἡ θερμοκρασία τοῦ μεταλλικοῦ ὕδατος εἶναι μεγαλύτερα τῆς θερμοκρασίας τοῦ

περιβάλλοντος. Τὸ μεταλλικὸν ὕδωρ λέγεται καὶ ἰαματικόν, διότι ἔχει θεραπευτικὰς ιδιότητας διὰ μερικὰς ἀσθενείας. Ἡ Ἑλλάς ἔχει θαυμασίας ἰαματικὰς πηγὰς, εἰς τὰς ὁποίας κατὰ τὸ θέρος μεταβαίνουν πολλοὶ ἄνθρωποι πρὸς θεραπείαν.

Εἰς τὴν νῆσον Ἰκαρίαν ὑπάρχουν πολλὰ ἰαματικὰ πηγαί. Τὸ ὕδωρ των περιέχει ράδιον καὶ εἶναι πολὺ θεραπευτικὸν δι' ὤρισμένας παθήσεις. Θεωροῦνται αἱ καλύτεραι ραδιοῦχοι πηγαὶ τοῦ κόσμου.

Εἰς τὸν κατωτέρω πίνακα ἐμφαίνονται αἱ κυριώτεραι ἰαματικὰ πηγαὶ τῆς Πατρίδος μας.

ΜΕΡΙΚΑΙ ΙΑΜΑΤΙΚΑΙ ΠΗΓΑΙ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Τόπος	Περιοχὴ	Τόπος	Περιοχὴ
Αἰδηψὸς	Εὐβοία	Μέθανα	Ἀργολίς
Βελβενδὸς	Κοζάνη	Νιγρῆτα	Σέρραι
Βουλιαγμένη	Ἀττικὴ	Πλατύστομον	Φθιώτις
Ἐλευθεραὶ	Καβάλα	Πολύχνιτος	Λέσβος
Ἰκαρία	Ἰκαρία	Σαμοθράκη	Σαμοθράκη
Καβάσιλα	Ἰωάννινα	Σάριζα	Ἄνδρος
Καϊάφα	Ἡλεία	Σιδηρόκαστρον	Σέρραι
Καμ. Βοῦρλα	Λοκρὶς	Σμόκοβον	Καρδίτσα
Κυλλήνη	Ἡλεία	Τσάγεζι	Ν. Λαρίσης
Λαγκαδᾶς	Ν. Θεσ/νίκης	Ἵπάτη	Φθιώτις
Λουτράκιον	Κορινθία		

Αἱ λίμναι

Λίμνη ὀνομάζεται μικρὰ ἢ μεγάλη κοιλότης τοῦ ἐδάφους, ἣ ὁποία εἶναι πλήρης ὕδατος. Τὸ ὕδωρ τῶν λιμνῶν προέρχεται κυρίως ἐκ

ποταμῶν, οἷτινες ἐκβάλλουν εἰς αὐτάς ἔξωθεν ἢ ὑπογείως καὶ εἶναι πόσιμον, πλὴν ὀλίγων ἐξαιρέσεων.

Ἀναλόγως τοῦ τρόπου κατὰ τὸν ὁποῖον ἐσχηματίσθησαν αἱ λίμναι διακρίνουν αὐτάς εἰς δύο κατηγορίας.

1. εἰς λίμνας, αἱ ὁποῖαι ἄλλοτε, εἰς παλαιὰν ἐποχὴν, ἀπετέλουν μέρη θαλασσῶν. Τοιαύτη λίμνη εἶναι ἡ λεγομένη Κ α σ π ῖ α θ ἄ λ α σ σ α, ἡ ὁποία ἄλλοτε ἀπετέλει συνέχειαν τῆς Βορείου θαλάσσης, ἡ ὁποία ἐκάλυπτε μέγα μέρος τῆς Πολωνίας καὶ τῆς Ρωσίας. Τὸ ὕδωρ τῆς Κασπίας θαλάσσης εἶναι ἄλμυρον.

2. εἰς λίμνας, αἱ ὁποῖαι ἐσχηματίσθησαν διὰ καταβυθίσεως τοῦ ἐδάφους καὶ εἰσροῆς εἰς τὰς σχηματισθείσας κοιλότητας ὑδάτων γειτονικῶν ποταμῶν ἢ χειμάρρων ἢ καὶ ὑπογείων πηγῶν.

Εἰς μερικὰς λίμνας πολὺ ὕδωρ τῶν ἐκφεύγει εἰς γειτονικὰς περιοχὰς ξηρᾶς, ὅπου σχηματίζονται πηγαὶ ποσίμου ὕδατος. Εἰς ἄλλας πάλιν λίμνας πολὺ ὕδωρ ἐκφεύγει ὑπογείως εἰς γειτονικὰς θαλάσσας διὰ φυσικῶν ὑπογείων στοῶν, αἱ ὁποῖαι λέγονται καταβόθραι. Τοιαύτη λίμνη εἶναι ἡ Ὑ λ ῖ κ η τῶν Θηβῶν, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ὑδρεύονται αἱ Ἀθῆναι. Ὑπολογίζεται ὅτι 400 ἑκατομμύρια κυβικῶν μέτρων ὕδατος διαφεύγουν ἑτησίως ἐκ τῆς Ὑλίκης διὰ τῶν καταβοθρῶν εἰς τὸν Εὐβοϊκὸν κόλπον, ἐν ᾧ τὸ μεγαλύτερον ποσὸν ὕδατος, τὸ ὁποῖον ὑπολογίζεται νὰ μεταφέρεται ἐξ αὐτῆς ἑτησίως εἰς τὰς Ἀθήνας, ἀνέρχεται εἰς 100 ἑκατομμύρια κυβικὰ μέτρα.

Ἐκτὸς τῆς Κασπίας θαλάσσης ἄλμυρον ὕδωρ ἔχει καὶ ἡ λίμνη τῆς Παλαιστίνης, ἡ ὁποία λέγεται Ν ε κ ρ ἄ θ ἄ λ α σ σ α. Εἰς τὴν λίμνην αὐτὴν οὐδεὶς ὄργανισμὸς δύναται νὰ ζήσῃ, διότι τὸ ὕδωρ τῆς περιέχει 22% ἄλας καὶ ἄλλας χημικὰς οὐσίας ἀκαταλλήλους διὰ τὴν ἀναπνοήν. Ἡ ἀνωτέρα ἐπιφάνεια τῶν ὑδάτων τῆς Νεκρᾶς θαλάσσης κεῖται 399 μέτρα ὑπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τῶν ὑδάτων τῆς Μεσογείου θαλάσσης. Οὐδὲν πτηνὸν ἢ ἄλλο ζῷον πλησιάζει ἐκεῖ, διότι δὲν εὐρίσκει τροφήν. Ἡ κολύμβησις εἶναι πολὺ δύσκολος καὶ ἡ κατάδυσις (βουτιά) πολὺ ἐπικίνδυνος, διότι κατὰ τὴν ἀνάδυσιν ἐξέρχονται ἐκ τοῦ ὕδατος πρῶτον οἱ πόδες, ἐν ᾧ ἡ κεφαλὴ εἶναι πρὸς τὰ κάτω. Ζῶντες ἰχθύες ριπτόμενοι εἰς τὴν Νεκρὰν θάλασσαν ἀποθνήσκουν μετὰ ἀρόδον ὀλίγων δευτερολέπτων.

Λίμναι τινὲς ἀποξηραίνονται, ἵνα τὸ ἔδαφος αὐτῶν δοθῇ εἰς τοὺς γεωργοὺς πρὸς καλλιέργειαν. Τοιαῦται λίμναι ἐν Ἑλλάδι εἶναι ἡ

Κωπαΐς τῆς Βοιωτίας (211 χιλ. στρέμματα), ἡ Ξυνιάς τῆς Λαμίας (30 χιλ. στρέμματα) καὶ ἄλλαι. Ἄλλαι παλαιαὶ λίμναι ἔγιναν ξηρὰ διὰ φυσικῆς ἀποβολῆς τοῦ ὕδατος καὶ ὄχι διὰ τεχνικῶν ἔργων. Ἡ πεδιάς τῆς Θεσσαλίας π.χ. ἦτο ἄλλοτε λίμνη, τὰ ὕδατα τῆς ὁποίας ἐξεχύθησαν εἰς τὴν θάλασσαν διὰ τῆς διανοίξεως τῶν στενῶν τῶν Τεμπῶν. Ἡ διάνοξις αὐτῆ ἔγινεν ἔνεκα τῆς μεγάλης πιέσεως τοῦ ὕδατος τῆς λίμνης. Ἐπίσης καὶ ἡ πεδιάς τῶν Θηβῶν ἦτο ἄλλοτε μεγάλη λίμνη καὶ ὑπόλειμμα αὐτῆς εἶναι ἡ Ἰ λ ί κ η καὶ ἡ με αὐτὴν συνδεδεμένη μικρὰ λίμνη, ἡ λεγομένη Π α ρ α λ ί μ ν η.

Εἰς τὰς λίμνας ζοῦν πολλὰ εἶδη ἰχθύων, οἱ ὅποιοι ἀποτελοῦν καλὴν καὶ εὐθνήν τροφήν διὰ τοὺς κατοικοῦς τῶν γειτονικῶν πρὸς τὰς λίμνας περιοχῶν.

Οἱ ποταμοὶ

Τὸ ὕδωρ μιᾶς πηγῆς, ὅταν δὲν εἶναι πολὺ, ἀποτελεῖ κατὰ τὴν ροήν του πρὸς χαμηλότερα μέρη ρυάκιον (ποταμάκι). Ὄταν ὅμως τὸ ὕδωρ εἶναι πολὺ, ὀνομάζεται κατὰ τὴν ροήν του ποταμός. Δύο ἢ περισσότεροι μικρότεροι ποταμοὶ ἐνοῦνται, ὅπου εἶναι τοῦτο δυνατόν, καὶ ἀποτελοῦν μεγαλύτερον ποταμόν. Ἡ κοιλότης τοῦ ἐδάφους, ὅπου ρεεῖ τὸ ὕδωρ τοῦ ποταμοῦ, λέγεται κοίτη αὐτοῦ.

Ὄταν τὸ ἔδαφος, ὑπὲρ τὸ ὁποῖον ρεεῖ τὸ ὕδωρ ποταμοῦ, εἶναι μαλακόν, τότε διαλύεται τοῦτο με τὸν χρόνον καὶ οὕτω σχηματίζεται ἡ κοίτη τοῦ ποταμοῦ. Ὄπου ὁ ποταμός, κατὰ τὴν ροήν του, εὐρίσκει σκληρὸν καὶ βραχῶδες ἔδαφος, παρακάμπτει αὐτὸ καὶ ἡ ροή του δὲν εἶναι εὐθύγραμμος, ἀλλὰ καμπυλώδης (σχηματίζονται μαίανδροι).

Εἰς μερικὰς περιπτώσεις τὸ ὕδωρ ποταμοῦ, πρὶν ἐκχυθῆ εἰς τὴν θάλασσαν, διαχωρίζεται εἰς δύο ἢ περισσότερους βραχίονας (ποταμούς κλάδους). Ἡ περιοχὴ ὅπου ποταμός τις διαχωρίζεται κατὰ τὴν ἐκβολὴν του εἰς δύο ἢ περισσότερους βραχίονας λέγεται Δέλτα τοῦ ποταμοῦ. Ὄταν τὸ ὕδωρ τῶν ποταμῶν περιέχῃ πολλὰς χωματώδεις οὐσίας, δὲν πίνεται. Διὰ νὰ γίνῃ πόσιμον, πρέπει προηγουμένως νὰ καθαρισθῆ. Εἰς τοὺς ποταμούς ζοῦν καὶ πολλὰ εἶδη ἰχθύων.

Τὸ ὕδωρ πολλῶν ποταμῶν ρεεῖ ἡσυχῶς καὶ χωρὶς θόρυβον, ἐν ᾧ ἄλλων ρεεῖ ὀρμητικῶς καὶ μετὰ πολλὸν θόρυβον. Ἡ ἡσυχὸς ἢ ἡ ὀρμητικὴ ροὴ τοῦ ποταμοῦ ἐξαρτᾶται κυρίως ἀπὸ τὴν κλίσιν τοῦ ἐδάφους,

όπου ρέει ο ποταμός. Όταν η κλίσις είναι πολύ μεγάλη, σχηματίζονται ένιοτε καταρράκται. Έκει έγκαθιστούν συνήθως μηχανές και ή εκ τής πτώσεως τοϋ ύδατος δύναμις (ένέργεια, ώς λέγεται) μετατρέπεται εις ήλεκτρικόν ρεύμα. Τό ύδωρ τών καταρρακτών λέγεται και, λευκός άνθραξ. Πολλοί μεγάλοι ποταμοί, όταν τά ύδατα αύτών ρέουν ήσύχως, είναι πλωτοί και δια μεγάλα πλοία.

Αί χωματώδεις ουσίαι τās όποιās περιέχει τό ύδωρ τοϋ ποταμοϋ, όταν φθάσουν εις τήν θάλασσαν, αποτίθενται εις αύτήν. Με τήν πάροδον τοϋ χρόνου συσσωρεύονται εκεί και σχηματίζεται ξηρά. Έκ τής αίτίας λοιπόν αύτής μέρος τής θαλάσσης, εκεί όπου εκβάλλει ο ποταμός, γίνεται ξηρά. Τοϋτο λέγεται πρόσχωσις τής θαλάσσης υπό τοϋ ποταμοϋ.

Αί νήσοι

Ξηρά, ή όποία περιβάλλεται υπό ύδατος, λέγεται νήσοις. Νήσοι υπάρχουν εις τās θαλάσσας, εις μερικās λίμνας (όπως εις τήν λίμνην τών Ίωαννίνων) και εις τινας ποταμούς άκόμη (όπως εις τόν Έβρον). Αί νήσοι τών θαλασσών είναι πολλαί, έν φ αί νήσοι και αί νησιδες (μικραί νήσοι) τών λιμνών και τών ποταμών είναι όλίγαι. Αί περισσότεραι νήσοι τών θαλασσών ήσαν, εις παλαιάν εποχήν, ήνωμένοι με τήν γειτονικήν ξηράν. Με τήν πάροδον τοϋ χρόνου άλλα τμήματα ξηράς κατεβυθίσθησαν (άπό αίτια γεωλογικά) και τήν θέσιν των κατέλαβε τό ύδωρ και άλλα τμήματα παρέμειναν άνεπαφα και άπετέλεσαν τās νήσους.

Έάν παρατηρήσωμεν με προσοχήν τόν χάρτην τής Έλλάδος και γειτονικών πρós αύτήν περιοχών, θά έννοήσωμεν εύκόλως τόν σχηματισμόν τών νήσων. Έν πρώτοις άντιλαμβανόμεθα ότι ή νήσος Εϋβοια ήτο άλλοτε ήνωμένη με τήν στερεάν Έλλάδα. Τοϋτο φαίνεται άπό τό σχήμα τών δυτικών άκτών τής Εϋβοίας και τών άπέναντι αύτών άκτών τής Στερεάς Έλλάδος. Η ξηρά ή όποία συνέδεε τήν Εϋβοιαν και τήν Στερεάν Έλλάδα υπεχώρησεν, εκ γεωλογικών αίτίων, και τήν θέσιν της κατέλαβε τό θαλάσσιον ύδωρ.

Τό ίδιον συνέβη με τόν σχηματισμόν τής Προποντιδος, τών στενών τοϋ Βοσπόρου και τών στενών τοϋ Έλλησπόντου. Η Κρήτη, ή

Κύπρος καὶ ὅλαι αἱ νῆσοι τοῦ Ἴονίου καὶ τοῦ Αἰγαίου Πελάγους ἦσαν ἄλλοτε ἠνωμένοι μετὰ τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν καὶ ἀπετέλουσαν μίαν ξηρὰν. Νῆσοι ἔγιναν, ὅταν ἡ περὶ αὐτὰς περιόχῃ ὑπεχώρησε καὶ τὴν θέσιν τῆς κατέλαβεν ἡ θάλασσα.

Εἰς τὰς μεγάλας θαλάσσας (π.χ. εἰς τὸν Εἰρηνικὸν ὠκεανὸν) ὑπάρχουν μερικαὶ νῆσοι, αἱ ὁποῖαι ἐσχηματίσθησαν ἀπὸ συσσώρευσιν κοραλλίων. Αἱ νῆσοι αὗται λέγονται κοραλλιογενεῖς. Αἱ νῆσοι, αἱ ὁποῖαι κεῖνται πλησίον τῆς ξηρᾶς, λέγονται ἠπειρωτικάι, ἐν ᾧ αἱ εὐρισκόμεναι εἰς τοὺς ὠκεανούς, μακρὰν τῆς ξηρᾶς, λέγονται ὠκεάνιοι. Πολλὰ ὠκεάνιοι νῆσοι ἔχουν προέλθει ἀπὸ λάβαν ἠφαιστειῶν, τὰ ὁποῖα ἐλειτούργουν εἰς τοὺς πυθμένας τῶν θαλασσῶν· λέγονται δὲ ἠφαιστειογενεῖς νῆσοι.

Η ΘΑΛΑΣΣΑ

Ἐκτὸς τῶν ὠκεανῶν διακρίνουν καὶ μικρότερα τμήματα τῆς θαλάσσης, τὰ ὁποῖα εἶναι χαρακτηριστικὰ διὰ πολλὰς περιοχὰς τῆς γῆς. Τοιαῦτα θαλάσσια τμήματα εἶναι ἡ Μεσόγειος θάλασσα, ἡ Βόρειος θάλασσα, ἡ Ἐρυθρὰ θάλασσα, ἡ θάλασσα τοῦ Μεξικοῦ καὶ ἄλλαι. Εἰς πολλὰ μέρη ἡ θάλασσα εἰσχωρεῖ βαθέως εἰς τὴν ξηρὰν καὶ οὕτω πως σχηματίζονται αἱ χερσόνησοι, οἱ κόλποι, οἱ ὄρμοι καὶ τὰ θαλάσσια στενὰ (οἱ πορθμοὶ) μεταξύ διαφόρων τμημάτων ξηρᾶς.

Αἱ ἄκται

Τὸ μέρος τῆς ξηρᾶς, τὸ ὁποῖον ἔρχεται εἰς ἐπαφὴν μετὰ τὴν θάλασσαν, λέγεται ἄκτῆ. Τὸ σχῆμα τῶν ἀκτῶν παρουσιάζει μεγάλην ποικίλιαν καὶ πολλὰς ἀνωμαλίας. Τοῦτο ὀφείλεται εἰς τρεῖς κυρίως λόγους : Πρῶτον, εἰς τὴν μεγάλην πίεσιν, τὴν ὁποίαν ἀσκεῖ εἰς τὰς ἀκτὰς ἀπὸ ἐκ τῶν κυμάτων μετὰ ὀρμὴν ἐπερχόμενον εἰς αὐτὰς ὕδωρ. Δεύτερον, εἰς τὴν διαβρωτικὴν (διαλυτικὴν) ἰκανότητα τοῦ θαλασσοῦ ὕδατος. Τρίτον, εἰς τὸ ὅτι αἱ ἀκταὶ δὲν ἀποτελοῦνται παντοῦ ἀπὸ τὰ αὐτὰ ὕλικά· ἄλλα ἐκ τούτων συνδέονται μετὰ πολλὴν δύναμιν (συνοχὴν) μεταξὺ τῶν (ὅπως τὰ ὕλικά τῶν βράχων) καὶ ἄλλα μετὰ μικρὰν (ὅπως τὰ ὕλικά τοῦ μαλακοῦ ἐδάφους). Τὸ βάθος τῶν θαλασσῶν πλησίον τῶν ἀκτῶν

δὲν εἶναι μεγάλον. Εἰς μερικὰς ὅμως θαλάσσας ὑπάρχουν μεγάλα βάθη πλησίον τῶν ἀκτῶν.

Οἱ πυθμένες τῶν θαλασσῶν

Ὅπως εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς ξηρᾶς, οὕτω πως καὶ εἰς τὸν πυθμένα τῆς θαλάσσης ὑπάρχουν πολλὰ ἀνωμαλῖαι. Ἄλλοι πυθμένες εἶναι πεδῖνοι, ἄλλοι εἶναι λοφῶδεις καὶ ἄλλοι εἶναι ὄρεινοι.

Τὰ μεγαλύτερα βάθη τῶν ὠκεανῶν εὐρέθησαν κατὰ τὰς τελευταίας ἐρεῦνας ὡς ἐξῆς : Εἰρηνικοῦ 11034 μ. (πλησίον τῶν Φιλιππίνων νήσων, εἰς τὴν θάλασσαν τῶν Μαριάνων νήσων), Ἀτλαντικοῦ 9219 μ. (Κοιλότης Πόρτο Ρίκο), Ἰνδικοῦ 7455 μ. (Κοιλότης Σούντα, μεταξὺ Αὐστραλίας - Ἰνδουσίας).

Τὸ ἄλας τῆς θαλάσσης

Τὸ ὕδωρ τῆς θαλάσσης περιέχει κατὰ μέσον ὄρον 3 % μαγειρικὸν ἄλας (χλωριῶχος νάτριον) καὶ εἰς μικροτέραν ποσότητα διαφόρους ἄλλας χημικὰς οὐσίας. Τὸ μαγειρικὸν ἄλας, τὸ ὅποῖον χρησιμοποιοῦμεν εἰς τὸ φαγητόν, λαμβάνεται κυρίως ἐκ τοῦ θαλασσίου ὕδατος. Τὰ παραλιακὰ μέρη, ὅπου τοῦτο ἐπιτυγχάνεται, ὀνομάζονται ἀλυκαί. (Σημείωσις : Εἰς μερικὰ μέρη τῆς ξηρᾶς ἐξάγεται καὶ ὄρυκτόν ἄλας).

Μερικαὶ θάλασσαι ἔχουν περισσότερον τοῦ 3 % μαγειρικὸν ἄλας καὶ ἄλλαι ἔχουν ὀλιγώτερον. Περισσότερον ἔχουν αἱ κλεισταὶ λεγόμεναι θάλασσαι, ὅπως εἶναι ἡ Μεσόγειος θάλασσα. Ὀλιγώτερον ἔχουν αἱ ἀνοικταὶ θάλασσαι, ὅπως εἶναι οἱ ὠκεανοί.

Ἡ θερμοκρασία τῆς θαλάσσης

Εἰς τὰς θαλάσσας τὰς περιλαμβανομένας μεταξὺ τῶν τροπικῶν κύκλων καὶ εἰς βάθος 1000 μ. καὶ κάτω ἡ θερμοκρασία εἶναι σταθερὰ

καὶ φθάνει τοὺς 1 - 2 βαθμοὺς Κελσίου. Εἰς ὅλας τὰς ἄλλας θαλάσσας καὶ εἰς βάθος 1000 μ. καὶ κάτω ἡ θερμοκρασία εἶναι ἐπίσης σταθερὰ καὶ κυμαίνεται μεταξύ 2 βαθμῶν Κελσίου κάτω τοῦ μηδενός ἕως 2 βαθμοὺς ἄνω τοῦ μηδενός.

Ἡ θερμοκρασία εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῶν θαλασσῶν τῆς τροπικῆς ζώνης καθ' ὅλον τὸ ἔτος εἶναι μεγάλη, περίπου 30° C. Εἰς ὅλας τὰς ἄλλας θαλάσσας ἡ θερμοκρασία εἰς τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῶν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τοῦ ἔτους καὶ ἀπὸ τὸ γεωγραφικὸν πλάτος, εἰς τὸ ὅποιον εὐρίσκεται ἡ θάλασσα.

Τὰ κύματα

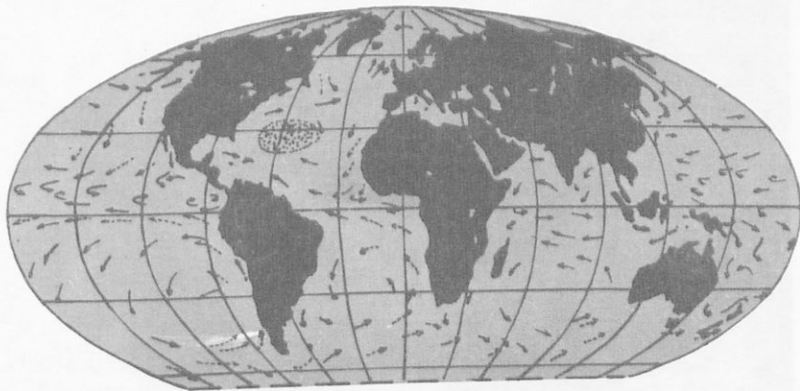
Πᾶσα ὑψωσις καὶ πτώσις ἐπιφανείας ὑγροῦ τινος, ἡ ὁποία γίνεται περιοδικῶς καὶ μεταδίδεται μὲ ὀρισμένην ταχύτητα, ὀνομάζεται κύμα. Τὰ κύματα τῶν θαλασσῶν καὶ τῶν λιμνῶν προκαλοῦνται κυρίως ἀπὸ τοὺς ἀνέμους. Καὶ ἀπὸ σεισμοὺς ὅμως, οἱ ὅποιοι γίνονται εἰς μίαν γειτονικὴν πρὸς τὴν θάλασσαν περιοχὴν, προκαλοῦνται κύματα εἰς αὐτήν. Τὸ μεγαλύτερον ὕψος τῶν κυμάτων φθάνει ἐνίοτε τὰ 20 περίπου μέτρα. Μερικὰς φορὰς ἡ θάλασσα εἶναι κυματώδης, χωρὶς νὰ πνέῃ ἄνεμος. Τοῦτο ὀφείλεται εἰς ἄλλα κύματα, τὰ ὁποῖα δημιουργοῦνται ἀπὸ ἀνέμους πνέοντα μακρὰν τῆς παρατηρουμένης περιοχῆς.

Τὰ θαλάσσια ρεύματα

Ὅριζόντιοι κινήσεις τοῦ θαλασσίου ὕδατος πρὸς ὀρισμένην διεύθυνσιν ὀνομάζονται θαλάσσια ρεύματα. Ταῦτα ρέουν εἰς τὰς θαλάσσας, ὅπως οἱ ποταμοὶ εἰς τὴν ξηράν. Τὸ πλάτος τῶν θαλασσίων ρευμάτων δὲν εἶναι εἰς ὅλα τὰ θαλάσσια ρεύματα τὸ αὐτό. Τὸ μικρότερον ὑπολογίζεται εἰς 50 χιλιομ., ἐν ᾧ τὸ μεγαλύτερον εἰς 130 χιλιομ. Ἐπίσης καὶ ἡ ταχύτης τῶν θαλασσίων ρευμάτων δὲν εἶναι παντοῦ ἡ αὐτή. Ἄλλα θαλάσσια ρεύματα ρέουν ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς θάλασσης μέχρι 300 μ. βάθους καὶ ἄλλα ρέουν εἰς βάθος 3000 μ.

Τὰ σπουδαιότερα θαλάσσια ρεύματα τῆς ὑδρογείου εἶναι : 1) τὸ ρεῦμα τοῦ Ἀτλαντικοῦ ὠκεανοῦ. Τοῦτο ἀναχωρεῖ ἐκ τῶν δυτικῶν

Θαλάσσια ρεύματα

σχ. 27

ἀκτῶν τῶν Ἀφρικῆς, πλησίον τοῦ ἰσημερινοῦ καὶ διευθύνεται πρὸς τὴν Ἀμερικὴν. Εἰς κλάδος τοῦ ρεύματος τούτου ἔρχεται εἰς τὸν κόλπον τοῦ Μεξικικοῦ καὶ ἐκεῖθεν παραλλήλως πρὸς τὰ ἀνατολικά παράλια τῆς Β. Ἀμερικῆς κατευθύνεται πρὸς τὸ δυτικὸν μέρος τῆς Ἀγγλίας μέχρι τῶν νήσων Σπιτσβέργης.

Ὁ κλάδος τοῦ ρεύματος τούτου λέγεται Ρεῦμα τοῦ κόλπου. Ρεῖ ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης μέχρι βάθους 150 μ. Τὸ πλάτος του φθάνει τὰ 70 χιλιόμετρα. Ἡ μεγαλύτερα ταχύτης του φθάνει τὰ 6 χιλιόμ. τὴν ὥραν. (Τὸ ρεῦμα τοῦ πορθμοῦ τοῦ Εὐρίπου ἔχει ταχύτητα 10 χιλιόμ. τὴν ὥραν). Ἡ ροή του εἰς τὸν Ἀτλαντικὸν εἶναι πλήρης μαϊάνδρων (καμπύλων). Ἡ θερμοκρασία τοῦ ὕδατός του εἰς τὸν κόλπον τοῦ Μεξικικοῦ φθάνει τοὺς 40° C. Βορείως τῆς Νορβηγίας φθάνει αὕτη τοὺς 5 - 10° C. Χάρις εἰς τὴν θερμότητα τὴν ὁποίαν μεταφέρει τὸ Ρεῦμα τοῦ Κόλπου τὸ κλίμα τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης εἶναι πολὺ ἥπιον καὶ ὄχι πολὺ ψυχρόν. Ὁ ἄλλος κλάδος τοῦ ρεύματος τοῦ Ἀτλαντικοῦ κατευθύνεται πρὸς τὸν νότιον Ἀτλαντικόν.

Κάτωθεν τοῦ ρεύματος τοῦ Κόλπου καὶ εἰς βάθος 2700 μ. ρεῖ ἄλλο ρεῦμα με ἀντίθετον διεύθυνσιν καὶ μικροτέραν ταχύτητα. 2) Τὸ ρεῦμα τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ καὶ 3) τὸ ρεῦμα τοῦ Ἰνδικοῦ Ὠκεανοῦ (Σχ. 27).

Εἰς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν ἔρχεται ἐκ τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὠκεανοῦ διὰ τοῦ πορθμοῦ τοῦ Γιβραλτάρ ἐν θαλάσσιον ρεῦμα, ρέον παρὰ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης. Κάτωθεν τούτου ρεῖ ἄλλο ρεῦμα ἀντιθέτου διευθύνσεως, ἐκ τῆς Μεσογείου πρὸς τὸν Ἀτλαντικόν.

σχ. 28

Παγετώνες της ξηράς

Οί παγετώνες

Τὸ βάθος μέχρι τοῦ ὁποῦ παγώνει τὸ ὕδωρ τῶν πολικῶν περιοχῶν φθάνει τὰ 3 - 4 μ. ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. Εἰς τὰς πολικὰς περιοχὰς μεγάλοι ὄγκοι χιόνος ἀποκοτῶν ὑφὴν (κατασκευὴν) μικρῶν κόκκων ἔνεκα διαφόρων αἰτίων, ὅπως εἶναι π.χ. ἡ τῆξις καὶ ἡ ἀνάπηξις τῆς χιόνος. Τότε οἱ ὄγκοι αὐτοὶ ὀνομάζονται παγετώνες (ἢ παγῶνες). Ἐνίοτε μεγάλα τμήματα παγετώνων ἀποσπῶνται ἀπὸ τὰς παγωμένας πολικὰς περιοχὰς καὶ κατευθύνονται πρὸς τὰς θαλάσσας τῆς εὐκράτου ζώνης. Ὑπὲρ τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης τὸ ὕψος

τῶν παγετῶνων φθάνει εἰς πολλὰ μέτρα (παγόβουνα). Τὰ παγόβουνα εἶναι πολὺ ἐπικίνδυνα εἰς τὴν ναυσιπλοῖαν.

Παγετῶνες σχηματίζονται καὶ εἰς τὰ ὑψηλὰ ὄρη τῆς ξηρᾶς, τῶν ὀπίων αἱ κορυφαὶ καλύπτονται ὑπὸ χιόνων καθ' ὅλον τὸ ἔτος (Σχ. 28).

Η ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΑ

Ἐξ ἄλλου, ὁ ὁποῖος περιβάλλει τὴν γῆν, ὀνομάζεται ἀτμόσφαιρα. Ἡ ἀτμόσφαιρα ἀποτελεῖται ἀπὸ πολλὰ ἀέρια καὶ ὄχι μόνον ἀπὸ ἓν. Τὰ κυριώτερα τούτων εἶναι τὸ ὀξυγόνον, τὸ ἄζωτον καὶ τὸ διοξειδίου τοῦ ἀνθρακός. Τὸ βάρος ὅλου τοῦ ἀέρος τῆς ἀτμοσφαιρας τῆς γῆς ὑπολογίζεται ὅτι εἶναι τὸ ἓν ἑκατομμυριοστὸν τοῦ βάρους ὅλης τῆς γῆς. Τὸ ὕψος μέχρι τοῦ ὀπίου φθάνει ὁ ἀήρ εἶναι περίπου 1000 χμ. ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς θαλάσσης. Τὰ κατώτερα μέρη (στρώματα) τῆς ἀτμοσφαιρας πιέζονται ἀπὸ τὰ ἀνώτερα. Ἐπομένως ἡ πίεσις τοῦ ἀέρος εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς θαλάσσης εἶναι μεγαλύτερα τῆς πίεσεως αὐτοῦ εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς ξηρᾶς. Ἐπίσης, ὅσον ἀνερχόμεθα ὑψηλότερον εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν (εἰς ἓν ὄρος π.χ.) ἡ πίεσις γίνεται μικροτέρα.

Ἡ ἀτμόσφαιρα διακρίνεται εἰς τὰ ἐξῆς στρώματα: 1) τροπὸσφαιρα, 2) στρατόσφαιρα, 3) ἰοντόσφαιρα, 4) ἀπὸσφαιρα, 5) ἐξὼσφαιρα.

Τὸ ὕψος ἐκάστου στρώματος τῆς ἀτμοσφαιρας ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ κατωτέρω πίνακος.

Τὰ στρώματα τῆς ἀτμοσφαιρας

	Πέραν τῶν 1.000	χιλιόμε.
Ἐξὼσφαιρα	400 — 1.000	»
Ἀπὸσφαιρα	50 — 400	»
Ἰοντόσφαιρα	12 — 50	»
Στρατόσφαιρα	0 — 12	»
Τροπὸσφαιρα		

Αἱ μεταβολαὶ τῆς ἀτμοσφαιρας λαμβάνουν χώραν κυρίως εἰς τὴν τροπὸσφαιραν (ἄνεμοι, βροχαί, χιόνες κλπ.). Κατὰ τὸ 1962 ὅμως διε-

πιστώθη διὰ τῶν πυραύλων καὶ τῶν τεχνητῶν δορυφόρων, ὅτι εἰς ὕψος 100 χιλιομέτρων περίπου πνέουν ἄνεμοι μὲ ταχύτητα 100 χιλιομ. καθ' ὥραν ἀπὸ νότου πρὸς βορρᾶν καὶ ὅτι 3 χιλιόμετρα ὑψηλότερον πνέουν ἄνεμοι μὲ τὴν αὐτὴν ταχύτητα ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον.

Ἡ θερμοκρασία εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν δὲν εἶναι ἡ αὐτὴ, ἀλλὰ μεταβάλλεται διαρκῶς, ἰδίως εἰς τὰ κατώτερα στρώματα, ἀναλόγως τῆς ἐποχῆς τοῦ ἔτους καὶ τοῦ γεωγραφικοῦ πλάτους. Μέχρι τοῦ ὕψους τῶν 35 χιλιομέτρων δύνανται νὰ φθάσῃ τοὺς 55° C ὑπὸ τὸ μηδέν. Ἀπὸ ἐκεῖ ἕως ὀλίγον ὑψηλότερον τῶν 1000 χιλιομ. παρατηροῦνται μεγάλαι αὐξομειώσεις. Ἡ μικροτέρα θερμοκρασία εἰς τὸ διάστημα αὐτὸ φθάνει τοὺς 70° C ὑπὸ τὸ μηδέν καὶ ἡ μεγαλύτερα τοὺς 2000° ἄνω τοῦ μηδενός. Εἰς τὴν τροπόσφαιραν, ὅσον ἀνερχόμεθα ὑψηλότερον, ἡ θερμοκρασία ἐλαττοῦται κατὰ 1 βαθμὸν ἀνὰ 100 μέτρα. Αἱ παρατηρήσεις διὰ τὴν θερμοκρασίαν τῆς ἀτμοσφαίρας, εἰς τὰ ὑψηλὰ στρώματα, γίνονται δι' αὐτομάτων μηχανημάτων (ἐπὶ τῶν πυραύλων καὶ τῶν τεχνητῶν δορυφόρων).

Δὲν εἶναι γνωστὸν μέχρι ποῦ ἀκριβῶς φθάνει τὸ ὕψος τῆς ἐξωσφαίρας. Διότι πέραν τῶν 1000 χιλιομ. ὑπάρχει μόνον ὀλίγον ὕδρογόνον.

Οἱ ἄνεμοι

Ὁ ἄηρ εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν δὲν μένει ἀκίνητος. Εἶναι πολὺ ὀλίγα αἱ ἡμέραι τοῦ ἔτους κατὰ τὰς ὁποίας ὁ ἄηρ δὲν πνέει, ὑπάρχει ἄπνοια, ὅπως λέγεται. Ὄταν ὁ ἄηρ κινῆται ὀριζοντίως ἢ πλαγίως, ἡ κίνησις του λέγεται ἄνεμος. Ἡ κατακόρυφος κίνησις τοῦ ἀέρος λέγεται ἀπλῶς ρεῦμα. Καὶ ὅταν μὲν ὁ ἄηρ διευθύνεται ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω, τὸ ρεῦμα αὐτοῦ λέγεται ἀνοδικόν, ὅταν δὲ διευθύνεται ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω, λέγεται καθοδικόν.

Διεύθυνσις καὶ ἔντασις τοῦ ἀνέμου

Τὰ κύρια γνωρίσματα τοῦ ἀνέμου εἶναι δύο : 1) ἡ διευθύνσις καὶ 2) ἡ ἔντασις αὐτοῦ. Ὡς διευθύνσις τοῦ ἀνέμου νοεῖται τὸ μέρος τοῦ ὀρίζοντος ἐκ τοῦ ὁποίου προέρχεται ὁ ἄνεμος. Βόρειος ἄνεμος

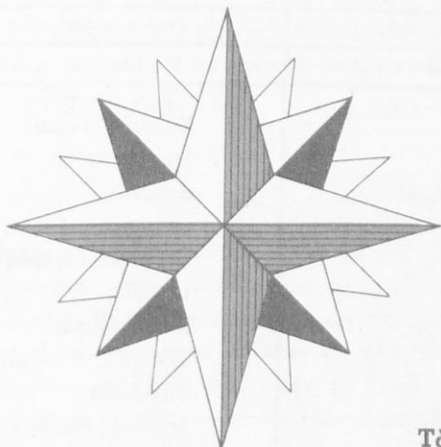

π.χ. λέγεται ἐκεῖνός, ὅστις προέρχεται ἐκ βορρᾶ, ἐν ᾧ νοτιανατολικός λέγεται ἐκεῖνος, ὅστις προέρχεται ἐκ νοτιοανατολικῆς διευθύνσεως.

Ἐργασιὶ ἀπλοῦν διὰ τὴν ἐνδειξὴν τῆς διευθύνσεως τοῦ ἀνέμου εἶναι ὁ ἀνεμοδείκτης, ὅστις τίθεται εἰς τὰς στέγας τῶν οἰκιῶν ἢ εἰς ἕνα ἴστυον ἐπὶ τῆς ξηρᾶς ἢ ἐπὶ πλοίου. Καὶ μία μικρὰ σημαῖα χρησιμοποιεῖται ἐνίοτε ὡς ἀνεμοδείκτης. Ἡ διεύθυνσις τοῦ καπνοῦ μιᾶς καπνοδόχου δεικνύει ἀμέσως τὴν διεύθυνσιν τοῦ πνέοντος ἀνέμου.

σχ.

29

Τὸ ἀνεμολόγιον

Ἐνεμολόγιον λέγεται τὸ σχῆμα κύκλου, ὅπου παρίστανται αἱ διευθύνσεις τῶν ἀνέμων (Σχ. 29). Εἰς τοῦτο διακρίνουν 16 διευθύνσεις ἀνέμου ὡς ἑξῆς :

Αἱ 16 διευθύνσεις τοῦ ἀνεμολογίου

B = Βόρειος	Α = Ἀνατολικός
BBA = Βόρειο-βόρειο-ἀνατολικός	NAA = Νότιο-ἀνατολικό-ἀνατολικός
BA = Βόρειο-ἀνατολικός	NA = Νότιο-ἀνατολικός
BAA = Βόρειο-ἀνατολικό-ἀνατολικός	NNA = Νότιο-νότιο-ἀνατολικός
N = Νότιος	Δ = Δυτικός
NNA = Νότιο-νότιο-δυτικός	BΔΔ = Βόρεια-δυτικό-δυτικός
NΔ = Νότιο-δυτικός	ΒΔ = Βόρεια-δυτικός
NΔΔ = Νότιο-δυτικό-δυτικός	BΒΔ = Βόρειο-βόρειο-δυτικός

Τὸ ἀνεμόμετρον

Ἄνεμόμετρον λέγεται τὸ ὄργανον, διὰ τοῦ ὁποίου μετρεῖται ἡ ἔντασις (δύναμις) μεθ' ἧς πνέει ὁ ἄνεμος. Διακρίνουν 12 βαθμοὺς ἐντάσεως τοῦ ἀνέμου. Οἱ 12 αὐτοὶ βαθμοὶ ἀποτελοῦν τὴν ἀνεμομετρικὴν κλίμακα καὶ εἶναι οἱ ἑξῆς :

Ἡ ἀνεμομετρικὴ κλίμαξ

Ἐντασις ἀνέμου (Μηδὲν 0)	Ὀνομασία ἀνέμου (ἄπνοια)
1	ἐλαφρὸς ἄνεμος
2	λίαν ἀσθενής
3	ἀσθενής
4	μέτριος
5	ἐλαφρῶς ἰσχυρὸς
6	ἰσχυρὸς
7	λίαν ἰσχυρὸς
8	ἐλαφρῶς θυελλώδης
9	θυελλώδης
10	ἰσχυρῶς θυελλώδης
11	Λαῖλαψ
12	Τυφῶν

Τὰ αἷτια τῶν ἀνέμων

Τὰ κύρια αἷτια εἰς τὰ ὁποῖα ὀφείλονται οἱ ἄνεμοι εἶναι δύο : 1) ἡ περιστροφικὴ κίνησις τῆς γῆς. περὶ τὸν ἄξονά της καὶ 2) ἡ ποικίλη θερμοκρασία τῶν διαφόρων τόπων τῆς γῆς.

Ἡ ἀτμόσφαιρα δὲν εἶναι στερεῶς προσκεκολλημένη εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τῆς γῆς. Ἐν τούτοις ὁμως παρακολουθεῖ τὴν γῆν κατὰ τὴν περιστροφικὴν αὐτῆς κίνησιν, ὡς εἰάν ἦτο συνδεδεμένη μετ' αὐτῆν. Κατὰ τὴν περιστροφικὴν αὐτὴν κίνησιν τῆς ἀτμοσφαίρας ἀναπτύσσονται ἄνεμοι ἀντιθέτου διευθύνσεως (ἐξ ἀνατολῶν πρὸς δυσμᾶς).

Ἐὰν ἐξ ἄλλου εἰς ἓνα τόπον ἢ θερμοκρασία εἶναι χαμηλὴ καὶ εἰς ἄλλον τόπον εἶναι ὑψηλὴ, τότε δημιουργεῖται ἄνεμος ἐκ τοῦ τόπου τῆς χαμηλῆς θερμοκρασίας πρὸς τὸν τόπον τῆς ὑψηλῆς θερμοκρασίας.

Ἐκ τῶν πόλων τῆς γῆς, ὅπου ἐπικρατεῖ πολὺ χαμηλὴ θερμοκρασία, πνέουν διαρκῶς ἄνεμοι πρὸς τὸν ἰσημερινόν, ὅπου ἡ θερμοκρασία εἶναι ὑψηλὴ. Αἱ κινούμεναι μᾶζαι ἀέρος ἐκ τῶν πόλων δὲν εὐρίσκονται μακρὰν τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς. Τούναντίον, ἀπὸ τὰ πολὺ ὑψηλὰ μέρη τῆς ἀτμοσφαίρας, ἄνωθεν τοῦ ἰσημερινοῦ, πνέουν διαρκῶς μᾶζαι ἀέρος πρὸς τοὺς πόλους. Οὕτω γίνεται διαρκῆς κυκλοφορία ἀέρος ἐκ τῶν πόλων πρὸς τὸν ἰσημερινόν (χαμηλὰ) καὶ ἐκ τοῦ ἰσημερινοῦ πρὸς τοὺς πόλους (ὑψηλὰ), (ἀλληγεῖς ἄνεμοι).

Περιοδικοὶ ἄνεμοι

Περιοδικοὶ ἄνεμοι καλοῦνται ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι πνέουν τακτικῶς μετὰ τὴν πάροδον ὀρισμένου χρονικοῦ διαστήματος. Οὗτοι ὀφείλονται εἰς τὴν μεγάλην διαφορὰν θερμοκρασίας διαφόρων γειτονικῶν τόπων. Οἱ περιοδικοὶ ἄνεμοι οἱ πνέοντες κατὰ τὸ θέρος εἰς τὴν Ἑλλάδα καλοῦνται ἐτησίαι. Οὗτοι πνέουν κατὰ τὸν Αὐγουστον ἐκ βορείων περίπου διευθύνσεων (τὰ μετέμια, ἐκ τῆς τουρκικῆς λέξεως μετέμ), ἐν ᾧ κατὰ τὸν Μάρτιον ἐκ νοτίων διευθύνσεων. Μελέτη καὶ παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν ἐτησίων ἀνέμων εἶχον γίνει καὶ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων.

Εἰς τὴν Ἀραβίαν, τὰς Ἰνδίας καὶ τὴν Κίναν οἱ περιοδικοὶ ἄνεμοι (χειμῶνος καὶ θέρους) καλοῦνται μουσῶνες. Κατὰ τὸν χειμῶνα οὗτοι πνέουν ἐκ τῆς ἠπειρωτικῆς Ἀσίας πρὸς τὸν Ἰνδικὸν ὠκεανόν, ἐν ᾧ ἀντιθέτως κατὰ τὸ θέρος πνέουν ἐκ τοῦ Ἰνδικοῦ ὠκεανοῦ πρὸς τὴν ἠπειρωτικὴν Ἀσίαν, φέροντες ἐκεῖ πολλὰς βροχὰς.

Περιοδικοὶ ἄνεμοι ἡμερήσιοι

Κατὰ τὸ θέρος δημιουργοῦνται τὴν ἡμέραν ἄνεμοι ἐκ τῆς θαλάσσης πρὸς τὴν ξηρὰν (θαλασσία αὔρα). Ἀντιθέτως, κατὰ τὴν ἐσπέραν δημιουργοῦνται ἄνεμοι ἐκ τῆς ξηρᾶς πρὸς τὴν θάλασσαν (ἀπόγειος αὔρα). Οὗτοι λέγονται ἡμερήσιοι περιοδικοὶ ἄνεμοι. Οἱ ἡμερήσιοι πε-

ριοδικοί άνεμοι όφείλονται εις τήν άνισον θερμοκρασίαν, ή όποία επικρατεϊ κατά τήν διάρκειαν του είκοσιτετραώρου εις ξηράν και θάλασσαν γειτονικάς.

Τοπικοί άνεμοι

Όταν δύο γειτονικάι περιοχαί ξηράς έχουν άνισον θερμοκρασίαν, δημιουργούνται εκεί άνεμοι, οί όποιοι λέγονται τοπικοί. Ούτοι διευθύνονται εκ του τόπου τής χαμηλής θερμοκρασίας προς τον τόπον τής ύψηλής θερμοκρασίας.

Ή ατμοσφαιρική πίεσις. Βαρόμετρον. Ύγρόμετρον

Ή πίεσις του ατμοσφαιρικού αέρος μετρεϊται με άπλοϋν όργανον, τδ όποιον λέγεται βαρόμετρον. Εις τον ατμοσφαιρικόν άέρα ύπάρχουν πάντοτε ύδρατμοί. Ήαν ύπάρχουν πολλοι ύδρατμοί, ή πίεσις του αέρος είναι μικροτέρα και λέγομεν τότε, ότι εις τήν ατμόσφαιραν ύπάρχει πολλή ύγρασία. Τδ ποσόν τής ύγρασίας, ή όποία ύπάρχει εις τήν ατμόσφαιραν, τδ μετροϋμεν δι' όργάνου, τδ όποιον λέγεται ύγρόμετρον.

Νέφη - Όμίχλη - Άχλϋς

Όταν τά (αϊωρούμενα) σταγονίδια των ύδρατμων τής ατμοσφαιρας είναι πολλά, συνενούνται και αποτελοϋν τά νέφη. Τά πλησίον του εδάφους νέφη αποτελοϋν τήν όμίχλην. Όταν ύπάρχη όμίχλη, και εις μικράν άκόμη απόστασιν δέν διακρίνομεν τά αντικείμενα και ή ικανότης να βλέπωμεν τά αντικείμενα, ή όρατότης, ως λέγεται, είναι πολύ μικρά. Ή θόλωσις τής ατμοσφαιρας, ή όποία προέρχεται εξ ύδρατμων και κοριορτου, λέγεται άχλϋς. Κατά τήν άχλϋν ή όρατότης μέχρι 1000 μέτρων δέν έμποδίζεται.

Διακρίνοϋν πολλά είδη νεφών, αναλόγως του χρώματος και του σχήματος αυτών. Τά σκοτεινού χρώματος νέφη είναι εκείνα, τά όποια συνήθως φέρουν τας βροχάς και λέγονται μελανία (μαϋρα).

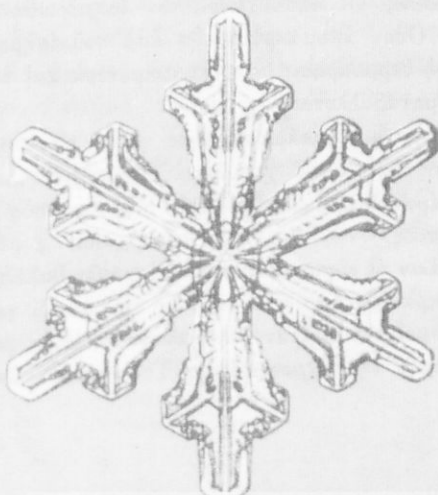
Βροχή - Χιών - Χάλαζα

"Όταν τὰ σταγονίδια τῶν ὑδρατμῶν, ἐκ τῶν ὁποίων ἀποτελοῦνται τὰ νέφη, εἶναι σχετικῶς μεγάλα καὶ τὸ βᾶρος των δὲν ἐξουδετεροῦται ἐκ τῆς ἀντιστάσεως τοῦ ἀέρος, τότε αὐτὰ πίπτουν εἰς τὸ ἔδαφος ὡς βροχή. Εἰς ὅλους τοὺς τόπους τῆς γῆς δὲν βρέχει τὸ αὐτὸ ποσὸν βροχῆς. Εἰς τὰς τροπικὰς χώρας καὶ θαλάσσας βρέχει περισσότερον. Τὸ ποσὸν τῆς βροχῆς, τὸ ὁποῖον πίπτει εἰς ἓνα τόπον, μετρεῖται μὲ ἀπλοῦν ὄργανον, τὸ ὁποῖον λέγεται βροχόμετρον.

Ἡ χιὼν σχηματίζεται, ὅταν ἡ θερμοκρασία τῶν σταγονιδίων τῆς ἀτμοσφαιρας κατέρχεται βραδέως κάτω τοῦ μηδενός (Σχ. 30). Ἐὰν τοῦτο γίνῃ ἀποτόμως, τότε σχηματίζεται ἡ χάλαζα. Ἡ χιὼν εἶναι εὐεργετικὴ εἰς τὰς καλλιιεργείας, ἐν ᾧ ἡ χάλαζα εἶναι πάντοτε βλαβερά.

Δρόσος - Πάχνη

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐσπέρας οἱ πλησίον τοῦ ἔδαφους ὑδρατμοὶ ψύχονται εἰς μικρὰ σταγονίδια, τὰ ὁποῖα ἐπικάθηνται εἰς τὰ φύλλα τῶν φυτῶν καὶ εἰς διάφορα ἀντικείμενα. Ταῦτα ὀνομάζονται δρόσος. "Όταν ἡ θερμοκρασία τῶν σταγονιδίων εἶναι κάτω τοῦ μηδενός, ταῦτα παγώνουν καὶ σχηματίζεται ἡ πάχνη.

Κρύσταλλος χιόνος
ἐν μεγεθύνσει

σχ.

30

233

ΤΟ ΚΛΙΜΑ

Ἡ κατάσταση τῆς ἀτμοσφαιρας μιᾶς περιοχῆς μεταβάλλεται διαρκῶς. Ἄλλοτε ὑπάρχει ἡλιοφάνεια (λιακάδα), ἄλλοτε συννεφια (συννεφιά), ἄλλοτε βρέχει, χιονίζει, πνέει ἄνεμος κλπ. Ὁ μέσος ὅρος τῶν μεταβολῶν τῆς ἀτμοσφαιρας ἐνὸς τόπου, λαμβάνομενος κατὰ τὴν διάρκειαν πολλῶν ἐτῶν, ὀνομάζεται κλίμα τοῦ τόπου αὐτοῦ.

Οἱ παράγοντες τοῦ κλίματος

Οἱ σπουδαιότεροι παράγοντες, οἱ ὁποῖοι ἐπιδρῶν δια νὰ διαμορφωθῆ τὸ κλίμα ἐνὸς τόπου, εἶναι ἡ θερμοκρασία τοῦ τόπου, οἱ ὑδρατμοὶ τῆς ἀτμοσφαιρας αὐτοῦ, οἱ ἄνεμοι καὶ ἡ ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις.

1. Ἡ θερμοκρασία. Ἡ θερμοκρασία ἐνὸς τόπου ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ γεωγραφικὸν πλάτος τοῦ τόπου, ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τοῦ ἔτους, ἀπὸ τὸ ὄρεινόν ἢ πεδινὸν τοῦ ἐδάφους καὶ ἀπὸ τὴν γειτονίαν (γειτονίαν) πρὸς τὰς θαλάσσας. Οἱ τόποι περὶ τὸν ἰσημερινὸν ἔχουν μεγάλην θερμοκρασίαν. Ὅσον ἀπομακρυνόμεθα ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ πρὸς τοὺς πόλους, τόσον ἡ θερμοκρασία γίνεται μικροτέρα καὶ ἐπομένως τὸ κλίμα τοῦ τόπου μεταβάλλεται.

Κατὰ τὸ θέρος ἡ θερμοκρασία ἐνὸς τόπου εἶναι μεγάλη ἐν σχέσει πρὸς τὴν θερμοκρασίαν τοῦ χειμῶνος. Οἱ πεδινὸι τόποι κατὰ κανὼνα ἔχουν μεγαλυτέραν θερμοκρασίαν ἀπὸ τοὺς ὄρεινοὺς τοῦ αὐτοῦ γεωγραφικοῦ πλάτους.

Οἱ τόποι πάλιν οἱ εὐρισκόμενοι πλησίον τῶν θαλασσῶν ἔχουν μεγαλυτέραν θερμοκρασίαν ἀπὸ τοὺς τόπους τοῦ αὐτοῦ γεωγραφικοῦ πλάτους, οἱ ὁποῖοι κεῖνται μακρὰν τῶν θαλασσῶν, ἰδίως κατὰ τὸν χειμῶνα.

2. Οἱ ὑδρατμοὶ τῆς ἀτμοσφαιρας. Τὸ ποσὸν τῶν ὑδρατμῶν, οἱ

όποιοι υπάρχουν εις τὸν ἀτμοσφαιρικὸν ἀέρα ἐνὸς τόπου, ἄλλοτε εἶναι περισσότερον καὶ ἄλλοτε ὀλιγώτερον. Τοῦτο ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν θερμοκρασίαν τοῦ τόπου, ἀπὸ τὰ γειτονικὰ δάση (ἐὰν υπάρχουν) καὶ ἀπὸ τὰς γειτονικὰς θαλάσσας ἢ λίμνας. Πολλοὶ ὑδρατμοὶ εἰς ἓνα τόπον χαρακτηρίζουν τὸ κλίμα του ὡς ὑγρὸν, ἐν ᾧ ὀλίγοι τὸ χαρακτηρίζουν ὡς ξηρὸν.

3. *Οἱ ἄνεμοι.* Οἱ βόρειοι ἄνεμοι καθιστοῦν τὸ κλίμα ἐνὸς τόπου ψυχρότερον, ἐν ᾧ οἱ νότιοι καθιστοῦν αὐτὸ θερμότερον καὶ ὑγρότερον (διὰ τὸ βόρειον ἡμισφαίριον). Διὰ τὰς χώρας τοῦ ἰσημερινοῦ ὅμως δὲν ἔχει σημασίαν διὰ τὸ κλίμα, ἂν πνέουν βόρειοι ἢ νότιοι ἄνεμοι.

4. *Ἡ ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις.* Ἡ ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις ἐνὸς τόπου μεταβάλλεται ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν. Τοῦτο ἔχει σημασίαν διὰ τὸ κλίμα τοῦ τόπου. "Ὅταν τὰς περισσοτέρας ἡμέρας τοῦ ἔτους ἢ πίεσις τοῦ ἀτμοσφαιρικοῦ ἀέρος εἰς ἓνα τόπον εἶναι μεγάλη, τὸ κλίμα εἶναι ξηρὸν. "Ὅταν ὅμως εἶναι μικρά, τὸ κλίμα εἶναι ὑγρὸν.

Εἶδη κλίματος

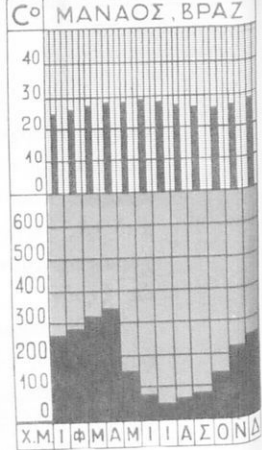
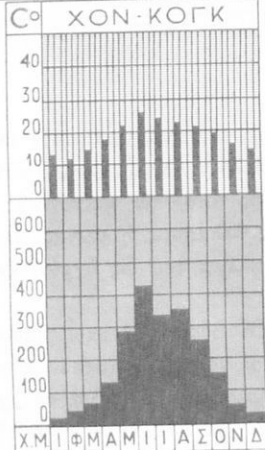
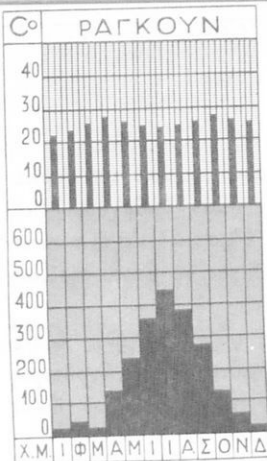
Οἱ εἰδικοὶ ἐπιστήμονες διακρίνουν πέντε εἶδη κλίματος, τὰ ἐξῆς : 1) κλίμα πολικόν, 2) κλίμα εὐκράτων ζωνῶν (εὐκρατον), 3) κλίμα ἐρήμων, 4) κλίμα μουσώνων, 5) κλίμα τροπικόν (θερμόν). Εἰς ἕκαστον ὅμως εἶδος κλίματος διακρίνουν καὶ ὑποδιαιρέσεις αὐτοῦ.

1. *Κλίμα πολικόν.* Τοιοῦτο κλίμα ἔχουν αἱ πολικαὶ περιοχαί. Ἐκεῖ ἐπικρατεῖ δριμύ ψυχος καθ' ὅλον τὸ ἔτος καὶ ἡ θερμοκρασία εἶναι κάτω τοῦ μηδενὸς βαθμοῦ Κελσίου. Ἡ ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις εἶναι μεγάλη καὶ αἱ βροχαὶ σπάνιαι.

2. *Κλίμα εὐκράτων ζωνῶν.* Τὸ κλίμα τῶν εὐκράτων ζωνῶν λέγεται εὐκρατον. Εἰς τὰς εὐκράτους ζώνας ἡ θερμοκρασία εἶναι μετρία. Ἡ μέση θερμοκρασία τοῦ ἔτους ὑπολογίζεται εἰς 20° C (20 βαθμοὺς Κελσίου). Ἐπειδὴ ἡ περιοχὴ τῶν εὐκράτων ζωνῶν εἶναι μεγάλη, διακρίνουν τὰ ἐξῆς εἶδη εὐκράτου κλίματος :

α) *Μεσογεικόν κλίμα.* Τοιοῦτο κλίμα ἔχουν οἱ τόποι, οἱ γειτονικοὶ πρὸς τὴν Μεσόγειον θάλασσαν. Ἐκεῖ κατὰ μὲν τὸν χειμῶνα δὲν κάμνει πολὺ ψυχος, κατὰ δὲ τὸ θέρος ἡ θερμοκρασία δὲν εἶναι

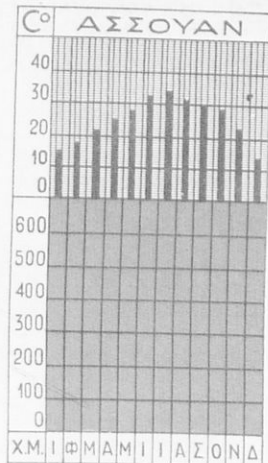
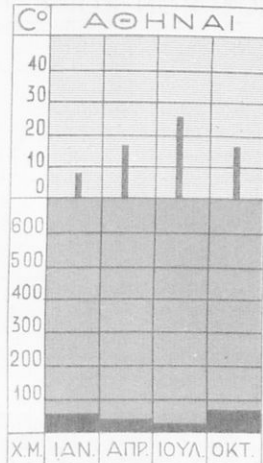
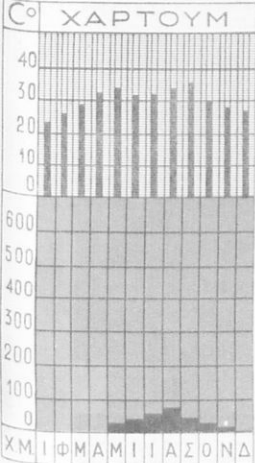
Ένδειξεις της θερμοκρασίας και του βροχομετρικού ύψους

σχ. 31

πολύ ύψηλή. Καί εις τὸ μεσογειακὸν ὅμως κλίμα διακρίνουν ὑποδια-
ρέσεις, ὅπως π.χ. μεσογειακὸν ξηρὸν, ὑγρὸν, γλυκὺ κλπ. Συνήθως
λέγομεν μεσογειακὸν γλυκὺ κλίμα, ὅταν τὸ κλίμα τοῦ τόπου κατὰ τὸν
χειμῶνα εἶναι εὐχάριστον, χωρὶς πολὺ ψυχρὸς, χωρὶς σφοδρὸς ἀνέμους,
χωρὶς πολλήν ὑγρασίαν. Ἡ Ἑλλάς ἔχει κατὰ τὸ πλεῖστον κλίμα εὐκρα-
τον, μεσογειακόν. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ ἀπόστασις μεταξὺ τοῦ νοτιωτέρου
ἄκρου τῆς χώρας μας ἀπὸ τοῦ βορειοτέρου εἶναι 1000 χιλιόμετρα καί
ἡ μορφολογία τοῦ ἐδάφους εἶναι ποικίλη, παρατηροῦνται εἰς τὴν Ἑλλάδα
πολλὰ εἶδη εὐκράτου μεσογειακοῦ κλίματος. Αἱ περισσότεραι βρο-
χαί εἰς τὰς χώρας τοῦ μεσογειακοῦ κλίματος πίπτουν κατὰ τὸ φθινόπω-
ρον καί τὴν ἀνοιξιν.

β) Ἡ πειρωτικὸν κλίμα. Ἰδιαιτέρον γνώρισμα τοῦ κλίματος
τοῦτου εἶναι ὅτι κατὰ μὲν τὸ θέρος ἐπικρατεῖ μεγάλη θερμοκρασία, κατὰ
δὲ τὸν χειμῶνα δριμύ ψυχρὸς. Εἰς τὰς βορείους περιοχὰς τῆς Ἑλλάδος
τὸ κλίμα εἶναι περισσότερον ἡπειρωτικὸν καί ὀλιγώτερον μεσογειακόν.
Δὲν εἶναι ὅμως τελείως ἡπειρωτικόν, ὅπως εἶναι τὸ κλίμα τῆς Οὐγ-
γαρίας ἢ τῆς Κεντρικῆς Ρωσίας.

γ) Ὁκεάνιον κλίμα. Εἰς τὸ κλίμα τοῦτο ἡ θερμοκρασία
καθ' ὅλον τὸ ἔτος εἶναι μετρία. Ὑπάρχουν ὅμως πολλοὶ ὕδατμοί, οἱ
ὁποῖοι συντελοῦν, ὥστε ὁ χειμὼν νὰ εἶναι ἡπιος (ἔχι δριμύς, ἔχι πολὺ
ψυχρὸς), τὸ δὲ θέρος δροσερόν. Ὁκεάνιον κλίμα ἔχουν αἱ πλησίον τῶν
ἀκτῶν περιοχαί τῶν εὐκράτων ζωνῶν τῆς γῆς.

τόπων τινῶν. Ι = Ἰανουάριος, Φ = Φεβρουάριος, Μ = Μάρτιος κλπ.

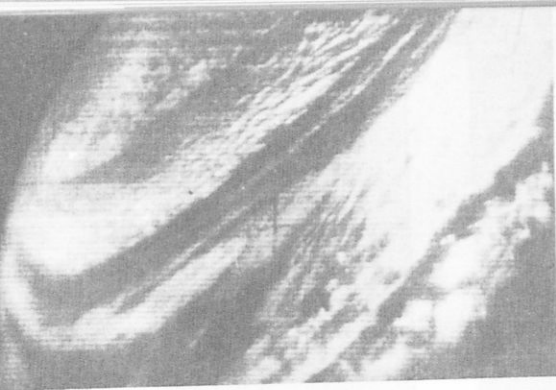
σχ. 32

3. Κλίμα ἐρήμων. Τὸ κλίμα τῶν ἐρήμων χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὴν μεγάλην ξηρασίαν, ἀπὸ τὸ ἐλάχιστον ἢ μηδαμινὸν ποσὸν βροχῆς καὶ ἀπὸ τὴν θερμοκρασίαν. Αὕτη πάλιν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ γεωγραφικὸν πλάτος τῆς περὶ τὴν ἐρημον περιοχῆς. Τὸ κλίμα τῆς ἐρήμου Σαχάρας π.χ. εἶναι κλίμα ἐρήμου θερμὸν, ἐν ᾧ τὸ κλίμα τῆς ἐρήμου Γόβης (Μογγολία) εἶναι κλίμα ἐρήμου ψυχρὸν.

4. Κλίμα μουσώνων. Κλίμα μουσώνων ἔχουν αἱ χῶραι, ὅπου πνέουν οἱ ἄνεμοι, οἱ ὅποιοι ὀνομάζονται μουσῶνες (Ἰνδίαι - Κίνα). Τὸ κλίμα αὐτὸ χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὰς πολλὰς βροχὰς τοῦ θέρους καὶ ἀπὸ ἀρκετὴν ὑγρασίαν. Καὶ εἰς τὸ κλίμα τῶν μουσώνων ὑπάρχουν ὑποδιαίρεσεις, διότι αἱ περιοχαὶ ὅπου πνέουν οἱ ἄνεμοι αὐτοὶ εἶναι πολὺ ἐκτεταμένα.

5. Κλίμα τροπικὸν (θερμὸν). Εἰς τὸ τροπικὸν κλίμα ἡ μέση θερμοκρασία τοῦ ἔτους εἶναι ἀνωτέρα τῶν 25° C καὶ οὐδέποτε εἶναι κατωτέρα τῶν 20° C. Χαρακτηριστικὸν τοῦ κλίματος τούτου εἶναι ἡ μεγάλη θερμοκρασία καθ' ὅλον τὸ ἔτος, αἱ πολλαὶ βροχαὶ καὶ ἀρκετὴ ὑγρασία. Τοιοῦτο κλίμα ἔχουν αἱ περὶ τὸν ἰσημερινὸν χῶραι. Καὶ εἰς τὸ τροπικὸν κλίμα διακρίνουν ὑποδιαίρεσεις. Αἱ χῶραι, αἱ ὅποια κεῖνται μὲν εἰς τὴν τροπικὴν ζώνην, ἀλλὰ εἶναι πλησίον τῶν εὐκράτων ζωνῶν, ἔχουν κλίμα μεταξὺ τροπικοῦ καὶ εὐκράτου, τὸ ὅποῖον ὀνομάζεται ὑποτροπικόν.

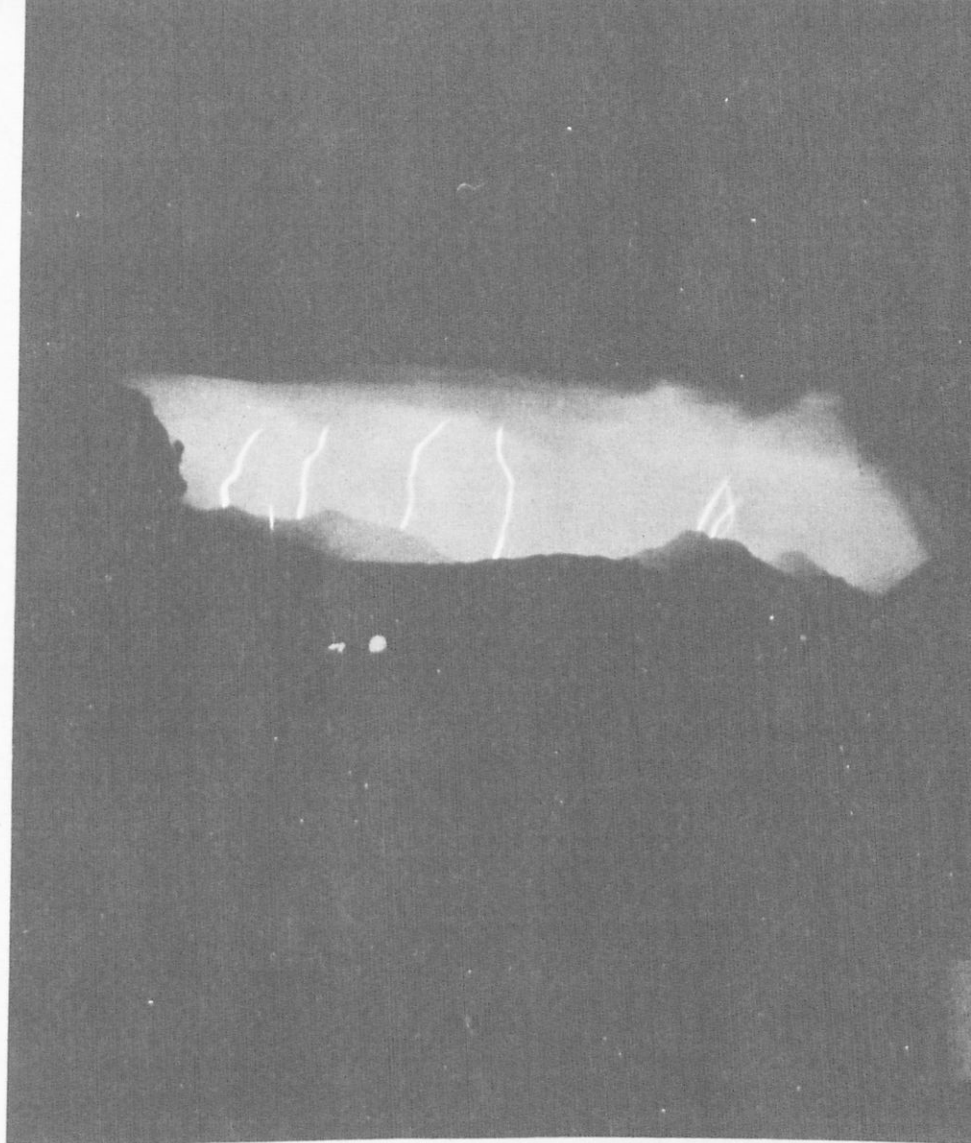

σχ.

33

Κάτω αριστερά : 'Αμερικανικός πύραυλος διά τήν έρευναν τής ατμοσφαιρας. 'Όταν ο πύραυλος φθάση εις ύψος 60 χιλιομέτρων, αποβάλλεται έξ αυτού αυτομάτως αλεξιπτωτον φέρον τά αυτόματα όργανα μετροήσεως. Κάτω δεξιά : Φωτογραφία πτώσεως κερανοῦ παρά τήν Θεσσαλονίκην. *'Ανω αριστερά : περιοχή τής ατμοσφαιρας χαμηλής πιέσεως (κυκλών). *'Ανω δεξιά : Νέφους όρεινης περιοχής

σχ.

34

Φωτογραφία άστραπής παρά τόν Όλυμπον. Τα σύννεφα όπου λαμβάνει χώραν ή άστραπή φωτίζονται υπό τού ήλιου

Χάρτης της Εξόψεως όπου διακρίνονται παράλληλοι και μεσημβρινοί κύκλοι

σχ.

35

Ἡ πρόγνωση τοῦ καιροῦ

Διὰ τοὺς γεωργούς, τοὺς ποιμένας καὶ τοὺς ἀλιεῖς ἔχει μεγάλην σημασίαν νὰ γνωρίζουν τί καιρὸν θὰ κάμῃ αὐριον ἢ μεθαύριον. Ἐπὶ τῇ βάσει τῆς γνώσεως αὐτῆς κανονίζουν οὗτοι τὰς ἐργασίας των. Πολλοὶ ἐξ αὐτῶν ἔχουν ἀποκτήσει κάποια πεῖραν νὰ προβλέπουν τὸν καιρὸν διὰ μίαν ἢ δύο ἢ καὶ περισσότερας ἡμέρας. Ἄλλοι πάλιν παρατηροῦντες τὴν νέαν σελήνην προλέγουν τὸν καιρὸν τῶν προσεχῶν 15 ἡμερῶν καὶ μερικὰς φορὰς ἔχουν ἐπιτυχίαν.

Ἡ ἐπιστήμη ἔχει κατορθώσει, μὲ τὰ νεώτερα μέσα τὰ ὅποια διαθέτει, νὰ προλέγῃ τὸν καιρὸν διὰ μίαν ἢ δύο ἡμέρας μὲ πολλήν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἐπιτυχίαν. Οἱ ναυτιλλόμενοι καὶ οἱ ἀεροπόροι, ἕπως καὶ οἱ ἀγρόται καὶ οἱ ἀλιεῖς, ἔχουν ἀπόλυτον ἀνάγκην νὰ γνωρίζουν ἐκ τῶν προτέρων περὶ τοῦ καιροῦ τῶν προσεχῶν ἡμερῶν. Εἰς ὅλα τὰ πολιτισμένα Κράτη ὑπάρχουν εἰδικαὶ Μετεωρολογικαὶ Ὑπηρεσίαι, αἱ ὅποια ἀσχολοῦνται μὲ τὴν πρόβλεψιν τοῦ καιροῦ καὶ δημοσιεύουν καθημερινῶς εἰδικὸν ἀνακοινωθὲν (δελτίον) περὶ τοῦ καιροῦ τῆς ἐπομένης ἡμέρας.

Ἀναπαράστασις τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς ἐπὶ τοῦ χάρτου

Ὅταν θέλωμεν νὰ ἔχωμεν γνώσιν τῆς περιοχῆς τοῦ χωρίου μας ἢ τῆς πόλεώς μας, ἀρκεῖ νὰ διατρέξωμεν τὴν περιοχὴν ἀπὸ τὸ ἐν ἄκρον ἕως τὸ ἄλλο. Τότε γνωρίζομεν ἀκριβῶς ποῦ τὸ ἔδαφος εἶναι πεδινόν, ποῦ εἶναι ἀνηφορικόν ἢ λοφῶδες, ποῦ ὑπάρχουν ρεῦματα κλπ. Ὅταν ὅμως θέλωμεν νὰ γνωρίσωμεν μίαν μεγαλύτεραν γεωγραφικὴν περιοχὴν, δὲν εἶναι πάντοτε εὐκόλον νὰ διατρέξωμεν τὴν περιοχὴν αὐτήν. Παρὰ τοῦτο ἡ ἐπιστήμη ἔχει εὑρεῖ τρόπους νὰ καθιστᾷ γνωστὴν διὰ τῶν χαρτῶν οἰανδήποτε περιοχὴν τῆς γῆς.

Πρῶτος, ὁ ὅποιος συνέλαβε τὴν ἰδέαν νὰ παραστήσῃ εἰς ἓν φύλλον χάρτου ὀλόκληρον τὴν τότε γνωστὴν γῆν, εἶναι ὁ Ἕλλην σοφὸς Ἀναξίμανδρος ὁ Μιλήσιος (611 - 546 π.Χ.). Περὶ τὰ 500 ἔτη βραδύτερον ὁ Ἕλλην γεωγράφος Μαρίνος ὁ Τύριος ἔθεσε τὰς ἐπιστημονικὰς βάσεις τῆς κατασκευῆς γεωγραφικῶν χαρτῶν.

“Όπως βλέπομεν τὸν χάρτην μιᾶς χώρας, πρὸς τὸ ἐπάνω μέρος πάντοτε παρίσταται ὁ βορρᾶς, ἐν ᾧ πρὸς τὸ κάτω, τὸ πλησιέστερον πρὸς τὸ στήθος μας, εἶναι ὁ νότος. Δεξιὰ τοῦ χάρτου εἶναι ἡ ἀνατολή καὶ ἀριστερὰ εἶναι ἡ δύσις. Οἱ ἀριθμοί, οἱ ὅποιοι ὑπάρχουν εἰς τὸ περιμετρικὸν πλαίσιον τοῦ χάρτου, δηλοῦν μοίρας καὶ ἔχουν σημειωθῆ εἰς τὰ ἄκρα καμπύλων γραμμῶν, αἱ ὁποῖαι διευθύνονται ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον ἢ ἀπὸ ἀνατολῶν πρὸς δυσμάς. Εἰς τὰ ἄκρα ἐκάστης γραμμῆς ἀντιστοιχοῦν πάντοτε οἱ αὐτοὶ ἀριθμοί. Αἱ ὀρίζονται (ὀλίγον καμπύλαι) γραμμαὶ παριστοῦν παραλλήλους πρὸς τὸν ἰσημερινὸν κύκλους, ἐν ᾧ αἱ κάθετοι πρὸς αὐτὰς παριστοῦν μεσημβρινούς τῶν διαφόρων τόπων. Ἐν ᾧ λοιπὸν ἡ ἐπιφάνεια τῆς γῆς εἶναι σφαιρικῆ, παρίσταται εἰς τὸν χάρτην ὡς ἐπίπεδος.

Οἱ ἀριθμοὶ ἀριστερὰ καὶ δεξιὰ τοῦ χάρτου δηλοῦν πόσας μοίρας ἀπέχει ὁ ἀντίστοιχος παράλληλος κύκλος ἀπὸ τοῦ ἰσημερινοῦ.

Οἱ ἀριθμοὶ ἐπάνω καὶ κάτω τοῦ χάρτου δηλοῦν πόσας μοίρας ἀπέχει ὁ ἀντίστοιχος μεσημβρινὸς ἀπὸ τοῦ πρώτου μεσημβρινοῦ (τοῦ Γκρήνουϊτς) (Σχ. 35).

Ἡ κλίμαξ τοῦ χάρτου

Ὁ χάρτης παριστᾷ τὸ σχῆμα μιᾶς χώρας ἢ περιοχῆς, ὅπως εἶναι εἰς τὴν πραγματικότητά, ὅμως ἐν σμικρογραφίᾳ. Εἰς τὸ κάτω ἢ ἄνω μέρος τοῦ χάρτου σημειοῦται μία ἔνδειξις, ἔχουσα π.χ. ὡς ἐξῆς :

Κλίμαξ 1 : 10.000.000

Τοῦτο σημαίνει ὅτι πᾶν μῆκος εἰς τὸν χάρτην ἴσον πρὸς ἓν ἑκατοστὸν τοῦ μέτρου εἰς τὴν πραγματικότητά εἶναι 10.000.000 ἑκατοστὰ τοῦ μέτρου (ἢ 100.000 μέτρα).

Ἐστω ὅτι εἰς ἓνα χάρτην με κλίμακα 1 : 5.000.000 τὸ μῆκος τῆ-

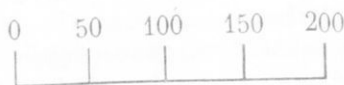

Κρήτης είναι 5,2 εκατοστά μ. Το πραγματικὸν ἐπομένως μῆκος τῆς Κρήτης εἶναι $5,2 \times 5.000.000 = 26.000.000$ εκατοστά τοῦ μέτρου ἢ 260.000 μέτρα ἢ 260 χιλιόμετρα.

Συνήθως ὑπάρχει κάτωθεν τῆς ἐνδείξεως κλίμαξ γραμμὴ με ὑποδιαιρέσεις, αἱ ὁποῖαι δηλοῦν τὸ πραγματικὸν μῆκος τῶν ἀποστάσεων ἐπὶ τοῦ χάρτου εἰς χιλιόμετρα.

*Ἐστω ὅτι ἔχομεν χάρτην τῆς Ἑλλάδος με τὴν ἐνδειξιν :

Κλίμαξ 1 : 5.000.000 καὶ κάτωθεν αὐτῆς τὴν γραμμὴν.

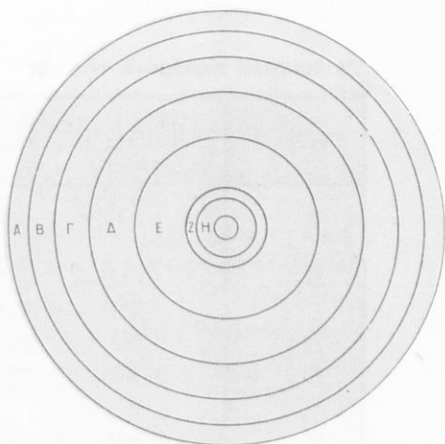
Πᾶσα ἀπόστασις ἐπὶ τοῦ χάρτου ἴση πρὸς τὴν ἀνωτέρω γραμμὴν ἀντιστοιχεῖ εἰς 200 χιλιόμετρα. Ἀναλόγως κρίνομεν τὴν ἀπόστασιν μικροτέρου μῆκους ἢ μεγαλυτέρου. Ἐάν π.χ. δύο πόλεις ἀπέχουν 3 εκατοστά τοῦ μέτρου ἐπὶ τοῦ χάρτου, τοῦτο κατὰ τὴν ἀνωτέρω γραμμὴν δηλοῖ 150 χιλιόμετρα. Ἐάν ἀπέχουν 2,5 φορές τὴν ἀνωτέρω γραμμὴν, τοῦτο δηλοῖ ὅτι αἱ πόλεις ἀπέχουν 500 χιλιόμετρα.

Τὰ χρώματα τῶν χαρτῶν

Τὸ πράσινον χρώμα τοῦ χάρτου δηλοῖ πεδιάδα, ἐν ᾧ τὸ σκουρινωῦς ἐρυθρὸν δηλοῖ ἕρος καὶ ὄροπέδιον. Ἐνδιάμεσα χρώματα πρὸς ταῦτα δηλοῦν λοφώδη μέρη. Τὸ κυανοῦν χρώμα παριστᾷ θαλάσσας ἢ λίμνας. Οἱ ποταμοὶ παρίστανται διὰ μαύρων γραμμῶν, παχειῶν ἢ λεπτῶν, ἀναλόγως τοῦ μεγέθους τοῦ ποταμοῦ.

σχ. 36

Πραγματικόν πάχος	A =	50	χιλιόμετρα
»	»	B =	350 »
»	»	Γ =	600 »
»	»	Δ =	1900 »
»	»	Ε =	2150 »
»	»	Ζ =	210 »
»	»	Η =	1100 »

Τὸ ἐσωτερικὸν τῆς γῆς

Τὰ κυριώτερα ὕλικὰ ἐκ τῶν ὁποίων ἀποτελεῖται ἡ γῆ εἶναι ὀξυγό-
νον, ὕδρογόνον, σίδηρος, πυρίτιον καὶ μαγνήσιον. Δὲν ἔχει ὅμως ἡ γῆ
τὸ αὐτὸ ποσὸν ἐξ ἐκάστου τῶν ἀνωτέρω ὕλικῶν. Ἐκτὸς δὲ τούτου ἡ
κατανομὴ τῶν ὕλικῶν αὐτῶν εἰς τὰ διάφορα μέρη τῆς γῆς εἶναι ποικί-
λη. Εἰς ἄλλα μέρη τῆς γῆς ὑπάρχει περισσότερον ὀξυγόνον ἢ σίδη-
ρος κλπ. καὶ εἰς ἄλλα ὀλιγώτερον.

Ὅταν ἡ γῆ ἀπεσπᾶσθη τοῦ ἡλίου, εἶχε τὴν αὐτὴν μὲ τὸν ἥλιον θερ-
μοκρασίαν. Μὲ τὴν πάροδον ὅμως τοῦ χρόνου ἤρχισε νὰ ψύχεται. Εἶ-
ναι φανερόν, ὅτι πρῶτον ἐψύχθη τὸ ἐξωτερικὸν μέρος τῆς γῆς καὶ βρα-
δύτερον τὸ ἀμέσως μετὰ τοῦτο μέρος της. Κατὰ τὰ τελευταῖα πορί-
σματα τῶν ἐπιστημονικῶν ἐργασιῶν, αἱ ὁποῖαι ἐγίναν κατὰ τὸ ἔτος
1957 - 1958, ἡ γῆ ἀποτελεῖται ἐκ διαφόρων στρωμάτων, τὰ ὁποῖα εἶ-
ναι τοποθετημένα τὸ ἐν ὑπὲρ τὸ ἄλλον ἐν εἴδει φλοιῶν. Ὁ ἐντελῶς ἐ-
ξωτερικὸς φλοιὸς (ἐξώτατος φλοιὸς) ἔχει πάχος 15 - 50 χιλιομέτρων
καὶ εἶναι τὸ στερεώτερον μέρος τῆς γῆς (αἱ θάλασσα ἐνταῦθα δὲν
λαμβάνονται ὑπ' ὄψει). Ἀκολουθοῦν διάφορα ἄλλα στρώματα, τῶν ὁποί-
ων ἡ θερμοκρασία εἶναι διάφορος (Σχ. 36).

Εἰς τὸν κατωτέρω πίνακα ἐκτίθενται τὰ διάφορα στρώματα τοῦ φλοιοῦ καὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς γῆς.

Τὰ διάφορα στρώματα τῆς γῆς

Στρώμα	Βάθος εἰς χιλιόμετρα ἀπὸ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς	Εἶδος
A	15 — 50	Ἐξώτατος φλοιός : στερεός (ἐξωτερικὸς μανδύας τῆς γῆς).
B	50 — 410	Ἐξωτερικὸς φλοιός : στερεός.
Γ	410 — 1.000	Μεταβατικὸν στρώμα : στερεόν.
Δ	1.000 — 2.900	Ἐσωτερικὸς μανδύας : στερεός.
E	2.900 — 5.060	Ἐξωτερικὸν περίβλημα τοῦ πυρῆνος τῆς γῆς : πυκνόρρευστον.
Z	5.060 — 5.270	Μεταβατικὸν στρώμα : πυκνόρρευστον.
H	5.270 — 6.370	Ἐσωτερικὸς πυρῆν τῆς γῆς : στερεός.

Συνήθως διακρίνομεν τὴν γῆν εἰς τρία διάφορα μέρη : εἰς τὴν ἀτμόσφαιραν, εἰς τὴν ὑγρόσφαιραν (ὠκεανοὶ - θάλασσαι) καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικὸν στερεόν μέρος, τὴν λιθόσφαιραν.

Ἡ ζωὴ τῆς γῆς

Ἄνομάζομεν ζωὴν τῆς γῆς τὸ χρονικὸν διάστημα, τὸ ὁποῖον ἔχει παρέλθει, ἀφ' ἧς ἐποχῆς ἡ γῆ ἀπεσπάσθη τοῦ ἡλίου μέχρι σήμερον. Τὸ διάστημα αὐτὸ ὑπολογίζεται εἰς 3 - 5 δισεκατομμύρια ἔτη περίπου. Ὑπολογίζεται ὑπὸ τῶν ἀστρονόμων ὅτι ἡ γῆ θὰ ζήσῃ ἀκόμη (θὰ εἶναι δηλ. εἰς τὸν οὐρανὸν ὡς ἄστρον) 2 περίπου δισεκατομμύρια ἔτη.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἡ γῆ ἐψύχθη καὶ ἐσχηματίσθη ὁ στερεὸς φλοιὸς αὐτῆς ὑφίσταται διαρκῶς μεταβολάς. Αἱ μεταβολαὶ αὐταὶ ὀφεί-

λονται εις δυνάμεις, αι οποῖαι δροῦν εις τὸ ἐσωτερικὸν τῆς γῆς καὶ λέγονται ἐνδογενεῖς δυνάμεις, καὶ εις δυνάμεις, αι οποῖαι δροῦν εις τὴν ἐπιφάνειαν αὐτῆς καὶ λέγονται ἐξωγενεῖς δυνάμεις.

Εἰς τὰς ἐνδογενεῖς δυνάμεις περιλαμβάνονται: 1) ἡ γηγενὴς θερμότης, 2) οἱ σεισμοὶ καὶ 3) τὰ ἠφαιστεια. Εἰς τὰς ἐξωγενεῖς δυνάμεις περιλαμβάνονται: 1) ἡ ἠλιακὴ θερμότης, 2) οἱ ἄνεμοι, 3) τὸ ὕδωρ γενικῶς (δηλ. θαλασσῶν, βροχῶν, χιόνων) καὶ 4) ὁ ὀργανικὸς κόσμος, δηλ. τὰ φυτὰ καὶ τὰ ζῷα.

Ἡ γηγενὴς θερμότης

Εἰς τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ἐδάφους ἡ θερμοκρασία δὲν εἶναι πάντοτε ἡ αὐτή. Ἄλλοτε εἶναι μεγαλύτερα καὶ ἄλλοτε εἶναι μικρότερα. Τοῦτο ἐξαρτᾶται κυρίως ἐκ τῆς ἐποχῆς τοῦ ἔτους, ἐκ τοῦ γεωγραφικοῦ πλάτους τοῦ τόπου καὶ ἐκ τῆς ὥρας καθ' ἣν γίνεται ἡ παρατήρησις διὰ τὴν θερμοκρασίαν. Τὴν πρώτην π.χ., πρὶν ἀνατείλῃ ὁ ἥλιος, ἡ θερμοκρασία τῆς ἐπιφανείας τοῦ ἐδάφους εἶναι μικρότερα τῆς θερμοκρασίας, ἡ ὁποία ὑπάρχει εις αὐτὸ κατὰ τὴν μεσημβρίαν, ὅταν τὸ ἔδαφος θερμαίνεται ὑπὸ τοῦ ἡλίου.

Ἐχει παρατηρηθῆ ὁμως, ὅτι ὅσον βαθύτερον κατερχόμεθα εις τὴν γῆν, τόσο ἡ θερμοκρασία αὐξάνεται (π.χ. εις φρέαρ ἐνὸς ὄρυχειοῦ). Ἄνὰ 33 μέτρα βάθους ἡ θερμοκρασία ἀνέρχεται κατὰ 1°C (βαθμὸν Κελσίου). Κατὰ συνέπειαν, εις βάθος 66.000 μέτρων ἡ θερμοκρασία θὰ εἶναι $66.000 : 33 = 2000^{\circ}\text{C}$. Εἰς τὴν θερμοκρασίαν αὐτὴν τήκονται τὰ περισσότερα τῶν μετάλλων.

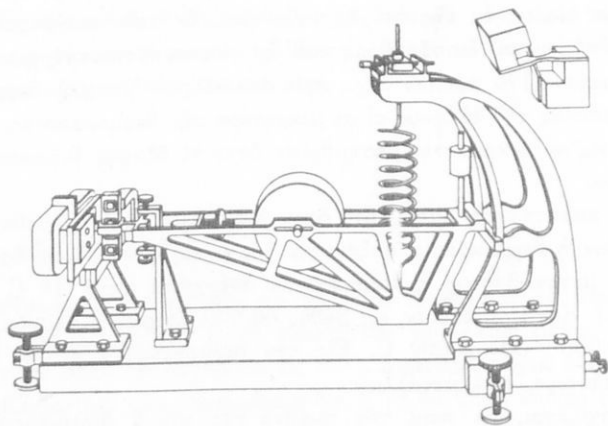
Ὑπολογίζεται, ὅτι περὶ τὸν πυρῆνα τῆς γῆς ἡ θερμοκρασία εἶναι 5000°C . Ἡ θερμότης, ἡ ὁποία ὑπάρχει εις τὸ ἐσωτερικὸν τῆς γῆς, λέγεται γηγενὴς θερμότης.

ΟΙ ΣΕΙΣΜΟΙ

Σεισμός λέγεται πᾶσα φυσική διατάραξις τοῦ ἐδάφους, ἡ ὁποία προέρχεται ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς γῆς. Ἡ κίνησις τοῦ ἐδάφους κατὰ τοὺς σεισμοὺς εἶναι παλινδρομικὴ καὶ λέγεται δόνησις τοῦ ἐδάφους. Τὸ μέρος τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς γῆς, ἐκ τοῦ ὁποίου προέρχεται ὁ σεισμός, λέγεται ἐστία τοῦ σεισμοῦ (ἢ ὑπόκεντρον αὐτοῦ). Τὸ μέρος τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς, τὸ κείμενον ἄνωθεν ἀκριβῶς τῆς ἐστίας τοῦ σεισμοῦ, λέγεται ἐπίκεντρον τοῦ σεισμοῦ.

Τὰ αἷτια, τὰ ὁποῖα προκαλοῦν τοὺς σεισμοὺς, εἶναι διάφορα. Ἄλλοτε οἱ σεισμοὶ προέρχονται ἐκ πτώσεως χωμάτων τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς γῆς εἰς τυχόν ὑπαρχούσας ἐκεῖ κοιλότητας, ἄλλοτε ὀφείλονται εἰς μεγάλην τάσιν ἀερίων καὶ ἄλλοτε εἰς ἀπελευθέρωσιν ἐνεργείας, ἡ ὁποία λαμβάνει χώραν εἰς διάφορα μέρη τοῦ στερεοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς.

Σεισμογράφος.

σχ.

37

Είδη σεισμῶν

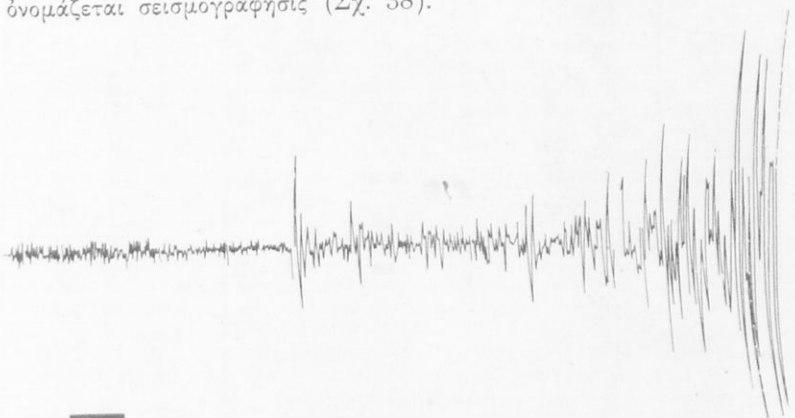
Διακρίνουν τρία είδη σεισμῶν :

1) τοὺς σεισμοὺς ἐγκατακρημνίσεως. Οἱ σεισμοὶ οὗτοι προκαλοῦνται ἐκ πτώσεως χωμάτων εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς γῆς, εἰς τυχὸν ὑπαρχούσας ἐκεῖ κοιλότητας.

2) τοὺς ἠφαιστειογενεῖς σεισμοὺς. Οἱ σεισμοὶ οὗτοι προκαλοῦνται κατὰ τὰς ἐκρήξεις τῶν ἠφαιστείων. Ὅταν ἐν ἠφαιστειῶν εὐρίσκεται ἐν λειτουργίᾳ (ἐν δράσει), προκαλοῦνται καὶ σεισμικαὶ δονήσεις.

3) τοὺς τεκτονικοὺς σεισμοὺς. Οἱ σεισμοὶ οὗτοι εἶναι οἱ περισσότερον ἐπικίνδυνοι σεισμοί. Οὗτοι γίνονται, ὅταν εἰς διάφορα μέρη τοῦ στερεοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς, τὰ ὁποῖα εἶναι διατεταμένα ἢ πεπιεσμένα, λαμβάνη χώραν ἀπελευθέρωσις ἐνεργείας. Τότε δημιουργεῖται ἐκεῖ αἰφνιδίως ρῆγμα τι καὶ τὰ μέρη αὐτὰ προσπαθοῦν νὰ ἀποκαταστήσουν νέαν ἰσορροπίαν. Τὰ 90 % τῶν σεισμῶν τῆς γῆς εἶναι τεκτονικοί.

Οἱ σεισμοὶ δὲν γίνονται εἰς ὅλον τὸ ἐσωτερικὸν τῆς γῆς, ἀλλὰ μέχρι βάρους 1.200 χιλιομ. Τὰ ὄργανα, τὰ ὁποῖα πληροφοροῦν ἡμᾶς περὶ τῶν σεισμῶν, λέγονται σεισμογράφοι (Σχ. 37). Πᾶσα ἐκρήξις, εἴτε εἰς τὰ λατομεῖα, εἴτε κατὰ τὰ πειράματα ἐκρήξεως ἀτομικῶν βομβῶν, εἴτε καψυλίου κατὰ τὴν βολὴν τηλεβόλου, προκαλεῖ διατάραξιν τοῦ ἐδάφους καὶ καταγράφεται ὑπὸ τοῦ σεισμογράφου. Ἡ καταγραφή αὕτη ὀνομάζεται σεισμογράφησις (Σχ. 38).

σχ.

38

Σεισμογράφημα

Σεισμικά περιοχάι τῆς γῆς

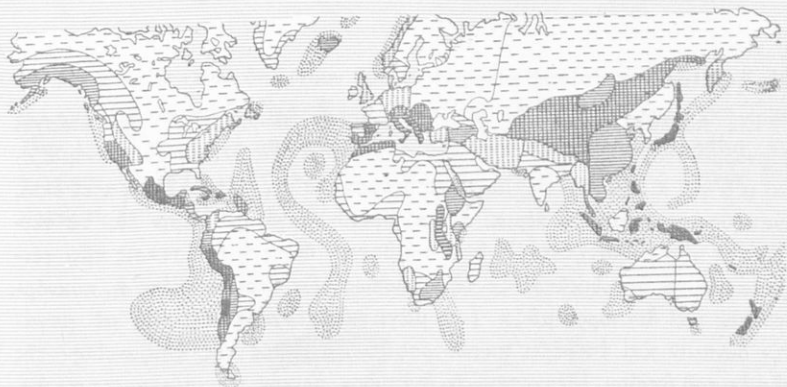
Εἰς ὅσα μέρη τῆς γῆς ὁ στερεὸς αὐτῆς φλοιὸς δὲν ἔχει μεγάλην σταθερότητα, ἐκεῖ γίνονται σεισμοὶ συχνότερον. Τοιαῦτα μέρη τῆς Ἑλλάδος εἶναι ἡ περιοχὴ τῶν Ἰονίων νήσων, τῆς Ὀλυμπίας, τῆς Κορίνθου, τῶν Θηβῶν, τῆς Ἀταλάντης, τοῦ Βόλου, τῆς Εὐβοίας, τῆς Κρήτης. Ἄλλαι σεισμικαὶ περιοχάι τῆς γῆς εἶναι ἡ νότιος Ἰταλία, αἱ Ἰαπωνικαὶ νῆσοι, αἱ νῆσοι Σουμάτρα - Ἰάβα - Βόρνεος καὶ ἡ δυτικὴ περιοχὴ τῆς Ἀμερικῆς (Σχ. 39).

Εἰς τὸν κατωτέρω πίνακα ἐμφαίνονται οἱ μεγάλοι καταστρεπτικοὶ σεισμοί, οἱ ὁποῖοι ἔλαβον χώραν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1902 - 1963.

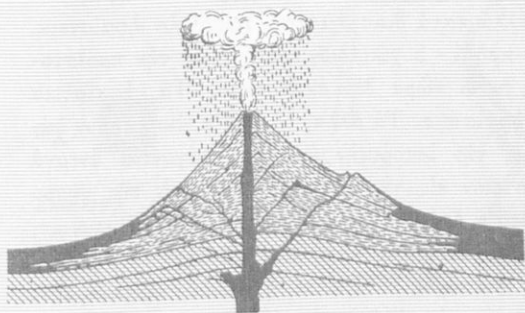
Οἱ μεγάλοι καταστρεπτικοὶ σεισμοὶ ἀπὸ 1902 — 1963

Ἔτος	Τ ὀ π ο ς	Νεκροί
1902	Μαρτινίκα (Δυτικαὶ Ἰνδίαι)	30.000
1908	Μεσσήνη (Σικελία)	76.483
1912	Τουρκία	3.000
1915	Ἰταλία	29.978
1923	Τόκιον - Γιοκοχάμα (Ἰαπωνία)	143.000
1929	Περσία	2.000
1932	Κανσοῦ (Κίνα)	70.000
1935	Κουέττα (Ἰνδίαι)	60.000
1939	Χιλὴ	30.000
1949	Ἰσημερινὸς	6.500
1953	Ἰόνιοι νῆσοι	150
1954	Ἀλγερία	1.409
1957	Περσία	2.288
1958	Περοῦ	1.284
1960	Μαρόκον	12.000
1962	Περσία	10.000
1963	Σκόπια (Σερβικὴ Μακεδονία)	2.000

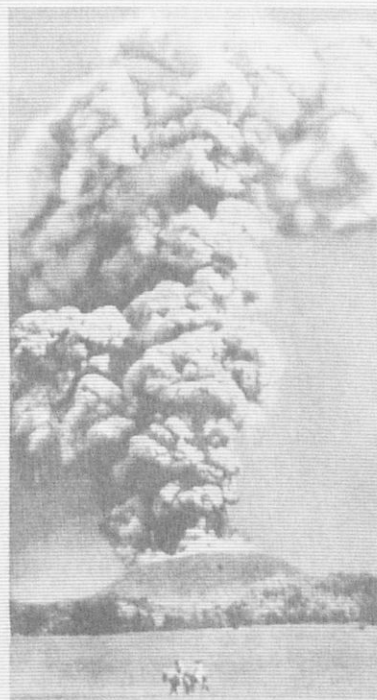
σχ. 39 Σεισμικά περιοχαι τής γής εις τήν ξηράν και τήν θάλασσαν

Σχηματική τομή ήφαιστείου εν δράσει

σχ. 40

Το ήφαιστειον του Παρικουτιν του Μεξικου εν δράσει

Τὰ ἠφαιστεια

Εἰς πολλὰς κοιλότητας τοῦ ἐσωτερικοῦ φλοιοῦ τῆς γῆς ὑπάρχει πυκνόρρευστον ὑλικὸν ἐν διαπύρρῳ καταστάσει. Τὸ ὑλικὸν αὐτὸ ὀνομάζεται μ α γ μ α. Ἐνεκα τῆς μεγάλης θερμοκρασίας, ἣ ὁποία ἐπικρατεῖ ἐκεῖ, ἀναπτύσσονται πολλὰ ἀέρια, ἅτινα ἀσκοῦν μεγάλην πίεσιν εἰς τὰ τευχώματα τῆς κοιλότητος. Ἐνίοτε συμβαίνει, ὥστε ἡ ἀντίστασις τῶν τευχωμάτων νὰ ὑπερνικῶται ἐκ τῆς πίεσεως τῶν ἀερίων. Τότε ἡ πυκνόρρευστος καὶ διάπυρος μᾶζα (τὸ μάγμα) ἐξέρχεται τῆς γῆς μὲ μεγάλην δύναμιν καὶ ἐπιφέρει καταστροφάς. Τὸ μέρος τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς ἐκ τοῦ ὁποίου ἐξέρχεται τὸ διάπυρον ὑλικὸν ὀνομάζεται κρατήρ. Ἡ περιοχή δὲ τῆς γῆς ἀπὸ τοῦ ἐσωτερικοῦ αὐτῆς, ὅπου τὸ μάγμα, μέχρι καὶ τοῦ κρατήρος λέγεται ἠφαιστειο ν. Συνήθως, λέγοντες ἠφαιστειο ν ἐννοοῦμεν κωνοειδὲς ὄρος (ἢ λόφον) ἐκ τῆς κορυφῆς τοῦ ὁποίου ἐξέρχεται μὲ δύναμιν διάπυρον ὑλικὸν. Τὸ ὑλικὸν αὐτὸ (τὸ μάγμα), ὅταν ἐξέλθῃ ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ τῆς γῆς, ὀνομάζεται λ α β α. Ἡ λάβα ὅ,τι συναντῆσαι ἐμπρὸς τῆς τὸ καιεῖ. Αἱ ἐκρήξεις τῶν ἠφαιστειῶν δὲν γίνονται συνεχῶς, ἀλλὰ κατὰ διαστήματα. Ὑπάρχουν ἠφαιστεια, τὰ ὁποῖα ἐξέπεμπον λάβαν πρὸ 4 - 5 χιλιάδων ἐτῶν (εἰς τὴν προϊστορικὴν λεγομένην ἐποχὴν), ἐν ᾧ τώρα δὲν ἐκπέμπουν. Τὰ ἠφαιστεια αὐτὰ λέγονται ἐσβεσμένα ἠφαιστεια. Τὰ ἄλλα, τὰ ὁποῖα ἐκπέμπουν λάβαν κατὰ διαστήματα (εἰς τὴν ἱστορικὴν ἐποχὴν), λέγονται ἐνεργὰ ἠφαιστεια. Ἐνεργὸν ἠφαιστειο ν εἰς τὴν Ἑλλάδα εἶναι τὸ τῆς νήσου Θήρας, τοῦ ὁποίου ἡ τελευταία ἐκρήξις ἔγινε κατὰ τὸ ἔτος 1925.

Ἐκτὸς τῆς λάβας ἐκπέμπεται ἐκ τοῦ κρατήρος τοῦ ἠφαιστείου καὶ διάπυρος σποδὸς (στάχτη διάπυρος). Ἐνίοτε ἡ σποδὸς μεταφέρεται ὑπὸ τοῦ ἀνέμου εἰς πολλὰ μακρυνὴν ἀπόστασιν. Ἡ ἐκρήξις ἐνὸς ἠφαιστείου συνοδεύεται πάντοτε καὶ ἀπὸ διατάραξιν τοῦ ἐδάφους τῆς γῆς. Ἡ διατάραξις αὕτη ὀνομάζεται ἠφαιστειογενὴς σεισμός. Ἡφαιστεια δὲν ὑπάρχουν μόνον εἰς τὴν ξηράν. Ὑπάρχουν καὶ εἰς τινὰ μέρη τοῦ πυθμένου τῶν θαλασσῶν. Ἡ ἐξερχομένη ἐκ τῶν ἠφαιστειῶν τούτων λάβα συγκεντρώνεται ἐκεῖ πλησίον. Ἐνίοτε σχηματίζονται ἐκεῖ μικραὶ νῆσοι, ὅταν ἡ λάβα εἶναι πολλή. Αἱ νῆσοι αὗται ὀνομάζονται ἠφαιστειογενεῖς νῆσοι.

Πόλεις εὐρισκόμεναι πλησίον τῶν ἠφαιστειῶν ὑφίστανται μεγάλας καταστροφάς.

Εἰς τὴν Ἰταλίαν ὑπάρχουν δύο ἐν ἐνεργείᾳ ἠφαιστειαί, τοῦ Βεζουβίου (πλησίον τῆς Νεαπόλεως) καὶ τῆς Αἴτνης (εἰς τὴν Σικελίαν). Τὸ νεώτερον ἠφαιστειὸν τῆς γῆς εἶναι τὸ κείμενον πλησίον τοῦ χωρίου Παρικουτίν τοῦ Μεξικοῦ. Πρώτη ἔκρηξις ἐγένετο ἐκεῖ κατὰ τὸ ἔτος 1943 (Σχ. 40).

σχ. 41

Σκελετὸς ἀρχαιοπτέρυγος (μεταξὺ πτηνοῦ καὶ ἐρπετοῦ) τῆς Ἰουρασίου περιόδου

Ἀπολιθώματα

Εἰς πολλὰ μέρη τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς ἐγέναντο εἰς παλαιὰν ἐποχὴν καθιζήσεις τοῦ ἐδάφους. Ἐὰν εἰς τὰ μέρη αὐτὰ ὑπῆρχον ζῶα ἢ φυτὰ, ταῦτα κατεπλακώθησαν ὑπὸ τῶν χωμάτων. Μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου τὰ ὑπὸ τῶν χωμάτων καταπλακωθέντα ζῶα ἢ φυτὰ ὑπέστησαν ἀποσύνθεσιν (διάλυσιν). Τοῦτο ἐγένετο, διότι εἰς τὴν περιοχὴν τῶν ὑπῆρχον ὀξυγόνον.

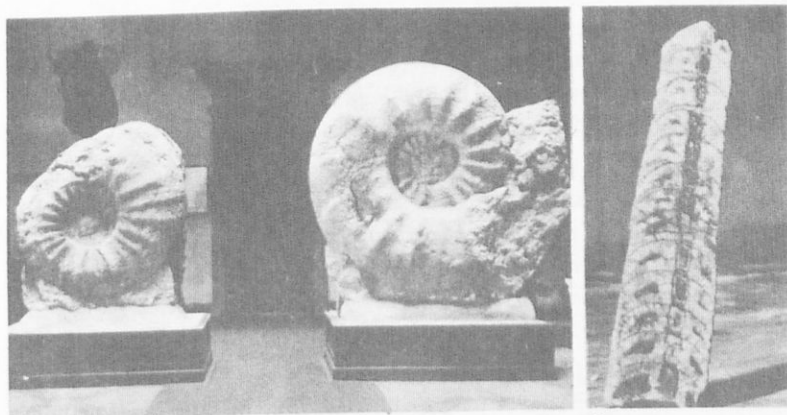
Εἰς μερικὰς ὅμως περιπτώσεις ἔλειπε τὸ ὀξυγόνον καὶ ὑπῆρχον ἐκεῖ ἄλλαι χημικαὶ οὐσίαι, ὅπως εἶναι τὸ ἀνθρακικὸν ἀσβέστιον (ὡς τὸ μάρμαρον) ἢ ἔνωσις πυριτίου (ὑάλος, ἄμμος). Κατὰ τὰς περιπτώσεις αὐτὰς δὲν ἐγένιν ἀποσύνθεσις καταπλακωθέντων ζώων, ἀλλὰ διατήρησις τῶν λειψάνων αὐτῶν, ἢ ὅποια λέγεται ἀπολιθώσις. Εἰς τὴν Σιβηρίαν εὐρέθησαν εἰς ὀλίγον βάθος ὑπὸ τὸ ἔδαφος αὐτοῦσια νεκρὰ ζῶα διατηρούμενα πολὺ καλά. Ταῦτα διετηρήθησαν ἕνεκα τοῦ μεγάλου ψύχους καὶ ὄχι διότι ἀπελιθώθησαν. Εἰς τὸ Πικέρμιον τῆς Ἀττικῆς (πλησίον τοῦ Μαραθῶνος) εὐρέθησαν πρό τινων ἐτῶν ἀπολιθώματα ζώων, ὡς εἶναι τὰ σημερινὰ ζῶα τῆς Ἀφρικῆς (π.χ. λέων). Ἐξ αὐτῶν συμπεραίνομεν, ὅτι τὸ κλίμα τῆς Ἀττικῆς πρό πολλῶν χιλιᾶδων ἐτῶν ἦτο ἀρκετὰ θερμότερον τοῦ σημερινοῦ. Τότε ἔζων εἰς τὴν Ἀττικὴν ζῶα τῆς διακεκαυμένης ζώνης, τὰ ὅποια σήμερον δὲν δύνανται νὰ ζήσουν εἰς αὐτὴν.

ΟΙ ΓΕΩΛΟΓΙΚΟΙ ΑΙΩΝΕΣ

Γεωλογικοὶ αἰῶνες λέγονται τὰ χρονικὰ διαστήματα, εἰς τὰ ὅποια ἔχει ὑποδιαιρεθῆ ὁ χρόνος, ὅστις παρῆλθεν ἀφ' ὅτου ἡ γῆ ἀπέκτησε τὸν στερεὸν τῆς φλοιῶν μέχρι σήμερον. Ἐκαστος γεωλογικὸς αἰὼν δὲν ἀποτελεῖται ἀπὸ 100 ἔτη (ὅσα δηλ. δηλοῖ ἡ λέξις αἰὼν) ἀλλὰ ἀπὸ ἑκατομμύρια ἔτη καὶ ὑποδιαιρεῖται εἰς μικρότερα χρονικὰ διαστήματα, τὰ ὅποια λέγονται γεωλογικαὶ περίοδοι. Ἐκάστη γεωλογικὴ περίοδος ὑποδιαιρεῖται πάλιν εἰς μικρότερα χρονικὰ διαστήματα, τὰ ὅποια λέγονται γεωλογικαὶ ἐποχαὶ ἢ γεωλογικαὶ διαπλάσεις.

Ἡ ἡλικία τῆς γῆς, ἀφ' ὅτου αὕτη ἀπεσπάσθη ἐκ τοῦ ἡλίου, ὑπολογίζεται εἰς 3 - 5 δισεκατομμύρια ἔτη. Ἀφ' ὅτου ὅμως ἤρχισε νὰ σχηματίζεται ὁ στερεὸς αὐτῆς φλοιὸς μέχρι σήμερον, ὑπολογίζεται ὅτι ἔχουν παρέλθει 2,5 - 2,8 δισεκατομμύρια ἔτη. Τὸ τελευταῖον χρονικὸν διάστημα τῶν (2,6 - 2,8 δισεκατομμυρίων ἐτῶν) ἔχουν κατανείμει οἱ γεωλόγοι εἰς 4 γεωλογικοὺς αἰῶνας. Οὗτοι εἶναι οἱ ἐξῆς :

1

2

σχ. 42

1 : 'Απολιθώματα γιγαντιαίων άμμωνιτών της Κρητιδικής περιόδου, διαμέτρου 2,5 μέτρων. 2 : 'Απολιθώμα της Σιλουρείου περιόδου της όμοταξίας των Κεφαλοπόδων (όρθόκερως)

1. 'Αρχαϊκός ή άζωϊκός αιώνας. 'Η χρονική διάρκεια του αιώνας τούτου ύπολογίζεται περίπου εις 2 δισεκατομμύρια έτη. Κατά τας άρχάς του αιώνας αυτού έσχηματίσθη ό στερεός φλοιός της γής ένεκα της ψύξεως, ό όποιος όμως ειχεν άκόμη πολύ μεγάλην θερμοκρασίαν. 'Ενεκα της μεγάλης αυτής θερμοκρασίας ούδέν φυτόν ή ζώον ύπήρχε τότε εις την γήν. Δι' αυτό ό γεωλογικός αυτός αιώνας ονομάζεται και άζωϊκός αιώνας, ό αιώνας δηλ. κατά την διάρκειαν του όποιού δέν ύπήρχον ζωϊκοί οργανισμοί εις την γήν (φυτά ή ζώα).

2. Παλαιοζωϊκός αιώνας. 'Η χρονική διάρκεια του γεωλογικού τούτου αιώνας ύπολογίζεται εις 300 - 350 έκατομμύρια έτη. Κατά τας άρχάς του αιώνας τούτου ένεφανίσθησαν εις την γήν τά πρώτα φυτά και τά πρώτα ζώα (άμμωνίται, τριλοβίται, σχ. 42). Σύν τω χρόνω έγιναν κατά την διάρκειαν του αιώνας τούτου μεγάλοι καθιζήσεις του εδάφους, όποτε κατεπλακώθησαν έκατομμύρια πολλά μεγάλων δένδρων

και έσχηματίσθησαν διάφορα στρώματα (κοιτάσματα, ως λέγονται) λιθανθράκων.

Αί γεωλογικαί περίοδοι, εις τας οποίας υποδιαιρείται ό παλαιοζωϊκός αϊών, είναι αϊ έξής : 1) Κάμβριος, 2) Σιλούριος, 3) Δεβόνειος, 4) Λιθανθρακοφόρος, 5) Πέρμιος. Ή κατανομή τής ξηρᾶς και τής θαλάσσης εις τήν γήν δέν ήτο τότε όπως είναι σήμερα, αλλά διάφορος.

3. Μεσοζωϊκός αϊών. Ή χρονική διάρκεια του γεωλογικού τούτου αϊώνος υπολογίζεται εις 140 - 200 εκατομμύρια έτη. Τότε ένεφανίσθησαν εις τήν γήν τά μονοκοτυλήδονα φυτά και τά δικοτυλήδονα. Έκ των ζώων έμφανίζονται πελώρια έρπετά, μήκους 25 - 30 μ. και ύψους 6 - 8 μ. (δεινόσαυρος, βροντόσαυρος) κλπ. (Σχ. 43). Τά πρώτα θηλαστικά ζώα ένεφανίσθησαν κατά τόν μεσοζωϊκόν αϊώνα. Τότε έσχηματίσθη και τó πετρέλαιον.

Αί γεωλογικαί περίοδοι εις τας οποίας υποδιαιρείται ό μεσοζωϊκός αϊών είναι αϊ έξής : 1) Τριαιδική, 2) Ίουράσιος, 3) Κρητιδική.

4. Καινοζωϊκός αϊών. Ό καινοζωϊκός αϊών είναι ό νεώτερος εκ των 4 γεωλογικων αϊώνων. Ή χρονική διάρκεια του γεωλογικού τούτου αϊώνος υπολογίζεται εις 60 εκατομμύρια έτη, (ό αϊών ούτος ήρχισε δηλ. πρό 60 εκατομμυρίων έτων). Κατά τόν καινοζωϊκόν αϊώνα έγιναν εις τήν γήν πολλαί ήφαιστειογενείς εκρήξεις και πολλαί θάλασσαι έγιναν ξηρά και πολλα τμήματα ξηρᾶς έγιναν θάλασσαι. Κατά τόν αϊώνα τούτον ένεφανίσθησαν εις τήν γήν τά περισσότερα φυτά και ζώα.

Αί γεωλογικαί περίοδοι εις τας οποίας υποδιαιρείται ό καινοζωϊκός αϊών είναι αϊ έξής : 1) Τριτογενής, 2) Τεταρτογενής.

Αί γεωλογικαί εποχαί εις τας οποίας υποδιαιρείται εκάστη των περιόδων του καινοζωϊκού αϊώνος είναι αϊ κάτωθι :

Τριτογενής : παλαιόκαινος, ήώκαινος, ολιγόκαινος, μειόκαινος, πλειόκαινος

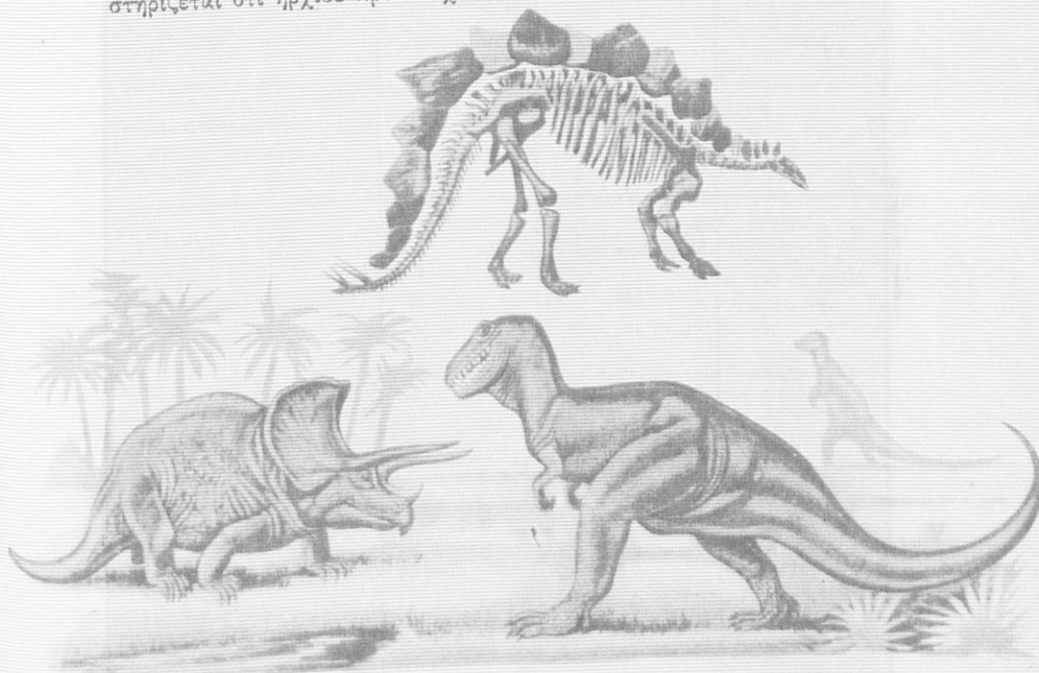
Τεταρτογενής : πλειστόκαινος, όλόκαινος.

Κατά τήν μειόκαινον εποχήν τó Ίόνιον πέλαγος είχε σχηματισθή, όχι όμως και τó Αιγαϊον. Μεταξύ ήπειρωτικής Έλλάδος και Μικρᾶς Άσίας υπήρχε ξηρά. Κατά τήν πλειόκαινον εποχήν έσχηματίσθη ό πορθμός του Γιβραλτάρ.

Ἡ πλειστόκαινος ἐποχὴ ὑπολογίζεται ὅτι ἤρχισε πρὸ ἐνὸς ἑκατομμυρίου ἐτῶν. Κατ' αὐτὴν ἐσχηματίσθη τὸ στενὸν τῆς Μάγχης, τὰ στενὰ τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ τοῦ Βοσπόρου. Τότε ἐπίσης κατεβυθίσθη ἡ ξηρὰ ἢ συνδέουσα τὴν ἠπειρωτικὴν Ἑλλάδα μὲ τὴν Μικρὰν Ἀσίαν καὶ ἐσχηματίσθη τὸ Αἰγαῖον πέλαγος εἰς τὰς νήσους του.

ὑποστηρίζεται ὑπὸ τῶν γεωλόγων, ὅτι κατὰ τὸ τέλος τῆς πλειστοκαινοῦ ἐποχῆς τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ βορείου ἡμισφαιρίου ἐκαλύπτετο ὑπὸ παγετῶνων. Κατὰ διαστήματα ὅμως οἱ παγετῶνες ἐτήκοντο καὶ ἐσχηματίζοντο ἐκ νέου μέχρι τοῦ 12.000 π.Χ. περίπου, ὅποτε ἐτελείωσεν ἡ ἐποχὴ τῶν παγετῶνων. Ἡ ὀλόκαινος ἐποχὴ ὑποστηρίζεται ὅτι ἤρχισε πρὸ 20 χιλ. ἐτῶν περίπου.

σχ. 43

Δεξιὰ : Γιγαντιαῖος δεινόσαυρος τῆς Κρητιδικῆς περιόδου (μήκους 25 μέτρων) ἐπιτίθεται κατὰ τρικεράτωπος (μήκους 8 μέτρων). Ἀνω : Σκελετὸς ατεροσαύρου τῆς Ἰουρασίου περιόδου (μήκους 30 μέτρων)

ΕΚ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΓΗΣ

[Έκ τῆς Γεωφυσικῆς τοῦ Γερμανοῦ καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Göttingen Julius Bartels, 1960]

Γεωλογικός αἰών	Γεωλογική περίοδος	Γεωλογική Ἐποχή	Ἐναρξίς πρὸ
Καινοζωϊκὸς αἰών	Τεταρτογενῆς	Ὀλόκαινος	10 — 20 χιλ. ἐτῶν
		Πλειστόκαινος	1 ἑκατομ. ἐτῶν
	Τριτογενῆς	Πλειόκαινος	15 ἑκατομ. ἐτῶν
		Μειόκαινος	30 ἑκατομ. ἐτῶν
		Ὀλιγόκαινος	40 ἑκατομ. ἐτῶν
Μεσοζωϊκὸς αἰών	Κρητιδική Ἰουράσιος Τριαδική	Ἡώκαινος	50 ἑκατομ. ἐτῶν
		Παλαιόκαινος	60 ἑκατομ. ἐτῶν
Παλαιοζωϊκὸς αἰών			130 ἑκατομ. ἐτῶν
			180 ἑκατομ. ἐτῶν
			220 ἑκατομ. ἐτῶν
			260 ἑκατομ. ἐτῶν
			320 ἑκατομ. ἐτῶν
Ἀρχαῖκός ἢ ἀζωϊκὸς αἰών		Δεβόνιος	400 ἑκατομ. ἐτῶν
		Σιλούριος	460 ἑκατομ. ἐτῶν
		Κάμβριος	550 — 600 ἑκατομ. ἐτῶν
			2600 — 2800 ἑκατομ. ἐτῶν

(Υπολογίζεται ὅτι ἡ γῆ ἀπεσπάρθη ἀπὸ τὸν ἥλιον πρὸ 3 — 4,5 δισεκατομμυρίων ἐτῶν)

ΑΙ ΘΑΛΑΣΣΑΙ ΤΗΣ ΓΗΣ

Θάλασσα	Έπιφάνεια εις εκατομμύ- ρια τετρ. χιλιόμετρα	Περιεκτικό- της εις εκα- τομμύρια κυ- βικά χιλιόμε.	Μέγιστον βάθος εις μέτρα
1. Ωκεανοί άνευ τῶν γειτονικῶν θαλασσῶν			
Ειρηνικός ὠκεανός	165,25	707,555	11034
Ἀτλαντικός ὠκεανός	82,22	318,078	9219
Ἰνδικός ὠκεανός	73,44	291,030	7455
Σύνολον	320,91	1316,663	—
2. Διηπειρωτικαὶ θάλασσα			
Ἀρκτική θάλασσα	14,06	21,453	5220
Αὐστραλοασιατικὴ θάλασσα	8,14	9,873	7440
Ἀμερικανικὴ θάλασσα	4,31	9,373	7238
Μεσόγειος θάλασσα	2,97	4,318	4901
Σύνολον	29,48	45,017	—
3. Ἐσωηπειρωτικαὶ θάλασσα			
Κόλπος Χουῦδσον	1,23	0,158	218
Ἐρυθρὰ θάλασσα	0,44	0,215	2539
Βαλτικὴ θάλασσα	0,42	0,023	459
Περσικὸς κόλπος	0,24	0,006	84
Σύνολον	2,33	0,402	—
4. Παράκτιοι θάλασσα			
Βερίγγειος θάλασσα	2,27	3,259	3961
Ὀχοτσικὴ θάλασσα	1,53	1,279	3379
Ἀνατολικὴ Σινικὴ θάλασσα	1,25	0,235	2681
Ἰαπωνικὴ θάλασσα	1,01	1,361	3617
Ἀνδαμανικὴ θάλασσα	0,80	0,694	4177
Βόρειος θάλασσα	0,58	0,054	725
Κόλπος Ἀγίου Λαυρεντίου	0,24	0,030	530
Ἰρλανδικὴ θάλασσα	0,10	0,006	272
Λοιπαὶ θάλασσα	0,30	0,141	—
Σύνολον	8,08	7,059	—
5. Ωκεανοὶ μετὰ τὰς γειτονικὰς θαλάσσας			
Ειρηνικός ὠκεανός	179,68	723,699	11034
Ἀτλαντικός ὠκεανός	106,20	352,827	9219
Ἰνδικός ὠκεανός	74,92	291,945	7455
Σύνολον θαλασσῶν τῆς γῆς	360,80	1368,471	11034

Η ΤΑΧΥΤΗΣ ΤΟΥ ΗΧΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΘΑΛΑΣΣΑΝ

Ἡ ταχύτης τοῦ ἤχου εἰς ὁμογενὲς θαλάσσιον ὕδωρ (θερμοκρασίας 0°C, περιεκτικότητος εἰς μαγειρικὸν ἅλας 35‰) εἰς διάφορα βάθη

Βάθος εἰς μέτρα	Ταχύτης εἰς μέτρα κατὰ δευτερόλεπτον
0	1445
2000	1482
3000	1500
4000	1518
5000	1536
6000	1554
7000	1571
8000	1588
9000	1605
10000	1622

Π Ι Ν Α Ξ Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Ω Ν

	Σελίς
Η ΕΥΡΩΠΗ	12
Φυσική Γεωγραφία τῆς Εὐρώπης. Τὰ Κράτη καὶ οἱ λαοὶ τῆς Εὐρώπης. Μορφολογία τοῦ ἐδάφους. Ὅριζόντιος καὶ κάθετος διαμελισμός.....	14
Τὸ κλίμα τῆς Εὐρώπης. Ἡ γλωρὶς καὶ ἡ πανὶς τῆς Εὐρώπης. Αἱ φυσικαὶ περιοχαὶ τῆς Εὐρώπης.....	19
<i>I. ΝΟΤΙΟΣ ΕΥΡΩΠΗ</i>	
Α'. Ἑλληνικὴ χερσόνησος	
Ἑλλάς	24
Γιουγκοσλαβία	29
Βουλγαρία	36
Ρουμανία	41
Εὐρωπαϊκὴ Τουρκία	46
Β'. Ἱταλικὴ χερσόνησος	
Ἱταλία	49
Γ'. Ἰβηρικὴ χερσόνησος	
Ἰσπανία	59
Πορτογαλία	64
Ἀνδόρρα — Γιβραλτάρ. Ἀνακεφαλαίωσις Νοτίου Εὐρώπης....	68
<i>II. ΔΥΤΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ</i>	
Γαλλία	70
Μονακό	82
Βέλγιον	83
Ὁλλανδία	89
Λουξεμβούργον	96
Μεγάλῃ Βρεταννίᾳ (Ἡνωμένον Βασίλειον Μ. Βρεταννίας καὶ Β. Ἰρλανδίας).....	97
Ἰρλανδία. Ἀνακεφαλαίωσις Δυτικῆς Εὐρώπης.....	106

III. ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ

	Σελίς
Γερμανία	111
Αυστρία	124
Ἑλβετία — Λιχτενστάιν	132
Οὐγγαρία	138
Τσεχοσλοβακία. Ἀνακεφαλαίωσις Κεντρικῆς Εὐρώπης.....	141

IV. ΒΟΡΕΙΟΣ ΕΥΡΩΠΗ

Δανία	147
Ἰσλανδία	150
Δ'. Σκανδιναυικὴ Χερσόνησος	
Νορβηγία	154
Σουηδία. Ἀνακεφαλαίωσις Βορείου Εὐρώπης	158

V. ΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ

Φιλανδία	162
Τὰ Βαλτικὰ Κράτη	166
Πολωνία. Ἡ Εὐρωπ. Ρωσία. Ἀνακεφαλαίωσις Ἀνατολικῆς Εὐρώπης	168
Αἱ πολιτιστικαὶ σχέσεις τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὴν Εὐρώπην	171
Ἀνασχόπησις τῆς Εὐρώπης ἀπὸ ἐθνογραφικῆς καὶ οἰκονομικῆς ἐπόψεως. Ἡ Εὐρωπαϊκὴ Κοινὴ Ἀγορὰ	173

ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

Τὸ Σύμπαν	177
Ἡ Γαλαξίας	179
Τὸ ἡλιακὸν μας σύστημα	184
Ἡ ἥλιος. Τὸ σχῆμα τοῦ ἡλίου καὶ ἡ θερμοκρασία του. Ἡ ἀκτι- νοβολία τοῦ ἡλίου. Τὸ μέγεθος τοῦ ἡλίου. Κινήσεις τῶν πλα- νητῶν	185
Ἡ γῆ. Σχῆμα καὶ μέγεθος τῆς γῆς. Ἀποδείξεις ὅτι ἡ γῆ εἶναι σφαιρικὴ. Κινήσεις τῆς γῆς.....	188
Ἡ ἡμερησίως. Οἱ μεσημβρινοί. Γεωγραφικὸν πλάτος. Γεωγραφι- κὸν μῆκος. Γεωγραφικὰ συντεταγμένα ἐνὸς τόπου.....	192
Παράλληλοι κύκλοι. Ἀποτελέσματα τῆς περιστροφικῆς κινήσεως	

τῆς γῆς. Ἡμέρα καὶ νύξ. Αἱ 4 ἐποχαὶ (ὄραι) τοῦ ἔτους. . . .	195
Ἡ ἀνισότης ἡμερῶν καὶ νυκτῶν. Ὁ προσανατολισμός. Ὁ πολι- κὸς ἀστὴρ	200
Ἡ Σελήνη. Σχῆμα καὶ μέγεθος τῆς σελήνης. Κινήσεις τῆς σελή- νης. Φάσεις τῆς σελήνης. Ἐκλείψεις ἡλίου καὶ σελήνης.	203

ΦΥΣΙΚΗ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

Ἡ ἔκτασις τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης. Αἱ πολικαὶ περιοχαί.	207
Μορφολογία τοῦ ἐδάφους. Ἡ ξηρά. Αἱ πεδινὰ περιοχαί. Αἱ ὄρει- νὰ περιοχαί. Ὁ σχηματισμὸς τῶν ὄρεων. Τὸ ἔδαφος. Εἶδη τοῦ ἐδάφους. Τὰ σπήλαια	210
Τὰ ὕδατα. Τὸ ὕδωρ τῆς ξηρᾶς. Τὰ φρέατα. Αἱ πηγαί. Τὸ πρόσιμον ὕδωρ. Αἱ ἰαματικαὶ πηγαί.	215
Αἱ λίμναι. Οἱ ποταμοί. Αἱ νῆσοι	218
Ἡ θάλασσα. Αἱ ἀκταί. Οἱ πυθμένες τῶν θαλασσῶν. Τὸ ἄλλας τῆς θαλάσσης. Ἡ θερμοκρασία τῆς θαλάσσης.	222
Τὰ κύματα. Τὰ θαλάσσια ρεύματα. Οἱ παγετώνες	224
Ἡ ἀτμόσφαιρα. Οἱ ἄνεμοι. Διεύθυνσις καὶ ἔντασις τοῦ ἀνέμου. Τὸ ἀνεμολόγιον. Τὸ ἀνεμόμετρον. Τὰ αἷτια τῶν ἀνέμων.	227
Περιοδικοὶ ἄνεμοι. Περιοδικοὶ ἄνεμοι ἡμερήσιοι. Τοπικοὶ ἄνεμοι. Ἡ ἀτμοσφαιρικὴ πίεσις. Νέφη. Ὁμίχλη. Ἀχλύς.	231
Βροχὴ. Χιὼν. Χάλαζα. Δρόσος. Πάχνη	233
Τὸ κλίμα. Εἶδη κλίματος. Ἡ πρόγνωσις τοῦ καιροῦ.	234
Ἀναπαράστασις τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς ἐπὶ τοῦ χάρτου. Ἡ κλιμαξ τοῦ χάρτου. Τὰ χρώματα τῶν χαρτῶν.	242

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΕΩΛΟΓΙΑΣ

Τὸ ἐσωτερικὸν τῆς γῆς. Ἡ ζωὴ τῆς γῆς. Ἡ γηγενὴς θερμότης. . .	245
Οἱ σεισμοί. Εἶδη σεισμῶν. Σεισμικαὶ περιοχαί τῆς γῆς.	248
Τὰ ἠφαιστεία. Ἀπολιθώματα.	252
Οἱ γεωλογικοὶ αἰῶνες.	254
Ἐκ τῆς ἱστορίας τῆς γῆς. Αἱ θάλασσαὶ τῆς γῆς. Ἡ ταχύτης τοῦ ἤχου εἰς τὴν θάλασσαν.	258

ΚΑΛΑΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΕΩΣ: ΤΑΣΟΣ ΧΑΤΖΗΣ

Τὰ ἀντίτυπα τοῦ βιβλίου φέρουσι τὸ κάτωθι βιβλιοσήμον ἐπὶ ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος αὐτοῦ.

Ἐπίτιπον στερούμενον τοῦ βιβλιοσήμου τούτου θεωρεῖται κλεψίτυπον. Ὁ διαθέτων, πωλῶν ἢ χρησιμοποιοῦν αὐτὸ διώκεται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 7 τοῦ Νόμου 1129 τῆς 15/21 Μαρτίου 1946 (Ἐφ. Κυβ. 1946, Α 108).

ΕΚΔΟΣΙΣ : Γ' 1967 (VIII) — ΑΝΤ. 30,000 ΣΥΜΒ. 1584 / 1-8-67 — 1.611 / 16-8-67

Ἐκτύπωσις : Ἰ. Δικαῖος - Βιβλιοδεσία : Ἰ. Καμπανῆς Ο.Ε.

